TRAINKOS SH.A.
TRAINKOS D.D.
TRAINKOS J.S.C.
Nr.No.Br. I/83
Dt. 30.12.2020
Fushë Kosovë - Fushë Kosova - Kosovo Polje

TRAINKOS Sh. A.

Politikat dhe procedurat e kontabilitetit

Sipas Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar

Fushë Kosovë
12-30-2020

Në mbështetje të nenit 20 të ligjit 04/L-111 për Ndryshimin dhe Plotësimin e ligjit 03/L-087 për Ndërrmarrjet Publike dhe në bazë të nenit 26.23 të Kodit të Etikës dhe Qeverisjes Korporative për NP,Bordi i Drejtorëve i HK Trainkos Sh.A. në Mbledhjen NR 21 të mbajtur më 30.12.2020 miraton:

UDHËZUES PËR POLITIKAT DHE PROCEDURAT KONTABËL

Pse Departamenti juaj i Kontabilitetit ka nevojë për një manual të politikave dhe procedurave të kontabilitetit

Përgatitja e një manuali kuptimplotë dhe të mirë konsideruar të politikave dhe procedurave të kontabilitetit (P&P), është një përbërës kritik i një sistemi të fortë të menaxhimit financiar për çdo ndërmarrje. Një manual i mirë shkruar i kontabilitetit për P&P, është i rëndësishëm për ruajtjen e qëndrueshmërisë në të gjithë departamentin e kontabilitetit dhe sigurimin e pajtueshmërisë me standardet, rregulloret, veçanërisht për organizatat që marrin fonde nga agjencitë qeveritare. Dokumentimi i politikave dhe procedurave të kontabilitetit të organizatës në një manual mund të jetë një mjet i rëndësishëm për të ndihmuar stafin e kontabilitetit, për të kuptuar dhe ndjekur rregullat dhe metodat e kontabilitetit të nevojshme, për të prodhuar raporte financiare të sakta dhe të besueshme për vendimmarrjen organizative.

Qëllimi i Manualit të Politikave dhe Procedurave të Kontabilitetit

Një manual i P&P i kontabilitetit është një dokument komunikimi dhe trajnimi që duhet të shërbejë, si udhëzim për ta ndihmuar stafin e kontabilitetit, ta kuptojë sesi funksionon sistemi i kontabilitetit i organizatës dhe si t'i përpunojë siç duhet transaksionet financiare. Qëllimi i çdo manuali kontabël të P&P, duhet të jetë përshkrimi i politikave dhe procedurave, që personeli i kontabilitetit duhet të ndjekë në mënyrë që të prodhojë raporte financiare të sakta dhe të besueshme, që do të ndihmojnë ekipin drejtues të organizatës në vendimmarrjen e saj. Posedimi i këtyre artikujve të shkruar dhe aprovuar nga ekipi i udhëheqjes dhe bordi, mund të shërbejë si një referencë e shpejtë dhe e lehtë atëherë kur lindin pyetje sesi duhen trajtuar situatat. Ndihmon gjithashtu për të zhvilluar efikasitetin dhe praktikat më të mira brenda një organizate, përveç krijimit të transparencave.

Si të përgatitni një manual të mirë të llogaritjes P&P

Një manual i mirë i kontabilitetit P&P, duhet të përgatitet nga një ekip i menaxhimit të kontabilitetit që është i njohur me sistemin e informacionit të kontabilitetit të organizatës. Ekipi duhet të ketë një kuptim të plotë të mënyrës sesi përpunohen të dhënat e kontabilitetit, parimet e duhura të kontabilitetit për t'u përdorur dhe llojet e raporteve financiare të kërkuara nga ekipi i udhëheqjes.

Përveç, përshkrimit të politikave dhe procedurave themelore, një manual i mirë i kontabilitetit për P&P duhet të përfshijë gjithashtu praktikat më të mira për përpunimin dhe regjistrimin e informacionit të kontabilitetit. Për shembull, një praktikë më e mirë do të thoshte që një seri e llogarive të pagueshme, duhet të rishikohet nga një mbikëqyrës para se të postohet në modulin e llogarive të pagueshme ose librin kryesor.

Për më tepër, ai duhet të vendosë kontrolle të brendshme të efektshme, për të rritur saktësinë dhe vlefshmërinë e të dhënave financiare dhe të shërbejë si një mekanizëm për të mbrojtur pasuritë financiare të kompanisë dhe për të parandaluar mashtrimet. Një shembull i një procedure të përbashkët i kontrollit të brendshëm, është një politikë që kërkon përdorimin e nënshkrimeve të dyfishta në urdhëresën e shpenzimeve për x euro ose më shumë.

Për më tepër, manuali i kontabilitetit të P&P duhet të shkruhet në një mënyrë miqësore për përdoruesit. Për shembull, përfshirja e diagrameve të rrjedhës për të dokumentuar rrjedhën e punës do të ndihmojë në udhëheqjen e personelit të kontabilitetit në një shikim të shpejtë. Gjithashtu, manuali i kontabilitetit të P&P, duhet të azhurnohet në mënyrë periodike për të siguruar që informacioni është i dobishëm, i vlefshëm dhe i rëndësishëm për stafin e kontabilitetit dhe përdoruesit e tjerë të informacionit.

Komponentët themelorë të një manuali të mirë të kontabilitetit të P&P

Politikat dhe procedurat specifike ndryshojnë shumë në varësi të madhësisë së buxhetit të organizatës, personelit dhe misionit. Përderisa, nuk ka një model "një madhësi i përshtatet të gjithëve" që do të funksionojë për çdo organizatë, më poshtë është një shembull i strukturës dhe aspekteve që zakonisht gjenden në manualin e P&P të kontabilitetit të një organizate jofitimprurëse dhe duhet të shërbejë si një udhëzues për t'ju ndihmuar të merrni parasysh se çfarë është më e mira për organizatën tuaj.

1. Kontabiliteti - Të përgjithshme
2. Listat e llogarive
3. Baza e Kontabilitetit
4. Grafiku Organizativ i Personelit Kontabël dhe Përgjegjësitë
5. Operacionet e kontabilitetit - Menaxhimi i parave të gatshme
6. Pranimet e parave të gatshme dhe llogaritë e arkëtueshme
7. Disbursimet e parave dhe llogaritë e pagueshme
8. Operacionet e Kontabilitetit - Investimet
9. Operacionet e Kontabilitetit - Pasuritë Fikse
10. Operacionet e Kontabilitetit - Listat e pagave
11. Operacionet e Kontabilitetit - Muaji- Mbyllja e Fundit
12. Raportimi Financiar - Pasqyrat Financiare - e ndërmjetme, në fund të vitit
13. Taksat - taksat e të ardhurave të biznesit pa lidhje, taksat e shitjeve, taksat e pronës personale
14. Pasuritë Neto - të pakufizuara (rezerva operative, bordi i caktuar), të kufizuara përkohësisht, të kufizuara përgjithmonë
15. Kontrollet e Brendshme - para në dorë, karta krediti të ndërmarrjes, miratimi i çekut, inventari, pajisjet
16. Proceset buxhetore- supozime, planifikim, aprovim, monitorim
17. Përgatitja e Auditimit - takimi para auditimit, përgjegjësitë, komunikimi, takimi pas auditimit
18. Siguria dhe mbajtja e të dhënave financiare: ruajtja jashtë vendit, kontrolli i hyrjes së të dhënave, disponimi dhe miratimi i të dhënave
19. Tjetër
20. Format dhe Grafikët e rrjedhës

Përfundim

Pra, tani që manuali është përgatitur siç duhet, cilat janë hapat e ardhshëm për ta siguruar suksesin e tij? Që, çdo plan i mirë të jetë i suksesshëm, shpeshherë vjen deri aty sesa mirë zbatohet plani.

Përmbajtja

Contents

I. Hyrje **10**

1. Nocione bazë të kontabilitetit 10

1.1. Roli dhe funksioni i kontabilitetit në biznes ***10***

1.2. Nocioni dhe Roli i Kontabilitetit ***10***

1.3. Konceptet themelore të kontabilitetit janë; ***10***

1.4. Parimet bazë të kontabilitetit ***10***

1.5. Dallimi në mes të libërmbajtjes dhe kontabilitetit ***10***

1.6. Ndarja e kontabilitetit ***10***

1.7. Dallimet në mes të kontabilitetit financiar dhe atij menaxherial ***11***

1.8. Raportet e Kontabilitetit dhe vendimmarrësve ***11***

1.9. Raportet Kryesore të Kontabilitetit Financiar ***12***

1.10. Përdoruesit kryesor te informacioneve raportuese janë; ***12***

2. Informacion i Përgjithshëm 13

2.1. Informatat bazike ***13***

2.2. Struktura Organizative ***13***

2.3. Historiku ***14***

2.4. Vizioni ***15***

2.5. Misioni ***15***

2.6. Shërbimet ***15***

3. Detyrat dhe Përgjegjësitë: 16

3.1. Departamenti i financave ***16***

3.2. DEPARTAMENTI I ADMINISTRATËS ***20***

3.3. DEPARTAMENTET I TRANSPORTIT TË MALLRAVE ***22***

3.4. DEPARTAMENTI I PROKURIMIT ***22***

4. Qëllimi i krijimit të manualit për procedurat dhe politikat kontabel 24

4.1. Qëllimi i Manualit ***24***

4.2. OBJEKTIVI I MANUALIT ***24***

4.3. STRUKTURA E MANUALIT ***24***

4.4. PËRGJEGJËSITË ***24***

4.5. POLITIKAT E KONTABILITETIT ***25***

5. Plani kontabël 26

II. Kërkesat Ligjore **28**

1. Ministria e Financave 28

1.1. Administrata Tatimore e Kosovës ***28***

1.2. Keshilli i Kosovës Per Raportim Financiar ***28***

2. Ministria e Punes dhe Mireqenies Sociale 28

3. Ministria e Tregtise dhe Industrisë 28

III. Programi i kontabilitetit **29**

1. Çfarë është PLANET ACCOUNTING ONLINE? 29

1.1. Plotësisht i integruar ***30***

1.2. Shumë përdorimesh ***30***

1.3. Shumë gjuhë ***30***

1.4. Këmbimi valutor ***30***

1.5. LLOGARITË ***30***

1.6. Plani kontabël ***30***

1.7. Kodet e taksave 31
1.8. Gjurmim i plotë i auditimit 31
1.9. Mbulimi i kostos 31
2. Modulet e programit 31
2.1. Konfigurimi 31
2.2. Paneli lehtë i përdorshëm 31
2.3. Shitjet & Klientët 31
2.4. Blerjet & Furnitorët 31
2.5. Stoqet & Shërbime 31
2.6. Banka & Arka 32
2.7. Ditari dhe Libri i madh 32
2.8. Prodhimi 32
2.9. RH 32
2.10. Pagat 32
2.11. Projektet 32
2.12. Dogana 32
2.13. Asetet 32
2.14. POS! 33
2.15. Planet MOBILE 33
2.16. Raportimi në kohë reale - Vendime të shpejta dhe të mira 33

IV. Politikat e kontabilitetit sipas SNRF të zbatuara nga Trainkos Sh.A 34
1. Viti financiar dhe periudhat e tij të raportimit 34
2. Rregullat e përgjithshme të politikës së kontabilitetit 34
3. Struktura dhe përmbajtja e pasqyrave financiare 35
4. Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar të zbatueshme për këtë politikë 36

V. RREGULLAT E KONTABILITETIT 38
1. Pasuria e paluajtshme, makineritë dhe pajisjet 38
1.1. Përkufizimi 38
1.2. Njohja e pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve 38
1.3. Qiraja 39
1.4. Qiraja financiare 39
1.5. Qiratë operative 40
1.6. Njohja fillestare e pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve 40
1.7. Matja pas njohjes 41
1.8. Pjesët e ndara të zërave të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve 42
1.9. Humbja nga dëmtimi (Impairment loss) 43
1.10. Numërimi i pasurive të prekshme 43
1.11. Çnjohja (Derecognition) 44
1.12. Shpalosjet e nevojshme në pasqyra financiare 44
2. Pasuria e paluajtshme e investuar (Investment porperty) 47
2.1. Përkufizimi 47
2.2. Njohja 47
2.3. Matja në njohje 48
2.4. Matja pas njohjes 48
2.5. Transferimet 48
2.6. Heqjet (Disposals) 49
2.7. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 49

2.8. Prezantimi në pasqyrat financiare....52
3. Pasuritë e paprekshme....53
3.1. Përkufizimi....53
3.2. Njohja dhe matja....53
3.3. Pasuritë e paprekshme të gjeneruara brenda....55
3.4. Njohja e shpenzimit....57
3.5. Matja pas njohjes....58
3.6. Jetëgjatësia e dobishme....58
3.7. Pasuritë e paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të kufizuar....59
3.8. Pasuritë e paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar....60
3.9. Mospërdorimi dhe heqja nga përdorimi (Retirements and disposals)...60
3.10. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare....60
4. Rregullat e konsolidimit....63
4.1. Përkufizimet....63
4.2. Fushëveprimi i pasqyrave financiare të konsoliduara....64
4.3. Procedurat e konsolidimit....65
4.4. Kontabilizimi i investimit në vartës, sipërmarrje të përbashkëta dhe bashkëpunëtorë, në pasqyrat financiare të ndara....68
5. Zëri i mirë i blerë në një kombinim biznesi....70
5.1. Përkufizimi....70
5.2. Matja....70
5.3. Shpalosjet në pasqyrat financiare....71
5.4. Prezantimi në pasqyrat financiare....72
6. Investimet në bashkëpunëtorë kontabilizohen duke e përdorur metodën e ekuitetit....73
6.1. Përkufizimet....73
6.2. Përdorimi i metodës së ekuitetit....73
6.3. Ndikimi i rëndësishëm....74
6.4. Kontabiliteti i investimeve në bashkëpunëtorë....75
6.5. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare....77
6.6. Prezantimi në pasqyrat financiare....78
7. Pasuritë dhe detyrimet e shtyra tatimore....80
7.1. Përkufizimet....80
7.2. Baza tatimore....80
7.3. Njohja e detyrimeve tatimore aktuale dhe pasurive tatimore aktuale....81
7.4. Njohja e detyrimeve tatimore të shtyra dhe pasurive tatimore të shtyra 81
7.5. Humbjet e tatimeve të papërdorura dhe kreditë tatimore të papërdorura 82
7.6. Investimet në vartës, degë dhe bashkëpunëtorë....83
7.7. Matja....84
7.8. Njohja e tatimit aktual dhe të shtyrë....85
7.9. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare....86
7.10. Prezantimi në pasqyrat financiare....88
8. Pasuritë financiare në dispozicion për shitje....90
8.1. Përkufizimi....90
8.2. Matja....90
8.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare....91
8.4. Prezantimi në pasqyrat financiare....94
9. Investimet që mbahen deri në maturim....95
9.1. Përkufizimi....95

9.2. Matja 95
9.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 96
9.4. Prezantimi në pasqyrat financiare 96
10. Pasuritë tjera financiare 97
10.1. Përkufizimi 97
10.2. Çnjohja e një pasurie financiare 98
10.3. Matja 99
10.4. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 99
10.5. Prezantimi në pasqyrat financiare 99
11. Kontratat e garancisë financiare 100
11.1. Përkufizimi 100
11.2. Njohja dhe matja fillestare 100
11.3. Matja 100
12. Derivativët e përfshirë 101
12.1. Përkufizimi 101
12.2. Njohja e derivativëve të përfshirë 101
12.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 102
13. Të arkëtueshmet afatgjata 103
13.1. Përkufizimi 103
13.2. Matja 103
13.3. Prezantimi në pasqyrat financiare 104
14. Inventarët 105
14.1. Përkufizimi 105
14.2. Matja e inventarëve 105
14.3. Dëmtimi i inventarëve (impairment) 106
14.4. Numërimi i stoqeve 107
14.5. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 108
14.6. Prezantimi në pasqyrat financiare 108
15. Parapagimet 109
15.1. Përkufizimi 109
15.2. Matja 109
15.3. Shpalosjet dhe prezantimi i nevojshëm në pasqyrat financiare 109
16. Matja e kontratave të IT-së 110
16.1. Përkufizimet 110
16.2. Të hyrat e kontratës 110
16.3. Kostot e kontratës 111
16.4. Matja e kontratave IT 112
16.5. Metodat e matjes së fazave të kompletimit 113
16.6. Kombinimi dhe segmentimi i kontratave të konstruktimit 116
16.7. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 117
16.8. Prezantimi në pasqyrat financiare 118
17. Të arkëtueshmet tregtare dhe të tjera (afatshkurtra) 119
17.1. Përkufizimi 119
17.2. Matja 119
17.3. Dëmtimi (impairment) i të arkëtueshmeve 120
17.4. Shpalosjet dhe prezantimi i nevojshëm në pasqyrat financiare 121
18. Paraja kesh (përfshirë paranë kesh të kufizuar) dhe depozitat afatshkurtra 123
18.1. Përkufizimi 123
18.2. Matja 123

18.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 124
18.4. Numërimi i parasë kesh 124
18.5. Prezantimi në pasqyrat financiare....124
19. Pasuritë afatgjata të mbajtura për shitje....125
19.1. Përkufizimi 125
19.2. Matja e pasurive jo-aktuale (ose Bizneseve të pasurive të hequra) të klasifikuara si të mbajtura për shitje 125
19.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 126
19.4. Prezantimi në pasqyrat financiare....128
20. Dëmtimi i pasurive....129
20.1. Përkufizimi 129
20.2. Identifikimi i një pasurie që mund të dëmtohet....129
Burimet e jashtme të informacionit....129
Burimet e brendshme të informacionit....130
20.3. Matja e shumës së rikuperueshme 131
20.4. Vlerësimi i rrjedhave të ardhshme të parasë kesh....132
20.5. Zëri i mirë....134
20.6. Koha e testeve të dëmtimit....136
20.7. Anulimi i një humbjeje nga dëmtimi....136
Burimet e jashtme të informacionit....137
Burimet e brendshme të informacionit....137
20.8. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 138
21. Ekuiteti 143
21.1. Përkufizimi 143
21.2. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 143
22. Provizionet....145
22.1. Përkufizimi 145
22.2. Matja....145
22.3. Zbatimi i rregullave të njohjes dhe matjes....146
Ristrukturimi....147
22.4. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 148
22.5. Prezantimi në pasqyrat financiare....149
22.6. Provizionet për riparime garancie....149
23. Beneficionet e punësimit....151
23.1. Provizionet për beneficionet e punësimit....151
23.2. Pagesat e bazuara në aksione - përkufizimet....151
23.3. Njohja....152
23.4. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 153
23.5. Prezantimi në pasqyrat financiare....155
Beneficionet e ndërprerjes së punës....155
Planet e blerjes së aksioneve të punonjësve....155
24. Detyrimet aktuale....156
24.1. Përkufizimi dhe njohja 156
24.2. Matja....157
Detyrimet financiare....158
Detyrimet tregtare....158
Detyrimet e tatimit mbi të hyrat....159
Detyrimet e tjera buxhetore....159
24.3. Prezantimi në pasqyrat financiare....159
25. Interesat e ndodhura nga kreditë dhe huatë....160
25.1. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 160
25.2. Prezantimi në pasqyrat financiare....160

26. Detyrimet e qirasë dhe detyrimet kontingjente 161
26.1. Përkufizimi 161
26.2. Njohja 161
26.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 162
Pasuritë dhe detyrimet kontingjente 162
Detyrimet e qirasë operative - qiramarrësit 163
Detyrimet e qirasë financiare - qiramarrësit 164
Transaksionet e shitjes dhe kthimit të qirasë 165
Shpenzimet e investimeve 165
27. Akrualet 166
27.1. Përkufizimi dhe matja 166
27.2. Prezantimi në pasqyrat financiare 166
28. Të hyrat nga shitjet 167
28.1. Përkufizimi 167
28.2. Matja e të hyrave 167
28.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 169
28.4. Prezantimi në pasqyra 170
29. Kostot e operimit 171
30. Fitimi (humbja) financiare 172
30.1. Përkufizimi 172
Fitimi (humbja) tjetër operativ 172
31. Segmenti që raporton 173
31.1. Përkufizimi 173
31.2. Segmentet e biznesit dhe segmentet gjeografike 175
31.3. Politikat e kontabilitetit të segmentit 177
31.4. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 178
Formati primar i raportimit 180
Segmentet e biznesit si format themelor i raportimit 181
Segmentet gjeografike si format themelor i raportimit 182
Çështje tjera të shpalosjes 183
32. Shpalosjet e palëve të lidhura 184
32.1. Përkufizimi 184
32.2. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 185
Sipërmarrjet e përbashkëta, në të cilat entiteti amë është sipërmarrës 187
Afatet dhe kushtet e transaksioneve me bashkëpunëtorët 187
Huatë e dhëna anëtarëve të Bordit Menaxhues dhe transaksione tjera me anëtarët e Bordit Menaxhues 188
Aksionet e menaxhmentit në planet e aksioneve të punonjësve 188
33. Fitimet për aksion 189
33.1. Përkufizimi 189
33.2. Matja 189
33.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 192
34. Pasqyrat e rrjedhës së parasë kesh 194
34.1. Përkufizimi 194
34.2. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare 196
35. Raportimi financiar i ndërmjetëm 200
35.1. Përkufizimi 200
35.2. Prezantimi 200
VI. PROCEDURAT .... Error! Bookmark not defined.

I. Hyrje

1. Nocione bazë të kontabilitetit

1.1. Roli dhe funksioni i kontabilitetit në biznes

- Bën evidentimin e të gjitha transaksioneve të biznesit
- Kontabiliteti nuk rrit ose zvogëlon vlerën – ai konstaton gjendjen
- Ndikon në rrjedhën efektive të veprimtarisë së ndërmarrjes si funksion i veçantë i biznesit

1.2. Nocioni dhe Roli i Kontabilitetit

Kontabiliteti është metodë shkencore, përkatësisht është art i regjistrimeve të transaksioneve (ngjarjeve), matjes dhe interpretimit të rezultateve të entiteteve biznesore dhe organizatave joprofitabile.

1.3. Konceptet themelore të kontabilitetit janë;

- pasuria,
- kapitali,
- neto fitimi,
- fitimi për aksion,
- të hyrat,
- Shpenzimet, etj.

1.4. Parimet bazë të kontabilitetit

- Parimi i kostos
- Parimi i përputhshmërisë,
- Parimi i njohjes së të hyrave,
- Parimi i njohjes së shpenzimeve,
- Parimi i njohjes së fitimit dhe humbjes,
- Parimi i transparencës së plotë.

1.5. Dallimi në mes të libërmbajtjes dhe kontabilitetit

Libërmbajtja përfshin regjistrimin, sistemimin operativ të transaksioneve, pra mban evidencën në librin e kontabilitetit, dhe për këtë fushë nuk kërkohen njohuri të mëdha të kontabilitetit.

Kontabiliteti paraqet menaxhimin e kontove (llogarive) dhe analizat e ndryshme financiare. Për këtë fushë kërkohen njohuri dhe edukim i lartë dhe profesional në fushën e kontabilitetit.

1.6. Ndarja e kontabilitetit

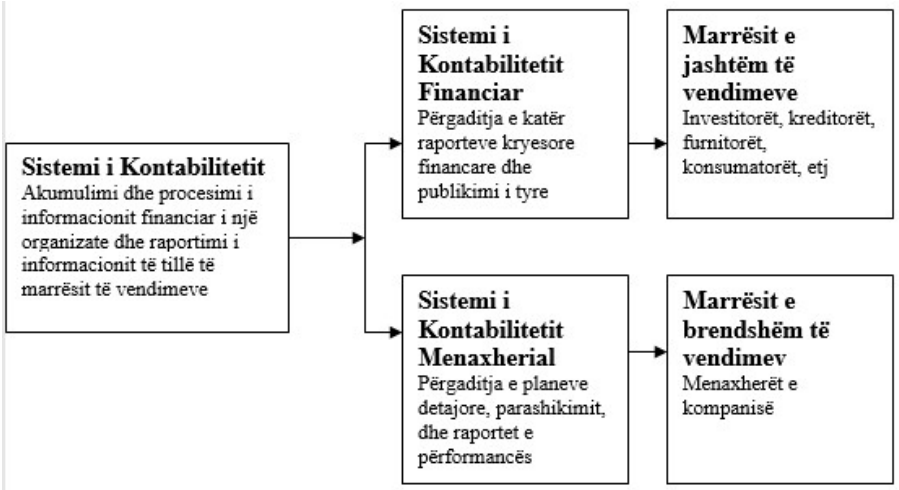
Kontabiliteti financiar - Paraqet regjistrimin e të gjitha transaksioneve (ngjarjeve), të cilat janë të shprehura me vlera monetare.

Kontabiliteti i menaxhmentit - Përgatit informacione të ndryshme kontabël, të cilat nuk kanë formë standarde, por shërbejnë si një bazë e rëndësishme për marrjen e vendimeve në suazat e menaxhmentit.

1.7. Dallimet në mes të kontabilitetit financiar dhe atij menaxherial

Përshkrimi	Kobntabiliteti Menaxherial	Kontabiliteti Financiar
Informacioni kryesisht prodhohet për	Përdorim të brendshëm, p.sh., menaxherët dhe punëtorët.	Përdorim të jashtëm, p.sh., aksionarët, kreditorët, huadhënësit, bankat, qeveria, komuna, etj.
Qëllimi i informacionit	Të ndihmojë buxhetimin, kontrollin dhe miratimin e vendimeve.	Të regjistron përformancën financiare në një periudhë dhe gjendjen financiare në fund të asaj periudhe.
Kërkesat ligjore	Jo	Të përgatiten raportet
Formatet	Menaxhmenti vendos për informacionin, që ata e kërkojnë dhe mënyrën më të mirë të përpilimit dhe prezantimit.	Formati dhe përmbajtja e raporteve financiare, nënkupton dhënien e përmbajtjes së vërtetë dhe të ndershme duke respektuar standardet dhe ligjet e kontabilitetit.
Natyra e informacionit	Financiar dhe jofinanciar	Kryesisht financiar
Periudha kohore	Pamje historike dhe e ardhshme	Kryesisht regjistrim i ngjarjes së ndodhur

1.8. Raportet e Kontabilitetit dhe vendimmarrësve

1.9. Raportet Kryesore të Kontabilitetit Financiar

- Bilanci i gjendjes,
- Pasqyra e të ardhurave dhe e shpenzimeve (bilanci i suksesit),
- Pasqyra mbi ndryshimet e ekuitetit (kapitalit aksionar),
- Pasqyra e rrjedhës së parasë (cash flow).

1.10. Përdoruesit kryesor te informacioneve raportuese janë;

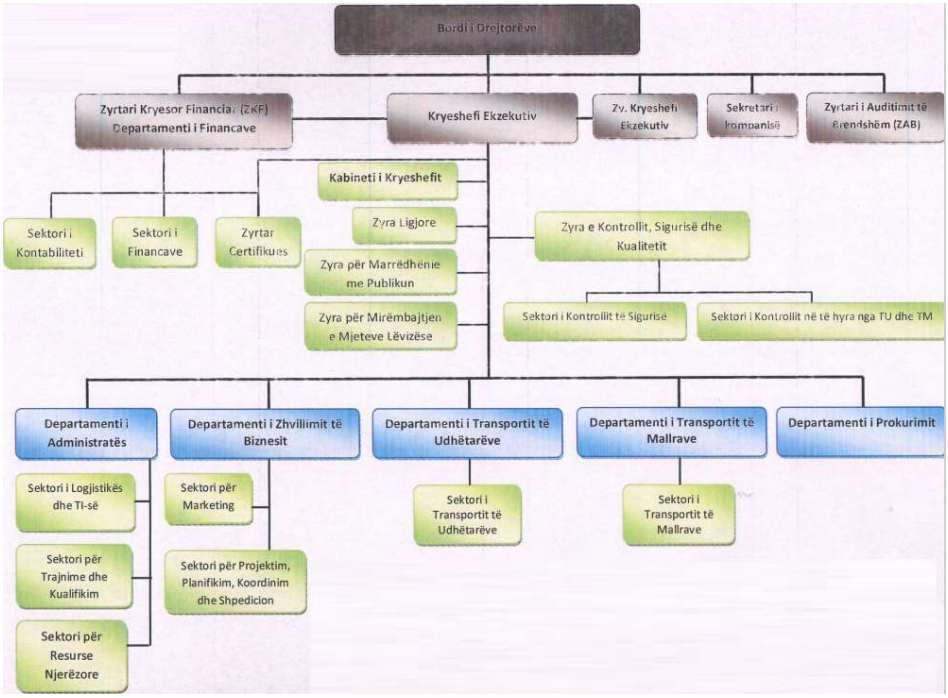
- investitorët e ndërmarrjes,
- kreditorët (bankat),
- investitorët potencialë,
- sindikatat,
- organet tatimore,
- menaxhmenti i ndërmarrjes

2. Informacion i Përgjithshëm

2.1. Informatat bazike

Informatat e biznesit	
Emri i biznesit	Hekurudhat E Kosovës -Trainkos - SH.A.
Numri Biznesit	811317123
Numri Fiskal	811317123
Numri TVSH-së	330141383
KONTAKTET E KOMPANISE	
Adresa	SHESHI I LIRISË,FUSHË KOSOVË
Telefoni	038-550550
E-mail	
Web	www.trainkos.com
THEMELIMI	
Data e inkorporimit	
Data e regjistrimit	17/08/2011
Data e fillimit te punës	01/09/2011
Statusi ligjor	Shoqëri aksionare
Kapitali i regjistruar	25,000.00€
Aktiviteti	Transporti hekurudhor nderurban i pasagjerëve
Punonjës	230
Drejtori	Ramush Ahmetaj
Aksionarët	Qeveria e kosovës

2.2. Struktura Organizative

2.3. Historiku

Hekurudhat e Kosovës në rrugëtimin e tyre të ndërtimit dhe zhvillimit kanë një histori, për një periudhë prej më shumë se 140 vite. Vija e parë hekurudhore në Kosovë u ndërtua në vitin 1874, në relacionin Hani i Elezit – Fushë Kosovë – Mitrovicë. Ishte ky fillimi i shtrirjes së rrjetit hekurudhor në Kosovë, aq sa i rëndësishëm për transportin e udhëtarëve dhe mallrave, po aq i rëndësishëm për zhvillimin ekonomik dhe lidhjen e Kosovës me vendet e rajonit. Në vitin 1931 vazhdoi ndërtimi i kësaj linje në relacionin Mitrovicë – Leshak, më 1934 ajo Fushë Kosovë – Prishtinë, më 1936 Fushë Kosovë – Pejë, më 1949 Prishtinë – Podujevë – Livadhi dhe më 1963 Klinë – Prizren.

Rrjeti hekurudhor shtrihet në tërë territorin e Kosovës me një gjatësi prej 333,451 km linjë e hapur hekurudhore, me një gjatësi prej 105,784 km në stacione dhe 103,4 km vija industriale. Edhe pse nuk është i tëri në shfrytëzim, sot, rrjeti hekurudhor i Kosovës përmes Leshakut dhe Podujevës në veri dhe lindje është i lidhur me Serbinë, ndërsa përmes Hanit të Elezit, në jug, me Maqedoninë.

Më poshtë është paraqitur në një formë të shkurtuar kronologjike historia e biznesit të HK'Trainkos' Sh. A.:

- Ndërtimi i linjës së parë hekurudhore në vitin 1874, kur fillon edhe transporti.

- Që nga viti 1874, fillon transporti i mallrave me hekurudhë i cili e zëvendëson transportin e deriatëhershëm me kafshë.

- Hekurudhat zhvillohen shumë shpejt dhe një kohë të gjatë e mbajnë primatin e transportit të përgjithshëm tokësor.

- Me fillimin e zhvillimit të industrisë për prodhimin e automjeteve transportuese rrugore, fillon edhe humbja e primatit të transportit me hekurudhë.

- Por, prapë se prapë deri në vitin 1968, hekurudha ishte transportuesi kryesor i mineraleve dhe prodhimeve të industrisë së rëndë.

- Në integrimin e dhunshëm me Hekurudhat Serbe (Beogradit) në vitin 1990 e deri në vitin 1999, derisa ishte bllokada ekonomike e Serbisë, transporti me hekurudhë zvogëlohet në mënyrë drastike.
- Menjëherë pas luftës në Kosovë, kompania është marrë nën kontroll nga ana e forcave të KFOR-it, forca të cilat kanë menaxhuar me kompaninë deri në vitin 2002.

- Në vitin 2002 menaxhimi i kompanisë i është dorëzuar administratës së UNMIK-ut dhe nga kjo kohë kompania ka filluar të jetë e menaxhuar nga stafi civil. Me këtë rast, kompania është regjistruar me emrin Hekurudhat e UNMIK-ut pranë institucioneve përgjegjëse dhe ka filluar të transportojë mallra edhe për tregun komercial.

- Pas vitit 2005 kompania ka ndërruar statusin e saj ligjor dhe është formuar si Shoqëri Aksionare, ku edhe ka ndërruar emrin nga Hekurudhat e UNMIK-ut në Hekurudhat e Kosovës Sh. A.

- Nga viti 2005, deri në vitin 2011, (muaji shtator) kompania ka operuar nën emrin Hekurudhat e Kosovës, në kohën kur edhe u nda në dy kompani.

• Nga muaji shtator 2011 kompania e sotme quhet Hekurudhat e Kosovës-Trainkos Sh.A. si kompani e cila veprimtari kryesore e ka biznesin e transportit.

• Vitet e para për Hekurudhat e Kosovës-Trainkos Sh. A., u shoqëruan me baticat dhe zbaticat, por në përgjithësi u karakterizuan me përshtatje të profilit pas ndarjes. Hekurudhat e Kosovës Trainkos Sh.A. kanë vazhduar në përmbushjen e obligimeve ligjore të parapara me Ligjin Nr. 04/L-063 për Hekurudhat e Kosovës ku më 15.11.2012 nga Autoriteti Rregullativ i Hekurudhave (ARH) është pajisur me Licencë për kryerjen e shërbimeve të Transportit Hekurudhor në Republikën e Kosovës.

• Trainkos Sh.A më 24.01.2013 nga Autoriteti Rregullativ është pajisur me Certifikatën e Sigurisë A dhe B, gjithashtu në vazhdën e pajisjes me dokumente ligjore HK-Trainkos është pajisur edhe me Autorizimet për futjen në shërbim të mjeteve lëvizëse si dhe licencimin e makinistëve duke bërë të mundur funksionalizimin e plotë të kompanisë.

2.4. Vizioni

Hekurudhat e Kosovës HK-Trainkos SH. A., lider në transportin e mallrave dhe emër për saktësi dhe komoditet në transportin e udhëtarëve.

2.5. Misioni

Ofrimi i shërbimeve të transportit të mallrave është komfor standardeve ndërkombëtare, duke ofruar në vazhdimësi çmime konkurruese, siguri të lartë, cilësi dhe korrektësi ndaj klientëve. Të jemi zgjedhje e parë në transportin e udhëtarëve, me komoditet, saktësi dhe besueshmëri për një udhëtim më të mirë dhe njëkohësisht më të lirë.

2.6. Shërbimet

1. Transportin konvencional të mallrave;
2. Transportin me kontejnerë;
3. Transportin vendor dhe ndërkombëtar të udhëtarëve;
4. Mirëmbajtjen e vagonëve;
5. Tornon – gdhendjen e rrotave;

3. Detyrat dhe Përgjegjësitë:

3.1. Departamenti i financave

3.1.1.Zyrtari Kryesor Financiar dhe Thesarit (XX)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) ZKF mund të propozojë masa/politika për përmirësimin/rregullimin e procedurave financiare, të cilat duhet të aprovohen nga Kryeshefi Ekzekutiv.
b) Obligohet që për çështje të caktuara financiare t'i aplikojë masat dhe politikat e menaxhmentit, që përcaktohen nga Kryeshefi Ekzekutiv.
c) ZKF, në kuadër të Departamentit të tij, udhëheq dhe menaxhon stafin e Departamentit të Financave të HK-TRAINKOS-SH.A.
d) Kryen të gjitha detyrat e përcaktuara me ligj.
e) Për punët e zyrës harton raporte të rregullta dhe periodike.
f) Zyrtari Kryesor Financiar është përgjegjës për zhvillimin e kornizës së politikave financiare dhe përgjegjësive, që rrjedhin nga legjislacioni i zbatueshëm në Kosovë.
g) Menaxhon Kompaninë në baza ditore në pajtim me aktet ligjore dhe politikat e Kompanisë.
h) Zbaton Planin e Biznesit, qëllimet strategjike dhe objektivat e kompanisë duke i dhënë drejtim lidershipit, drejt arritjes së misionit dhe vizionit të kompanisë.
i) Është përgjegjës për themelimin e një kornize të llogaridhënies, që brenda një ambienti të llogaridhënies dhe kontrollit të plotë, u mundëson njësive buxhetore t'i plotësojnë obligimet e tyre ligjore dhe morale për të ekzekutuar buxhetin e Trainkos-it, në mënyrë efikase dhe efektive duke pasur parasysh parimet e transparencës dhe llogaridhënies.
j) Zhvillon dhe zbaton rregullat e brendshme të kontrollit si dhe udhëzimet dhe procedurat për aktivitete si administrimi i buxhetit, menaxhimi i pasurive dhe detyrimeve dhe mbajtja e llogarive.
k) Inkurajon delegimin e ekzekutimit të buxhetit brenda një kornize të qëndrueshme të llogaridhënies dhe kontrollit të brendshëm.
l) Përgatit raportet për gjendjen e kompanisë dhe jep prognoza financiare sipas gjendjes së krijuar.
m) Përgatit buxhetin vjetor, të cilin përmes KE-së e dërgon te Bordi i Drejtorëve për aprovim.
n) Është përgjegjës për rregullsinë e proceseve në funksionin e kontabilitetit në kompani, përgatit dhe zbaton procedurat e kontabilitetit sipas ligjeve të aplikueshme në Kosovë, si dhe me kompetencë menaxhon resurset financiare të kompanisë brenda ligjeve dhe rregulloreve të aplikueshme.
o) Mbikëqyr ngritjen e fondeve, planifikimin dhe zbatimin e tyre, duke përfshirë identifikimin e burimeve të financimit, si dhe përgatitjen e strategjisë për t'iu qasur këtyre burimeve duke ofruar propozim për administrimin dhe dokumentimin e ngritjes së këtyre fondeve.
p) ZKF i raporton Kryeshefit si dhe në Bordin e Drejtorëve.

3.1.2.Menaxher i Kontabilitetit (XX)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) Përgatit raporte periodike si: të rezultatit financiar, bilancit të gjendjes;

b) Përgatit raportet tremujore, gjashtëmujore, nëntëmujore dhe vjetore (pasqyrat financiare, bilancin e gjendjes, pasqyrën e suksesit dhe analizën financiare, bilancin e gjendjes, pasqyrën e suksesit dhe analizën financiare);
c) Përgatit raportin e TVSH-së, taksën e fitimit si dhe tatimin në AP dhe pensione;
d) Mbikëqyr analizat e përgjithshme në kontabilitet;
e) Kryen amortizimin e pronës fikse dhe transaksionet e donatorëve;
f) Kontrollon regjistrimet e furnitorëve, klientëve, të ardhurave personale dhe përgatit saldot e tyre;
g) Përgatit dhe zbaton procedurën e kontabilitetit të aplikueshëm në sektor;
h) Propozon procedurën e kontabilitetit dhe e kryen zbatimin sipas kontabilitetit standard;
i) Kontrollon punën e punëtorëve të kontabilitetit dhe kërkon përgjegjësi prej tyre;
j) Kryen detyra të tjera të caktuara nga ZKF-ja;
k) Për punën e sektorit harton raporte të rregullta dhe periodike. Për kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive, i përgjigjet dhe i raporton ZKF-së.

3.1.3.Menaxher i Financave (XX)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) Përgatit raporte periodike dhe prognoza financiare;
b) Përgatit dhe ekzekuton pagesa bankare ndaj furnitorëve;
c) Regjistron raportet bankare dhe raporton mbi gjendjen e mjeteve financiare në banka;
d) Analizon dhe krahason shpenzimet e realizuara me ato buxhetore dhe në bazë të këtyre analizave propozon sugjerime në lidhje me implikime financiare;
e) Planifikon, prognozon mjetet financiare dhe përcjell lëvizjen e tyre;
f) Informon dhe udhëzon sektorët e tjerë në lidhje me rregullat dhe procedurat e llogaritjeve buxhetore si dhe kontrollon përdorimin e burimeve financiare;
g) Kontrollon zbatueshmërinë e procedurës financiare në sektor dhe koordinon punën në të;
h) Kryen detyra të tjera të caktuara nga ZKF-ja;
i) Për punën e sektorit harton raporte të rregullta dhe periodike. Për kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive, i përgjigjet dhe i raporton ZKF-së.

3.1.4.Shef për të Arkëtueshmet (XX)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) Përcjell gjendjen e klientëve, afatin e pagesave;
b) Kujdeset për arkëtimin e borxheve;
c) Përgatit raportin e klientëve dhe obligimet e tyre;
d) Krijon kontakte elektronike me klientë për nevoja të Sektorit të Financave;
e) Për punën e njësisë harton raporte të rregullta dhe periodike;
f) Për kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive i përgjigjet dhe i raporton Menaxherit;
g) Kryen arkivimin, kopjimin dhe ruajtjen e dokumentacionit;
h) Kryen detyra të tjera të caktuara nga Menaxheri i Sektorit në koordinim me Drejtorin e Departamentit;
i) Për punën e njësisë harton raporte të rregullta dhe periodike;

j) Për kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive, i përgjigjet Menaxherit të Sektorit.

3.1.5.Zyrtar i Kontabilitetit të Klientëve dhe Furnitorëve (XX – Shitje, Kade Thaqi - Blerje)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) Bën faturimin e transportit të klientëve dhe regjistron faturat nga furnitorët;
b) Bën shpërndarjen e dokumentacionit me postë dhe DHL;
c) Regjistron dhe kontabilizon faturat e shitjes së konduktorëve dhe stacioneve ;
d) Krijon kontakte elektronike me klientë dhe furnitorë, për nevoja të financave;
e) Regjistron dhe kontabilizon faturat e klientëve në softuerin e licencuar;
f) Bën regjistrimin e kontakteve dhe faturimet e tjera;
g) Kontrollon dhe kërkon kalkulimin e llogaritur nga kalkulantët;
h) Bën regjistrimin dhe kontabilizimin sipas standardeve të kontabiliteteve;
i) Kryen arkivimin, kopjimin dhe ruajtjen e dokumentacionit;
j) Korrigjon gabimet e evidentuara nga kalkulantët;
k) Kryen detyra të tjera të caktuara nga Menaxherit;
l) Për punën e sektorit harton raporte të rregullta dhe periodike. Për kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive i përgjigjet dhe i raporton Menaxherit.

3.1.6.Zyrtari Certifikues i Pagesave (XX)

Detyrat dhe Përgjegjësitë kryesore të zyrtarit Certifikues

a) Në pajtim me mbikëqyrësin harton planet e punës për zbatimin e detyrave të përcaktuara në bazë të objektivave të divizionit/sektorit dhe jep rekomandime lidhur me objektivat e njësisë.

b) Udhëheq Bizneset punuese në fushën profesionale specifike kur kërkohet dhe kryen detyra të specializuara në fushën profesionale specifike, si dhe ndihmon stafin vartës në ekzekutimin e detyrave dhe përgjegjësive të tyre.

c) Në bashkëpunim me mbikëqyrësin analizon dhe vlerëson realizimin e objektivave dhe planit të punës të njësisë dhe harton raporte mbi progresin e arritur dhe rekomandon përmirësime nëse kërkohet.

d) Certifikon realizimin e të gjitha shpenzimeve buxhetore të ndërmarrjes.

e) Siguron që kushtet e zbatueshmërisë së një kontrate publike, të jenë përmbushur para bërjes ose autorizimit të pagesave sipas kontratës.

f) Siguron që shpenzimi i parasë publike sipas një kontrate publike të bëhet në pajtim me Rregullat e KBFP dhe që prokurimi është në pajtim me Ligjin mbi prokurimin publik.

g) Siguron që të jenë plotësuar kushtet e kontratës para se të bëhet pagesa dhe që kërkesa për pagesë është e koduar në zërin e duhur të shpenzimeve.

h) Siguron që rregullat e KBFP dhe dispozitat e tjera ligjore janë respektuar gjatë inicimit dhe realizimit të aktivitetit të prokurimit dhe procedimit të shpenzimeve.

i) Të sigurojë që shpenzimi i parave publike sipas një kontrate publike të bëhet në pajtim me Rregullat e KBFP. Zyrtari Certifikues po ashtu ushtron të gjitha detyrat, të cilat i janë caktuar atij/asaj sipas Rregullave KBFP.

j) Zyrtari Certifikues duhet që të identifikojë dhe menjëherë t'i raportojë me shkrim ZKF dhe cilitdo zyrtar tjetër të rangut të lartë në ndërmarrjen publike, mbi të gjitha rastet e mosrespektimit të këtij ligji. Rastet e mosrespektimit të Ligjit mbi Prokurimin Publik gjithashtu duhet t'i raportohen Auditorit të Përgjithshëm. Zyrtari Certifikues mban shënime gjithëpërfshirëse me shkrim mbi të gjitha rastet e mosrespektimit të ligjit për së paku shtatë (7) vite.

3.1.7.Shef i Kontabilitetit të Furnitorëve dhe Klientëve (XX)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) Përgatit raportin për obligimet ndaj furnitorëve
b) Përgatit dhe nxjerr nga softueri raportin sipas kërkesave të parashtruara në periudha të caktuara për furnitorë dhe klientë
c) Regjistron faturat e furnitorëve në program dhe kontrollon dokumentacionin e nevojshëm për to;
d) Është i obliguar që nga furnizuesi të kërkojë sjelljen e faturave me kohë për regjistrim;
e) Është i obliguar që regjistrimin e furnitorëve ta bëjë në periudhë të caktuar sipas kontabilitetit;
f) Përcjell dhe regjistron furnitorët dhe përkujdeset për ditarin e tyre;
g) Është i obliguar të përgatitë procesin – barazimin e furnitorëve dhe klientëve dhe ta përpilojë raportin;
h) Përgjigjet në E-mail të furnitorëve dhe klientëve si dhe kërkesave të tyre;
i) Është i obliguar t'i regjistrojë sipas standardeve të kontabilitetit;
j) Përgatit transferet në bazë të periudhës kohore;
k) Kryen detyra të tjera të caktuara nga Menaxheri;
l) Për punën e sektorit harton raporte të rregullta dhe periodike. Për kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive i përgjigjet dhe i raporton Menaxherit.

3.1.8.Arkëtari (XX)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) Përgatit raportin ditor të arkës;
b) Pranon mjete financiare dhe barazon konduktorët;
c) Raporton për saldon e mjeteve të gatshme në arkë;
d) Përgatit raportin e pagesave të pensioneve;
e) Përgatit raportet për të ardhurat personale;
f) Regjistron pagesat ditore në arkë nga klientët;
g) Pranon dhe regjistron faturat të cilat duhet paguar kesh;
h) Regjistron transaksionet ditore të arkës në softuer;
i) Informon për saldon e mjeteve ditore personit të autorizuar;
j) Ekzekuton pagesat sipas urdhëresës së arkës;
k) Kompleton raportet e arkës me detale të nevojshme;

l) Në çdo moment duhet të dijë për gjendjen e mjeteve në arkë;
m) Kryen detyra të tjera të caktuara nga Mbikëqyrësit;
n) Për punën e sektorit harton raporte të rregullta dhe periodike. Për kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive, i përgjigjet dhe i raporton Mbikëqyrësit.

3.1.9.Zyrtar i Financave (XX)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) Përgatit transferet për furnitorë me kërkesën e Mbikëqyrësit;
b) Përcjell kontratat e klientëve dhe llogaritë penalizimet;
c) Kontrollon Raportet në programin e licencuar për kontabilitet dhe financa;
d) Përcjell krahasimet e buxhetit me shpenzimet e realizuara;
e) Regjistron kërkesat buxhetore nga Departamentet e tjera;
f) Bën ekzekutimin e pagave;
g) Përcjell gjendjen e klientëve, furnitorëve dhe afatin e pagesave;
h) Merr pjesë në përgatitjen e raporteve mujore për të hyrat dhe shpenzimet;
i) Kryen detyra të tjera të caktuara nga Menaxheri;
j) Për punën e sektorit harton raporte të rregullta dhe periodike. Për kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive, i përgjigjet dhe i raporton Menaxherit.

3.1.10. Zyrtar i Mjeteve themelore (XX)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) Regjistron mjetet themelore në Kontabilitet, si dhe datën e blerjes së mjeteve themelore;
b) Regjistron shpenzimet e zhvlerësimit të mjeteve themelore;
c) Bën lidhjen e regjistrimit të mjetit me regjistrimin e faturës në sistem;
d) Kontrollon dhe gjen kontot adekuate për regjistrim, si dhe bën ndarjen e tyre në shpenzime deri në vlerë adekuate;
e) Përcjell investimet dhe pas përfundimit të investimit, bën aktivizimin e tyre;
f) Bën sistemimin në qendra të shpenzimeve dhe bartjen nga një qendër në tjetrën (varësisht prej kalimit të punëtorëve), pa marrë parasysh kohën e blerjes;
g) Bën barazimet mujore nga lista e bilancit;
h) Bën procedimin, llogaritjen e amortizimit dhe amortizimin e akumuluar;
i) Bën raporte mujore për gjendjen;
j) Të kryejë detyra dhe obligime të parapara me akte normative të tjera;
k) Kryen detyra të tjera të caktuara nga eprori;
l) Për punët e tij harton raporte të rregullta dhe periodike. Për kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive, i përgjigjet ZKF-së.

3.2. DEPARTAMENTI I ADMINISTRATËS

3.2.1.Zyrtar i Personelit (XX)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) Përgatit aktet individuale juridike me të cilat rregullohet statusi juridik i stafit (themelimi dhe ndërprerja e marrëdhënies së punës);
b) Ndërmerr të gjitha veprimet e nevojshme për publikimin e vendeve të lira të punës;
c) Përcakton dhe përgatit aktet e nevojshme lidhur me realizimin e të drejtave dhe obligimeve të stafit nga marrëdhënia e punës;
d) Kryen vlerësimin analitik të vendeve të punës;
e) Formon, përcjell dhe azhurnon në mënyrë permanente dosjet e stafit;
f) Është përgjegjës për futjen dhe freskimin e të dhënave në sistem;
g) Mban shënime mbi kontrollimet mjekësore të obliguara dhe informata të tjera;
h) Shpjegon dhe jep sqarime personelit apo palëve tjera në lidhje me Rregulloren e punës dhe procedurat disiplinore;
i) Kryen shërbime të tjera administrative që kanë të bëjnë me personelin;
j) Mban evidencën e pushimeve për personel, kontribuon në zbatimin e planit të pushimeve vjetore;
k) Përgatit vendimet e personelit me kërkesat e tyre në harmonizim me Rregulloret e Kompanisë;
l) Kryen edhe detyra të tjera të caktuara nga Menaxheri;
m) Për punët e kryera harton raporte të rregullta dhe periodike. Për kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive i përgjigjet Menaxherit të Sektorit.

3.2.2.Zyrtar i Pagave (XX)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) Përgatit listat e punëtorëve sipas Departamenteve/Zyrave/Sektorëve;
b) Bën dhe përcjell ndryshimet e personelit në regjistrimin e punëtorëve të pagave, punëtorëve të ri, largimin e punëtorëve, pensionimin nga puna apo ndonjë ndryshim tjetër;
c) Pranon listat e punëtorëve për paga nga Departamentet, përcjell dhe kontrollon orët e punës për personelin;
d) Bën përgatitjen e pagave në program të pagave;
e) Përgatit listën e pagave për personelin;
f) Mban përgjegjësi për ruajtjen e konfidencialitetit të pagave për personel;
g) Bën shpërndarjen e pagave në kosto sipas kërkesës së programit financiar;
h) Zbaton vendimet e marra në ndërmarrje lidhur me pagat e personelit, benificionet, ndëshkimet etj.
i) Përgatit raporte dhe analiza për shpenzime të personelit;
j) Përcjell dhe përgatit raporte për shpenzimet e telefonisë fikse dhe mobile të personelit;
k) Bën përcjelljen e vazhdueshme të tatimeve në paga nga ATK-ja;
l) Kryen edhe detyra të tjera të caktuara nga Menaxheri;
m) Për punët e kryera harton raporte të rregullta dhe periodike. Për kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive i përgjigjet Menaxherit të Sektorit.

3.2.3.Kryedepoist (XX)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) Mbikëqyr dhe koordinon punët e depoistëve;

b) Mban përgjegjësi për respektimin e proceduarve administrative, procedurale për pranimin dhe daljen e mallrave nga depot;
c) Mban evidencë të saktë për gjendjen faktike të depove përmes depoistëve;
d) Kontrollon herë pas here pranimet dhe daljet e mallrave nga depo;
e) Përgatit të gjitha dokumentet për pranim dhe dalje të mallit nga depot;
f) Pranon raporte periodike nga depoistët;
g) Menaxhon me depot në programin financiar si ç'është: bënë urdhërporosinë e mallrave dhe në bazë të dokumenteve për dalje të mallit nga depo, bënë daljen e mallit nëpër depo në programin financiar;
h) Përkujdeset për një ambient sa më të mirë në depo dhe një renditje të mirë të mallrave në depo;
i) Kryen detyra të tjera të caktuara nga Menaxheri i Sektorit dhe Drejtori i Departamentit;
j) Për punën e sektorit harton raporte të rregullta dhe periodike. Për kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive i përgjigjet Menaxherit të Sektorit.

3.3. DEPARTAMENTET I TRANSPORTIT TË MALLRAVE

3.3.1.Kalkulant në Miradi (XX)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) Udhëheq evidencat dhe evidenton dërgesat e arritura dhe të përcjella nga komunikacioni ndërkombëtar dhe vendor nëpër librat përkatës;
b) Përpilon kërkesat për transport (Railquest) për nevoja të klientëve dhe përcjell realizimin e tyre;
c) Bën llogaritjen e shpenzimeve të transportit dhe shërbimeve të tjera në bazë të dokumentacionit përkatës (Fletëngarkesave, kontratave, tarifave dhe shënimeve të tjera për qëndrim, vendosje të vagonëve) etj.
d) Përgatit për faturim të gjitha të hyrat ose bënë inkasimin e tyre për çdo ditë nëpër evidencat përkatëse;
e) Përgjigjet që dërgesat mos të tërhiqen pa u përmbushur obligimet financiare dhe formalitetet doganore;
f) Lajmëron me kohë klientët për arritjen e dërgesave të tyre;
g) Përgatit shënimet e nevojshme statistikore përmes raporteve për transportin e realizuar dhe mban evidencat për nevoja të Shërbimit;
h) Kontakton me stacionet, Doganën dhe jep informacionet e duhura;
i) Për çdo ditë të punës bën dorëzimin e kalkulimeve tek BP për kontrollimin e të hyrave;
j) Për çdo ditë të punës bën dorëzimin e kalkulimeve dhe parave në Sektorin e financave përmes librave përkatës;
k) Kryen edhe punë të tjera sipas kërkesës së Shefit të Njësisë në koordinim me Menaxherin e Sektorit;
l) I përgjigjet Shefit të Njësisë;

3.4. DEPARTAMENTI I PROKURIMIT

3.4.1.Drejtor i Departamentit të Prokurimit (Burim Zekaj)

Detyrat dhe Përgjegjësitë:

a) Ushtron udhëheqje të mirë dhe transparente. Duke përdorur aftësitë e tij motivuese dhe komunikuese të udhëheqë Departamentin në mënyrë efikase.
b) Përgatit, koordinon dhe zbaton planin vjetor të kompanisë në fushën e prokurimit publik në pajtim me legjislacionin në fuqi.
c) Siguron që të gjitha kërkesat e prokurimit janë përgatitur në përputhje me rregullat dhe procedurat e Prokurimit.
d) Drejton dhe koordinon aktivitetet në mes të njësive që kanë të bëjnë me procedurat e prokurimit.
e) Përcakton metodologjinë e prokurimit për tender dhe procedurat e vlerësimit të çmimeve.
f) Bashkëpunon ngushtë me Komisionin Rregullativ të Prokurimit Publik (KRPP) dhe me Agjencionin Qendror të Prokurimit Publik (AQP).
g) Përgatit kontrata për mallra shërbime dhe punë.
h) Monitoron dhe ekzekuton kontratat.
i) Ofron këshilla dhe asiston menaxhmentin në marrjen e vendimeve lidhur me çështjet kontestuese që mund të dalin në rastet e ekzekutimit të kontratave.
j) Planifikon, përpunon, mbikëqyr dhe zbaton në mënyrë efektive furnizimin me mallra dhe shërbime.
k) Kryen edhe detyra dhe obligime të parapara me akte normative tjera.
l) Kryen detyra tjera të caktuara nga Kryeshefi Ekzekutiv.
m) Për punët e Departamentit harton raporte të rregullta dhe periodike. Për kryerjen e detyrave dhe përgjegjësive i përgjigjet Kryeshefit Ekzekutiv.

4. Qëllimi i krijimit të manualit për procedurat dhe politikat kontabël

Ky manual i Kontabilitetit dhe i Operimit është dizajnuar specifikisht për Hekurudhat e Kosovës HK-Trainkos SH. A. dhe filialet e saja, për t'u përdorur si një udhërrëfyes në operimet financiare të përditshme.

4.1. Qëllimi i Manualit

Fokusi i këtij manuali është të përshkruaj udhëzimet dhe procedurat të cilat do t'u mundësojnë të gjithë zyrtarëve të kompanive (Menaxhmentit dhe Stafit) që të:

- Të veprojë me uniformitet dhe konsistencë gjatë kryerjes së detyrave të tyre.
- Të sigurohen që të merren autorizime të kënaqshme përpara se të lind ndonjë shpenzim.
- Të sigurohen që të mbahen shënime adekuate.
- Të sigurohen që kontrolle të brendshme adekuate janë duke u mbajtur, meqë rast, bëhet dorëzimi i raportit në kohë te menaxhmenti.

4.2. OBJEKTIVI I MANUALIT

- T'i përshkruajë në detaje të plota, procedurat e kontabilitetit që operojnë në regjistrimin e aktiveve, pasiveve, të ardhurave dhe shpenzimeve të shoqërisë.
- Ta lehtësojë menaxhimin dhe kontrollin efektiv të burimeve të kompanisë përmes pajtueshmërisë me Parimet dhe Standardet e Kontabilitetit të Pranuara.
- T'i lehtësojë shqyrtimet e sistemeve të ardhshme dhe kompjuterizimin e operacioneve financiare të kompanisë

4.3. STRUKTURA E MANUALIT

Manuali përmban seksionet kryesore dhe nën-seksionet, që kanë të bëjnë me procedurat e ndryshme të kontabilitetit, veprimet dhe veprimet përcjellëse të nevojshme për funksionimin gjithëpërfshirës dhe Informata e Raporte kuptimplota të Menaxhmentit.

4.4. PËRGJEGJËSITË

Përgjegjësitë për mirëmbajtjen dhe operimin e këtij manuali kontabiliteti, bie mbi Zyrtarët e Kontabilitetit të Kompanisë herë pas here të quajtur Shef të Financave, pavarësisht nga përcaktimi zyrtar.
Autoriteti për modifikimin, shtimin, ndryshimin ose fshirjen e çdo seksioni ose nen-seksioni të këtij Manuali Kontabël, mbështetet tek Kryeshefi/Drejtori i Përgjithshëm ose Drejtori i Menaxhimit, me rekomandimin e Shefit të Financave.
Ky sistem i kontabilitetit është hartuar mjaftueshëm për të përshtatur rritjen e pritshme në fushën e veprimtarisë së kompanisë, madhësinë e menaxhimit dhe kontrollet e brendshme të nevojshme për një kompani me shpejtësi në rritje.

Përgjegjësitë e përgjithshme të Departamentit të Financave dhe kontabilitetit janë si më poshtë:

- Të mbajë libra të duhur të llogarive dhe të dhënat e tjera të Kompanisë.
- Të ushtrojë kontroll të kënaqshëm kontabël mbi pasuritë dhe detyrimet e Kompanisë.
- Ta monitorojë efektivitetin e sistemit të kontabilitetit dhe të kontrollit të ruajtur

- Ta sigurojë informacionin e menaxhimit që përmban informacione kontabël dhe statistikore siç kërkohet nga menaxhmenti dhe t'i ndihmojë ata në planifikimin dhe kontrollin e aktiviteteve të Biznesit.
- Ta sigurojë pajtueshmërinë me standardet e kontabilitetit dhe kërkesat e Kompanisë
- Të sigurojë se ekziston shkalla e lartë e justifikimit financiar për investime
- Këshillimi për vlerësimin e propozimeve alternative dhe sigurimi i atij informacioni në dispozicion të atyre që janë përgjegjës për monitorimin e progresit.
- Të inicojë ndryshim dhe zgjerim të parimeve dhe procedurave të kontabilitetit në përputhje me ndryshimin e rrethanave.

4.5. POLITIKAT E KONTABILITETIT

Procedurat dhe politikat specifike përdoren nga kompani të ndryshme për të përgatitur raportet financiare. Këto përfshijnë çdo metodë, si sistemet e matjes dhe procedurat për paraqitjen e shpalosjeve. Politikat e kontabilitetit ndryshojnë nga parimet e kontabilitetit në atë se parimet janë rregullat ndërsa politikat janë metodat e kompanisë për t'iu përmbajtur rregullave.

Ligji për Kontabilitet, Auditim dhe Raportim Financiar kërkon që çdo Kompani të prodhojë Pasqyrat Vjetore Financiare. Për të siguruar konsistencë në përgatitjen dhe kuptimin dhe interpretimin e përbashkët të këtyre deklaratave, duhet të miratohen politikat standarde të kontabilitetit.

Politikat për kompaninë janë zhvilluar në katër koncepte themelore të Kontabilitetit- Vijimësia, Akrualet, Konsistenca dhe kujdesi.

Vijimësia - se kompania do të jetë në gjendje të ekzistojë për të ardhmen e parashikueshme

Akrualet - Të ardhurat (të ardhurat) dhe kostot (Shpenzimet) do të njihen në librat pasi ato janë fituar ose kanë lindur (e ardhura ose shpenzimi) e jo si para (kesh) të pranuara ose të paguara.

Konsistenca - Që do të ketë konsistencë të trajtimit kontabël të termave si në çdo periudhë kontabël ashtu edhe nga një periudhë në tjetrën.

Kujdesi - Që as të ardhurat as fitimi nuk do të parashikohen, por do të njihen nga përfshirja në llogarinë e fitimit dhe humbjes vetëm kur ato janë realizuar, ndërsa sigurimi do të bëhet për të gjitha detyrimet e njohura.

5. Plani kontabël

Pasiritë	Detyrimet
1000 - Pasuritë afatshkurtraH	**2000 - Detyrimet afatshkurtra**H
1099 - Gjithsej arkatS	**2299 - Gjithsej detyrimet afatshkurtra**T
1149 - Gjithsej FurnizuesitS	**2300 - Detyrimet Afat Gjata**H
1199 - Gjithsej BankatS	**2499 - Gjithsej detyrimet Afat Gjata**T
1200 - Paraja dhe ekuivalentet e paraseO	3001 - Ekuiteti i PronareveG
1205 - Investimet financiare afatshkurtraG	3005 - Kapitali AksionareG
1210 - Llogarit e ArketushmeG	3010 - RivlersimetG
1215 - ParapagimetG	3015 - Fitimet e Mbajtura - Vite më parëG
1216 - Parapagimet e furnitoreveG	3020 - Fitimet e Viti ne VijimX
1217 - Meditjet e puntorëveG	3025 - Rezervat e tjeraG
1220 - Avancet e puntoreveG	**Detyrimet dhe Ekuiteti**
1225 - Pasuritë e tjera afatshkurtraG	
1230 - Pasuria e stoqeveM	
1299 - Gjithsej Pasuria e stoqeveS	
1499 - Gjithsej pasuritë afatshkurtraT	
1500 - Pasuritë afatgjataH	
1501 - Prona, pajisjet dhe impiantetM	
1599 - Gjithsej Prona, pajisjet dhe impiantetO	
1600 - TokaG	
1601 - Investimet në vijimG	
1602 - Pasuritë e tjera afatgjataG	
1650 - Pasuritë e paprekshmeM	
1699 - Gjithsej Pasuritë e paprekshmeO	
1799 - Gjithsej pasuritë afatgjataT	

Të Ardhurat	Shpenzimet
4000 - Të Ardhurat nga TranspportiH	**5000 - Kostoja e të mirave te Shitura**H
4099 - Total te hyrat nga transportiT	**5010** - Derivatet dhe LubrifikantetS
4100 - Të hyrat e tjeraH	**5020** - Tërheqja e trenave M/U nga HMS
4199 - Gjithsej Të hyrat e tjeraT	**5030** - Pjesët RezervëS
4200 - Të hyra të ndryshmeH	**5040** - Rëra për lokomotiva, shirita, bllombaS
4299 - Gjithsej Të hyra të ndryshmeT	**5050** - Inventar dhe paisjeS
	5059 - Sigurimi I palëve te tretaS
	5069 - Energjia elektrike dhe komunaliteS
	5090 - Qasja ne binareS
	5400 - Shpenzimet e personelitH
	5499 - Kostoja e punësT

	5500 - Shpenzimet operativeH **5509** - Mirembajtje/Investime në mjete lëvizëse dhe objekteS **5529** - Derivatet për makina/Shpenzimet e tjera të loigjistikësS **5539** - Energjia elektrike dhe komunaliteS **5559** - MarketinguS **5569** - Udhëtimet zyrtareS **5579** - Telefonata dhe postaS **5599** - Tatimet/Taksat dhe NdeshkimetS **5699 - Gjithsej shpenzimet operative**T **5700 - Shpenzimet Administrative**H **5719** - Shpenzimet e këshillimeve/konsulencesS **5729** - Material për zyreS **5739** - Material SanitarS **5759** - Reprezenatcione dhe bufeS **5769** - Shpenzime logjistikeS **5799 - Gjithsej Shpenzimet Administrative**T **5800 - Armotizimi dhe Zhvlerësimi**H **5849 - Gjithsej Amortimi & Zhvlersimi**T 5889 - Shpenzime të ndryshmeG 5900 - Provizionet (Kontigjent)G 5901 - Borxhet e këqijaG

II. Kërkesat Ligjore

1. Ministria e Financave

1.1. Administrata Tatimore e Kosovës

1.1.1. Ligji Nr. 06/L-105 – LIGJI PËR TATIMIN NË TË ARDHURAT E KORPORATAVE

1.1.2. Ligji Nr. 05/L-37 – LIGJI PËR TATIMIN MBI VLERËN E SHTUAR

1.1.3. LIGJI Nr. 03/L-222 – PËR ADMINISTRATËN TATIMORE DHE PROCEDURAT

1.2. Këshilli i Kosovës Për Raportim Financiar

1.2.1. LIGJI NR.06 L-032 PËR KONTABILITET, RAPORTIM FINANCIAR DHE AUDITIM

2. Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale

2.1.1. LIGJI NR. 03/L-212 I PUNËS

3. Ministria e Tregtisë dhe Industrisë

3.1.1. LIGJI Nr. 06/L- 016 PËR SHOQËRITË TREGTARE

- Ne përpunim

Këtu do te vendosen te gjitha ligjet për te cilat organizata ka për obligim t'iu përmbahet.

III. Programi i kontabilitetit

OPERIMI ME TRENA I HEKURUDHAVE TË KOSOVËS "TRAINKOS" SH.A., bazuar ne dosjen e tenderit me nr. 10908-19-5132-1-2-1, dt.15.07.2019, është furnizuar me sistem të centralizuar për menaxhimnin e kontabilitetit dhe financave: ERP Planet Accounting Online – www.planetaccounting.org

1. Çfarë është PLANET ACCOUNTING ONLINE?

PLANET ACCOUNTING ONLINE është një zgjidhje afariste e biznesit që ju ndihmon të menaxhoni të gjitha informacionet tuaja të biznesit në një aplikacion dhe ta përdorni jo vetëm për të menaxhuar operacionet, por gjithashtu ju mundëson që të merrni vendime të informuara mirë në kohë për të qëndruar përpara konkurrencës suaj. Ajo përbën një shtyllë të biznesit tuaj për të shtuar forcën, transparencën dhe kontrollin në ndërmarrjen tuaj.

Nuk ka dyshim se teknologjia është kudo dhe mund të sjellë vlera konkurruese. Deri më tani, fusha e IT-së ka pasur një rol esencial në optimizimin e pothuajse të çdo aktiviteti, ka përmirësuar cilësinë e jetës dhe ka ndikuar shumë në sektorin ekonomik. Dekada e fundit është shënuar dukshëm nga paradigma e përdorimit cloud dhe pothuajse çdo fushë ka gjetur një mjet për të përfituar nga përdorimi i saj. Në mënyrë të pashmangshme, informatika cloud ka arritur gjithashtu në fushën e kontabilitetit. Kjo është arsyeja pse bota e kontabilitetit gradualisht po zhvendoset drejt zgjidhjeve të bazuara në cloud. Shfaqja e kontabilitetit në cloud ka provuar të jetë një mënyrë e re për të bërë biznes. Kjo qasje revolucionare në mbajtjen e llogarive është shumë premtuese, pasi ka përparësi të shumta që kontabilistët kanë përjetuar tashmë për shkak të teknologjisë së re.

Sistemi i menaxhimit Online ka ndryshuar mënyrën se si punojmë. Nuk është më diçka që “po vjen në të ardhmen”. Sistemi i menaxhimit Online tashmë po përdoret në një larmi të madhe të industrive. PLANET ofron mundësinë për të krijuar një praktikë më të efektshme dhe që u ofron më shumë vlerë klientëve.

Kalimi në një sistem online siguron një konfigurim të mirëfilltë të kontabilitetit, duke ju lejuar të zgjeroni shërbimet tuaja këshillimore dhe të shtoni vlerë reale.

Me zgjedhjen e Sistemit të kontabilitetit online, një sërë aplikacionesh dhe zgjidhjesh online, ju merrni të dhëna të besueshme në kohë reale dhe mund të përfitoni plotësisht nga puna në sistemin online.

Departamenti i kontabilitetit gjithmonë ka shërbyer për interesin publik, prandaj kontabilistët duhet të jenë gjithmonë të vetëdijshëm për përparimet dhe mundësitë që mund të ndihmojnë dhe zhvillojnë profesionin dhe gjithë peizazhin e biznesit.

Me PLANET ACCOUNTING ONLINE parashikimi i saktë mund të bëhet. Kur nivelet e sakta të parashikimit të inventarit mbahen me efikasitet maksimal, kjo lejon që organizata të jetë fitimprurëse.

Integrimi i departamenteve të ndryshme siguron komunikim, produktivitet dhe efikasitet.

Përdorimi i PLANET ACCOUNTING ONLINE çrrënjos problemin e koordinimit të ndryshimeve midis shumë sistemeve.

PLANET ACCOUNTING ONLINE ofron një pamje nga lart-poshtë të një organizate, kështu që informacioni është në dispozicion për të marrë vendime në çdo kohë dhe kudo.

1.1. Plotësisht i integruar

Sistemi Planet Accounting Online shitet i plotë me çdo funksion dhe modul të përfshirë në çdo pako, kështu që, kur ta përdorni Sistemi Planet Accounting Online, thjesht dhe shpejt mund ta aktivizoni secilën nga këto module në çdo kohë dhe të filloni ta përdorni atë menjëherë. Me këtë, Planet Accounting siguron që çfarëdo ndryshimi i ndonjë të dhëne në çfarëdo moduli do të ndikojë menjëherë në të gjitha modulet.

PLANET përfshin komplet sistemin bazik të kontabilitetit dhe funksionalitetin që ju do të prisni nga një paketë komerciale. *PLANET është sistem i integruar kontabiliteti që mundëson nxjerrjen e shpejtë dhe të saktë të informatave financiare dhe i mundëson klientit që të ketë kontroll të plotë mbi financat e tij.*

PLANET kombinon thjeshtësinë, shpejtësinë dhe saktësinë duke ofruar një sistem kompleks që e bënë menaxhimin e kontabilitetit, financave dhe tërë kompanisë në mënyrë shumë më efektive.

PLANET është zgjidhje ideale për bizneset e vogla, të mesme dhe të mëdha. PLANET është i dedikuar për aktivitetet e bizneseve nga më të ndryshmet: Shërbimet, Tregtia me shumicë dhe pakicë, Ndërtimtari, Barnatore, Ordinanca mjekësore, Prodhim, Hoteleri, Kolegje, Marketing, Transport, OJQ, Bujqësi, Autoservise, etj.

1.2. Shumë përdorimesh

PLANET mundëson hapjen pa kufi të kompanive, degëve, departamenteve, gjuhëve, valutave dhe përdoruesve.

1.3. Shumë gjuhë

PLANET ju mundëson të shtoni edhe një gjuhë tjetër që ju nevojitet.

1.4. Këmbimi valutor

Mundëson shitjen dhe blerjen nga vendet e huaja. Vlerat fikse të këmbimit valutor për furnizues mund të përcaktohen, po ashtu edhe auto komanda e vlerave të përshtatjes së këmbimit valutor kur bëhet një pagesë. Produktet munden edhe të paracaktohen me një furnizues, i cili ka vlerë fikse në valutën e furnizuesit, e cila mund të hapet në mënyrë automatike dhe ta përshtatë shumën aktuale të valutës, sipas vlerës së huaj. Përcaktoni shpenzimet dhe koston e importit drejtpërsëdrejti në një zë, në mënyrë që kostoja e përgjithshme e një produkti të dihet duke e përfshirë shpedicionin, doganat dhe detyrimet e importit.

1.5. LLOGARITË

Softueri i kontabilitetit të biznesit Planet ju jep maksimum të fleksibilitetit prej krijimit të planit kontabël dhe qendrave të kostos deri te raportimi në kohë reale dhe ju ofron lehtësi në prezantimin grafik të të dhënave. Planet ka të bëjë me të dhënat tuaja të kontabilitetit dhe ofron qasje të lehtë në raportet e tij që janë shumë të hollësishme. Futuni te Bilanci juaj i Fitimit dhe Humbjes deri te transaksionet individuale në kohë reale. Jepen gjurmë të plota të auditimit për t'i përcjellë të gjitha transaksionet duke siguruar integritet të të dhënave, gjë që është një nga funksionet kyçe të softuerit për kontabilitet.

1.6. Plani kontabël

Plotësojeni listën e llogarive ashtu siç kërkohet për çfarëdo biznesi. Kjo listë mund të shtohet apo të hiqet duke u varur nga kërkesat tuaja të veçanta. Pos kësaj, mund t'ia nisni nga fillimi me serinë tuaj të llogarive, apo thjesht e bashkëngjitni një kombinim të të dyjave.

1.7. Kodet e taksave

Softueri i kontabilitetit është i dizajnuar ta minimizojë gabimin njerëzor, duke ju mundësuar që të përcaktoni kode të taksave për produkte dhe llogari, të cilat pastaj Planet me do t'i hapë në mënyrë automatike në çfarëdo transaksioni, në momentin që përzgjidhet llogaria apo produkti. Po ashtu edhe raporti PAB do të azhurnohet menjëherë me transaksionin e ri, i cili është shtuar për shkak të kodit të taksave që tashmë është përzgjedhur.

1.8. Gjurmim i plotë i auditimit

Në softuerë të kontabilitetit është kyç integriteti i të dhënave. Gjurmimi i auditimit do ta gjurmojë secilin ndryshim të bërë në Planet dhe do të raportojë për atë se, për shembull, kush i ka bërë ato ndryshime, kur i kanë bërë dhe çka kanë bërë? Kjo ju jep mundësinë për t'u kthyer te cilido transaksion dhe t'i shikoni ndryshimet.

1.9. Mbulimi i kostos

Janë bërë hulumtime të shumta mbi kthimin e vlerës së investuar që ndërlidhet me koston e instalimit dhe zbatimit të Sistemi Planet Accounting Online si pako e biznesit dhe menaxhimit. Dhe, gjersa kostoja fillestare është një faktor, përfitimet afatmesme dhe afatgjate janë fantastike dhe nuk duhet të injorohen. Lehtësia e futjes së të dhënave është treguar si përmirësim sinjifikant në efikasitetin e stafit, masa të kursimit të kohës dhe rënia masive e gabimeve në të dhëna. Kur këto kombinohen me atë se sa shpejtë bëhet raportimi i juaj, edhe kontrollimi i biznesit bëhet në mënyrë shumë të shpejtë. Fakti që Sistemi Planet Accounting Online është një pako që i përfshinë përnjëmend të gjitha, kur të dhënat futen njëherë, rrjedhin çdo kund, kursimi i përgjithshëm që bëhet është tejet i madh, edhe atë jo vetëm kursim i parave, por edhe kursim i kohës.

2. Modulet e programit

2.1. Konfigurimi

Përmban veçori që kanë efekt të përgjithshëm në fusha të ndryshme brenda moduleve në kuadër të sistemit.

2.2. Paneli lehtë i përdorshëm

PLANET ka ndërfaqe shumë të thjeshtë për përdoruesit që është tepër intuitive dhe i lehtë për t'u naviguar.

2.3. Shitjet & Klientët

PLANET ACCOUNTING ONLINE ju jep fleksibilitet maksimal, mbi çdo aspekt të proceseve tuaja të shitjes dhe cikleve që nga kontakti i parë me një perspektivë deri tek ata duke u bërë klientë.

2.4. Blerjet & Furnitorët

PLANET ACCOUNTING ONLINE ju jep kontroll të plotë në menaxhimin e zinxhirit tuaj të blerjes dhe të furnizimit. Nga riorganizimi automatik mundëson automatizimin e zgjedhjes së furnizuesit më të lirë dhe ndjekjen e porosive nga transportimi në magazinimin e rafteve tuaja.

2.5. Stoqet & Shërbime

Moduli i stoqeve është një nga modulet më të përdorura në softuerët e kontabilitetit, në veçanti në Sistemin e Avancuar të Kontabilitetit Online "Planet Accounting". Ky modul u mundëson përdoruesve menaxhimin, regjistrimin, modifikimin dhe kontrollin në kohë reale të artikujve dhe depove të biznesit.

Nëse jeni prodhues, shitës me shumicë ose shitës me pakicë, menaxhimi i inventarit tuaj është shumë i rëndësishëm për t'i kontrolluar shpenzimet tuaja dhe për ta siguruar funksionimin normal të biznesit tuaj.

2.6. Banka & Arka

Tabela e veprimeve bankare i mirëmban llogaritë e kursimeve dhe çeqeve për kompaninë tuaj, posa të futen të dhënat e kërkuara. Nga kjo tabelë, ju mund t'i futni dhe t'i modifikoni transferet elektronike të fondeve (TEF), mund t'i vendosni llogaritë bankare dhe t'i shihni paratë që i keni borxh dhe paratë që jua kanë borxh. Përdoruesi gjithashtu mund të shkruajë dhe printojë çeqe dhe të harmonizojë llogari bankare.

2.7. Ditari dhe Libri i madh

Ditari - Në ditarin e kontabilitetit pasqyrohen veprimet kronologjike sipas formatit standard të tij.

Libri i madh - përmban të njëjtat veprime si ditari i kontabilitetit, por në këtë rast veprimet janë të Biznesuara sipas llogarive.

2.8. Prodhimi

Moduli i prodhimit është një nga modulet më të avancuara ne PLANET ACCOUNTING ONLINE. Jep informacionin e kontrollit të prodhimit dhe të informacionit në kohë reale, i cili i lejon përdoruesve evidentimin e të gjitha etapave të një cikli prodhimi.

2.9. RH

Ju mundëson të matni dhe rrisni produktivitetin e punonjësve. Integrimi në kohë reale i punës dhe orari i punës. Detaje të plota dhe të sakta të personelit që është plotësisht i integruar me një sistem të plotë të menaxhimit të biznesit dhe të kontabilitetit.

2.10. Pagat

Pagat është një sistem i integruar plotësisht i pagave. Libri i përgjithshëm përditësohet menjëherë duke përfshirë shpenzimet dhe detyrimet e llogarive bankare. Të gjitha lejet, pagesat, zbritjet etj., janë menjëherë të postuara dhe të regjistruara.

2.11. Projektet

Shihni çdo gjë për çdo projekt. Një histori e gjerë dhe e plotë e çdo kuotimi, urdhër shitjesh, faturë, shitje në para të gatshme, deklaratë, emërim, urdhër blerje, kosto etj., që keni bërë me këtë punë. Moduli i projekteve ofron mundësinë e mbajtjes së kontabilitetit analitik të projekteve, duke bërë të mundur shpërndarjen e të ardhurave dhe shpenzimeve nëpër projekte të ndryshme.

2.12. Dogana

Shumë kompani blejnë dhe shesin artikuj nga jashtë. Për të gjitha faturat e blerjes nga importi është i mundur regjistrimi i Dokumentit Unik Doganor, të lidhura me këto fatura me të dhënat përkatëse mbi taksat e paguara në doganë.

2.13. Asetet

Mundëson krijimin e listës së aseteve të ndryshme, të cilat ju lejojnë të Biznesoni pasuritë tuaja dhe t'i definoni ato shpejt dhe me lehtësi. Secili Biznes mund të ketë metodën e vet të zhvlerësimit dhe vlerat që lejojnë përditësimin e të gjitha pasurive brenda Biznesit shumë lehtë.

2.14. POS!

Asset Plus Online e ka të integruar Point Of Sale “POS” për pikat e shitjeve me pakicë, opsionet e të cilit do t’ju japin kontroll mbi shumë fusha të operacioneve, duke ndikuar në rritjen e kontrollit dhe efikasitetit të biznesit tuaj.

POS ka të integruar të gjitha funksionet te Pika e Shitjes me kontabilitetin në kohë reale.

2.15. Planet MOBILE

Me një numër të shtuar të bizneseve që operojnë në lëvizje, softueri për telefona mobilë është duke u futur me shpejtësi në vendin e punës. Online apo offline, softueri për menaxhim të biznesit tash është në dispozicion në kohë reale në formë të tabletit. Në mënyrë automatike do të sinkronizohet me databazën tuaj të Planet kur të kyçet me internet, apo të azhurnohet në mënyrë automatike kur bëhet lidhja me internet. Planet Mobile ju jep fleksibilitet që të punoni kudo që jeni. Është i shkëlqyeshëm për punonjësit e biznesit që janë në terren dhe u mundëson atyre që t’i menaxhojnë llogaritë e konsumatorëve të tyre shumë lehtë nga cilado pajisje mobile qoftë platformë Android (Aplikacion offline dhe Online), Apple (Online bazuar ne web) apo Windows.

2.16. Raportimi në kohë reale - Vendime të shpejta dhe të mira

PLANET operon në kohë reale, kështu që ju gjithmonë e keni mundësinë e qasjes së shpejtë në të dhënat e kompanisë!

Planet Accounting e përdorë atë që quhet raportim i transaksioneve në kohë reale, apo ndryshe njihet si sistem i udhëhequr nga të dhënat. Kjo do të thotë që në momentin që futet një transaksion, do të shfaqet menjëherë dhe do ta përshtatë secilin modul që shoqërohet me të, duke përfshirë stokun dhe të gjitha raportet, bilancin, fitimin dhe humbjen, sasitë e stokut etj. Nuk keni më nevojë ta prisni fundin e muajit për azhurnime, raportet e juaja do të jenë të menjëhershme dhe të azhurnuara në një mili sekondë.

PLANET ACCOUNTING ONLINE mundëson gjenerimin e qindra raporteve standarde të biznesit për prodhim, blerje shitje, personel dhe të ndryshme; Të gjitha raportet zyrtare për Administratën Tatimore të Kosovës: Libri i blerjes, Libri shitjes, Formulari i TVSH-së, Lista e pagave, CD, PD, Pasqyrat financiare, Të gjitha raportet zyrtare për Këshillin e Kosovës për Raportim Financiar.

Ju mund të personalizoni ndonjë nga raportet ekzistuese standarde në PLANET ACCOUNTING ONLINE në qindra mënyra të ndryshme. Këto raporte pastaj mund të ruhen dhe të shikohen në çdo kohë. Me një varg pothuajse të pakufizuar të raporteve, duke përdorur printime dhe stile të ndryshme që do të lejojnë një përdorues të krijojë një raport të ri ose të modifikojë çdo raport ekzistues dhe ta ruajë si të tyren.

Për përdorimin e programit të kontabilitetit është krijuar manuali i përdorimit të cilin mund ta gjeni si aneks të këtij manuali.

IV. Politikat e kontabilitetit sipas SNRF të zbatuara nga Trainkos Sh.A

1. Viti financiar dhe periudhat e tij të raportimit

Viti financiar në Trainkos' Sh. A. është vit kalendarik, që fillon nga 1 janari dhe përfundon më 31 dhjetor të çdo viti. Ndërsa periudhat e raportimit janë:

Muaji - për shumën e totalit të qarkullimit në llogaritë e Librit Kryesor dhe për barazimin e tyre me regjistrin ditor, në mënyrë që të bëhet kalkulimi potencial i avanceve të tatimit mbi fitim të korporatave dhe për shumën e regjistrave të TVSH-së në mënyrë që të përgatitet deklarata mujore e Tatimit mbi Vlerën e Shtuar.

Tremujori - për përgatitjen e bilancit të konsoliduar, llogarisë së konsoliduar të fitimit dhe humbjes, pasqyrën e rrjedhës së konsoliduar të parasë kesh, ndryshimet e konsoliduara në pasqyrën e ekuiteteve dhe shënimet shpjeguese sipas kërkesave të Autoritetit të Mbikëqyrjes Financiare të Kosovës.

2. Rregullat e përgjithshme të politikës së kontabilitetit

Pasqyrat financiare duhet ta prezantojnë drejt pozicionin financiar, performancën financiare dhe rrjedhën e parasë kesh të ndërmarrjes. Prezantimi i drejtë kërkon përfaqësimin besnik të efekteve të transaksioneve, ngjarjeve dhe kushteve të tjera në përputhje me përkufizimet dhe kriteret e njohjes për pasuritë, detyrimet, të hyrat dhe shpenzimet. Zbatimi i SNRF-së, me shpalosje shtesë aty ku është e nevojshme, supozohet se rezulton në pasqyra financiare që arrijnë një prezantim të drejtë. Një ndërmarrje, pasqyrat financiare të konsoliduara të të cilave janë në përputhje me SNRF-në, përbëjnë një deklaratë të qartë dhe të parezervuar të një pajtueshmërie të tillë në shënime. Pasqyrat financiare nuk do të përshkruhen se janë në përputhje me SNRF-në, nëse nuk janë në përputhje me të gjitha kërkesat e SNRF-së.

Kur përgatiten pasqyrat financiare, menaxhmenti i entiteve të veçanta të ndërmarrjes bën një vlerësim të aftësisë së entiteteve për të vazhduar, si një shqetësim i vazhdueshëm. Pasqyrat financiare do të përgatiten mbi bazën e shqetësimeve të vazhdueshme, përveç nëse menaxhmenti ose synon të likuidojë një entitet ose të ndërpresë tregtinë, ose nuk ka asnjë alternativë tjetër reale, përveçse të bëjë një gjë të tillë. Kur menaxhmenti është i vetëdijshëm, gjatë vlerësimit të tij, për pasiguritë materiale në lidhje me ngjarjet ose kushtet që mund të hedhin dyshime të mëdha mbi aftësinë e entitetit për të vazhduar si shqetësim i vazhdueshëm, ato pasiguri shpalosen. Kur pasqyrat financiare nuk përgatiten mbi bazën e një shqetësimi të vazhdueshëm, ai fakt duhet të shpaloset, së bashku me bazën mbi të cilën përgatiten pasqyrat financiare dhe arsyen pse një entitet nuk konsiderohet si shqetësim i vazhdueshëm.

Ndërmarrja i përgatit pasqyrat e saj financiare, me përjashtim të informacionit për rrjedhën e parasë kesh, duke përdorur bazën akruale të kontabilitetit. Sipas kësaj baze, transaksionet dhe ngjarjet raportohen në momentin e ndodhjes (jo në momentin e pranimit të pagesës ose procesit të pagesës) dhe njihen në libra dhe në pasqyrat financiare për periudhën, me të cilën kanë të bëjnë. Kostot raportohen në llogarinë e fitimit dhe humbjes në bazë të parimit të përputhjes së kostove

me të hyrat. Sidoqoftë, parimi i lartpërmendur nuk jep të drejtën që të njihen në bilancin e gjendjes, zërat, të cilët nuk i përmbushin përkufizimet e pasurive, ekuiteteve ose detyrimeve.

Prezantimi dhe klasifikimi i zërave në pasqyrat financiare duhet të mbahet nga njëra periudhë në tjetrën përveç nëse:

a) është i dukshëm, pas një ndryshimi të rëndësishëm në natyrën e operimeve të Biznesit, ose pas një rishikimi të pasqyrave të tij financiare, se një prezantim ose klasifikim tjetër do të ishte më i përshtatshëm duke i pasur parasysh kriteret për zgjedhjen dhe zbatimin e politikave të kontabilitetit të përfshira në rregullat për ndryshimet në politikat e kontabilitetit.

b) një Standard ose një Interpretim kërkon një ndryshim në prezantim.

Secila klasë materiale e zërave të ngjashëm do të prezantohet veçmas në pasqyrat financiare. Zërat e një natyre ose funksioni jo të ngjashëm prezantohen veçmas nëse nuk janë të parëndësishëm.

Pasuritë dhe detyrimet, si dhe të hyrat dhe shpenzimet, nuk do të kompensohen nëse nuk kërkohen ose lejohen nga një Standard ose një Interpretim.

Me përjashtim të rastit kur një Standard ose një Interpretim lejon ose kërkon ndryshe, informacioni krahasues do të shpaloset në lidhje me periudhën e mëparshme për të gjitha shumat e raportuara në pasqyrat financiare. Informacioni krahasues do të përfshihet për informacionin narrativ dhe përshkrues, kur është i rëndësishëm për t'i kuptuar pasqyrat financiare të periudhës aktuale.

Kur prezantimi ose klasifikimi i zërave në pasqyrat financiare përmirësohet, shumat krahasuese do të riklasifikohen përveç nëse riklasifikimi është i parealizueshëm. Kur shumat krahasuese riklasifikohen, ndërmarrja e shpalos:

a) natyrën e riklasifikimit;
b) shumën e secilit zë ose e klasës së zërave që riklasifikohet; dhe
c) arsyen e riklasifikimit.

Kur është e pamundur të riklasifikohen shumat krahasuese, Biznesi e shpalos:

a) arsyen e mosklasifikimit të shumave; dhe
b) natyrën e rregullimeve që do të ishin bërë nëse shumat do të ishin riklasifikuar.

3. Struktura dhe përmbajtja e pasqyrave financiare

Një seri e plotë e pasqyrave financiare përfshin:

1. Pasqyrën e fitimit dhe humbjes (kostot sipas funksionit)
2. Bilancin e gjendjes,
3. Pasqyrën e ndryshimeve në ekuitet,

4. Pasqyrën e rrjedhave të parasë kesh për periudhën (metoda indirekte),
5. Shënime, që përmbajnë përmbledhje të politikave të rëndësishme të kontabilitetit dhe informacione të tjera shpjeguese.

Pasqyrat financiare duhet të identifikohen qartë dhe të dallohen nga informacionet e tjera në të njëjtin dokument të publikuar. Secili komponent i pasqyrave financiare duhet të identifikohet qartë. Pos kësaj, informacioni i mëposhtëm do të shfaqet dukshëm dhe do të përsëritet kur është e nevojshme për një kuptim të duhur të informacionit të prezantuar:

a) emri i Biznesit ose mjete të tjera të identifikimit dhe çdo ndryshim në atë informacion nga data e bilancit paraardhës;
b) informacioni, se pasqyrat financiare e mbulojnë Biznesin Kapital;
c) data e bilancit të gjendjes ose periudha e mbuluar nga pasqyrat financiare, cilado që është e përshtatshme për atë komponent të pasqyrave financiare;
d) valuta e prezantimit, dhe
e) niveli i rrumbullakimit të përdorur në prezantimin e shumave në pasqyrat financiare.

Pasqyrat financiare paraqiten çdo vit, çdo gjashtëmujor dhe çdo tremujor. Kur data e bilancit të gjendjes së Biznesit ndryshon dhe pasqyrat financiare vjetore prezantohen për një periudhë më të gjatë ose më të shkurtër se një vit, Biznesi i shpalos, pos periudhës së mbuluar nga pasqyrat financiare:

a) arsyen për përdorimin e një periudhe më të gjatë ose më të shkurtër; dhe
b) faktin që shumat krahasuese për pasqyrën e të hyrave, pasqyrën e ndryshimeve në ekuitete, pasqyrën e rrjedhës së parasë kesh dhe shënimet përkatëse nuk janë plotësisht të krahasueshme.

4. Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar të zbatueshme për këtë politikë

SNRF 1 Adoptimi për herë të parë i Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar

SNRF 2 Pagesa e bazuar në aksione

SNRF 3 Kombinimet e Biznesit

SNRF 5 Pasuritë jo aktuale të mbajtura për shitje dhe operime të ndërprera

SNRF 7 Instrumentet Financiare: Shpalosjet

SNK 1 Prezantimi i Pasqyrave Financave

SNK 2 Inventarët

SNK 7 Pasqyra e rrjedhës së parasë kesh

SNK 8 Politikat e kontabilitetit, ndryshimet në vlerësimet dhe gabimet e kontabilitetit

SNK 10 Ngjarjet pas datave të bilancit të gjendjes

SNK 11 Kontratat e ndërtimit

SNK 12 Tatimet mbi të hyrat

SNK 14 Segmenti që raporton

SNK 16 Pasuria e paluajtshme, makineritë dhe pajisjet

SNK 17 Qiratë

SNK 18 Të hyrat

SNK 19 Benefitet e punonjësve

SNK 21 Efektet e ndryshimeve në normat e këmbimit valutor

SNK 23 Kostot e huazimit

SNK 24 Shpalosjet e palëve të ndërlidhura

SNK 27 Pasqyrat Financiare të Konsoliduara dhe të Ndara

SNK 28 Investimet në bashkëpunëtorë

SNK 31 Interesi në sipërmarrjet e përbashkëta

SNK 32 Instrumentet financiare: shpalosja dhe prezantimi

SNK 33 Fitimet për aksion

SNK 34 Raportimi financiar i ndërmjetëm

SNK 36 Dëmtimi (impairment) i pasurive

SNK 37 Provizionet, detyrimet kontingjente dhe pasuritë kontingjente

SNK 38 Pasuritë e paprekshme

SNK 39 Instrumentet financiare: njohja dhe matja

SNK 40 Pasuria e paluajtshme e investuar

V. RREGULLAT E KONTABILITETIT

1. Pasuria e paluajtshme, makineritë dhe pajisjet

1.1. Përkufizimi

Pasuria e paluajtshme, makineritë dhe pajisjet janë zëra të prekshëm që:

a) mbahen për përdorim në prodhim ose furnizim të mallrave ose shërbimeve, për t'u dhënë të tjerëve me qira ose për qëllime administrative; dhe

b) pritet të përdoren më shumë sesa vetëm gjatë një periudhe.

Jetë e dobishme është periudha gjatë së cilës një pasuri pritet të jetë në dispozicion për përdorim nga entitetet e Biznesit.

1.2. Njohja e pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve

Kostoja është shuma e parasë së gatshme ose ekuivalentët e saj të paguar dhe vlera e drejtë e shumës tjetër të dhënë për të blerë një pasuri në kohën e blerjes ose ndërtimit të saj.

Kostoja e një zëri të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve do të njihet si një pasuri nëse, dhe vetëm nëse:

a) është e mundur që përfitimet e ardhshme ekonomike të lidhura me këtë zë do të rrjedhin në Biznes; dhe

b) kostoja e zërit mund të matet në mënyrë të besueshme.

Entitetet brenda Biznesit vlerësojnë sipas këtij parimi të njohjes të gjitha kostot e tyre të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve në kohën kur ndodhin. Këto kosto përfshijnë kostot e bëra fillimisht për të blerë ose ndërtuar një zë të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve dhe shpenzimet e bëra më pas për të bërë shtesa, për ta zëvendësuar ndonjë pjesë apo për ta servisuar atë.

Entitetet nuk i njohin në vlerën kontabël të një zëri të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve, kostot e servisimit të përditshëm të zërit. Përkundrazi, këto kosto njihen në fitim ose humbje kur ndodhin. Kostot e shërbimit të përditshëm janë kryesisht kostot e fuqisë punëtore dhe të konsumit, dhe mund të përfshijnë koston e pjesëve të vogla. Qëllimi i këtyre shpenzimeve shpesh përshkruhet si për '**riparime dhe mirëmbajtje'** të zërit të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve.

1.3. Qiraja

Qiraja është marrëveshje përmes së cilës qiradhënësi ia bartë qiramarrësit, në këmbim të një pagese ose seri pagesash, të drejtën për ta përdorur një pasuri për një periudhë të dakorduar.

Qiraja financiare është qira që i transferon në thelb të gjitha rreziqet dhe përfitimet që rastisin në pronësinë e një pasurie. Titulli kryetar i bashkisë, definitivisht nuk mund të transferohet.

Qiraja operative është një qira ndryshe nga qiraja financiare.

1.4. Qiraja financiare

Në fillim të afatit të qirasë, qiramarrësit i njohin qiratë financiare si pasuri dhe detyrime në bilancet e tyre, në shuma të barabarta me vlerën e drejtë të pasurisë së dhënë me qira ose, nëse është më e ulët, vlerën aktuale të pagesave minimale të qirasë, secila e përcaktuar në fillim të qirasë. Shkalla e skontimit që përdoret për kalkulimin e vlerës aktuale të pagesave minimale të qirasë është norma e interesit e nënkuptuar në qira, nëse kjo është praktike për t'u përcaktuar; nëse jo, do të përdoret norma shtesë e huamarrjes së qiramarrësit.

Transaksionet dhe ngjarjet e tjera kalkulohen dhe prezantohen në përputhje me përmbajtjen e tyre dhe realitetin financiar dhe jo thjesht me formë ligjore. Megjithëse forma ligjore e një kontrate qiraje është që qiramarrësi nuk mund të marrë asnjë titull ligjor mbi pasurinë e marr me qira, në rastin e qirasë financiare thelbi dhe realiteti financiar janë që qiramarrësi t'i marrë përfitimet ekonomike të përdorimit të pasurisë së marr me qira për pjesën më të madhe e jetës së saj ekonomike në këmbim të hyrjes në detyrim për të paguar për atë të drejtë një shumë që përafron, në fillim të qirasë, me vlerën e drejtë të pasurisë dhe tarifës financiare përkatëse.

Pagesat e qirasë do të ndahen ndërmjet tarifës financiare dhe reduktimit të detyrimit të papaguar. Tarifa financiare alokohet në secilën periudhë gjatë afatit të qirasë në mënyrë që të prodhojë një normë konstante periodike të interesit në pjesën e mbetur të detyrimit. Qiratë kontingjente do të ngarkohen si shpenzime në periudhat në të cilat ndodhin.

Në praktikë, gjatë alokimit të tarifës financiare në periudhat gjatë afatit të qirasë, qiramarrësi mund të përdorë një formë të përafrimit për ta thjeshtuar kalkulimin.

Një qira financiare krijon shpenzime të zhvlerësimit për pasuritë e zhvlerësuara, si dhe shpenzime të financave për secilën periudhë kontabël. Politika e zhvlerësimit për pasuritë me qira të zhvlerësuara do të jetë konsistente me atë për pasuritë e zhvlerësuara që janë në pronësi dhe zhvlerësimi i njohur do të kalkulohet në përputhje me kërkesat e standardeve adekuate, të cilat janë përshkruar në seksion. Nëse nuk ka siguri të arsyeshme se qiramarrësi do ta marrë pronësinë deri në fund të afatit të qirasë, pasuria do të zhvlerësohet plotësisht brenda një afati më të shkurtër se afati i qirasë dhe jetëgjatësia e saj e dobishme.

Shuma e zhvlerësimit të një pasurie me qira alokohet në secilën periudhë kontabël gjatë periudhës së përdorimit të pritshëm mbi një bazë sistematike konsistente me politikën e zhvlerësimit që qiramarrësi e miraton për pasuritë e zhvlerësuara që janë në pronësi. Nëse ka siguri të arsyeshme

që qiramarrësi do ta marrë pronësinë deri në fund të afatit të qirasë, periudha e pritshme e përdorimit është jetëgjatësia e dobishme e pasurisë; përndryshe pasuria zhvlerësohet brenda një afati më të shkurtër se afati i qirasë dhe jetëgjatësia e saj e dobishme.

Qiradhënësit i njohin pasuritë e mbajtura nën qira financiare në bilancet e tyre të gjendjes dhe i prezantojnë ato si të arkëtueshme në një shumë të barabartë me investimin neto në qira.

Nën qiranë financiare, në thelb të gjitha rreziqet dhe përfitimet e rastësishme të pronësisë ligjore transferohen nga qiradhënësi, dhe kështu pagesa e arkëtueshme e qirasë trajtohet nga qiradhënësi si shlyerje e principalit (principal) dhe të hyrave financiare për ta rimbursuar dhe shpërblyer qiradhënësin për investimet dhe shërbimet e tij.

Njohja e të hyrave financiare bazohet në një model që e pasqyron normën konstante të kthimit të investimit neto të qiradhënësit në qiranë financiare.

1.5. Qiratë operative

Për qiratë operative, pagesat e qirasë (duke përjashtuar kostot për shërbime të tilla si sigurimi dhe mirëmbajtja) njihen si shpenzim në një bazë lineare, përveç nëse ndonjë bazë tjetër sistematike është përfaqësuese e modelit kohor e përfitimit të përdoruesit, edhe nëse pagesat nuk janë mbi atë bazë.

Qiradhënësit i prezantojnë pasuritë që i nënshtrohen qirave operative në bilancet e tyre në përputhje me natyrën e pasurisë.

Të hyrat e qirasë nga qiraja operative do të njihen në të hyrat mbi një bazë lineare gjatë afatit të qirasë, përveç nëse një bazë tjetër sistematike është më përfaqësuese e modelit të kohës në të cilën përfitimi i përdorimit që ka derivuar nga pasuria e marr me qira zvogëlohet.

1.6. Njohja fillestare e pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve

Një zë i pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve që kualifikohet për t'u njohur si një pasuri matet me koston e tij.

Kostoja e një zëri të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve përfshinë:

c) çmimin e tij të blerjes, duke përfshirë detyrimet e importit dhe taksat e pakthyeshme të blerjes, pas heqjes së skontove (discounts) tregtare dhe rabatit.

d) çdo kosto që i atribuohet drejtpërdrejt sjelljes së pasurisë në vendndodhjen dhe gjendjen e nevojshme që ajo të jetë në gjendje të operojë në mënyrën e parashikuar nga menaxhmenti.

e) vlerësimin fillestar të kostove të çmontimit dhe heqjes së zërit dhe restaurimit të lokacionit në të cilin është vendosur; entitetet janë të detyruara të ngarkohen me të, ose kur zëri

është blerë, ose si pasojë e përdorimit të zërit gjatë një periudhe të caktuar për qëllime të tjera, e jo për të prodhuar inventarë gjatë asaj periudhe.

Kostoja e një zëri të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve është ekuivalenti i çmimit të parasë kesh në datën e njohjes. Nëse pagesa shtyhet përtej kushteve normale të kredisë, diferenca në mes të ekuivalentit të çmimit të parasë kesh dhe pagesës totale njihet si interes, përgjatë periudhës së kredisë dhe prezantohet në kostot e financave.

1.7. Matja pas njohjes

Biznesi e përdor metodën e bazuar në kosto për matjen e pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve. Kjo metodë përdoret për të gjitha pasuritë e paluajtshme, makineritë dhe pajisjet.

1.7.1. Modeli i kostos

Pas njohjes si pasuri, zëri i pronës, makinerive dhe pajisjeve do të mbahet me koston e tij, minus çfarëdo zhvlerësimi i akumuluar dhe çfarëdo humbje e akumuluar nga dëmtimi (impairment).

1.7.2. Zhvlerësimi

Zhvlerësimi është alokimi sistematik i shumës së zhvlerësuar të një pasurie gjatë jetëgjatësisë së saj të dobishme.

1.7.3. Shuma e zhvlerësueshme dhe periudha e zhvlerësimit

Shuma e zhvlerësuar e një pasurie do të alokohet mbi një bazë sistematike gjatë jetës së saj të dobishme.

Vlera e mbetur dhe jeta e dobishme e një pasurie do të rishikohet të paktën në secilin fundvit financiar dhe, nëse pritjet ndryshojnë nga vlerësimet e mëparshme, ndryshimi (ndryshimet) do të llogaritet si një ndryshim në vlerësimin kontabël në përputhje me rregullat e kontabilitetit të përdorura për ndryshimet e shumave të vlerësuara dhe metodat e korrigjimit të gabimeve. Sipas këtyre rregullave, nëse ndryshimi i vlerës së mbetur të vlerësuar ose jetëgjatësia e dobishme ndikon në ngarkesën vjetore të zhvlerësimit, zhvlerësimi i bazuar në rregullat e verifikuara kalkulohet në mënyrë perspektive, d.m.th., që nga momenti i ndryshimit.

Zhvlerësimi njihet edhe nëse vlera e drejtë e pasurisë e tejkalon vlerën e saj kontabël, për sa kohë që vlera e mbetur e pasurisë nuk e kalon vlerën e saj kontabël. Riparimi dhe mirëmbajtja e një pasurie nuk e mohojnë nevojën për ta zhvlerësuar atë.

Shuma e zhvlerësuar e një pasurie përcaktohet pasi të zbritet vlera e saj e mbetur. Mbetja e një pasurie është shuma e vlerësuar, të cilën entitetet aktualisht do ta merrnin nga shitja e pasurisë, pasi ta kishin zbritur koston e vlerësuar të heqjes nga përdorimi (diposal), nëse pasuria ishte tashmë e vjetruara dhe në gjendjen e pritur në fund të jetëgjatësisë së dobishme. Në praktikë, vlera e mbetur e një pasurie është shpesh e parëndësishme dhe prandaj edhe jo materiale në kalkulimin e shumës së zhvlerësuar.

Zhvlerësimi i një pasurie fillon kur ajo është i në dispozicion për përdorim, d.m.th., kur është në lokacionin dhe gjendjen e nevojshme që të mund të operojë në mënyrën e parashikuar nga menaxhmenti. Zhvlerësimi i një pasurie ndalet kur pasuria është zhvlerësuar plotësisht, është klasifikuar si e mbajtur për shitje, sipas rregullave të përshkruara në kapitullin 19 *(Pasuritë afatgjata të mbajtura për shitje)*, ose nëse është çnjohur - në njërën nga datat më të hershme të përmendura. Prandaj, zhvlerësimi nuk ndalet kur pasuria nuk punon ose hiqet nga përdorimi aktiv. Sidoqoftë, sipas metodave të përdorimit të zhvlerësimit, tarifa e zhvlerësimit mund të jetë zero përderisa nuk ka prodhim.

Jetëgjatësia e dobishme e një pasurie përcaktohet sipas dobisë së pritshme të pasurisë që e ka për entitetin. Politika e menaxhimit të pasurive të entiteve mund të përfshijë heqjen nga përdorimi të pasurive pas një kohe të caktuar ose pas konsumimit të një proporcioni të specifikuar të përfitimeve ekonomike të ardhshme të përfshira në pasuri. Prandaj, jetëgjatësia e dobishme e një pasurie mund të jetë më e shkurtër se jetëgjatësia e saj ekonomike. Vlerësimi i jetëgjatësisë së dobishme të pasurisë është çështje gjykimi, duke u bazuar në përvojën e një entiteti me pasuri të ngjashme.

1.7.4. Metoda e zhvlerësimit

Metoda e zhvlerësimit e përdorur duhet ta pasqyrojë modelin në të cilin përfitimet e ardhshme ekonomike të pasurisë pritet të konsumohen nga entitetet.

Metoda e zhvlerësimit e aplikuar për një pasuri do të rishikohet të paktën në çdo fundvit financiar dhe, nëse ka pasur një ndryshim të rëndësishëm në modelin e pritshëm të konsumit të përfitimeve të ardhshme ekonomike të përfshira në pasuri, metoda ndryshohet për ta pasqyruar modelin e ndryshuar. Çdo ndryshim në metodën e zhvlerësimit duhet të llogaritet si një ndryshim në vlerësimet kontabël, që nga momenti i verifikimit.

Një shumëllojshmëri e metodave të zhvlerësimit mund të përdoren për ta alokuar shumën e zhvlerësuar të një pasurie mbi një bazë sistematike gjatë jetëgjatësisë së saj të dobishme. Këto metoda e përfshijnë metodën lineare, metodën e bilancit zvogëlues dhe metodën e njësive të prodhimit. Zhvlerësimi i metodës lineare rezulton në një tarifë konstante gjatë jetëgjatësisë së dobishme. Metoda e bilancit zvogëlues rezulton në një tarifë në rënie gjatë jetëgjatësisë së dobishme. Metoda e njësisë së prodhimit rezulton në një tarifë të bazuar në përdorimin ose prodhimin e pritur. Entitetet e zgjedhin metodën që pasqyron më për së afërmi modelin e pritshëm të konsumit të përfitimeve të ardhshme ekonomike të mishëruara në pasuri. Kjo metodë zbatohet në mënyrë konsistente nga periudha në periudhë, përveç nëse ka ndonjë ndryshim në modelin e pritshëm të konsumit të atyre përfitimeve të ardhshme ekonomike.

Ndërmarrja në përgjithësi e përdor metodën e zhvlerësimit linear.

1.8. Pjesët e ndara të zërave të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve

Secila pjesë e një zëri të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve me një kosto që është domethënëse në lidhje me koston totale të zërit, zhvlerësohet veçmas. Nëse një entitet e vlerëson se është teknikisht e mundur dhe me kosto efektive, entiteti e alokon shumën e njohur fillimisht

që ka të bëjë me një zë të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve në pjesët e saj të rëndësishme dhe e zhvlerëson veçmas secilën pjesë të tillë, pavarësisht nëse ato janë në pronësi ose i janë të nënshtruara qirasë financiare.

Për shembull, pjesët e rëndësishme rezervë dhe pajisjet me defekt, të cilat zakonisht klasifikohen si inventarë dhe njihen në llogarinë e fitimit dhe humbjes në momentin e përdorimit, mund të trajtohen si pasuri e paluajtshme, makineri apo pajisje nëse ekziston një pritje, se ato do të përdoren për më shumë se një periudhë raportuese. Në mënyrë të ngjashme, nëse pjesët rezervë dhe pajisjet e mirëmbajtjes mund të përdoren vetëm për pasuri të paluajtshme, makineri apo pajisje të veçanta, ato do të trajtohen si pasuri të paluajtshme, makineri dhe pajisje.

Një pjesë e rëndësishme e një zëri të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve mund të ketë jetëgjatësi të dobishme dhe metodë zhvlerësimi që janë të njëjta me jetëgjatësinë e dobishme dhe metodën e zhvlerësimit të një pjese tjetër të rëndësishme të po këtij zëri. Pjesë të tilla mund të grupohen në përcaktimin e tarifës së zhvlerësimit.

Në masën që një entitet nga Biznesi i zhvlerëson veçmas disa pjesë të një zëri të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve, gjithashtu do ta zhvlerësojë veçmas pjesën e mbetur të zërit. Pjesa e mbetur përbëhet nga pjesët e zërit që individualisht nuk janë domethënëse. Nëse një entitet ka pritje të ndryshme për këto pjesë, mund të jenë të nevojshme teknikat e përafrimit për ta zhvlerësuar pjesën e mbetur në një mënyrë që e përfaqëson me besnikëri modelin e konsumit dhe/ose jetëgjatësinë e dobishme të pjesëve të saj. Një entitet mund të zgjedhë t'i zhvlerësojë veçmas pjesët e një zëri që nuk kanë kosto domethënëse në raport me koston totale të zërit.

Tarifa e zhvlerësimit për secilën periudhë njihet në fitim ose humbje përveç nëse përfshihet në vlerën kontabël të një pasurie tjetër, për shembull, kostoja e prodhimit e inventarëve ose e një pasurie të paprekshme.

1.9. Humbja nga dëmtimi (Impairment loss)

Humbja nga dëmtimi i një pasurie është shuma me të cilën vlera kontabël e një pasurie e tejkalon shumën e tij të riparueshme, e cila e pasqyron çmimin neto të shitjes së pasurisë ose vlerën e saj në përdorim, varësisht nga ajo se cila prej tyre është më e lartë.

Për të përcaktuar nëse një zë i pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve është dëmtuar, Biznesi i zbaton rregullat e dëmtimit të pasurive, të cilat janë përshkruar në detaje në kapitullin 20 të kësaj politike. Ky kapitull e shpjegon se si një entitet e rishikon vlerën kontabël të pasurive të tij, si e përcakton shumën e riparueshme të një pasurie dhe kur e njeh, ose e ndryshon njohjen e një humbjeje nga dëmtimi.

1.10. Numërimi i pasurive të prekshme

Numërimi për nga natyra i pasurive të prekshme kryhet të paktën çdo katër vjet. Datat e numërimit përcaktohen nga Komiteti i Brendshëm i Numërimit të Stoqeve ose bordi tjetër i brendshëm përgjegjës për numërim.

1.11. Çnjohja (Derecognition)

Vlera kontabël e një zëri të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve nuk njihet:

f) kur hiqet nga përdorimi (disposal); ose

g) kur nuk priten përfitime ekonomike në të ardhmen nga përdorimi ose heqja e tij nga përdorimi.

Fitimet dhe humbjet që dalin nga çnjohja e zërave të pasurive të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve do të njihen në pasqyrën e fitimit dhe humbjes (në të hyrat tjera operative ose kostot e tjera operative, varësisht nga rezultati i heqjes nga përdorimi), kur zëri nuk njihet, përveç nëse ka transaksione simultante të shitjes së pasurisë dhe kthimit të qirasë. Në rast se kjo është qira financiare, një pjesë e të hyrave që e tejkalojnë vlerën kontabël amortizohet brenda periudhës së qirasë. Në rast se kjo është qira operative dhe vlera e drejtë e pasurisë ndryshon nga çmimi i shitjes, kjo diferencë duhet të amortizohet brenda periudhës së vlerësuar të jetëgjatësisë së dobishme të pasurisë. Fitimet dhe humbjet nga shitja klasifikohen si të hyra dhe kosto të tjera operative.

Heqja e një zëri të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve mund të ndodhë në mënyra të ndryshme (p.sh. me shitje, duke hyrë në qira financiare ose me donacion). Gjatë përcaktimit të datës së heqjes nga përdorimi të një zëri, Biznesi i përdor kriteret e përcaktuara në rregullat e njohjes së të hyrave të zbatueshme për mallrat për rishitje, të cilat përshkruhen në seksionin 28.2. Standardet në lidhje me klasifikimin e qirasë së përdorur për transaksionet e shitjeve dhe kthimin e qirasë përshkruhen në seksionet 1.3 deri 1.5.

Fitimi ose humbja që rrjedh nga çnjohja e një zëri të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve përcaktohet si diferencë në mes të të hyrave neto nga heqja e përdorimit, nëse ka, dhe vlerës kontabël të zërit.

Shuma e arkëtueshme nga shitja e një zëri të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve njihet fillimisht në vlerën e saj të drejtë, nëse ekziston një probabilitet, që entitetet të fitojnë përfitime ekonomike nga ky transaksion dhe se shuma e të hyrave mund të matet në mënyrë të besueshme. Nëse pagesa shtyhet, vlera e saj e drejtë mund të jetë më e ulët se vlera nominale e parasë kesh ose ekuivalentëve të parasë kesh, të pranuara ose të arkëtueshme. Në rast të tillë, vlera e drejtë e pagesës përcaktohet duke bërë skontim në të gjitha rrjedhat e ardhshme, duke e përdorur normën e imputuar të interesit. Diferenca në mes vlerës nominale dhe të drejtë të kompensimit (consideration) njihet si e hyrë nga interesi, e cila e reflekton rendimentin efektiv te të arkëtueshmet, siç përshkruhet në detaje në seksionin 17.2.

1.12. Shpalosjet e nevojshme në pasqyra financiare

Pasqyrat financiare duhet ta shpalosin, për secilën klasë të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve:

h) vlerën kontabël bruto dhe zhvlerësimin e akumuluar (të bashkuar me humbjet e akumuluara nga humbjet nga dëmtimi) në fillim dhe në fund të periudhës;

i) harmonizimin e vlerës kontabël në fillim dhe në fund të periudhës që i tregon:

   i) shtesat;

   ii) heqjet;

   iii) blerjet përmes kombinimeve të biznesit;

   iv) rritjet ose uljet që rezultojnë nga rivlerësimet dhe nga humbjet, nga dëmtimi, të njohura ose të kthyera drejtpërdrejt në ekuitet në përputhje me SNK 36;

   v) humbjet nga dëmtimi të njohura në fitim ose humbje në përputhje me SNK 36;

   vi) humbjet nga dëmtimi të kthyera në fitim ose humbje në përputhje me SNK 36;

   vii) zhvlerësimin;

   viii) diferencat neto të këmbimit që dalin nga përkthimi i pasqyrave financiare nga valuta funksionale në një valutë tjetër prezantimi, duke përfshirë përkthimin e një operimi të huaj në valutën e prezantimit të entitetit raportues; dhe ndryshime të tjera; dhe

   ix) ndryshimet e tjera.

Pasqyrat financiare gjithashtu duhet të shpalosin:

a) ekzistencën dhe shumat e kufizimeve mbi titullin dhe pasurinë e paluajtshme, makineritë dhe pajisjet, të betuara si siguri për detyrimet;

b) shumën e shpenzimeve të njohura në vlerën kontabël të një zëri të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve gjatë ndërtimit të tij;

c) shumën e zotimeve kontraktuale për blerjen e pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve; dhe

d) nëse nuk shpaloset veçmas në pasqyrën e të hyrave, shumën e kompensimit nga palët e treta për zërat e pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve të dëmtuara, humbura ose të dhëna, që përfshihen në fitim ose humbje.

Përdoruesit e pasqyrave financiare gjithashtu mund të gjejnë informacionin e mëposhtëm si relevant për nevojat e tyre, prandaj, Biznesi inkurajohet t'i shpalosë këto shuma:

a) vlerën kontabël të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve;

b) vlerën bruto kontabël të çfarëdo pasurie të paluajtshme, makinerie dhe pajisjeje të zhvlerësuar, që është ende në përdorim;

c) vlerën kontabël të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve, të larguara nga përdorimi aktiv dhe që mbahen për heqje; dhe

d) kur përdoret modeli i kostos, vlerën e drejtë të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve, kur kjo është materialisht e ndryshme nga vlera kontabël.

Për më tepër, për secilin Biznes të pasurive, në rast të qirasë financiare, qiramarrësit e shpalosin vlerën neto kontabël të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve nën qira në datën e bilancit.

2. Pasuria e paluajtshme e investuar (Investment porperty)

2.1. Përkufizimi

Pasuria e paluajtshme e investuar është pronë (tokë ose ndërtesë - ose pjesë e një ndërtese - ose të dyja), e mbajtur (nga pronari ose nga qiramarrësi nën qira financiare) për të fituar qira ose për vlerësim kapitali ose të dyja, e jo për:

a) përdorim në prodhim ose furnizim të mallrave apo shërbimeve ose për qëllime administrative; ose

b) shitje në rrjedhën e zakonshme të biznesit të Biznesit.

Pasuria e paluajtshme e investuar mbahet për të fituar qira ose për vlerësimin e kapitalit ose të dyja. Prandaj, një pasuri e paluajtshme e investuar gjeneron rrjedhë të parasë kesh kryesisht në mënyrë të pavarur nga pasuritë e tjera të mbajtura nga Biznesi. Kjo e dallon pasurinë e paluajtshme të investuar nga prona e zotëruar nga pronari. Prodhimi ose furnizimi i mallrave ose shërbimeve (ose përdorimi i pasurisë së paluajtshme për qëllime administrative) gjeneron rrjedhë të parasë kesh që i atribuohen jo vetëm pasurisë së paluajtshme, por edhe pasurive të tjera që përdoren në procesin e prodhimit ose furnizimit. Nëse një pasuri e paluajtshme përdoret nga pronari i saj, zbatohen të njëjtat rregulla të kontabilitetit si ato që kanë të bëjnë me pasurinë e paluajtshme, makineritë ose pajisjet.

Disa pasuri të paluajtshme e përmbajnë një pjesë që mbahet për të fituar qira ose për vlerësim të kapitalit dhe një pjesë tjetër që mbahet për përdorim në prodhimin ose furnizimin e mallrave, apo shërbimeve, ose për qëllime administrative. Nëse këto pjesë mund të shiten veçmas (ose të jepen me qira veçmas me një qira financiare), Biznesi i kontabilizon pjesët veç e veç. Nëse pjesët nuk mund të shiten veçmas, pasuria e paluajtshme është pasuri e paluajtshme e investuar vetëm nëse një pjesë jo domethënëse, mbahet për përdorim në prodhimin ose furnizimin e mallrave ose shërbimeve ose për qëllime administrative.

Në disa raste, një entitet i Biznesit ka në pronësi pasuri të paluajtshme që është dhënë me qira dhe është zënë nga ndërmarrja amë ose ndonjë ndërmarrje tjetër vartëse. Pasuria e paluajtshme nuk kualifikohet si pasuri e paluajtshme e investuar në pasqyrat financiare të konsoliduara, pasi pasuria e paluajtshme është e zënë nga pronari, nga perspektiva e Biznesit. Sidoqoftë, nga këndvështrimi i entitetit që e zotëron atë, pasuria e paluajtshme është pasuri e paluajtshme e investuar nëse e plotëson përkufizimin. Prandaj, qiradhënësi e trajton pasurinë e paluajtshme si pasuri të paluajtshme të investuar në pasqyrat e tij financiare individuale.

2.2. Njohja

Pasuria e paluajtshme e investuar njihet si pasuri kur, dhe vetëm kur:

c) është e mundshme që përfitimet e ardhshme ekonomike që janë të lidhura me pasurinë e paluajtshme të investuar do të rrjedhin te entiteti; dhe

d) kostoja e pasurisë së paluajtshme të investuar mund të matet në mënyrë të besueshme.

Entitet i vlerësojnë sipas këtij parimi të njohjes të gjitha kostot e pasurisë së paluajtshme të investuar në kohën kur ato ndodhin. Këto kosto përfshijnë kostot e bëra fillimisht për ta blerë një pasuri të paluajtshme të investuar dhe kostot e bëra më pas për ta shtuar, për ta zëvendësuar një pjesë ose për ta servisuar pasurinë e paluajtshme.

Sipas parimit të njohjes në paragrafin më lart, entitetet nuk i njohin në vlerën kontabël të pasurisë së paluajtshme të investuar, kostot e servisimit të përditshëm të një pasurie të tillë. Përkundrazi, këto kosto njihen në fitim ose humbje kur ndodhin. Kostot e servisimit të përditshëm janë kryesisht kostoja e punës dhe e materialeve të konsumit dhe mund të përfshijnë koston e pjesëve të vogla. Qëllimi i këtyre shpenzimeve shpesh përshkruhet si për 'riparimet dhe mirëmbajtjen' e pasurisë së paluajtshme.

2.3. Matja në njohje

Pasuria e paluajtshme e investuar fillimisht matet me koston e saj.

Kostoja e një pasurie të paluajtshme e investuar, e blerë përfshinë çmimin e saj të blerjes dhe çdo shpenzim që i atribuohet drejtpërdrejt. Shpenzimet që i atribuohen drejtpërdrejt përfshijnë, për shembull, tarifat profesionale për shërbime juridike, taksat e transferimit të pronës dhe kostot tjera të transaksionit.

2.4. Matja pas njohjes

Në rast se një qiramarrës ka të drejtë ta përdorë një pasuri të paluajtshme në bazë të marrëveshjes së qirasë operative dhe kjo e drejtë klasifikohet si një pasuri e paluajtshme e investuar, duhet të zbatohet modeli i vlerës së drejtë. Në të gjitha rastet e tjera, Biznesi e zbaton përgjithësisht modelin e kostos për të gjitha pasuritë e paluajtshme të investuara. E drejta për ta përdorur pasurinë e paluajtshme në bazë të qirasë operative mund të klasifikohet dhe njihet si pasuri e paluajtshme e investuar vetëm nëse kjo pasuri e paluajtshme do të klasifikohej ndryshe si pasuri e paluajtshme e investuar, në përputhje me përkufizimin e paraqitur në seksionin 2.1.

Pas njohjes fillestare të pasurisë së paluajtshme, duke e përdorur modelin e kostos, Biznesi i mat të gjitha pasuritë e paluajtshme të investuara që i zotëron, në përputhje me kërkesat në lidhje me pasurinë e paluajtshme, makineritë dhe pajisjet, të përcaktuara për këtë model, d.m.th., me kosto, duke e zbritur zhvlerësimin e akumuluar dhe humbjet nga dëmtimi, përveç pasurive të paluajtshme të investuara që i përmbushin kriteret për klasifikimin e tyre si të mbajtura për shitje ose të përfshira në Biznesin e pasurive të mbajtura për shitje, njohja e të cilave paraqitet në kapitullin 19.

2.5. Transferimet

Transferimet në, ose nga, pasuri e paluajtshme e investuar do të bëhen, kur dhe vetëm kur ka një ndryshim në përdorim të dëshmuar nga:

e) fillimi i zënies nga pronari, për një transferim nga pasuri e paluajtshme e investuar në pasuri të paluajtshme të zënë nga pronari;

f) fillimi i zhvillimit me qëllim të shitjes për një transferim nga pasuria e paluajtshme e investuar në inventar;

g) përfundimi i zënies nga pronari për një transferim nga pasuria e paluajtshme e zënë nga pronari në pasuri të paluajtshme të investuar;

h) fillimi i një qiraje operative te një palë tjetër për një transferim nga inventari në pasuri të paluajtshme të investuar; ose

i) përfundimi i ndërtimit ose zhvillimit për një transferim nga pasuria e paluajtshme gjatë ndërtimit ose zhvillimit në pasuri të paluajtshme të investuar.

Gjatë klasifikimit të pasurisë së paluajtshme të investuar në kategori të pasurisë së paluajtshme të investuar, kontabilizohet shuma e saj bruto, bashkë me zhvlerësimin e akumuluar dhe humbjet nga dëmtimi.

2.6. Heqjet (Disposals)

Pasuria e paluajtshme e investuar nuk do të njihet (do të eliminohet nga bilanci i gjendjes) në heqje ose kur pasuria e paluajtshme e investuar tërhiqet përgjithmonë nga përdorimi dhe nuk priten përfitime të ardhshme ekonomike nga heqja jashtë përdorimit.

Heqja dhe pasuria e paluajtshme e investuar mund të arrihet me shitje ose duke hyrë në qira financiare. Gjatë përcaktimit të datës së heqjes për pasurinë e paluajtshme të investuar, entitetet i përdorin kriteret për njohjen e të hyrave nga shitja e mallrave, të përcaktuara në seksionin 28.2. Prandaj, rregullat në lidhje me momentin e njohjes së të hyrave në rast të transaksionit të shitjes dhe të kthimit me qira janë përshkruar në seksionin 1.11.

Fitimet ose humbjet që vijnë nga mospërdorimi ose heqja nga përdorimi i pasurisë së paluajtshme të investuar përcaktohet si diferencë në mes të hyrave neto të heqjes nga përdorimi dhe vlerës kontabël të pasurisë dhe njihen në fitim ose humbje në periudhën e mospërdorimit ose heqjes nga përdorimi, përveç nëse rregullat në lidhje me qiranë zbatojnë ndonjë kërkesë tjetër për transaksionin e shitjes dhe kthimit të qirasë. Këto kërkesa janë përshkruar në seksionin 1.11.

Kompensimi nga palët e treta për pasurinë e paluajtshme e investuar që është dëmtuar, humbur ose dhënë do të njihet në fitim ose humbje kur kompensimi bëhet i arkëtueshëm.

2.7. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Entitetet e Biznesit japin informacion për të shpalosur:

a) nëse ata e zbatojnë modelin e vlerës së drejtë ose modelin e kostos.

b) nëse e zbatojnë modelin e vlerës së drejtë, nëse dhe në cilat rrethana interesat e pasurisë së paluajtshme të mbajtur në qira operative klasifikohen dhe llogariten si pasuri e paluajtshme e investuar;

c) kur klasifikimi është i vështirë, kriteret që Biznesi i përdor për ta dalluar pasurinë e paluajtshme të investuar nga prona e zënë nga pronari dhe nga prona e mbajtur për shitje në rrjedhën e zakonshme të biznesit;

d) metodat dhe supozimet domethënëse të zbatuara në përcaktimin e vlerës së drejtë të pasurisë së paluajtshme të investuar, duke e përfshirë deklaratën që tregon nëse përcaktimi i vlerës së drejtë është mbështetur nga dëshmitë e tregut apo është më shumë i bazuar në faktorë të tjerë (të cilët duhet të zbulohen) për shkak të natyrës së pasurisë së paluajtshme dhe mungesës së të dhënave të krahasueshme të tregut;

e) shkallën në të cilën vlera e drejtë e pasurisë së paluajtshme e investuar (siç është matur ose shpalosur në pasqyrat financiare) bazohet në një vlerësim nga një vlerë e pavarur që mban një kualifikim profesional të dëshmuar dhe të rëndësishëm dhe ka përvojë në lokacionin dhe kategorinë e pasurisë së paluajtshme të investuar, që vlerësohet. Nëse nuk ka pasur vlerësim të tillë, ai fakt duhet të shpaloset;

f) ekzistencën dhe shumat e kufizimeve mbi realizueshmërinë e pasurisë së paluajtshme të investuar ose remitancën e të hyrave dhe të hyrat nga heqja, nga përdorimi; dhe

g) detyrime të rëndësishme kontraktuale për të blerë, ndërtuar ose zhvilluar pasurinë e paluajtshme të investuar, ose për riparime, mirëmbajtje ose zgjerime (rritje standarde).

Kur një vlerësim i marr për pasurinë e paluajtshme e investuar, të klasifikuar si pasuri e paluajtshme e investuar në bazë të marrëveshjes së qirasë operative, rregullohet në mënyrë të konsiderueshme për qëllimin e pasqyrave financiare, për shembull për ta shmangur numërimin e dyfishtë të pasurive ose detyrimeve që njihen si pasuri të ndara dhe detyrime, Biznesi e shpalos harmonizimin në mes të vlerësimit të marrë dhe vlerësimit të rregulluar të përfshirë në pasqyrat financiare, duke treguar veçmas shumën totale të çfarëdo detyrimi të njohur të qirasë që është shtuar, dhe çdo rregullim tjetër të rëndësishëm (sipas SNK 40.77) .

Në rastet e jashtëzakonshme, kur Biznesi e mat pasurinë e paluajtshme të investuar, të klasifikuar si pasuri e paluajtshme në bazë të qirasë operative, duke e përdorur modelin e kostos në SNK 16, harmonizimi që nevojitet me lart i shpalos shumat, që kanë të bëjnë me atë pasuri të paluajtshme të investuar veçmas nga shumat që lidhen me tjetrën pasuri të paluajtshme të investuar. Për më tepër, Biznesi bën shpalosje sipas SNK 40.87:

a) përshkrim të pasurisë së paluajtshme të investuar;

b) shpjegim pse vlera e drejtë nuk mund të përcaktohet në mënyrë të besueshme;

c) nëse është e mundur, rangun e vlerësimeve brenda të cilave ka shumë të ngjarë të qëndrojë

vlera e drejtë; dhe

d) për heqjen nga përdorimi të pasurisë së paluajtshme të investuar që nuk mbahet me vlerën e drejtë:

   i) faktin që Biznesi e ka hequr nga përdorimi pasurinë e paluajtshme të investuar;

   ii) vlerën kontabël të asaj pasurie të paluajtshme të investuar në kohën e shitjes; dhe

   iii) shumën e fitimit ose humbjes së njohur.

Biznesi e zbaton modelin e kostos dhe do të japë informacion për të shpalosur sipas SNK 40.79:

a) metodat e përdorura të zhvlerësimit;

b) jetëgjatësinë e dobishme ose normat e përdorura të zhvlerësimit;

c) vlerën bruto kontabël dhe zhvlerësimin e akumuluar (të bashkuar me humbjet e akumuluara nga dëmtimi) në fillim dhe në fund të periudhës;

d) harmonizimin e vlerës kontabël të pasurisë së paluajtshme të investuar në fillim dhe në fund të periudhës, duke treguar sa vijon:

   i) shtesat, duke i shpalosur veçmas, ato shtesa që rezultojnë nga blerjet dhe ato që rezultojnë nga shpenzimet pasuese të njohura si pasuri;

   ii) shtesat që rezultojnë nga blerjet përmes kombinimeve të biznesit;

   iii) pasuritë e klasifikuara si të mbajtura për shitje ose të përfshira në Biznesin e pasurive të klasifikuara si të mbajtura për shitje sipas SNRF 5 dhe heqjet e tjera;

   iv) zhvlerësimin;

   v) shumën e humbjeve të njohura nga dëmtimi dhe shumën e humbjeve nga dëmtimi të kthyera, gjatë periudhës, në përputhje me SNK 36;

   vi) diferencat neto të këmbimit, që vijnë nga përkthimi i pasqyrave financiare në një valutë tjetër të prezantimit dhe nga përkthimi i një operimi të huaj në valutën e prezantimit të Biznesit raportues;

   vii) transferimet nga dhe në inventarët dhe pasuritë e paluajtshme të zëna nga pronari; dhe

   viii) ndryshimet tjera; dhe

e) vlerën e drejtë të pronës së investimit sipas kontratës së qirasë operative. Në rastet e jashtëzakonshme, të përshkruara në SNK 40.53, kur Biznesi nuk mund ta përcaktojë me besueshmëri vlerën e drejtë të pasurisë së paluajtshme të investuar, ai e shpalos:

i) përshkrimin e pasurisë së paluajtshme të investuar;

ii) shpjegimin pse vlera e drejtë nuk mund të përcaktohet në mënyrë të besueshme; dhe

iii) nëse është e mundur, rangun e vlerësimeve brenda të cilave ka shumë të ngjarë të qëndrojë vlera e drejtë.

2.8. Prezantimi në pasqyrat financiare

Pasuria e paluajtshme e investuar prezantohet në pasuritë e bilancit të gjendjes si pasuri jo-aktuale (afatgjatë).

3. Pasuritë e paprekshme

3.1. Përkufizimi

Pasuri e paprekshme është një pasuri jo-monetare e identifikueshëm pa substancë fizike. Ndërsa pasuria është një resurs që:

a) kontrollohet nga Biznesi si rezultat i ngjarjeve të kaluara; dhe

b) nga i cili pritet që përfitimet e ardhshme ekonomike të rrjedhin në Biznes.

Një pasuri e plotëson kriterin e identifikueshmërisë në përkufizimin e një pasurie të paprekshme kur:

a) është e ndarë, d.m.th., mund të ndahet ose shkëputet nga entiteti dhe të shitet, transferohet, licencohet, jepet me qira ose shkëmbehet, qoftë individualisht ose bashkë me kontratën përkatëse, pasurinë apo detyrimin; ose

b) rrjedhë nga e drejta kontraktuale ose të drejta të tjera ligjore, pavarësisht nëse ato të drejta janë të transferueshme ose të ndara nga Biznesi ose nga të drejtat dhe detyrimet e tjera.

Biznesi e kontrollon një pasuri për të parë nëse e ka fuqinë për t'i marrë përfitimet e ardhshme ekonomike, që rrjedhin nga resursi themelor dhe për ta kufizuar qasjen e të tjerëve në ato përfitime. Kapaciteti i Biznesit për t'i kontrolluar përfitimet e ardhshme ekonomike nga një pasuri e paprekshme normalisht do të buronte nga të drejtat ligjore që janë të zbatueshme në gjykatë. Në mungesë të të drejtave ligjore, është më e vështirë të demonstrosh kontroll. Sidoqoftë, zbatueshmëria ligjore e një të drejte nuk është një kusht i domosdoshëm për kontroll, sepse Biznesi mund të jetë në gjendje t'i kontrollojë përfitimet e ardhshme ekonomike në një mënyrë tjetër.

Përfitimet e ardhshme ekonomike që rrjedhin nga një pasuri e paprekshme mund të përfshijnë të hyra nga shitja e produkteve ose shërbimeve, kursimet e kostos ose përfitime e tjera që rezultojnë nga përdorimi i pasurisë nga Biznesi. Për shembull, përdorimi i pronës intelektuale në një proces prodhimi më shumë mund t'i zvogëlojë kostot e ardhshme të prodhimit, sesa t'i rritë të hyrat e ardhshme.

3.2. Njohja dhe matja

Njohja e një zëri si pasuri e paprekshme kërkon që Biznesi të demonstrojë se zëri e plotëson përkufizimin e pasurisë së paprekshme dhe kriteret e njohjes.

Kjo kërkesë zbatohet për kostot, që fillimisht janë bërë për ta blerë ose për ta gjeneruar brenda një pasuri të paprekshme dhe ato të që janë bërë më pas për të bërë shtesa, për ta zëvendësuar ndonjë pjesë apo për ta servisuar.

Natyra e pasurive të paprekshme është e tillë që, në të shumtën e rasteve, në pasuri të tillë nuk bëhen shtesa apo zëvendësime të ndonjë pjese të saj. Në këtë mënyrë, shumica e shpenzimeve pasuese kanë më shumë të ngjarë t'i mbajnë përfitimet e pritshme ekonomike të ardhshme të përfshira në pasurinë ekzistuese të paprekshme, sesa ta përmbushin përkufizimin e pasurisë së paprekshme dhe kriteret e njohjes në këtë politikë. Për më tepër, shpesh është më e vështirë që t'i atribuohen shpenzime pasuese drejtpërdrejt pasurisë së caktuar të paprekshme, sesa biznesit në tërësi. Prandaj, rrallë ndodhë që shpenzimet pasuese të ndodhura pas njohjes fillestare të një pasurie të paprekshme të blerë, ose pas kompletimit të pasurisë të paprekshme të gjeneruar në mënyrë të brendshme - të njihen në vlerën kontabël të një pasurie.

Pasuria e paprekshme do të njihet nëse, dhe vetëm nëse:

c) ka gjasa që përfitimet e pritura ekonomike të ardhshme që i atribuohen pasurisë do të rrjedhin në Biznes; dhe

d) kostoja e pasurisë mund të matet në mënyrë të besueshme.

Biznesi e vlerëson gjasën e përfitimeve të pritshme ekonomike në të ardhmen duke përdorur supozime të arsyeshme dhe të mbështetura që e përfaqësojnë vlerësimin më të mirë të menaxhmentit për Biznesin e kushteve ekonomike që do të ekzistojnë gjatë jetëgjatësisë së dobishme të pasurisë.

Biznesi e përdorë gjykimin për ta vlerësuar shkallën e sigurisë të ndërlidhur me rrjedhën e përfitimeve të ardhshme ekonomike, që i atribuohen përdorimit të pasurisë në bazë të dëshmive në dispozicion në kohën e njohjes fillestare, duke i dhënë peshë më të madhe dëshmive të jashtme.

Pasuria e paprekshme matet fillimisht me kosto. Emri i mirë (Goodwill) nuk njihet si një pasuri.

3.2.1. Blerja veçmas

Normalisht, çmimi që entitetet e paguajnë për të blerë veçmas një pasuri të paprekshme i pasqyron pritjet në lidhje me gjasën që përfitimet e ardhshme ekonomike të pritura e të përfshira në pasuri, do të rrjedhin te entiteti. Me fjalë të tjera, efekti i gjasës pasqyrohet në koston e pasurisë. Prandaj, kriteri i njohjes së gjasës gjithmonë konsiderohet të jetë përmbushur për pasuritë e paprekshme të blera veçmas.

Për më tepër, kostoja e pasurisë së paprekshme e blerë veçmas zakonisht mund të matet në mënyrë të besueshme. Kjo ndodhë sidomos kur vlerësimi i blerjes është në formën e parave kesh ose mjeteve të tjera monetare.

Kostoja e pasurisë së paprekshme të blerë veçmas e përfshinë:

a) çmimin e saj të blerjes, duke përfshirë detyrimet e importit dhe taksat e pakthyeshme të blerjes, pas heqjes së zbritjeve tregtare dhe rabateve; dhe

b) çdo kosto që i atribuohet drejtpërdrejt përgatitjes së pasurisë për përdorimin e saj të synuar.

3.3. Pasuritë e paprekshme të gjeneruara brenda

Për të vlerësuar nëse një pasuri e paprekshme e gjeneruar brenda i plotëson kriteret për njohje, entitetet e klasifikojnë gjenerimin e pasurisë në:

e) fazën e hulumtimit; dhe

f) fazën e zhvillimit.

Hulumtimi është hulumtim origjinal dhe i planifikuar i ndërmarrë me perspektivën e përfitimit të njohurive dhe kuptimeve të reja shkencore ose teknike.

Zhvillimi është aplikimi i të gjeturave të hulumtimit ose njohurive të tjera në planin apo projektimin për prodhimin e materialeve, pajisjeve, produkteve, proceseve, sistemeve apo shërbimeve të reja ose të përmirësuara ndjeshëm para fillimit të prodhimit apo përdorimit komercial.

3.3.1. Faza e hulumtimit

Asnjë pasuri e paprekshme që del nga hulumtimi (ose nga faza e hulumtimit të një projekti të brendshëm) nuk do të njihet. Shpenzimet për hulumtimin (ose në fazën e hulumtimit të një projekti të brendshëm) njihen si shpenzime kur ato ndodhin.

Në fazën e hulumtimit të një projekti të brendshëm, Biznesi nuk mund të demonstrojë se ekziston një pasuri e paprekshme që do të gjenerojë përfitime të mundshme ekonomike në të ardhmen. Prandaj, ky shpenzim njihet si një shpenzim kur të ndodhë.

Shembuj të aktiviteteve hulumtuese janë:

a) aktivitete që synojnë marrjen e njohurive të reja;

b) hulumtimi, vlerësimi dhe zgjedhja përfundimtare, si dhe zbatimi i të gjeturave të hulumtimit ose të njohurive;

c) kërkimi i alternativave për materiale, pajisje, produkte, procese, sisteme ose shërbime; dhe

d) formulimi, projektimi, vlerësimi dhe zgjedhja përfundimtare e alternativave të mundshme për materiale, pajisje, produkte, procese, sisteme ose shërbime të reja ose të përmirësuara.

3.3.2. Faza e zhvillimit

Pasuria e paprekshme që rrjedh nga zhvillimi (ose nga faza e zhvillimit të një projekti të brendshëm) njihet nëse, dhe vetëm nëse, Biznesi mund t'i demonstrojë të gjitha, si në vijim:

a) realizueshmërinë teknike të kompletimit të pasurisë së paprekshme, në mënyrë që ajo të jetë në dispozicion për përdorim ose shitje.

b) synimin për ta kompletuar pasurinë e paprekshme dhe për ta përdorur ose shitur atë.

c) aftësinë për ta përdorur ose shitur pasurinë e paprekshme.

d) si do të gjenerojë përfitime të mundshme ekonomike në të ardhmen pasuria e paprekshme? Ndër të tjera, entiteti mund ta demonstrojë ekzistencën e një tregu për qarkullimin e pasurisë së paprekshme ose ekzistencën e vet së paprekshme, ose, nëse do të përdoret përbrenda, dobinë e pasurisë së paprekshme.

e) disponueshmërinë e resurseve të përshtatshme teknike, financiare dhe resurseve për ta kompletuar zhvillimin dhe për ta përdorur ose shitur pasurinë e paprekshme.

f) Aftësinë për t'i matur në mënyrë të besueshme shpenzimet që i atribuohen pasurisë së paprekshme gjatë zhvillimit të saj.

Në fazën e zhvillimit të një projekti të brendshëm, Biznesi, në disa raste, e identifikon një pasuri të paprekshme dhe e demonstron se pasuria do të gjenerojë përfitime të mundshme ekonomike në të ardhmen. Kjo ndodh, pasi faza e zhvillimit të një projekti është avancuar më tej fazës së hulumtimit.

Shembuj të aktiviteteve të zhvillimit janë:

a) modelimi, konstruktimi dhe testimi i prototipave dhe modeleve para-prodhuese ose të para-përdorimit;

b) projektimi i veglave, mekanizmave dhe kallëpeve që e përfshijnë teknologjinë e re;

c) projektimi, konstruktimi dhe operimi i makinerisë i plotë që nuk është i një shkalle të realizueshme ekonomikisht për prodhim komercial; dhe

d) projektimi, konstruktimi dhe testimi i një alternative të zgjedhur për materiale, pajisje, produkte, procese, sisteme ose shërbime të reja ose të përmirësuara.

Brendet e gjeneruara brenda, kokat kryesore, titujt botues, listat e klientëve dhe zërat e ngjashëm për kah substanca nuk do të njihen si pasuri të paprekshme.

3.3.3. Kostoja e pasurisë së paprekshme e gjeneruar brenda

Kostoja e pasurisë së paprekshme e gjeneruar brenda është shuma e shpenzimeve të bëra nga data kur pasuria e paprekshme i plotëson për herë të parë kriteret e njohjes. Është e ndaluar rivendosja e shpenzimeve të njohura më parë si shpenzim.

Kostoja e pasurisë së paprekshme e gjeneruar brenda i përfshinë të gjitha kostot drejtpërdrejt të atribueshme, ose kostot të cilat në mënyrë të arsyeshme dhe konsistente mund t'i atribuohen aktiviteteve të nevojshme për krijimin, prodhimin dhe përgatitjen e pasurisë për të qenë në gjendje

që të operojë në mënyrën e parashikuar nga menaxhmenti. Shembuj të kostove të drejtpërdrejtë të atribueshme janë (varësisht nga situata):

a) kostot e materialeve dhe shërbimeve të përdorura ose të konsumuara në gjenerimin e pasurisë së paprekshme;

b) kostot e kompensimeve dhe benefiteve, të punonjësve që dalin drejtpërdrejt nga gjenerimi i pasurisë së paprekshme;

c) të gjitha kostot që mund t'i atribuohen drejtpërdrejt gjenerimit të një pasurie, si tarifat për të regjistruar një të drejtë ligjore dhe amortizimi i patentave dhe licencave që përdoren për ta gjeneruar pasurinë e paprekshme.

d) kostot e përgjithshme, të nevojshme për ta gjeneruar një pasuri, të cilat mund t'i atribuohen në mënyrë të arsyeshme dhe konsistente pasurisë (për shembull, atribuimi i zhvlerësimit të pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve, pagesat e sigurimeve dhe shpenzimet e qirasë). Alokimi i kostove të përgjithshme duhet të zbatohet në përputhje me politikat që janë të ngjashme me politikat për alokimin e kostove të përgjithshme për inventarët. Për më tepër, rregullat që kanë të bëjnë me koston e financimit të jashtëm, gjithashtu i përcaktojnë kriteret që kanë të bëjnë me njohjen e interesave si një përbërës i kostos së pasurisë së paprekshme të gjeneruar brenda.

Këto më poshtë nuk janë komponentët e kostos së një pasurie të paprekshme të gjeneruar brenda nga Biznesi:

a) shpenzimet e shitjes, administratës dhe shpenzimet e tjera të përgjithshme, përveç nëse këto shpenzime mund t'i atribuohen drejtpërdrejt përgatitjes së pasurisë për përdorim;

b) jo efikasitetet e identifikuara dhe humbjet fillestare të operimit të ndodhura para se pasuria ta arrijë performancën e planifikuar; dhe

c) shpenzimet për trajnimin e stafit për ta operuar pasurinë.

3.4. Njohja e shpenzimit

Shpenzimi për një zë të pasurisë së paprekshme do të njihet si shpenzim kur ai do të ndodhë, përveç nëse:

g) e përbën një pjesë të kostos së pasurisë së paprekshme që i plotëson kriteret e njohjes; ose

h) zëri është blerë në një kombinim biznesi dhe nuk mund të njihet si pasuri e paprekshme. Në këtë rast, ky shpenzim (i përfshirë në koston e kombinimit të biznesit) do të jetë pjesë e shumës që i atribuohet emrit të mirë (emrit të keq) në datën e blerjes.

Shpenzimi për një zë të pasurisë së paprekshme që fillimisht është njohur si shpenzim nuk do të njihet si pjesë e kostos së një pasurie të paprekshme në një datë të mëvonshme.

3.5. Matja pas njohjes

Politikat e miratuara të kontabilitetit në lidhje me pasuritë e paprekshme e përdorin metodën e matjes të bazuar në kosto. Sipas kësaj metode, pas njohjes fillestare, një pasuri e paprekshme do të bartet me koston e saj pa çfarëdo amortizimi të akumuluar dhe çfarëdo humbje të akumuluar nga dëmtimi.

3.6. Jetëgjatësia e dobishme

Entitetet e Biznesit e vlerësojnë nëse jetëgjatësia e dobishme e një pasurie të paprekshme është e kufizuar ose e pacaktuar dhe, nëse është e kufizuar, gjatësia, ose numri i prodhimit ose njësitë e ngjashme, që e përbëjnë atë jetë të dobishme. Pasuria e paprekshme do të konsiderohet nga entitetet me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar kur, bazuar në një analizë të të gjithë faktorëve përkatës, nuk ka asnjë kufizim të parashikueshëm për periudhën gjatë së cilës pasuria pritet të gjenerojë rrjedhë hyrëse të parasë kesh për entitetin.

Kontabiliteti për një pasuri të paprekshme bazohet në jetëgjatësinë e saj të dobishme. Pasuria e paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të kufizuar amortizohet, e pasuria e paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar nuk amortizohet.

Fjala 'e pacaktuar' nuk do të thotë 'e pafund'. Gjatë përcaktimit të jetëgjatësisë së dobishme të një pasurie të paprekshme, Biznesi i konsideron shumë faktorë që përfshijnë ndër të tjera përdorimin e pritshëm të një pasurie, ciklet tipike të prodhimit, humbjen e dobisë për shkak të arsyeve teknike apo stabilitetit të sektorit ekonomik. Jetëgjatësia e dobishme e një pasurie të paprekshme e pasqyron vetëm atë nivel të shpenzimeve të mirëmbajtjes në të ardhmen, që nevojiten për ta mbajtur pasurinë në standardin e saj të performancës, të vlerësuar në kohën e vlerësimit të jetëgjatësisë së dobishme të pasurisë dhe aftësinë e synimin e Biznesit për ta arritur një nivel të tillë. Konkluzioni që jetëgjatësia e dobishme e një pasurie të paprekshme është e pacaktuar, nuk duhet të varet nga shpenzimet e planifikuara në të ardhmen më shumë se ato që kërkohen për të mbajtur pasurinë në atë standard të performancës.

Duke e pasur parasysh historinë e ndryshimeve të shpejta në teknologji, softuerët kompjuterikë dhe shumë pasuri të tjera të paprekshme janë të ndjeshme ndaj vjetërsimit teknologjik. Prandaj, ka të ngjarë që jetëgjatësia e tyre e dobishme të jetë e shkurtër.

Jetëgjatësia e dobishme e një pasurie të paprekshme që lind nga të drejtat kontraktuale ose të drejtat e tjera ligjore nuk duhet ta kalojë periudhën e të drejtave kontraktuale ose të drejtave të tjera ligjore, por mund të jetë më e shkurtër në varësi të periudhës gjatë së cilës një entitet pret ta përdorë pasurinë. Nëse të drejtat kontraktuale ose të drejtat e tjera ligjore përcillen për një afat të kufizuar që mund të ripërtërihet, jetëgjatësia e dobishme e pasurisë së paprekshme do ta përfshijë periudhën (periudhat) e ripërtëritjes vetëm nëse ka dëshmi për ta mbështetur ripërtëritjen nga entiteti pa kosto të konsiderueshme.

Mund të ketë edhe faktorë ekonomikë edhe ligjorë që ndikojnë në jetëgjatësinë e dobishme të një pasurie të paprekshme. Faktorët ekonomikë e përcaktojnë periudhën gjatë së cilës benefitet e ardhshme ekonomike do të merren nga Biznesi. Faktorët ligjorë mund ta kufizojnë periudhën gjatë së cilës Biznesi e kontrollon qasjen në këto benefite. Jetëgjatësia e dobishme është më e shkurtra nga periudhat e përcaktuara nga këta faktorë.

3.7. Pasuritë e paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të kufizuar

Shuma e zhvlerësimit e një pasurie me jetëgjatësi të dobishme të kufizuar alokohet mbi një bazë sistematike gjatë jetëgjatësisë së saj të dobishme. Amortizimi do të fillojë kur pasuria është në dispozicion për përdorim, d.m.th., kur është në lokacionin dhe gjendjen e nevojshme për të qenë në gjendje të operojë në mënyrën e parashikuar nga menaxhmenti. Amortizimi do të pushojë në një datë më të hershme kur pasuria klasifikohet si e mbajtur për shitje (ose përfshihet në një Biznes të pasurive të hequra nga përdorimi që klasifikohet si i mbajtur për shitje), dhe në datën kur bëhet çnjohja e pasurisë. Metoda e amortizimit e përdorur duhet ta pasqyrojë modelin në të cilin përfitimet e ardhshme ekonomike të pasurisë pritet të konsumohen nga një entitet. Nëse ai model nuk mund të përcaktohet në mënyrë të besueshme, do të përdoret metoda lineare. Tarifa e amortizimit për secilën periudhë do të njihet në fitim ose humbje, përveç nëse ky ose ndonjë standard tjetër e lejon ose kërkon që ajo të përfshihet në vlerën kontabël të një pasurie tjetër.

3.7.1. Vlera e mbetur

Vlera e mbetur e një pasurie të paprekshme është shuma e vlerësuar që një entitet do ta merrte aktualisht nga heqja përdorimin e pasurisë, pas zbritjes së kostove të vlerësuara të shitjes, nëse pasuria është tashmë e vjetruar dhe në gjendjen e pritur në fund të jetëgjatësisë së saj të dobishme.

Vlera e mbetur e një pasurie të paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të kufizuar do të supozohet të jetë zero përveç nëse:

i) ekziston një zotim nga një palë e tretë për ta blerë pasurinë në fund të jetëgjatësisë së saj të dobishme; ose

j) ekziston një treg aktiv për pasurinë dhe:

   i) vlera e mbetur mund të përcaktohet duke iu referuar atij tregu; dhe

   ii) ka gjasë që një treg i tillë të ekzistojë në fund të jetëgjatësisë së dobishme të pasurisë.

Shuma e zhvlerësimit e një pasurie me jetëgjatësi të dobishme të kufizuar përcaktohet pasi të zbritet vlera e saj e mbetur. Vlerë e mbetur përveç zeros nënkupton që Biznesi pret që ta heqë nga përdorimi pasurinë e paprekshme para fundit të jetëgjatësisë së saj ekonomike.

3.7.2. Rishikimi i periudhës së amortizimit dhe metoda e amortizimit

Periudha e amortizimit dhe metoda e amortizimit për një pasuri të paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të kufizuar do të rishikohet të paktën në çdo fundvit financiar. Nëse jetëgjatësia e dobishme e pritshme e pasurisë është e ndryshme nga vlerësimet e mëparshme, periudha e amortizimit do të ndryshohet në përputhje me rrethanat. Nëse ka pasur ndryshim në modelin e pritshëm të konsumit të përfitimeve të ardhshme ekonomike të përfshira në pasuri, metoda e amortizimit do të ndryshohet për ta pasqyruar modelin e ndryshuar. Ndryshimet e tilla do të llogariten si ndryshime në vlerësimet kontabël në përputhje me Standardet.

Gjatë jetëgjatësisë së një pasurie të paprekshme, mund të bëhet e qartë se vlerësimi i jetëgjatësisë së saj të dobishme është i papërshtatshëm. Për shembull, njohja e humbjes nga dëmtimi mund të tregojë që periudha e amortizimit duhet të ndryshohet.

3.8. Pasuritë e paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar

Pasuria e paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar nuk do të amortizohet. Biznesit i kërkohet ta testojë për dëmtim një pasuri të paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar, duke e krahasuar shumën e saj të riparueshme me vlerën kontabël vjetore, dhe gjithmonë kur ka ndonjë indikator që tregon se pasuria e paprekshme mund të dëmtohet.

Jetëgjatësia e dobishme e një pasurie të paprekshme që nuk amortizohet do të rishikohet në çdo periudhë për të përcaktuar nëse ngjarjet dhe rrethanat vazhdojnë ta mbështesin një vlerësim se pasuria ka jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar. Nëse nuk e bëjnë këtë, ndryshimi në vlerësimin e jetëgjatësisë së dobishme nga një kohë e pacaktuar në kohë të kufizuar do të llogaritet si ndryshim në një vlerësim kontabël.

3.9. Mospërdorimi dhe heqja nga përdorimi (Retirements and disposals)

Çnjohja e një pasurie të paprekshme do të bëhet:

k) me heqjen nga përdorimi; ose

l) kur nuk priten përfitime ekonomike në të ardhmen nga përdorimi ose heqja e saj nga përdorimi.

Fitimi ose humbja që del nga çnjohja e një pasurie të paprekshme përcaktohet si diferencë në mes të të hyrave neto nga heqja jashtë përdorimit, nëse ka, dhe vlerës kontabël të pasurisë. Do të njihet në fitim ose humbje kur pasuria çnjihet (përveç nëse rregullat e qirasë thonë ndryshe, në rast të shitjes dhe transaksioneve të kthimit të qirasë, siç u përshkrua në seksionin 1.11). Fitimet dhe humbjet nga shitja klasifikohen si të hyra dhe kosto të tjera operative.

3.10. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Biznesi, sipas SNK 38.118, i shpalos këto në vijim, për secilën klasë të pasurive të paprekshme, duke e bërë dallimin në mes të pasurive të paprekshme të gjeneruara brenda dhe pasurive të tjera të paprekshme (nevojiten të dhëna të krahasueshme):

m) vlerën kontabël bruto dhe çdo amortizim të akumuluar (të bashkuar me humbjet e akumuluara nga dëmtimi) në fillim dhe në fund të periudhës; dhe

n) harmonizimin e vlerës kontabël në fillim dhe në fund të periudhës që tregon:

   i) shtesa, duke i treguar veçmas ato nga zhvillimi i brendshëm, ato të blera veçmas dhe ato të blera përmes kombinimeve të biznesit;

   ii) pasuritë e klasifikuara si të mbajtura për shitje ose të përfshira në Biznesin e atyre të hequra nga përdorimi, të klasifikuara si të mbajtura për shitje në përputhje me SNRF 5 dhe heqje të tjera nga përdorimi;

   iii) rritjet apo zvogëlimet gjatë periudhës që rezultojnë nga rivlerësimet dhe nga humbjet, nga dëmtimi të njohura ose të kthyera drejtpërdrejt në ekuitet, në përputhje me SNK 36 Dëmtimi i Pasurive (nëse ka);

   iv) humbjet nga dëmtimi të njohura në fitim ose humbje gjatë periudhës në përputhje me SNK 36 (nëse ka);

   v) humbjet nga dëmtimi të kthyera në fitim ose humbje gjatë periudhës në përputhje me SNK 36 (nëse ka);

   vi) çfarëdo amortizimi, i njohur gjatë periudhës;

   vii) diferencat neto të këmbimit që vijnë nga përkthimi i pasqyrave financiare në valutën e prezantimit dhe nga përkthimi i një operimi të huaj në valutën e prezantimit të Biznesit; ndryshimet e tjera të vlerës kontabël gjatë periudhës.

Biznesi gjithashtu e shpalos (sipas SNK 38.122):

a) për një pasuri të paprekshme të vlerësuar se ka jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar, vlerën kontabël të asaj pasurie dhe arsyet që e mbështesin vlerësimin se pasuria ka jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar. Në dhënien e këtyre arsyeve, Biznesi do ta përshkruajë faktorin (faktorët) që kanë luajtur rol të rëndësishëm në përcaktimin se pasuria ka jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar.

b) një përshkrim, vlerën kontabël dhe periudhën e mbetur të amortizimit të çdo pasurie individuale të paprekshme që është materiale për pasqyrat financiare të Biznesit.

c) për pasuritë e paprekshme të blera përmes grantit qeveritar:

   i) vlerën e drejtë të njohur fillimisht për këto pasuri;

   ii) vlerën e tyre kontabël;

d) ekzistencën dhe vlerat kontabël të pasurive të paprekshme, titulli i të cilave është i kufizuar dhe vlerat kontabël të pasurive të paprekshme, të lëna peng si siguri për detyrimet; dhe shumën e detyrimeve kontraktuale për blerjet e pasurive të paprekshme.

SNK 38.128 e inkurajon Biznesin, por nuk kërkon, që ta shpalosë informacionin e mëposhtëm:

a) një përshkrim të çdo pasurie të paprekshme, plotësisht të amortizuar që është ende në përdorim; dhe

b) një përshkrim të shkurtër të pasurive të paprekshme domethënëse të kontrolluara nga Biznesi, por që nuk njihen si pasuri sepse ato nuk i kanë plotësuar kriteret e njohjes në këtë Standard.

4. Rregullat e konsolidimit

4.1. Përkufizimet

Pasqyrat financiare të konsoliduara janë pasqyrat financiare të një Biznesi të prezantuara si të një entiteti të vetëm. Pasqyrat financiare të konsoliduara të një Biznesi përfshijnë pasqyrat financiare të një entiteti amë dhe pasqyrat financiare të vartësve të tij dhe entiteteve ekonomike të kontrolluara bashkërisht (sipërmarrjeve të përbashkëta) të përgatitura çdo herë në datën e bilancit të gjendjes.

Entiteti amë është entitet që ka një ose më shumë vartës.

Entiteti vartës është entitet, duke përfshirë këtu entitetin e painkorporuar siç është ortakëria, që kontrollohet nga një entitet tjetër.

Sipërmarrja e përbashkët është marrëveshje kontraktuale përmes së cilës dy ose më shumë palë e ndërmarrin një aktivitet ekonomik që i nënshtrohen kontrollit të përbashkët.

Kontrolli është fuqia për t'i qeverisur politikat financiare dhe operative të një entiteti, në mënyrë që të përfitojë nga aktivitetet e tij.

Kontrolli i përbashkët është ndarja e dakorduar me kontratë e kontrollit mbi një aktivitet ekonomik dhe ekziston vetëm kur vendimet strategjike financiare dhe operative që kanë të bëjnë me aktivitetin dhe kërkojnë pëlqim/unanim të palëve që e ndajnë kontrollin (sipërmarrësit).

Kontrolli supozohet se ekziston kur entiteti amë e zotëron, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose indirekte përmes vartësve, më shumë se gjysmën e fuqisë së votimit të një entiteti, përveç nëse, në rrethana të jashtëzakonshme, mund të demonstrohet qartë se një pronësi e tillë nuk përbën kontroll. Kontrolli gjithashtu ekziston kur entiteti amë e zotëron gjysmën ose më pak të fuqisë së votimit të një entiteti kur ka:

a) fuqi mbi më shumë se gjysmën e të drejtave të votimit në bazë të një marrëveshjeje me investitorët e tjerë;

b) fuqi për t'i qeverisur politikat financiare dhe operative të entitetit sipas një statuti ose marrëveshjeje;

c) fuqi për të emëruar ose shkarkuar shumicën e anëtarëve të bordit të drejtorëve apo organit ekuivalent qeverisës, e kontrolli i entitetit është nga ai bord ose organ; ose

d) fuqi për ta bërë shumicën e votave në mbledhjet e bordit të drejtorëve ose organit ekuivalent qeverisës, e kontrolli i entitetit është nga ai bord ose organ.

Një entitet mund të posedojë garanci aksionesh, opsione të thirrjes së aksioneve, borxhe ose instrumente të ekuitetit që janë të konvertueshme në aksione të zakonshme, ose instrumente të tjera të ngjashme që kanë potencial, nëse ushtrohen ose konvertohen, për t'ia dhënë entitetit

fuqinë e votimit ose zvogëlimin e fuqisë së votimit një pale tjetër mbi politikat financiare dhe operative të një entiteti (të drejtat potenciale të votimit). Ekzistenca dhe efekti i të drejtave potenciale të votimit që janë aktualisht të ushtrueshme ose të konvertueshme, duke përfshirë të drejtat potenciale të votimit të mbajtura nga një entitet tjetër, merren parasysh kur vlerësohet nëse një entitet ka fuqi t'i qeverisë politikat financiare dhe operative të një entiteti tjetër. Të drejtat potenciale të votimit nuk janë aktualisht të ushtrues0hme ose të konvertueshme, kur për shembull, ato nuk mund të ushtrohen ose konvertohen deri në një datë të ardhshme ose deri në ndodhjen e një ngjarjeje të ardhshme.

Në vlerësimin nëse të drejtat potenciale të votimit kontribuojnë në kontroll, entiteti amë i shqyrton të gjitha faktet dhe rrethanat (duke i përfshirë kushtet e ushtrimit të të drejtave potenciale të votimit dhe të çfarëdo marrëveshjeje tjetër kontraktuale, qofshin ato individuale ose të kombinuara) që ndikojnë në të drejtat potenciale të votimit, përveç qëllimit të menaxhimit dhe aftësisë financiare për të ushtruar ose konvertuar.

Entiteti amë e humb kontrollin kur ta humbë fuqinë për t'i qeverisur politikat financiare dhe operative të një të vartësi në të cilin është investuar, në mënyrë që të përfitojë nga aktivitetet e tij. Humbja e kontrollit mund të ndodhë me ose pa një ndryshim në nivelet e pronësisë absolute ose relative. Mund të ndodhë, për shembull, kur një vartës bëhet subjekt i kontrollit të një qeverie, gjykate, administratori ose rregullatori. Mund të ndodhë gjithashtu si rezultat i një marrëveshje kontraktuale.

Interesi i pakicës është ajo pjesë e fitimit ose humbjes dhe pasurisë neto të një vartësi që i atribuohet interesave të ekuitetit që nuk janë në pronësi, direkt ose indirekt përmes vartësve, nga entiteti amë.

4.2. Fushëveprimi i pasqyrave financiare të konsoliduara

Vartësit konsolidohen që nga data në të cilën entiteti amë e merr kontrollin mbi vartësin deri në datën në të cilën entiteti amë pushon së kontrolluari vartësin. Blerja e vartësve do të llogaritet duke e zbatuar metodën e blerjes. Çmimi i blerjes e përfshin vlerën e drejtë të pasurive të dhëna, aksioneve të emetuara ose detyrimeve valide në datën e blerjes dhe kostot që i atribuohen drejtpërdrejt këtij transaksioni. Teprica e çmimit të blerjes mbi vlerën e drejtë të pasurive neto të vartësit njihet si emër i mirë.

Politikat e kontabilitetit të vartësve modifikohen, nëse është e nevojshme, për të përdorur politika uniforme të kontabilitetit në një Biznes të tërë. Nëse entiteti amë pushon së kontrolluari një vartës, pasqyrat financiare të konsoliduara i përfshijnë të hyrat dhe shpenzimet e vartësit për periudhën, në të cilën Biznesi ka ushtruar kontroll.

Entiteti amë nuk ka nevojë të prezantojë pasqyra financiare të konsoliduara nëse dhe vetëm nëse:

a) entiteti amë është vetë një vartës i zotëruar plotësisht, ose është vartës pjesërisht në pronësi të një entiteti tjetër dhe pronarët e tjerë të tij, duke i përfshirë edhe ata që nuk kanë të drejtë votimi, janë të informuar dhe nuk e kundërshtojnë entitetin amë për mosprezantimin e pasqyrave financiare të konsoliduara ;

b) borxhi ose instrumentet e ekuitetit të entitetit amë nuk tregtohen në ndonjë treg publik (bursë e brendshme ose e huaj aksionesh ose treg jashtë berzës, duke i përfshirë tregjet lokale dhe rajonale);

c) entiteti amë nuk ka depozituar dhe as nuk është në proces të depozitimit të pasqyrave të tij financiare pranë një komisioni të letrave me vlerë ose të ndonjë organizate tjetër rregullatore me qëllim të lëshimit të ndonjë klase të instrumenteve në një treg publik; dhe

d) entiteti amë përfundimtar ose ndonjë entitet amë i ndërmjetëm përpilon pasqyra financiare të konsoliduara në dispozicion për përdorim publik në përputhje me SNRF-në.

Vartësi nuk përjashtohet nga konsolidimi vetëm pse investitori është një organizatë e kapitalit sipërmarrës, fond i përbashkët, trust i njësive ose entitet ngjashëm.

Vartësi nuk përjashtohet nga konsolidimi vetëm pse aktivitetet e tij të biznesit nuk janë të ndryshme nga ato të entiteteve të tjera brenda të njëjtit Biznes. Informacioni relevant sigurohet duke i konsoliduar vartësit e tillë dhe duke shpalosur informacion shtesë në pasqyrat financiare të konsoliduara në lidhje me aktivitetet e ndryshme të biznesit të vartësve. Për shembull, shpalosjet e nevojshme sipas rregullave të raportimit të segmenteve ndihmojnë për ta shpjeguar domethënien e aktiviteteve të ndryshme të biznesit brenda Biznesit.

4.3. Procedurat e konsolidimit

Gjatë përgatitjes së pasqyrave financiare të konsoliduara, një entitet i kombinon pasqyrat financiare të entitetit amë dhe vartësve të tij rresht për rresht duke i shtuar së bashku zërat e pasurive, detyrimeve, ekuiteteve, të hyrave dhe shpenzimeve. Në mënyrë që pasqyrat financiare të konsoliduara ta prezantojnë informacionin financiar mbi Biznesin si një entitet i vetëm, ndërmerren hapat si në vijim:

e) eliminohet vlera kontabël e investimit të entitetit amë në secilin vartës dhe pjesa e ekuitetit të entitetit amë te secili vartës;

f) identifikohen interesat e pakicave në fitimin ose humbjen e vartësve të konsoliduar për periudhën raportuese; dhe

g) interesat e pakicave në pasuritë neto të vartësve të konsoliduar identifikohen veçmas nga ekuiteti i aksionarit të entitetit amë në to. Interesat e pakicave në pasuritë neto përbëhen nga:

   i) shuma e atyre interesave të pakicave në datën e kombinimit fillestar; dhe

   ii) pjesa e pakicës në ndryshimet në ekuitet që nga data e kombinimit.

Kur ka të drejta potenciale të votimit, proporcionet e fitimit ose humbjes dhe ndryshimet në ekuitetin e alokuar te entiteti amë dhe interesat e pakicës përcaktohen në bazë të interesave të tanishëm të pronësisë dhe nuk e pasqyrojnë ushtrimin ose shndërrimin e mundshëm të të drejtave potenciale të votimit.

Gjatë përgatitjes së pasqyrave financiare të konsoliduara, bilancet dhe transaksionet ndër-Biznesore, përfshirë të hyrat, shpenzimet dhe dividentët, eliminohen plotësisht. Fitimet dhe humbjet që rezultojnë nga transaksionet brenda Biznesit që njihen në pasuri, siç janë inventari dhe pasuritë fikse, eliminohen plotësisht. Humbjet ndër-Biznesore mund të tregojnë zhvlerësim që kërkon njohje në pasqyrat financiare të konsoliduara. Kapitulli 7 i kësaj politike, pasuritë dhe detyrimet që ka të bëjë me tatimin e shtyrë zbatohet për diferencat e përkohshme që vijnë nga eliminimi i fitimeve dhe humbjeve që rezultojnë nga transaksionet ndër-Biznesore.

Pasqyrat financiare të entitetit amë dhe vartësve të tij, të përdorura në përgatitjen e pasqyrave financiare të konsoliduara, do të përgatiten në të njëjtën datë raportimi, duke përdorur politika unike të kontabilitetit. Kur datat e raportimit të entitetit amë dhe vartësit janë të ndryshme, vartësi përgatit, për qëllime konsolidimi, pasqyra financiare shtesë në të njëjtën datë me pasqyrat financiare të entitetit amë, përveç nëse kjo është e pamundur të bëhet.

Kur pasqyrat financiare të vartësit, të përdorura në përgatitjen e pasqyrave financiare të konsoliduara, përgatiten në datë raportimi të ndryshme nga ajo e entitetiti amë, duhet të bëhen rregullime për efektet e transaksioneve të rëndësishme ose ngjarjeve që ndodhin në mes të asaj date dhe datës së pasqyrave financiare të entitetit amë. Në secilin rast, ndryshimi në mes të datës së raportimit të vartësit dhe asaj të entitetit amë nuk duhet të jetë më shumë se tre muaj. Kohëzgjatja e periudhave të raportimit dhe çdo ndryshim në datat e raportimit duhet të jetë e njëjtë nga periudha në periudhë.

Pasqyrat financiare të konsoliduara duhet të përgatiten duke përdorur politika uniforme të kontabilitetit për transaksione të ngjashme dhe ngjarje të tjera që kanë ndodhur në rrethana të ngjashme.

Nëse një anëtar i Biznesit përdor politika kontabël të ndryshme nga ato të adoptuara në pasqyrat financiare të konsoliduara për transaksione të ngjashme dhe ngjarje në rrethana të ngjashme, bëhen rregullimet e duhura në pasqyrat e tij financiare gjatë përgatitjes së pasqyrave financiare të konsoliduara.

Të hyrat dhe shpenzimet e një vartësi përfshihen në pasqyrat financiare të konsoliduara nga data e blerjes deri në datën në të cilën entiteti amë pushon së kontrolluari vartësin. Diferenca në mes të hyrave nga heqja e vartësit dhe vlerës kontabël të tij që nga data e heqjes, duke përfshirë shumën e akumuluar të çdo diference këmbimi që ka të bëjë me vartësin e njohur në ekuitet (kjo ka të bëjë me entitetet e huaja), njihet në pasqyrën e konsoliduar të të hyrave si fitim ose humbje nga heqja e vartësit.

Investimi në entitet do të llogaritet në përputhje me kërkesat në lidhje me instrumentet financiare (të përshkruara në kapitujt vijues që kanë të bëjnë me pasuritë financiare), nga data që ai pushon së qeni vartës, me kusht që të mos bëhet bashkëpunëtor apo entitet i kontrolluar bashkërisht.

Vlera kontabël e investimit në datën që entiteti pushon së qeni vartës konsiderohet si kostoja e matjes fillestare e një pasurie financiare.

Interesat e pakicave duhet të prezantohen në bilancin e konsoliduar të ekuitetit, veçmas nga ekuiteti i aksionerëve të entitetit amë. Interesat e pakicave në fitimin ose në humbjen e Biznesit duhet të shpalosen veçmas.

Fitimi ose humbja u atribuohet aksionarëve të entitetit amë dhe interesave të pakicave. Për shkak se të dyja janë ekuitet, shuma që iu atribuohet interesave të pakicave nuk është e hyrë ose shpenzim.

Humbjet e zbatueshme për pakicën në një vartës të konsoliduar mund ta tejkalojnë interesin e pakicës në ekuitetin e vartësit. Teprica dhe humbjet e mëtejshme të zbatueshme për pakicën, alokohen kundrejt interesit të shumicës, përveç kur është në shkallën që pakica ka një obligim detyrues dhe është në gjendje të bëjë investim shtesë për t'i mbuluar humbjet. Nëse vartësi më pas raporton fitime, fitimet e tilla alokohen në interesin e shumicës derisa pjesa e humbjeve e pakicës, të thithura më parë nga shumica, të rikuperohet.

Nëse një vartës ka aksione preferenciale kumulative të dividentit që mbahen nga interesat e pakicës dhe klasifikohen si ekuitet, entiteti amë e llogaritë pjesën e tij të fitimeve ose humbjeve pasi i rregullon dividentët në këto aksione, pavarësisht nëse janë apo nuk janë deklaruar dividentët.

4.3.1. Investimet në bashkëpunëtorë (associates)

Investimet në bashkëpunëtorë do të llogariten duke e përdorur metodën e ekuitetit. Bashkëpunëtorët janë entitete, mbi të cilat Biznesi ka ndikim të rëndësishëm dhe që nuk është as vartës, as interes në sipërmarrje të përbashkët. Pasqyrat financiare të bashkëpunëtorëve janë bazë për vlerësimin e aksioneve në pronësi të Biznesit duke e zbatuar metodën e ekuitetit, e cila u përshkrua në detaje në kapitullin 6.

Investimi në një bashkëpunëtor njihet te kostoja në bilancin e gjendjes dhe vlera kontabël rritet për t'i njohur ndryshimet pasuese të pjesës së Biznesit në pasuritë neto të të investuarit, pas datës së blerjes dhe zvogëlohet për t'i njohur humbjet e mundshme të zhvlerësimit. Fitimi ose humbja e pasqyron pjesën e Biznesit në fitimet dhe humbjet financiare të entiteteve bashkëpunëtore. Në rast se ndryshimi njihet drejtpërdrejt në ekuitetin e bashkëpunëtorit, Biznesi e njeh pjesën e tij në çdo ndryshim dhe e shpalos atë, nëse është e përshtatshme, në ndryshimet, në pasqyrat e ekuitetit.

4.3.2. Emri i mirë

Politikat për kontabilitetin e emrit të mirë janë përshkruar në detaje në kapitullin 5.

Emri i mirë që rezulton nga blerja e një entiteti fillimisht matet me koston e saj, duke qenë teprica e kostos së kombinimit të biznesit mbi interesin e blerësit në vlerën e drejtë neto të pasurive, detyrimeve dhe detyrime kontingjente të identifikueshme.

Emri i mirë testohet për dëmtim çdo vit, ose më shpesh nëse ngjarjet ose ndryshimet në rrethana tregojnë se mund të jetë i dëmtuar. Dëmtimet renditen në kostot e tjera të operimit.

Në datën e blerjes, emri i mirë u shpërndahet secilës njësi që gjeneron para kesh (shih përkufizimin në kapitullin 19), i cili mund të përfitojë nga sinergjia e kombinimit. Humbja nga dëmtimi i emrit të mirë vlerësohet si vlera e mbetur e një njësie që gjeneron para kesh, për të cilën bëhet fjalë. Në rast se vlera e mbetur e një njësie gjeneruese të mjeteve monetare është më e ulët se vlera e saj

kontabël, llogaritet humbja nga dëmtimi. Në rast se emri i mirë është pjesë e një njësie që gjeneron para kesh dhe një pjesë e operimit të njësisë shitet, në momentin e kalkulimit të fitimeve dhe humbjeve nga shitja e një operimi të tillë, emri i mirë në lidhje me këtë operim përfshihet në vlerën e tij kontabël. Emri i mirë i shitur në rrethana të tilla matet në bazë të vlerës relative të operimeve të shitura dhe vlerës së pjesës së mbetur të njësisë që gjeneron para kesh.

4.3.3. Heqja e vartësve dhe bashkëpunëtorëve

Fitimi/ humbja nga shitja e vartësit dhe/apo bashkëpunëtorit e përmban vlerën neto të emrit të mirë që ka të bëjë me entitetin e shitur.

Pavarësisht nga fitimet/humbjet që rezultojnë në hollimin e aksioneve te vartësit dhe bashkëpunëtorët, njihen në fitimin ose humbjen e periudhës në të cilën ka ndodhur hollimi.

4.3.4. Hisja në sipërmarrjen e përbashkët

Hisja e Biznesit në sipërmarrje të përbashkët matet duke e përdorur konsolidimin proporcional, ku hisja e një sipërmarrësi në secilën prej pasurive, detyrimeve, të hyrave dhe shpenzimeve të një entiteti bashkë të kontrolluar, kombinohet rresht për rresht me zëra të ngjashëm në pasqyrat financiare të sipërmarrësit.

Sipërmarrësi do ta ndërpresë përdorimin e konsolidimit proporcional nga data në të cilën ai pushon së kontrolluari në mënyrë të përbashkët entitetin e kontrolluar bashkërisht, ose pushon të ketë ndikim të rëndësishëm në një entitet të tillë.

Përjashtimi nga konsolidimi proporcional për entitetet e kontrolluara bashkërisht është klasifikimi i aksioneve të tyre si të mbajtura për shitje në përputhje me SNRF 5 të përshkruar në kapitullin 8 të kësaj politike.

4.3.5. Kontratat me opsion të mbajtura nga interesi i pakicës në pasqyrat financiare të konsoliduara

Kontrata që përmban detyrim për një entitet për t'i blerë instrumentet e veta të ekuitetit ngritet si detyrim financiar për vlerën aktuale të shumës së riblerjes, edhe nëse detyrimi për të blerë është i kushtëzuar nga pala tjetër që ushtron të drejtën e shlyerjes (SNK 32.23) , për shembull në rastin kur aksionarët e pakicës kanë të drejtë t'i shlyejnë instrumentet e ekuitetit të një vartësi.

Nëse entiteti amë nuk ka interes të tanishëm të pronësisë në aksionet që i nënshtrohen kontratës me opsion, interesi i pakicës vazhdon të marrë alokim të fitimit ose humbjes, por në çdo datë raportimi, ai riklasifikohet si detyrim financiar sikur të kishte ndodhur blerja e këtij instrumenti të ekuitetit në datën e bilancit të gjendjes. Ndryshimet në shumën e riklasifikuar njihen si emër i mirë.

4.4. Kontabilizimi i investimit në vartës, sipërmarrje të përbashkëta dhe bashkëpunëtorë, në pasqyrat financiare të ndara

Nëse një entitet amë i përgatit pasqyrat financiare të ndara, investimet në vartës, entitete të kontrolluara bashkërisht dhe bashkëpunëtorë që nuk klasifikohen si të mbajtur për shitje (ose nuk përfshihen në Biznesin e pasurive të klasifikuara si të mbajtur për shitje) kontabilizohen me kosto.

Për secilën kategori të investimit përdoret e njëjta metodë e njohjes.

5. Zëri i mirë i blerë në një kombinim biznesi

5.1. Përkufizimi

Blerësi, në datën e blerjes:

a) e njeh emrin e mirë të blerë në kombinim biznesi si pasuri; dhe

b) fillimisht e mat atë emër të mirë me koston e tij, duke qenë teprica e kostos së kombinimit të biznesit mbi interesin e blerësit në vlerën e drejtë neto të pasurive, detyrimeve dhe detyrimeve kontingjente të identifikueshme.

Blerësi, në datën e blerjes, e alokon koston e një kombinimi të biznesit duke i njohur pasuritë, detyrimet dhe detyrimet kontingjente të identifikueshme të të blerit që i plotësojnë kriteret e njohjes më poshtë në vlerat e tyre të drejta në atë datë, me përjashtim të pasurive jo-aktuale (ose Bizneseve të hequra nga përdorimi) që klasifikohen si të mbajtura për shitje, të cilat njihen me vlerën e drejtë minus kostot e shitjes. Çdo ndryshim në mes të kostos së kombinimit të biznesit dhe interesit të blerësit në vlerën e drejtë neto të pasurive, detyrimeve dhe detyrimeve kontingjente të identifikueshme, të njohura, do të kontabilizohet në emrin e mirë.

Blerësi do t'i njohë veçmas pasuritë, detyrimet dhe detyrimet kontingjente të identifikueshme të të blerit në datën e blerjes vetëm nëse ato i plotësojnë kriteret e mëposhtme në atë datë:

a) në rastin e ndonjë pasurie tjetër, përveç pasurisë së paprekshme, është e mundshme që çdo përfitim i shoqëruara ekonomik i ardhshëm do të rrjedhë tek blerësi dhe vlera e tij e drejtë mund të matet në mënyrë të besueshme;

b) në rastin e një detyrimi, përveç detyrimit kontingjent, është e mundshme që do të nevojitet një rrjedhje e resurseve që përfshijnë përfitime ekonomike për ta shlyer detyrimin, dhe vlera e tij e drejtë mund të matet në mënyrë të besueshme;

c) në rastin e një pasurie të paprekshme apo detyrimi kontingjent, vlera e tij e drejtë mund të matet me besueshmëri.

Emri i mirë i fituar në një kombinim biznesi e përfaqëson pagesën e bërë nga blerësi në pritje të përfitimeve ekonomike në të ardhmen nga pasuritë që nuk janë në gjendje të identifikohen individualisht dhe të njihen veçmas. Në shkallën kur pasuritë, detyrimet dhe detyrimet kontingjente të identifikueshme të të blerit nuk i përmbushin kriteret e mësipërme për njohje të ndarë në datën e blerjes, është një efekt që rezulton në shumën e njohur si emër i mirë. Kjo është për shkak se emri i mirë matet si kostoja e mbetur e kombinimit të biznesit pas njohjes së pasurive, detyrimeve dhe detyrimeve kontingjente të identifikueshme të të blerit.

5.2. Matja

Pas njohjes fillestare, blerësi do ta masë emrin e mirë të blerë në një kombinim biznesi me koston, minus çfarëdo humbje e akumuluar nga zhvlerësimi. Emri i mirë i fituar në një kombinim biznesi nuk amortizohet. Në vend të kësaj, blerësi do ta testojë atë për dëmtim çdo vit, ose më shpesh nëse ngjarjet ose ndryshimet në rrethana tregojnë se ai mund të jetë dëmtuar.

Nëse interesi i blerësit në vlerën e drejtë neto të pasurive, detyrimeve dhe detyrimeve kontingjente të identifikueshme e tejkalon koston e kombinimit të biznesit, blerësi:

c) e rivlerëson identifikimin dhe matjen e pasurive, detyrimeve dhe detyrimeve kontingjente të identifikueshme të blerësit dhe matjen e kostos së kombinimit; dhe

d) e njeh menjëherë në fitim ose humbje çdo tepricë të mbetur pas këtij rivlerësimi.

Një kombinim biznesi mund të përfshijë më shumë se një transaksion këmbimi, për shembull kur ndodh në faza nga blerjet e njëpasnjëshme të aksioneve. Nëse është kështu, çdo transaksion këmbimi do të trajtohet veçmas nga blerësi, duke e përdorur koston e transaksionit dhe informacionin me vlerën e drejtë në datën e çdo transaksioni këmbimi, për të përcaktuar shumën e çdo emri të mirë të lidhur me atë transaksion. Kjo rezulton në një krahasim hap pas hapi të kostos së investimeve individuale me interesin e blerësit në vlerat e drejta të pasurive, detyrimeve dhe detyrimeve kontingjente të identifikueshme të të blerit në secilin hap.

Nëse përfitimi i mundshëm i bartjeve të humbjeve të tatimit mbi të hyrat e blerësit ose i pasurive të tjera të shtyra tatimore nuk i përmbushin kriteret për njohje të veçantë kur një kombinim biznesi fillimisht kontabilizohet, por më pas edhe realizohet, blerësi e njeh atë përfitim si të hyrë në përputhje me SNK 12 Taksat e të Hyrave. Përveç kësaj, blerësi e zvogëlon emrin e mirë, i cili ka ndodhur gjatë blerjes.

Në periudhat pasuese të raportimit pas blerjes, blerësi zvogëlon ende vlerën kontabël të emrit të mirë në shumën që do të njihej nëse pasuria e shtyrë tatimore do të ishte njohur si një pasuri e identifikueshme nga data e blerjes; dhe e njeh uljen në vlerën kontabël të emrit të mirë si një shpenzim në pozicionin e tatimit mbi të hyrat.

5.3. Shpalosjet në pasqyrat financiare

Blerësi, në datën e blerjes sipas SNRF 3.51, do ta:

e) njohë emrin e mirë të fituar në një kombinim biznesi si një pasuri; dhe

f) fillimisht do ta matë atë emër të mirë me koston e tij, që është tejkalimi i kostos së kombinimit të biznesit mbi interesin e blerësit në vlerën e drejtë neto të pasurive, detyrimeve dhe detyrimeve kontingjente të identifikueshme të njohura.

Pas njohjes fillestare, blerësi e mat emrin e mirë të fituar në një kombinim biznesi me kosto, minus çdo humbje e akumuluar nga dëmtimi (sipas SNRF 3.54).

Një Biznes e shpalos, sipas SNRF 3.74 dhe 3.75 informacionin që ua mundëson përdoruesve të pasqyrave të tij financiare t'i vlerësojnë ndryshimet në vlerën kontabël të emrit të mirë gjatë periudhës.

Për t'i dhënë efekt parimit në paragrafin 74, entiteti e shpalos harmonizimin e vlerës kontabël të emrit të mirë në fillim dhe në fund të periudhës, duke e treguar veçmas:

a) shumën bruto dhe humbjet e akumuluara nga dëmtimi në fillim të periudhës;

b) emrin e mirë shtesë të njohur gjatë periudhës, përveç emrit të mirë të përfshirë në një Biznes që është hequr nga përdorimi, që në blerje i plotëson kriteret për t'u klasifikuar si i mbajtur për shitje në përputhje me SNRF 5

c) rregullimet që rezultojnë nga njohja pasuese e pasurive të shtyra tatimore gjatë periudhës

d) emrin e mirë të përfshirë në një Biznes të hequr nga përdorimi, i klasifikuar si i mbajtur për shitje në përputhje me SNRF 5 dhe emrin e mirë të çnjohur gjatë periudhës, pa qenë i përfshirë më parë në Biznesin e hequr, i klasifikuar si i mbajtur për shitje;

e) humbjet nga dëmtimi të njohura gjatë periudhës në përputhje me SNK 36

f) ndryshimet neto të këmbimit që dalin gjatë periudhës në përputhje me SNK 21 Efektet e ndryshimeve në kurset e këmbimit valutor;

g) çdo ndryshim tjetër në vlerën kontabël neto gjatë periudhës; dhe

h) shumën bruto dhe humbjet e akumuluara nga dëmtimi në fund të periudhës.

Nëse interesi i blerësit në vlerën e drejtë neto të pasurive, detyrimeve dhe detyrimeve kontingjente të identifikueshme, të njohura në përputhje me paragrafin 36, e tejkalon koston e kombinimit të biznesit, blerësi do ta

a) rivlerësojë identifikimin dhe matjen e pasurive, detyrimeve dhe detyrimeve kontingjente të identifikueshme të blerësit dhe matjen e kostos së kombinimit; dhe

b) njohë menjëherë në fitim ose humbje çdo tepricë të mbetur pas këtij rivlerësimi në përputhje me SNRF 3.56.

5.4. Prezantimi në pasqyrat financiare

Emri i mirë i fituar në një kombinim biznesi paraqitet në pasuritë e bilancit të gjendjes si pasuri jo-aktuale (afatgjata).

6. Investimet në bashkëpunëtorë kontabilizohen duke e përdorur metodën e ekuitetit

6.1. Përkufizimet

Bashkëpunëtor është një entitet, përfshirë edhe entitetin e painkorporuar siç është ortakëria, mbi të cilën investitori ka ndikim të rëndësishëm dhe që nuk është as vartës dhe as interes në një sipërmarrje të përbashkët.

Ndikimi i rëndësishëm është fuqia për të marrë pjesë në vendimet e politikave financiare dhe operative të të investuarit, por nuk është kontroll ose kontroll i përbashkët mbi ato politika.

Kontrolli është fuqia për t'i qeverisur politikat financiare dhe operative të një entiteti në mënyrë që të përfitohet nga aktivitetet e tij.

Kontrolli i përbashkët është ndarja e dakorduar me kontratë e kontrollit mbi një aktivitet ekonomik, i cili zhvillohet vetëm në situata nëse financat strategjike dhe vendimet operative në lidhje me këtë aktivitet kërkojnë një konsensus unanim të sipërmarrësve.

Metoda e ekuitetit është një metodë e kontabilitetit përmes së cilës investimi fillimisht njihet me kosto dhe rregullohet më pas për ndryshimin pas blerjes në pjesën e investitorit të pasurive neto të të investuarit. Fitimi ose humbja e investitorit e përfshinë pjesën e investitorit në fitimin ose humbjen e të investuarit.

6.2. Përdorimi i metodës së ekuitetit

Sipas metodës së ekuitetit, investimi në një bashkëpunëtor njihet fillimisht me kosto dhe vlera kontabël rritet ose ulet për ta njohur pjesën e investitorit në fitimin ose humbjen e të investuarit pas datës së blerjes. Gjatë një blerjeje investimi, të gjitha diferencat në mes të çmimit të blerjes dhe pjesës së investimit në vlerën e drejtë neto të të gjitha pasurive, detyrimeve dhe detyrimeve kontingjente njihen si emër i mirë në vlerën kontabël të investimit. Rregullat e matjes së emrit të mirë janë prezantuar në seksionin 5.2.

Pjesa e investitorit në fitimin ose humbjen e të investuarit njihet në fitimin ose humbjen e investitorit. Shpërndarjet e marra nga një i investuar e ulin vlerën kontabël të investimit. Rregullimet e vlerës kontabël mund të jenë të nevojshme për ndryshimet në interesin proporcional të investitorit në të investuarin, që dalin nga ndryshimet në kapitalin e të investuarit, që nuk janë njohur në fitimin ose humbjen e të investuarit. Ndryshime të tilla përfshijnë ato që vijnë nga rivlerësimi i pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve dhe nga diferencat në përkthimin valutor. Pjesa e investitorit nga ato ndryshime njihet drejtpërdrejt në ekuitetin e investitorit.

Një investim në një bashkëpunëtor do të kontabilizohet duke e përdorur metodën e ekuitetit, përveç kur:

a) ka dëshmi që investimi është blerë dhe mbahet ekskluzivisht me qëllim të heqjes së tij brenda dymbëdhjetë muajve nga blerja dhe se menaxhmenti është duke kërkuar në mënyrë aktive blerës;

b) vlen përjashtimi, i përcaktuar në rregullat adekuate në lidhje me pasqyrat financiare të ndara dhe të konsoliduara, duke lejuar që një entitet amë, që gjithashtu ka një investim në një bashkëpunëtor, të mos prezantojë pasqyra financiare të konsoliduara, ose

c) vlejnë të gjitha, si në vijim:

i) investitori është një vartës në pronësi të plotë, ose është vartës pjesërisht në pronësi të një entiteti tjetër dhe pronarët e tjerë të tij, përfshirë ata që nuk kanë të drejtë votimi, janë informuar dhe nuk kundërshtojnë pse investitori nuk e zbaton metodën e ekuitetit;

(ii) borxhi ose instrumentet e ekuitetit të investitorit nuk tregtohen në një treg publik (bursë vendase ose e huaj aksionesh ose tregje jashtë bursës, përfshirë tregjet lokale dhe rajonale);

(iii) investitori nuk ka depozituar dhe as nuk është në procesin e depozitimit të pasqyrave të tij financiare pranë një komisioni të letrave me vlerë ose një organizate tjetër rregullatore, me qëllim emetimin e ndonjë klase të instrumenteve në një treg publik; dhe

(iv) entiteti amë përfundimtar ose ndonjë entitet amë i ndërmjetëm i investitorit përpilon pasqyra financiare të konsoliduara në dispozicion për përdorim publik në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar.

Një investitor do ta ndërpresë përdorimin e metodës së ekuitetit nga data që ai pushon të ketë ndikim të rëndësishëm mbi një bashkëpunëtor dhe do të kontabilizojë investimin në përputhje me SNK 39 nga ajo datë, me kusht që bashkëpunëtori të mos bëhet vartës apo sipërmarrës i përbashkët .

Vlera kontabël e investimit në datën që ai pushon së qeni një bashkëpunëtor do të konsiderohet si kostoja e tij në matjen fillestare si një pasuri financiare në përputhje me SNK 39.

6.3. Ndikimi i rëndësishëm

Nëse një investitor e ka, në mënyrë direkte ose indirekte (p.sh. përmes vartësve), 20 për qind ose më shumë të fuqisë së votimit të të investuarit, supozohet se investitori ka ndikim të rëndësishëm, përveç nëse mund të demonstrohet qartë se nuk është kështu. Anasjelltas, nëse investitori e ka, në mënyrë direkte ose indirekte (p.sh,. përmes vartësve), më pak se 20 për qind të fuqisë votuese të të investuarit, supozohet se investitori nuk ka ndikim të rëndësishëm, përveç nëse një ndikim i tillë mund të demonstrohet qartë. Pronësia e konsiderueshme ose e shumicës nga një investitor tjetër, nuk e përjashton domosdoshmërisht një investitor nga ndikimi i rëndësishëm.

Ekzistenca e ndikimit të rëndësishëm të një investitori zakonisht dëshmohet me njërën nga ose me më shumë nga mënyrat si në vijim:

d) përfaqësimi i të investuarit në bordin e drejtorëve ose organin ekuivalent drejtues;

e) pjesëmarrja në proceset e politikëbërjes, përfshirë pjesëmarrjen në vendimet për dividendët ose shpërndarjet e tjera;

f) transaksionet materiale ndërmjet investitorit dhe të investuarit;

g) shkëmbimi i personelit menaxherial; ose

h) sigurimi i informacionit thelbësor teknik.

Pjesa e një Biznesi në bashkëpunëtor është grumbulli i kontrolleve në atë bashkëpunëtor nga entiteti amë dhe vartësit e tij. Kontrollet e bashkëpunëtorëve të tjerë të Biznesit ose të sipërmarrjeve të përbashkëta janë injoruar për këtë qëllim. Kur një bashkëpunëtor ka vartës, bashkëpunëtorë apo sipërmarrje të përbashkëta, fitimet ose humbjet dhe pasuritë neto të marra në konsideratë në zbatimin e metodës së ekuitetit janë ato të njohura në pasqyrat financiare të bashkëpunëtorit (përfshirë edhe pjesën e bashkëpunëtorit të fitimeve ose humbjeve dhe pasurive neto të bashkëpunëtorëve dhe sipërmarrjeve të tij të përbashkëta), pas çdo rregullimi të nevojshëm për t'i dhënë efekt politikave uniforme të kontabilitetit.

6.4. Kontabiliteti i investimeve në bashkëpunëtorë

Fitimet dhe humbjet që rezultojnë nga transaksionet 'nga poshtë lartë' dhe 'nga lart poshtë' në mes të një investitori (përfshirë vartësit e tij të konsoliduar) dhe një bashkëpunëtori, njihen në pasqyrat financiare të investitorit vetëm deri në masën e interesave të investitorëve që nuk kanë të bëjnë bashkëpunëtorin. Transaksionet 'nga poshtë lart' janë, për shembull, shitja e pasurive nga një bashkëpunëtor te investitori. Transaksionet 'nga lart poshtë' janë, për shembull, shitjet e pasurive nga investitori te një bashkëpunëtor. Hisja e investitorit në fitimet dhe humbjet e bashkëpunëtorit, që rezultojnë nga këto transaksione, eliminohet.

Investimi në një bashkëpunëtor kontabilizohet duke e përdorur metodën e ekuitetit nga data në të cilën ai bëhet bashkëpunëtor. Me blerjen e investimit, çdo ndryshim (pozitiv ose negativ) në mes të kostos së investimit dhe pjesës së investitorit në vlerën e drejtë neto të pasurive, detyrimeve dhe detyrimeve kontingjente të identifikueshme të bashkëpunëtorit, kontabilizohet në përputhje me rregullat që kanë të bëjnë me kombinimet e biznesit, të cilat maten duke e përdorur metodën e blerjes. Prandaj:

i) emri i mirë që ka të bëjë me një bashkëpunëtor përfshihet në vlerën kontabël të investimit. Sidoqoftë, amortizimi i këtij emri të mirë nuk lejohet dhe për këtë arsye nuk përfshihet në përcaktimin e pjesës së investitorit në fitimet ose humbjet e shoqërisë.

j) çdo tejkalim i pjesës së investitorit të vlerës së drejtë neto të pasurive, detyrimeve dhe detyrimeve kontingjente të identifikueshme të bashkëpunëtorit, përjashtohet nga vlera kontabël e investimit dhe në vend të kësaj përfshihet si e hyrë në përcaktimin e pjesës së

investitorit të fitimit ose humbjes së bashkëpunëtorit, në periudhën në të cilën është blerë investimi.

Rregullimet e duhura në pjesën e investitorit në fitimet ose humbjet e bashkëpunëtorit pas blerjes, bëhen edhe për të kontabilizuar, për shembull, për zhvlerësimin e pasurive të zhvlerësueshme bazuar në vlerat e tyre të drejta në datën e blerjes. Në mënyrë të ngjashme, bëhen rregullimet e duhura për pjesën e investitorit në fitimet ose humbjet e bashkëpunëtorit pas blerjes, për humbjet nga dëmtimi të njohura nga bashkëpunëtori, si për emrin e mirë ose pasurinë e paluajtshme, makineritë dhe pajisjet.

Pasqyrat e fundit financiare të bashkëpunëtorit në dispozicion, përdoren nga investitori në zbatimin e metodës së ekuitetit. Kur datat e raportimit të investitorit dhe bashkëpunëtorit janë të ndryshme, bashkëpunëtori përgatit, për përdorimin e investitorit, pasqyra financiare të së njëjtës datë me pasqyrat financiare të investitorit, përveç nëse kjo është e pamundur të bëhet.

Kur pasqyrat financiare të një bashkëpunëtori të përdorura në zbatimin e metodës së ekuitetit janë përgatitur në një datë raportimi të ndryshme nga ajo e investitorit, rregullimet do të bëhen për efektet e transaksioneve të rëndësishme ose ngjarjeve që ndodhin në mes të asaj date dhe datës së pasqyrave financiare të investitorit. Në secilin rast, ndryshimi në mes të datës së raportimit të bashkëpunëtorit dhe asaj të investitorit nuk duhet të jetë më shumë se tre muaj. Kohëzgjatja e periudhave të raportimit dhe çfarëdo ndryshimi në datat e raportimit duhet të jetë e njëjtë nga periudha në periudhë.

Pasqyrat financiare të investitorit përgatiten duke përdorur politika uniforme të kontabilitetit për transaksione të ngjashme dhe ngjarje në rrethana të ngjashme.

Nëse një bashkëpunëtor përdor politika të kontabilitetit të ndryshme nga ato të investitorit për transaksione të ngjashme dhe ngjarje në rrethana të ngjashme, duhet të bëhen rregullimet për t'i harmonizuar politikat e kontabilitetit të bashkëpunëtorit me ato të investitorit, kur pasqyrat financiare të bashkëpunëtorit përdoren nga investitori në zbatimin e metodës së ekuitetit.

Nëse pjesa e investitorit e humbjeve të bashkëpunëtorit është e barabartë ose e tejkalon interesin e tij në bashkëpunëtorin, investitori e ndërpret njohjen e pjesës së tij nga humbjet e mëtejshme. Interesi në një bashkëpunëtor është vlera kontabël e investimit në bashkëpunëtor sipas metodës së ekuitetit bashkë me interesat afatgjatë, që në esencë përbëjnë pjesë të investimit neto të investitorit në bashkëpunëtorin. Për shembull, një zë për të cilin shlyerja nuk është planifikuar dhe as nuk ka gjasa të ndodhë në një të ardhme të parashikueshme është, në thelb një zgjerim i investimit të entitetit në atë bashkëpunëtor. Zërat e tillë mund të përfshijnë aksione preferenciale dhe të arkëtueshme ose hua afatgjata, por nuk përfshijnë të arkëtueshme tregtare, të pagueshme tregtare ose të arkëtueshme afatgjata për të cilat ekziston kolaterali adekuat, siç janë huat e siguruara. Humbjet e njohura me metodën e ekuitetit që e kalojnë investimin e investitorit në aksione të zakonshme, zbatohen në komponentët e tjerë të interesit të investitorit në bashkëpunëtor, në radhë të kundërt për kah niveli (p.sh. prioriteti për likuidim).

Pasi interesi i investitorit të jetë zvogëluar në zero, parashikohen humbje shtesë dhe njihet një detyrim, vetëm deri në masën që investitori ka pësuar detyrime ligjore ose konstruktive, ose ka bërë pagesa në emër të bashkëpunëtorit. Nëse bashkëpunëtori raporton më pas fitime, investitori

rifillon ta njohë hisen e tij të këtyre fitimeve, vetëm pasi hisja e tij e fitimeve të jetë e barabartë me hisen e humbjeve që nuk janë njohur.

6.4.1. Humbjet nga dëmtimi

Pas aplikimit të metodës së ekuitetit, duke përfshirë njohjen e humbjeve të bashkëpunëtorit në përputhje me paragrafin e mësipërm, investitori i zbaton kërkesat e SNK 39 për të përcaktuar nëse është e nevojshme të njihet ndonjë humbje shtesë e dëmtimit, në lidhje me investimin neto të investitorit në bashkëpunëtorin. Investitori gjithashtu i zbaton kërkesat e SNK 39 për të përcaktuar nëse ndonjë humbje shtesë nga dëmtimit njihet në lidhje me interesin e investitorit në bashkëpunëtorin, që nuk e përbën pjesën e investimit neto dhe shumën e asaj humbjeje nga dëmtimi.

Nëse zbatimi i kërkesave të SNK 39 tregon që investimi mund të jetë dëmtuar, entiteti e zbaton SNK 36 Dëmtimi i Pasurive. Në përcaktimin e vlerës në përdorim të investimit, entiteti ekonomik e vlerëson:

a) pjesën e vet të vlerës aktuale të rrjedhës së parashikuar të ardhshme të parasë kesh, që pritet të gjenerohet nga i investuari, duke e përfshirë rrjedhën e parasë kesh nga operimet e të investuarit dhe të hyrat nga heqja përfundimtare e investimit; ose

b) vlerën aktuale të rrjedhës së parashikuar të ardhshme të parasë kesh, që pritet të vijë nga dividentët që do të merren nga investimi dhe nga heqja përfundimtare e tij.

Nën supozimet adekuate, të dy metodat e japin të njëjtin rezultat. Shuma e rikuperueshme e një investimi në një bashkëpunëtor vlerësohet për secilin bashkëpunëtor, përveç nëse bashkëpunëtori nuk gjeneron rrjedhë të parasë kesh nga përdorimi i vazhdueshëm, që është kryesisht e pavarur nga ato që rrjedhin nga pasuritë tjera të entitetit.

6.5. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Pasqyrat financiare të fundit të bashkëpunëtorit në dispozicion, përdoren nga investitori në zbatimin e metodës së ekuitetit. Kur datat e raportimit të investitorit dhe bashkëpunëtorit janë të ndryshme, bashkëpunëtori përgatit, për përdorimin e investitorit, pasqyra financiare të së njëjtës datë me pasqyrat financiare të investitorit, përveç kur kjo është e pamundur për t'u bërë.

Kur, në përputhje me paragrafin e SNK 28.24, pasqyrat financiare të një bashkëpunëtori të përdorura në zbatimin e metodës së ekuitetit përgatiten në një datë raportimi të ndryshme nga ajo e investitorit, rregullimet do të bëhen për efektet e transaksioneve ose ngjarjeve të rëndësishme që ndodhin në mes të asaj date dhe datën e pasqyrave financiare të investitorit (sipas SNK 28.25). Në secilin rast, ndryshimi në mes të datës së raportimit të bashkëpunëtorit dhe asaj të investitorit nuk duhet të jetë më shumë se tre muaj. Kohëzgjatja e periudhave të raportimit dhe çdo ndryshim në datat e raportimit duhet të jetë i njëjtë nga periudha në periudhë.

Shpalosjet në vijim duhet të bëhen sipas SNK 28.37:

k) vlera e drejtë të investimeve në bashkëpunëtorin për të cilat ka kuotime të publikuara të çmimeve;

l) informacioni i përmbledhur financiar i bashkëpunëtorëve, përfshirë shumat e grumbulluara të pasurive, detyrimeve, të hyrave dhe fitimit ose humbjes;

m) arsyet pse supozimi se një investitor nuk ka ndikim të konsiderueshëm kalohet, nëse investitori e kontrollon, në mënyrë direkte ose indirekt përmes vartësve, më pak se 20 për qind të votimit ose fuqisë potenciale të votimit të të investuarit, por konkludon se ai ka ndikim të rëndësishëm;

n) arsyet pse supozimi se një investitor ka ndikim të konsiderueshëm kalohet, nëse investitori e kontrollon, në mënyrë direkte ose indirekte përmes vartësve, 20 për qind ose më shumë të votimit ose fuqisë potenciale të votimit të të investuarit, por konkludon se ai nuk ka ndikim të rëndësishëm;

o) data e raportimit të pasqyrave financiare të një bashkëpunëtori, kur pasqyrat e tilla financiare përdoren në zbatimin e metodës së ekuitetit dhe janë në datën e ndryshme të raportimit ose janë për një periudhë që është e ndryshme nga ajo e investitorit dhe arsyeja për përdorimin e një date tjetër të raportimit apo të një periudhe tjetër;

p) natyrën dhe shkallën e çfarëdo kufizimi të rëndësishëm (p.sh., që rezulton nga marrëveshjet e huamarrjes ose kërkesat e rregullatorëve) mbi aftësinë e bashkëpunëtorëve për t'i transferuar fondet tek investitori në formën e dividendëve të parasë kesh, ose ripagimit të huave ose avanseve;

q) pjesa e mosnjohur e humbjeve të bashkëpunëtorit, si për periudhën ashtu edhe ato të akumuluara, nëse një investitor e ka ndërprerë njohjen e pjesës së tij të humbjeve të bashkëpunëtorit;

r) fakti që një bashkëpunëtor nuk kontabilizohet duke përdorur metodën e ekuitetit; dhe

s) informacioni i përmbledhur financiar i bashkëpunëtorëve, individualisht ose në Biznese, që nuk kontabilizohen duke e përdorur metodën e ekuitetit, duke i përfshirë shumat e totalit të pasurive, totalit të detyrimeve, të hyrat dhe fitimin ose humbjen.

Pjesa e investitorit në fitimin ose humbjen e bashkëpunëtorëve të tillë dhe vlera kontabël e këtyre investimeve, do të shpaloset veçmas (sipas SNK 28.38). Pjesa e investitorit nga çfarëdo operimi i ndërprerë i bashkëpunëtorëve të tillë, do të shpaloset veçmas.

6.6. Prezantimi në pasqyrat financiare

Investimet në bashkëpunëtorë të matur me metodën e ekuitetit klasifikohen si pasuri jo aktuale (afatgjata) në bilancin e gjendjes.

Informacioni i përmbledhur financiar i bashkëpunëtorëve, përfshirë shumat e grumbulluara të pasurive, detyrimeve, të hyrave dhe fitimit ose humbjes, por gjithashtu edhe vlerën e drejtë të investimeve në bashkëpunëtorë për të cilat janë publikuar kuotime çmimesh. Për më tepër, natyra dhe shkalla e çfarëdo kufizimi në aftësinë e bashkëpunëtorëve për të transferuar fonde te investitori në formën e dividendëve kesh, apo ripagimi i huave ose pjesa e panjohur e humbjeve të një bashkëpunëtori, duhet të shpalosen.

6.6.1 Kombinimet e biznesit

Për secilin kombinim biznesi që është kryer gjatë periudhës, transaksionet e blerjes dhe shitjes duhet të shpalosen, edhe duke iu referuar kombinimeve të biznesit që kanë të bëjnë me entitetet brenda Biznesit, duke i përfshirë edhe këto në vijim:

t) emrat dhe përshkrimet e entiteteve ose bizneseve të kombinuara;

u) data e blerjes ose e shitjes;

v) përqindja e instrumenteve të ekuitetit votues, të blera ose të shitura;

w) kostoja e kombinimit dhe një përshkrim i komponentëve të kësaj kostoje, duke përfshirë çdo kosto që i atribuohet drejtpërdrejt kombinimit;

x) detaje të çfarëdo operimi që entiteti ka vendosur t'i heq, si rezultat i kombinimit;

y) shumat e njohura në datën e blerjes për secilën prej pasurive, detyrimeve dhe detyrimeve kontingjente të të blerit, ose entitetit të blerë;

z) shumën e çfarëdo tepricë të njohur në fitim ose humbje dhe zërin në pasqyrën e të hyrave në të cilën njihet teprica;

aa) një përshkrim i faktorëve që kanë kontribuar në koston që rezulton në njohjen e emrit të mirë - një përshkrim i çdo pasurie të paprekshme që nuk është njohur ndaras nga emri i mirë dhe një shpjegim pse vlera e drejtë e pasurisë së paprekshme nuk mund të matet me besueshmëri - ose një përshkrim të natyrës së çdo teprice të njohur në fitim ose humbje;

bb) shumën e fitimit ose humbjes së të blerit që nga data e blerjes, e përfshirë në fitimin ose humbjen e blerësit për periudhën.

7. Pasuritë dhe detyrimet e shtyra tatimore

7.1. Përkufizimet

Pasuritë e shtyra tatimore janë shumat e tatimeve mbi të hyrat e rikuperueshme në periudhat e ardhshme, në lidhje me:

a) diferencat e përkohshme të zbritshme;

b) bartja e humbjeve tatimore të papërdorura; dhe

c) bartja e kredive tatimore të papërdorura.

Detyrimet e shtyra tatimore janë shumat e tatimeve mbi të hyrat e pagueshme në periudhat e ardhshme, në lidhje me diferencat e përkohshme të tatueshme.

Diferencat e përkohshme janë diferencat në mes të vlerës kontabël të një pasurie ose detyrimi në bilancin e gjendjes dhe bazën e tij tatimore.

Diferencat e përkohshme mund të jenë:

a) diferencat e përkohshme të tatueshme, të cilat janë diferenca të përkohshme që do të rezultojnë në shuma të tatueshme në përcaktimin e fitimit të tatueshëm (humbjes së tatueshme) të periudhave të ardhshme kur vlera kontabël e pasurisë ose detyrimit të rikuperohet ose shlyhet; ose

b) diferencat e përkohshme të zbritshme, të cilat janë diferenca të përkohshme që do të rezultojnë në shuma që janë të zbritshme në përcaktimin e fitimit të tatueshëm (humbjes së tatueshme) të periudhave të ardhshme kur vlera kontabël e pasurisë ose detyrimit të rikuperohet ose shlyhet.

Shpenzimet e tatimit (të hyrat nga tatimi) përfshijnë shpenzimin e tatimit aktual (të hyrat aktuale të tatimit) dhe shpenzimin e tatimit të shtyrë (të hyrat nga tatimi i shtyrë).

7.2. Baza tatimore

Baza tatimore e një pasurie apo detyrimi është shuma që i atribuohet asaj pasurie apo detyrimi për qëllime tatimore.

Baza tatimore e një pasurie është shuma që do të zbritet për qëllime tatimore përkundrejt përfitimeve ekonomike të tatueshme që do të rrjedhin në një ndërmarrje kur ajo ta rikuperojë

vlerën kontabël të pasurisë. Nëse ato përfitime ekonomike nuk do të tatimohen, baza tatimore e pasurisë është e barabartë me vlerën e saj kontabël.

Baza tatimore e një detyrimi është vlera e tij kontabël, minus çdo shumë që do të zbritet për qëllime tatimore në lidhje me atë detyrim në periudhat e ardhshme. Në rastin e të hyrave që pranohen paraprakisht, baza tatimore e detyrimit që rezulton është vlera e tij kontabël, minus çdo shumë e të hyrave që nuk do të tatohen në periudhat e ardhshme.

Në pasqyrat financiare të konsoliduara, diferencat e përkohshme përcaktohen duke e krahasuar vlerën kontabël të pasurive dhe detyrimeve në pasqyrat financiare të konsoliduara me bazën adekuate tatimore. Baza tatimore përcaktohet duke iu referuar një deklarate tatimore të konsoliduar në ato juridiksione në të cilat paraqitet një deklaratë e tillë. Në juridiksione tjera, baza tatimore përcaktohet duke iu referuar deklaratave tatimore të secilës ndërmarrje në Biznesin e madh.

7.3. Njohja e detyrimeve tatimore aktuale dhe pasurive tatimore aktuale

Tatimi aktual për periudhat aktuale dhe ato të mëparshme, deri në një masë i papaguar, njihet si detyrim. Nëse shuma e paguar tashmë në lidhje me periudhat aktuale dhe ato të mëparshme e tejkalon shumën e duhur për ato periudha, teprica njihet si një pasuri.

7.4. Njohja e detyrimeve tatimore të shtyra dhe pasurive tatimore të shtyra

7.4.1. Diferencat e përkohshme të tatueshme

Një detyrim tatimor i shtyrë duhet të njihet për të gjitha diferencat e përkohshme të tatueshme, përveç nëse detyrimi tatimor i shtyrë del nga:

d) njohja fillestare e emrit të mirë;

e) emri i mirë për të cilin amortizimi nuk është i zbritshëm për qëllime tatimore; ose

f) njohja fillestare e një pasurie ose detyrimi në një transaksion, i cili:

   i) nuk është kombinim biznesi; dhe

   ii) në kohën e transaksionit, nuk e prek as fitimin e kontabilizuar e as fitimin e tatueshëm (humbja e tatimit).

Sidoqoftë, detyrimi tatimor i shtyrë me referenca në diferencat e përkohshme të tatueshme, që kanë të bëjnë me investimet në vartës, degë, bashkëpunëtorë dhe aksione në sipërmarrje të përbashkëta, duhet të njihet.

Është e natyrshme në njohjen e një pasurie, që vlera e saj kontabël do të rikuperohet në formën e përfitimeve ekonomike që rrjedhin në ndërmarrje në periudhat e ardhshme. Kur vlera kontabël e

pasurisë e tejkalon bazën e saj tatimore, shuma e përfitimeve ekonomike të tatueshme do ta tejkalojë shumën që do të lejohet si zbritje për qëllime tatimore. Kjo diferencë është diferencë e përkohshme e tatueshme dhe detyrimi për t'i paguar tatimet mbi fitimin që rezulton në periudhat e ardhshme është një detyrim tatimor i shtyrë. Gjersa entiteti i Biznesit e rikuperon vlerën kontabël të pasurisë, diferenca e përkohshme e tatueshme do të ndryshojë dhe ndërmarrja do të ketë fitim të tatueshëm. Kjo e bën të mundshme që përfitimet ekonomike do të rrjedhin nga ndërmarrja në formën e pagesave të tatimeve. Prandaj, kërkohet njohja e të gjitha detyrimeve tatimore të shtyra.

7.4.2. Diferencat e përkohshme të zbritshme

Një pasuri e tatimit të shtyrë duhet të njihet për të gjitha diferencat e përkohshme të zbritshme në masën që është e mundshme që fitimi i tatueshëm do të jetë në dispozicion, kundrejt të cilit mund të përdoret diferenca e përkohshme e zbritshme, përveç nëse pasuria e tatimit të shtyrë lind nga njohja fillestare e një pasurie apo detyrimi në një transaksion i cili:

a) nuk është kombinim biznesi; dhe

b) në kohën e transaksionit, nuk e prek as fitimin e kontabilizuar dhe as fitimin e tatueshëm (humbja e tatimit).

Sidoqoftë, për diferencat e përkohshme të zbritshme që kanë të bëjnë me investimet në vartës, degë dhe bashkëpunëtorë dhe interesat në sipërmarrjet e përbashkëta, duhet të njihet pasuria e tatimit të shtyrë.

Është e natyrshme në njohjen e një detyrimi që vlera kontabël do të shlyhet në periudhat e ardhshme përmes një daljeje nga resurset e ndërmarrjes që përfshijnë përfitime ekonomike. Kur resurset rrjedhin nga ndërmarrja, një pjesë ose të gjitha shumat e tyre mund të zbriten në përcaktimin e fitimit të tatueshëm të një periudhe më vonë se periudha në të cilën njihet detyrimi. Në raste të tilla, ekziston një diferencë e përkohshme në mes të vlerës kontabël të detyrimit dhe bazës së saj tatimore. Prandaj, një pasuri e shtyrë tatimore del në lidhje me tatimet mbi të hyrat që do të rikuperohen në periudhat e ardhshme, kur ajo pjesë e detyrimit lejohet si zbritje në përcaktimin e fitimit të tatueshëm. Në mënyrë të ngjashme, nëse vlera kontabël e një pasurie është më e vogël se baza e saj tatimore, diferenca krijon një pasuri të shtyrë tatimore në lidhje me tatimet mbi të hyrat që do të rikuperohen në periudhat e ardhshme.

Ndryshim i diferencave të përkohshme të zbritshme rezulton në zbritje në përcaktimin e fitimeve të tatueshme të periudhave të ardhshme. Sidoqoftë, përfitimet ekonomike në formën e zvogëlimit të pagesave të tatimeve do të rrjedhin në ndërmarrje vetëm nëse ajo përfiton fitime të mjaftueshme të tatueshme kundrejt të cilave zbritjet mund të kompensohen. Prandaj, ndërmarrja njeh pasuri të shtyrë tatimore vetëm kur ka gjasa që fitimet e tatueshme do të jenë në dispozicion, kundrejt të cilave mund të përdoren diferencat e përkohshme të zbritshme.

7.5. Humbjet e tatimeve të papërdorura dhe kreditë tatimore të papërdorura

Një pasuri e shtyrë tatimore duhet të njihet për bartjen e humbjeve të tatimeve të papërdorura dhe kredive të tatimeve të papërdorura në masën që është e mundshme që fitimi i tatueshëm në

të ardhmen do të jetë në dispozicion, kundrejt të cilit mund të përdoren humbjet e tatimeve të papërdorura dhe kreditë e tatimeve të papërdorura.

Kriteret për njohjen e pasurive të shtyra tatimore që vijnë nga bartja e humbjeve të tatimeve të papërdorura dhe kreditë tatimore janë të njëjta me kriteret për njohjen e pasurive të shtyra tatimore që vijnë nga diferencat e përkohshme të zbritshme. Sidoqoftë, ekzistenca e humbjeve tatimore të papërdorura është një dëshmi e fortë se fitimi i tatueshëm në të ardhmen mund të mos jetë në dispozicion. Prandaj, kur një entitet i Biznesit e ka një histori të humbjeve së voni, entiteti e njeh një pasuri të shtyrë tatimore që del nga humbjet e tatimeve të papërdorura ose kreditë tatimore vetëm deri në masën që ndërmarrja ka diferenca të mjaftueshme të përkohshme të tatueshme, ose ka dëshmi të tjera bindëse që fitimi i tatueshëm do të jetë në dispozicion, kundrejt të cilit humbjet e tatimeve të papërdorura ose kreditë e tatimeve të papërdorura mund të përdoren nga entitet. Në rrethana të tilla, nevojitet që të shpaloset shuma e pasurisë së shtyrë dhe natyra e dëshmive që e mbështesin njohjen e saj.

Entitetet e Biznesit i marrin në konsideratë kriteret në vijim, në vlerësimin e gjasës se fitimi i tatueshëm do të jetë në dispozicion, kundrejt të cilit mund të përdoren humbjet e tatimeve të papërdorura ose kreditë e tatimeve të papërdorura:

g) nëse entitetet kanë diferenca të mjaftueshme të përkohshme e të tatueshme, që kanë të bëjnë me të njëjtin autoritet tatimor dhe të njëjtin entitet të tatueshëm, që do të rezultojë në shuma të tatueshme, kundrejt të cilave humbjet e tatimeve të papërdorura ose kreditë e tatimeve të papërdorura mund të përdoren para se ato të skadojnë;

h) nëse është e mundshme që entitetet të kenë fitime të tatueshme para skadimit të humbjeve të tatimeve të papërdorura ose kredive të papërdorura tatimore;

i) nëse humbjet e papërdorura tatimore rezultojnë nga shkaqe të identifikueshme të cilat nuk ka gjasa të përsëriten; dhe

j) nëse mundësitë e planifikimit të tatimeve janë në dispozicion për ndërmarrjen, që do të krijojë fitim të tatueshëm në periudhën në të cilën mund të përdoren humbjet e tatimeve të papërdorura ose kreditë e papërdorura tatimore.

Në masën në të cilën nuk ka gjasa që fitimi i tatueshëm të jetë në dispozicion, kundrejt të cilit mund të përdoren humbjet e tatimeve të papërdorura ose kreditë tatimore të papërdorura, pasuria e shtyre tatimore nuk njihet.

Në çdo datë të bilancit të gjendjes, entitetet e Biznesit i rivlerësojnë pasuritë e shtyra tatimore, të panjohura. Entitetet e njohin një pasuri të shtyrë tatimore, më parë të panjohur, në masën që është bërë e mundshme që fitimi i tatueshëm në të ardhmen të lejojë rikuperimin e pasurisë së shtyrë tatimore. Për shembull, një përmirësim i kushteve të tregtimit mund ta bëjë më të mundshme që një entitet të jetë në gjendje të gjenerojë fitim të mjaftueshëm të tatueshëm në të ardhmen, në mënyrë që pasuria e shtyrë tatimore t'i përmbushë kriteret e saj të njohjes.

7.6. Investimet në vartës, degë dhe bashkëpunëtorë

Biznesi e njeh një detyrim të shtyrë tatimor për të gjitha diferencat e përkohshme të tatueshme të lidhura me investimet në vartës, degë dhe bashkëpunëtorë, dhe interesa në sipërmarrje të përbashkëta, përveç se në masën kur plotësohen të dy kushtet e mëposhtme:

k) entiteti amë, investitori ose sipërmarrësi është në gjendje ta kontrollojë kohën e ndryshimit të diferencës së përkohshme; dhe

l) ka gjasa që diferenca e përkohshme nuk do të ndryshojë në të ardhmen e parashikueshme.

Diferencat e përkohshme lindin kur vlera kontabël e investimeve në vartës, degë dhe bashkëpunëtorë ose interesa në sipërmarrje të përbashkëta, bëhet e ndryshme nga baza tatimore e investimit ose e interesit. Për më tepër, sipas SNK 12.38, vlera kontabël e nënkupton në veçanti pjesën e investitorit në pasuritë neto të një vartësi, bashkëpunëtori ose entiteti, në të cilin ka ndodhur investimi, së bashku me vlerën kontabël të emrit të mirë. Ndërsa, shuma e tatimit shpesh e nënkupton çmimin e blerjes së investimit ose aksioneve. Diferenca të tilla mund të dalin në një numër rrethanash të ndryshme, për shembull:

a) ekzistenca e fitimeve të pashpërndara të vartësve, degëve, bashkëpunëtorëve dhe sipërmarrjeve të përbashkëta;

b) ndryshimet në kurset e këmbimit valutor, kur një entitet amë dhe vartësi i tij janë të vendosura në vende të ndryshme; dhe

c) një zvogëlim i vlerës kontabël të investimit në një bashkëpunëtor, në vlerën e tij të rikuperueshme.

Në pasqyrat financiare të konsoliduara, diferenca e përkohshme mund të jetë e ndryshme nga diferenca e përkohshme që lidhet me atë investim në pasqyrat financiare të ndara të entitetit amë, nëse entiteti amë e bartë investimin në pasqyrat e saj financiare të ndara, me kosto ose shumë të rivlerësuar.

Entiteti e njeh një pasuri të shtyrë tatimore për të gjitha diferencat e përkohshme të zbritshme, që dalin nga investimet në vartës, degë dhe bashkëpunëtorë, dhe interesat në sipërmarrjet e përbashkëta, në masën që, dhe vetëm në masën që është e mundshme që:

a) diferenca e përkohshme të ndryshojë në të ardhmen e parashikueshme; dhe

b) fitimi i tatueshëm të jetë në dispozicion, kundrejt të cilit mund të shfrytëzohet diferenca e përkohshme.

7.7. Matja

Pasuritë dhe detyrimet e shtyra tatimore duhet të maten me normat e tatimeve që pritet të zbatohen për periudhën kur pasuria është realizuar ose detyrimi është shlyer, bazuar në normat e tatimeve (dhe ligjet tatimore) që janë miratuar ose janë miratuar në thelb, në datën e bilancit të gjendjes.

Detyrimet (pasuritë) aktuale tatimore për periudhat aktuale dhe ato të mëparshme duhet të maten në shumën që pritet t'u paguhet (rikuperohet) autoriteteve tatimore, duke përdorur normat e tatimeve (dhe ligjet tatimore) ose janë miratuar në thelb, në datën e bilancit të gjendjes.

Pasuritë dhe detyrimet tatimore aktuale dhe të shtyra zakonisht maten duke i përdorur normat e tatimeve (dhe ligjet tatimore) që janë miratuar. Sidoqoftë, në disa juridiksione, njoftimet për normat e tatimeve (dhe ligjet e tatimeve) nga qeveria e kanë efektin thelbësor të miratimit aktual, i cili mund të pasojë njoftimin për një periudhë prej disa muajve. Në këto rrethana, pasuritë dhe detyrimet tatimore maten duke e përdorur normën e njoftuar të tatimeve (dhe ligjet e tatimeve).

Kur nivele të ndryshme tatimore zbatohen për nivele të ndryshme të të hyrave të tatueshme, pasuritë dhe detyrimet e shtyra të tatimeve maten duke i përdorur normat mesatare që pritet të zbatohen në fitimin e tatueshëm (humbjen e tatimit) të periudhave në të cilat diferencat e përkohshme pritet të ndryshojnë.

Matja e detyrimeve të shtyra tatimore dhe pasurive të shtyra tatimore duhet t'i pasqyrojnë pasojat tatimore që do të pasonin nga mënyra në të cilën ndërmarrja pret, në datën e bilancit të gjendjes, për të rimarrë ose shlyer vlerën kontabël të pasurive dhe detyrimeve të saj. Sidoqoftë, pasuritë dhe detyrimet e shtyra tatimore nuk zbriten.

Vlera kontabël e një pasurie të shtyrë tatimore do të rishikohet në çdo datë të bilancit të gjendjes. Biznesi duhet ta zvogëlojë vlerën kontabël të një pasurie të shtyrë tatimore, në masën që nuk është më e mundshme që fitimi i tatueshëm, i mjaftueshëm të jetë në dispozicion për të lejuar që të shfrytëzohet përfitimi i një pjese ose i të gjithë kësaj pasurie të shtyrë tatimore. Çdo zvogëlim i tillë duhet të kthehet në masën në të cilën bëhet e mundshme që fitimi i mjaftueshëm i tatueshëm do të jetë në dispozicion.

7.8. Njohja e tatimit aktual dhe të shtyrë

Tatimi aktual dhe i shtyrë do të njihen si të hyra ose shpenzime dhe përfshihen në fitimin ose humbjen neto për periudhën, përveç në masën që tatimi del nga një transaksion ose ngjarje e cila njihet, në të njëjtën periudhë ose në një periudhë tjetër, drejtpërdrejt në ekuitet ose kombinim biznesi që është blerje.

Tatimi aktual dhe tatimi i shtyrë duhet të ngarkohen ose kreditohen drejtpërdrejt në ekuitet nëse tatimi ka të bëjë me zërat që janë kredituar ose ngarkuar, në të njëjtën periudhë ose në një periudhë tjetër, direkt në ekuitet. Mirëpo, ngarkesa tatimore (të hyrat nga tatimet) që kanë të bëjnë me fitimin ose humbjen që rezulton nga aktiviteti i biznesit, prezantohet në fitim ose humbje.

Entiteti e Biznesit i kompensojnë pasuritë tatimore aktuale dhe detyrimet tatimore aktuale nëse, dhe vetëm nëse, ato:

m) kanë një të drejtë të zbatueshme ligjërisht për t'i shlyer shumat e njohura; dhe

n) synojnë ose të shlyhen në një bazë neto, ose ta realizojnë pasurinë dhe të shlyejnë

detyrimin njëkohësisht.

Entitetet ekonomike të Biznesit i kompensojnë pasuritë e shtyra tatimore dhe detyrimet e shtyra tatimore nëse, dhe vetëm nëse:

a) ata kanë një të drejtë të zbatueshme ligjërisht për t'i shlyer pasuritë aktuale tatimore kundrejt detyrimeve aktuale tatimore; dhe

b) pasuritë e shtyra tatimore dhe detyrimet e shtyra tatimore kanë të bëjnë me tatimet mbi fitimin, të mbledhura nga i njëjti autoritet tatimor në:

   i) entitetin e tatueshëm të njëjtë; ose

   ii) entitete të tatueshme të ndryshme, që synojnë ose t'i shlyejnë detyrimet aktuale tatimore dhe pasuritë mbi një bazë neto, ose t'i realizojnë pasuritë dhe t'i shlyejnë detyrimet njëkohësisht, në secilën periudhë të ardhshme në të cilën shuma të konsiderueshme të detyrimeve ose pasurive të shtyra tatimore, pritet të shlyhen ose rikuperohen .

7.9. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Komponentët kryesorë të shpenzimeve (të hyrave) tatimore duhet të shpalosen veçmas (sipas SNK

12.79). Komponentët e shpenzimeve (të hyrave) tatimore mund t'i përfshijnë (sipas SNK 12.80):

o) shpenzimin (të hyrën) aktuale tatimore;

p) çdo rregullim të njohur në periudhën për tatimin aktual të periudhave të mëparshme;

q) shumën e shpenzimit (të hyrës) të shtyrë tatimor që ka të bëjë me lindjen dhe ndryshimin e diferencave të përkohshme;

r) shumën e shpenzimit (të hyrës) të shtyrë tatimor që ka të bëjë me ndryshimet në normat e tatimeve ose me vendosjen e tatimeve të reja;

s) shumën e përfitimit që rrjedh nga një humbje tatimore, kredi tatimore ose diferencë e përkohshme e panjohur më parë, e një periudhe paraprake që përdoret për ta zvogëluar shpenzimin e shtyrë tatimor;

t) shumën e përfitimit nga një humbje tatimore, kredi tatimore ose diferencë e përkohshme e panjohur më parë, e një periudhe paraprake që përdoret për ta zvogëluar shpenzimin aktual të shtyrë tatimor;

u) shpenzimin e shtyrë tatimor që del nga rënia, ose ndryshimi i një rënie të mëparshme të një pasurie të shtyrë tatimore sipas rastit; dhe

v) shumën e shpenzimit (të hyrës) tatimore që ka të bëjë me ato ndryshime në politikat e kontabilitetit dhe gabimet thelbësore, që përfshihen në fitim ose humbje sipas SNK 8, për shkak të mungesës së mundësisë së shlyerjes së tyre në mënyrë retrospektive.

Këto në vijim duhet të shpalosen veçmas, sipas SNK 12.81:

a) tatimi i grumbulluar aktual dhe i shtyrë që ka të bëjë me zërat që janë ngarkuar ose kredituar në ekuitet;

b) një shpjegim i marrëdhënies në mes të shpenzimit (të hyrës) së tatimit dhe fitimit të kontabilitetit si një harmonizim numerik në mes të normës mesatare efektive të tatimit dhe normës së zbatueshme të tatimit, duke e shpalosur gjithashtu bazën mbi të cilën llogaritet norma e zbatueshme e tatimit;

c) një shpjegim i ndryshimeve në normën (normat) e zbatueshme të tatimit, krahasuar me periudhën e mëparshme të kontabilitetit;

d) shuma (dhe data e skadimit, nëse ka) e diferencave të përkohshme të zbritshme, humbjeve të papërdorura tatimore dhe kredive të papërdorura tatimore për të cilat asnjë pasuri e shtyrë tatimore nuk njihet në bilancin e gjendjes;

e) shuma totale e diferencave të përkohshme të shoqëruara me investime në vartës, degë dhe bashkëpunëtorë dhe interesa në sipërmarrje të përbashkëta, për të cilat detyrimet e shtyra tatimore nuk janë të njohura.

Shpesh është e parealizueshme llogaritja e shumës së detyrimeve të shtyra tatimore, të panjohura, që vijnë nga investimet në vartës, degë dhe bashkëpunëtorë dhe interesa në sipërmarrje të përbashkëta. Prandaj, SNK 12 “Tatimi mbi të hyrat”, kërkon që entitetet ta shpalosin shumën totale të diferencave të përkohshme themelore, por nuk e kërkon shpalosjen e detyrimeve të shtyra tatimore. Sidoqoftë, kur është e mundur, ndërmarrjet inkurajohen t’i shpalosin shumat e detyrimeve të shtyra tatimore, të panjohura, sepse përdoruesit e pasqyrave financiare mund ta gjejnë këtë informacion të dobishëm sipas SNK 12.87.

Biznesi e shpalos, sipas SNK 12.82, shumën e një pasurie të shtyrë tatimore dhe natyrën e dëshmive që e mbështesin njohjen e saj, kur:

a) përdorimi i pasurisë së shtyrë tatimore varet nga fitimet e tatueshme të ardhshme më shumë se fitimet që vijnë nga ndryshimi i diferencave ekzistuese të përkohshme të tatueshme; dhe

b) entitetet e Biznesit kanë pësuar një humbje ose në periudhën aktuale ose në periudhën paraprake në juridiksionin tatimor, me të cilin ka të bëjë pasuria e shtyrë tatimore.

Shpalosjet që në lidhje me ndikimin e dividentit të paguar në normën e tatimit (e cila mund të ketë lidhje me vartës të huaj):

a) Në disa juridiksione, tatimet mbi të hyrat paguhen me një normë më të lartë ose më të

ulët nëse një pjesë ose i gjithë fitimi neto ose fitimet e mbajtura paguhen si dividend për aksionarët e ndërmarrjes. Në disa juridiksione të tjera, tatimet mbi të hyrat mund të kthehen ose të paguhen nëse një pjesë ose i gjithë fitimi neto ose fitimet e mbajtura paguhen si dividend për aksionarët e ndërmarrjes. Në këto rrethana, entitetet e shpalosin natyrën e pasojave të mundshme të tatimit mbi të hyrat që mund të rezultojnë nga pagesa e dividentëve tek aksionerët e saj. Për më tepër, entitetet i shpalosin shumat e pasojave të mundshme të tatimit mbi të hyrat, të përcaktueshme praktikisht dhe nëse ka ndonjë pasojë të mundshme të tatimit mbi të hyrat që nuk përcaktohet praktikisht, sipas SNK 12.52A dhe 12.82A.

b) Paragrafi më lart kërkon që entitetet e Biznesit ta shpalosin natyrën e pasojave të mundshme të tatimit mbi të hyrat që mund të rezultojnë nga pagesa e dividentëve te aksionarët e tyre. Për më tepër, entitetet i shpalosin tiparet e rëndësishme të sistemeve të tatimit mbi të hyrat dhe faktorët që do të ndikojnë në shumën e pasojave të mundshme të tatimit mbi të hyrat te dividentët, sipas SNK 12.87A.

c) Nganjëherë nuk është praktike të llogaritet shuma totale e pasojave të mundshme të tatimit mbi të hyrat që do të rezultonin nga pagesa e dividentëve te aksionarët. Kjo mund të ndodhë, për shembull, kur Biznesi e ka një numër të madh të vartësve të huaj. Sidoqoftë, edhe në rrethana të tilla, disa pjesë të shumës totale mund të përcaktohen lehtësisht. Për shembull, në një Biznes të konsoliduar, një entitet amë dhe disa nga vartësit e tij mund të kenë paguar tatime mbi të hyrat me një normë më të lartë të fitimeve të pashpërndara dhe duhet të jenë të vetëdijshëm për shumën që do të rimbursohet për pagimin e dividentëve të ardhshëm për aksionerët nga fitimet e konsoliduara të mbajtura. Në këtë rast, ajo shumë e rimbursueshme shpaloset. Nëse është e zbatueshme, një entitet e shpalos gjithashtu se a ka pasoja të mundshme shtesë të tatimit mbi të hyrat që nuk përcaktohen praktikisht. Në pasqyrat financiare të ndara të entitetit amë, nëse ka, shpalosja e pasojave të mundshme të tatimit mbi të hyrat lidhet me fitimet e mbajtura të entitetit amë (sipas SNK 12.87B).

7.10. Prezantimi në pasqyrat financiare

Pasuritë e shtyra tatimore prezantohen në bilancin e gjendjes si pasuri jo aktuale (afatgjata), dhe në rastin kur ka të arkëtueshme që rezultojnë nga avanset e tatimit mbi fitimin e mbi paguar, këto të arkëtueshmet prezantohen në një pozicion të veçantë të bilancit si pasuri afatshkurtra .

Detyrimi i shtyrë tatimor prezantohet në bilancin e gjendjes si detyrim afatgjatë, ndërsa detyrimet e tatimit mbi të hyrat si pozicion i veçantë brenda detyrimeve afatshkurtra.

Entitetet i kompensojnë pasuritë e shtyra tatimore dhe detyrimet e shtyra tatimore nëse, dhe vetëm nëse:

w) entitetet e kanë një të drejtë të zbatueshme ligjërisht për t'i kompensuar pasuritë tatimore afatshkurtra ndaj detyrimeve tatimore afatshkurtra; dhe

x) pasuritë e shtyra tatimore dhe detyrimet e shtyra tatimore kanë të bëjnë me tatimet mbi

të hyrat e mbledhura nga i njëjti autoritet tatimor, nëse:

i) është i njëjti entitet i tatueshëm; ose

ii) janë entitete të ndryshme të tatueshme që synojnë ose t'i shlyejnë detyrimet afatshkurtra tatimore dhe pasuritë mbi një bazë neto, ose t'i realizojnë pasuritë dhe t'i shlyejnë detyrimet njëkohësisht, në secilën periudhë të ardhshme në të cilën shuma të konsiderueshme të detyrimeve apo pasurive të shtyra tatimore pritet të shlyhen ose rikuperohen.

Sipas kërkesave të lartpërmendura, pasuritë dhe detyrimet e shtyra tatimore kompensohen në pasqyrat financiare të ndara, ndërsa në pasqyrat financiare të konsoliduara, totali i pasurive të shtyra tatimore dhe totali i detyrimeve të shtyra tatimore duhet të selektohen ndaras, pas të gjitha rregullimeve të konsolidimit.

Edhe tatimi afatshkurtër dhe ai i shtyrë shpalosen si tatim mbi të hyrat (ngarkesë tatimore) në pasqyrën e fitimit ose humbjes.

8. Pasuritë financiare në dispozicion për shitje

8.1. Përkufizimi

Pasuritë financiare në dispozicion për shitje janë ato pasuri financiare jo derivative që përcaktohen si ne dispozicion për shitje ose nuk klasifikohen si (a) hua dhe të arkëtueshme (përshkruar në kapitullin 10), (b) investime të mbajtura deri në maturim (përshkruar në kapitullin 9) ose (c)) pasuri financiare me vlerë të drejtë përmes fitimit ose humbjes (përshkruar në kapitullin 10).

8.2. Matja

Kur një pasuri financiare ose detyrim financiar njihet fillimisht, entiteti do ta masë atë me vlerën e saj të drejtë plus, në rastin e një pasurie financiare ose detyrimi financiar jo me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes, kostot e transaksionit që i atribuohen drejtpërdrejt blerjes ose emetimit të pasurisë financiare ose detyrimit financiar.

Kur entiteti e përdor kontabilitetin e datës së shlyerjes për një pasuri që më pas matet me kosto ose kosto të amortizuar, pasuria njihet fillimisht me vlerën e saj të drejtë në datën e tregtimit.

Nëse, si rezultat i një ndryshimi në qëllimin ose aftësinë, nuk është më e përshtatshme për ta klasifikuar një investim si të mbajtur deri në maturim, ai do të riklasifikohet si në dispozicion për shitje dhe i ri-matur me vlerën e drejtë, dhe diferenca në mes të vlerës kontabël të tij dhe vlerës së tij të drejtë, do të kontabilizohet në përputhje me paragrafin më poshtë.

Fitimi ose humbja nga një pasuri financiare në dispozicion për shitje do të njihet drejtpërdrejt në ekuitet, përmes pasqyrës së ndryshimeve në ekuitet, përveç për humbjet nga zhvlerësimi dhe fitimet dhe humbjet e këmbimit valutor, derisa pasuria financiare të mos njihet, në të cilën kohë fitimi apo humbja kumulative e njohur më parë në ekuitet do të njihet në fitim ose humbje. Sidoqoftë, interesi i llogaritur duke e përdorur metodën e interesit efektiv njihet në fitim ose humbje. Dividentët në një ekuitet në dispozicion për shitje njihen në fitim ose humbje kur vendoset e drejta e entitetit për të pranuar pagesa.

Metoda e interesit efektiv është një metodë e llogaritjes së kostos së amortizuar të një pasurie financiare ose një detyrimi financiar (ose të një Biznesi të pasurive financiare ose detyrimeve financiare) dhe e alokimit të të hyrave të interesit apo shpenzimeve të interesit gjatë periudhës përkatëse. Norma efektive e interesit është norma që i zbret saktësisht pagesat ose faturat e ardhshme të parave kesh gjatë jetëgjatësisë së pritshme të instrumentit financiar ose, kur është e përshtatshme, për një periudhë më të shkurtër ndaj vlerës kontabël neto të pasurisë financiare ose detyrimit financiar. Kur e llogaritin normën efektive të interesit, entitetet i vlerësojnë rrjedhat e parave kesh, duke i marrë parasysh të gjitha kushtet kontraktuale të instrumentit financiar (për shembull, parapagimin, thirrjen dhe opsionet e ngjashme) por nuk do t'i marrin parasysh humbjet e kredisë në të ardhmen.

Llogaritja i përfshin të gjitha tarifat dhe pikat e paguara ose të pranuara ndërmjet palëve në kontratë që janë pjesë integrale e normës efektive të interesit, kostove të transaksionit dhe të

gjitha premiumeve ose zbritjeve të tjera. Ekziston supozimi se rrjedhat e parasë së gatshme dhe jetëgjatësia e pritshme e një Biznesi instrumentesh financiare të ngjashme mund të vlerësohen në mënyrë të besueshme. Sidoqoftë, në ato raste të rralla, kur nuk është e mundur të vlerësohen me besueshmëri rrjedhat e instrumenteve financiare ose jetëgjatësia e pritshme e një instrumenti financiar (ose një Biznesi instrumentesh financiare), entiteti do t'i përdorë rrjedhat e parasë kesh kontraktuale gjatë gjithë periudhës së plotë kontraktuale të instrumentit financiar (ose Biznesit të instrumenteve financiare).

Entitetet ekonomike e vlerësojnë në çdo datë të bilancit të gjendjes, nëse ka ndonjë dëshmi objektive që një pasuri financiare ose Biznes i pasurive financiare në dispozicion për shitje është dëmtuar. Një pasuri financiare ose një Biznes i pasurive financiare është dëmtuar dhe humbjet e dëmtuar janë shkaktuar nëse, dhe vetëm nëse, ka dëshmi objektive të dëmtimit si rezultat i një ose më shumë ngjarjeve që kanë ndodhur pas njohjes fillestare të pasurisë (një 'ngjarje e humbjes') ') dhe se ngjarja (ose ngjarjet) e humbjes ka një ndikim në rrjedhat e ardhshme të parasë kesh të vlerësuara të pasurisë financiare ose Biznesit të pasurive financiare që mund të vlerësohen në mënyrë të besueshme. Mund të mos jetë e mundur të identifikohet një ngjarje e vetme, diskrete që ka shkaktuar dëmtimin, sepse efekti i kombinuar i disa ngjarjeve mund ta ketë shkaktuar dëmtimin. Nëse ekzistojnë dëshmi të tilla objektive, entitetet i ndjekin rregullat më poshtë për ta kalkuluar humbjen nga dëmtimi.

Kur një rënie në vlerën e drejtë të një pasurie financiare në dispozicion për shitje është njohur drejtpërdrejt në ekuitet dhe ka dëshmi objektive që pasuria është dëmtuar, humbja kumulative që ishte njohur direkt në ekuitet duhet të hiqet nga ekuiteti dhe të njihet në fitim ose humbje edhe pse pasuria financiare nuk është çnjohur.

Shuma e humbjes kumulative që hiqet nga ekuiteti dhe njihet në fitim ose humbje, do të jetë diferenca në mes të kostos së blerjes (neto e çdo ripagimi kryesor dhe amortizimi) dhe vlerës aktuale të drejtë, minus çdo humbje nga dëmtimi i kësaj pasurie financiare, e njohur më parë në fitim ose humbje.

Humbjet nga dëmtimi të njohura në fitim ose humbje për një investim në një instrument të ekuitetit të klasifikuar si në dispozicion për shitje nuk do të kthehen përmes fitimit ose humbjes. Nëse, në një periudhë pasuese vlera e drejtë e një instrumenti, borxhi të klasifikuar si në dispozicion për shitje rritet, dhe rritja mund të ndërlidhet objektivisht me një ngjarje që ndodh pasi humbja nga dëmtimi është njohur në fitim ose humbje, humbja nga dëmtimi do të ndryshohet, me shumën e ndryshimit të njohur në fitim ose humbje.

8.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Shkalla e shpalosjes së nevojshme varet nga shkalla që entiteti i përdor instrumentet financiare dhe nga ekspozimi i tyre ndaj rrezikut. Entitetet e shpalosin rëndësinë e instrumenteve financiare për pozicionin financiar të një entiteti si dhe informacionin cilësor dhe sasior në lidhje me ekspozimin ndaj rreziqeve që vijnë nga instrumentet financiare. Zbulimet cilësore i përshkruajnë objektivat, politikat dhe proceset e menaxhmentit për menaxhimin e këtyre rreziqeve. Dhënia e shpalosjeve sasiore siguron informacion në lidhje me shkallën në të cilën entiteti është i ekspozuar ndaj rrezikut, bazuar në informacionin e dhënë brenda për personelin kyç të menaxhimit të entitetit.

8.3.1. Objektivat dhe politikat për menaxhimin e rrezikut financiar

Biznesi e shpalos informacionin që u mundëson përdoruesve të pasqyrave të tij financiare ta vlerësojnë natyrën dhe shkallën e rreziqeve që vijnë nga instrumentet financiare ndaj të cilave Biznesi është i ekspozuar në datën e raportimit.

Për secilin lloj të rrezikut që buron nga instrumentet financiare, Biznesi i shpalos:

a) ekspozimet ndaj rrezikut dhe mënyrën se si ato paraqiten;

b) objektivat, politikat dhe proceset e tij për menaxhimin e rrezikut dhe metodat e përdorura për ta matur rrezikun; dhe

c) çdo ndryshim nën (a) ose (b) nga periudha e mëparshme

d) të dhëna përmbledhëse sasiore në lidhje me ekspozimin e tij ndaj këtij rreziku në datën e raportimit; kjo shpalosje duhet të bazohet në informacionin e dhënë brenda personelit kyç të menaxhimit të entiteteve;

e) informacioni i renditur më poshtë në lidhje me rrezikun e kredisë, rrezikun e likuiditetit dhe rrezikun e tregut, përveç nëse rreziqet janë të parëndësishme;

f) përqendrimet e rrezikut.

8.3.2. Rreziku i kredisë

Biznesi do t'i shpalosë sipas klasës së instrumentit financiar, sipas SNRF 7.36:

a) shumën që e paraqet më së miri ekspozimin e tij maksimal ndaj rrezikut të kredisë në datën e raportimit pa marrë parasysh ndonjë kolateral të mbajtur ose përmirësime të tjera të kredisë (p.sh. marrëveshjet e netove që nuk kualifikohen për kompensim në përputhje me SNK 32);

b) në lidhje me shumën e shpalosur nën (a), një përshkrim të kolateralit të mbajtur si siguri dhe përmirësime tjera të kredisë;

c) informacion në lidhje me cilësinë e kredisë së pasurive financiare që nuk janë as të vonuara dhe as të dëmtuara; dhe

d) vlera kontabël e pasurive financiare që përndryshe do të vonoheshin ose dëmtoheshin, kushtet e të cilave janë rinegociuar.

Pasuritë financiare që janë ose të vonuara ose të dëmtuara:

Biznesi i shpalos sipas klasës së pasurisë financiare, sipas SNRF 7.37:

a) një analizë të vjetërsisë së pasurive financiare të cilat janë të vonuara në datën e raportimit, por nuk janë dëmtuar;

b) një analizë e pasurive financiare që përcaktohen individualisht për t'u dëmtuar (impaired) në datën e raportimit, duke i përfshirë faktorët që entiteti i ka shqyrtuar për ta përcaktuar se ato janë të dëmtuara; dhe

c) për shumat e shpalosura nën (a) dhe (b), një përshkrim të kolateralit të mbajtur nga entiteti si sigurime dhe përmirësime të tjera të kredisë dhe, përveç nëse është e parealizueshme, një vlerësim të vlerës së tyre të drejtë.

Kolaterali dhe përmirësimet tjera të marra të kredisë

Kur Biznesi merr pasuri financiare ose jo-financiare gjatë periudhës, duke marrë në zotërim kolateralin që e mban si siguri ose duke thirrur përmirësime të tjera të kredisë (p.sh,. garancionet), dhe pasuritë e tilla i plotësojnë kriteret e njohjes në Standardet tjera, Biznesi i shpalos, sipas SNRF 7.38:

a) natyrën dhe vlerën kontabël të pasurive të marra; dhe

b) kur pasuritë nuk janë lehtësisht të konvertueshme në para kesh, politikat e tij për shitje të pasurive të tilla ose për përdorimin e tyre në operimet e saj.

8.3.3. Rreziku i likuiditetit

Biznesi i shpalos (SNK 7.39):

a) një analizë të maturitetit për detyrimet financiare, që i tregon maturitetet e mbetura kontraktuale; dhe

b) një përshkrim sesi menaxhohet rreziku i likuiditetit i vetvetishëm nën (a).

8.3.4. Rreziku i tregut

Biznesi e shpalos informacionin e treguar më poshtë, të përshkruar në SNRF 7.40:

a) një analizë ndjeshmërie për secilin lloj të rrezikut të tregut ndaj të cilit entiteti është i ekspozuar në datën e raportimit, duke treguar sesi fitimi ose humbja dhe ekuitetit do të ishin ndikuar nga ndryshimet në variablat relevante të rrezikut, që ishin në mënyrë të arsyeshme, të mundshme në atë datë;

b) metodat dhe supozimet e përdorura në përgatitjen e analizës së ndjeshmërisë; dhe

c) ndryshimet nga periudha e mëparshme në metodat dhe supozimet e përdorura, dhe arsyet për këto ndryshime.

8.4. Prezantimi në pasqyrat financiare

Pasuritë financiare në dispozicion për shitje prezantohen në bilancin e gjendjes si pasuri jo-aktuale (afatgjata) ose detyrime aktuale (afatshkurtra), në varësi të afatit të realizimit të tyre, d.m.th., pasuritë financiare në dispozicion për shitje brenda dymbëdhjetë muajve nga data e bilancit të gjendjes prezantohen si pasuri aktuale, ndërsa pasuritë, realizimi i të cilave e tejkalon këtë afat të realizimit prezantohen si pasuri afatgjata.

9. Investimet që mbahen deri në maturim

9.1. Përkufizimi

Investimet që mbahen deri në maturim janë pasuri financiare jo derivative me pagesa fikse ose të përcaktueshme dhe maturitet fiks, për të cilat një entitet e ka qëllimin pozitiv dhe aftësinë për t'i mbajtur deri në maturim, përveç:

a) atyre që entiteti me njohjen fillestare i përcakton si me vlerë të drejtë përmes fitimit ose humbjes;

b) atyre që entiteti i përcakton si në dispozicion për shitje; dhe

c) atyre që e plotësojnë përkufizimin e huave dhe të arkëtueshmeve.

Biznesi nuk e klasifikon asnjë pasuri financiare si të mbajtur deri në maturim, nëse Biznesi gjatë vitit aktual financiar ose gjatë dy viteve financiare paraprake, ka shitur ose riklasifikuar më shumë se një shumë të parëndësishme të investimeve të mbajtura deri në maturim, para maturimit (më shumë se jo domethënëse në lidhje me shumën totale të investimeve të mbajtura deri në maturim) përveç shitjeve ose riklasifikimeve që:

a) janë aq afër maturimit ose datës së thirrjes së pasurisë financiare (për shembull, më pak se tre muaj para maturimit) saqë ndryshimet në normën e interesit të tregut nuk do të kishin ndonjë efekt të rëndësishëm në vlerën e drejtë të pasurisë financiare;

b) ndodhin pasi Biznesi të ketë mbledhur në thelb të gjithë principalin fillestar të pasurisë financiare përmes pagesave të planifikuara ose parapagimeve; ose

c) i atribuohen një ngjarjeje të izoluar që është përtej kontrollit të Biznesit, e cila nuk është e përsëritur dhe nuk mund të ishte parashikuar në mënyrë të arsyeshme nga Biznesi.

Çdoherë kur një shitje ose një riklasifikim i një shume të konsiderueshme investimesh të mbajtura deri në maturim nuk i plotëson kërkesat e sipërpërmendura, të gjitha investimet e tjera që mbahen deri në maturim gjithashtu duhet të riklasifikohen në pasuri të mbajtura për shitje.

9.2. Matja

Investimet e mbajtura deri në maturim maten sipas kostos së tyre të amortizuar duke e përdorur metodën e interesit efektiv, e cila u përshkrua në kapitullin më lart.

Kostoja e amortizuar e një pasurie financiare ose detyrimi financiar është shuma me të cilën pasuria financiare ose detyrimi financiar matet në njohjen fillestare minus ripagesat kryesore, plus ose minus amortizimi kumulativ, duke e përdorur metodën e interesit efektiv të çdo diference, në mes të asaj shume fillestare dhe shumës së maturimit, dhe minus çdo zbritjeje (drejtpërdrejt ose përmes përdorimit të një llogarie të lejimit) për dëmtim ose jo arkëtueshmëri.

Në rastin kur pasuritë apo detyrimet financiare maten sipas kostos së tyre të amortizuar, fitimet ose humbjet do të njihen në fitim ose humbje në momentin e çnjohjes në bilancin e pasurisë ose detyrimit, duke kontabilizuar për dëmtim ose përmes amortizimit.

Nëse ka dëshmi objektive që ka ndodhur një humbje nga dëmtimi i huave dhe të arkëtueshmeve, ose investime të mbajtura deri në maturim të bartura me kosto të amortizuar. Shuma e humbjes matet si diferenca në mes të vlerës kontabël të pasurisë dhe vlerës aktuale të vlerësimit të ardhshëm të rrjedhës së parasë kesh (duke i përjashtuar humbjet e ardhshme të kredisë, të cilat nuk kane ndodhur), të zbritura me normën fillestare të interesit efektiv të pasurisë financiare (d.m.th., norma efektive e interesit e llogaritur në njohjen fillestare). Vlera kontabël e pasurisë zvogëlohet drejtpërdrejt ose përmes përdorimit të një llogarie të zbritjes. Shuma e humbjes njihet në fitim ose humbje.

Biznesi së pari e vlerëson nëse dëshmitë objektive të dëmtimit ekzistojnë individualisht për pasuritë financiare, që janë individualisht të rëndësishme dhe individualisht ose kolektivisht për pasuritë financiare, që nuk janë individualisht të rëndësishme. Nëse, Biznesi e përcakton se nuk ekziston asnjë dëshmi objektive e dëmtimit për një pasuri financiare të vlerësuar individualisht, qoftë e rëndësishme apo jo, ai e përfshinë pasurinë në një Biznes pasurish financiare me karakteristika të ngjashme të rrezikut të kredisë dhe i vlerëson ato në mënyrë kolektive për dëmtim. Pasuritë që vlerësohen individualisht për dëmtim dhe për të cilat një humbje nga dëmtimi njihet ose vazhdon të njihet, nuk përfshihen në një vlerësim kolektiv të dëmtimit.

Nëse, në një periudhë pasuese, shuma e humbjes nga dëmtimi zvogëlohet dhe ulja mund të lidhet objektivisht me një ngjarje që ndodh pasi është njohur dëmtimi (të tilla si përmirësimi në vlerësimin e kredisë së debitorit), humbja nga dëmtimi i njohur më parë do të kthehet direkt ose duke e rregulluar një llogari të kompensimit. Ndryshimi nuk do të rezultojë në një vlerë kontabël të pasurisë financiare që e tejkalon atë që do të kishte qenë kostoja e amortizuar, nëse dëmtimi nuk do të njihej në datën e dëmtimit të ndryshuar. Shuma e ndryshimit do të njihet në fitim ose humbje.

9.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Fushëveprimi i shpalosjeve të nevojshme në pasqyrat financiare është përshkruar në seksionin 8.3. Sipas SNRF 7, kërkohet Biznesimi i instrumenteve financiare në kategoritë e duhura, si dhe prezantimi i secilës shpalosje për të gjitha kategoritë veç e veç.

9.4. Prezantimi në pasqyrat financiare

Investimet e mbajtura deri në maturim prezantohen në bilancin e gjendjes si pasuri jo aktuale (afatgjata) ose pasuri aktuale (afatshkurtra), varësisht nga afati i realizimit të tyre, d.m.th., investimet e mbajtura deri në maturim, me datën e maturimit dymbëdhjetë muaj pas datës së bilancit të gjendjes, prezantohen si pasuri afatgjata.

10. Pasuritë e tjera financiare

10.1. Përkufizimi

Përveç kategorive të instrumenteve financiare të përmendura më parë, rregullat në lidhje me njohjen dhe matjen e instrumenteve financiare po ashtu i klasifikojnë "pasuritë financiare si me vlerë të drejtë përmes fitimit ose humbjes" dhe "huat dhe llogaritë e arkëtueshme" si pasuri financiare.

Një **pasuri financiare ose detyrim financiar me vlerë të drejtë përmes fitimit ose humbjes** është pasuri financiare ose detyrim financiar që i plotëson njërën nga kushtet në vijim:

a) Klasifikohet si e mbajtur për tregtim. Një pasuri financiare ose detyrim financiar klasifikohet si i mbajtur për tregtim nëse është:

   i) blerë ose ka ndodhur kryesisht për qëllim të shitjes ose riblerjes së tij në një periudhë të afërt;

   ii) pjesë e një portofolio të instrumenteve financiare të identifikuara, që menaxhohen së bashku dhe për të cilat ka dëshmi të një modeli aktual të marrjes së fitimit afatshkurtër; ose

   iii) derivativ (përveç derivativit që është një kontratë garancioni financiar ose instrument mbrojtës i caktuar dhe efektiv).

b) Në njohjen fillestare është përcaktuar nga një entitet si e njohur me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes. Çdo pasuri financiare mund të përcaktohet kur fillimisht njihet si një pasuri financiare me vlerë të drejtë përmes fitimit ose humbjes, përveç investimeve në instrumente të ekuitetit që nuk kanë një çmim tregu të kuotuar në ndonjë treg aktiv dhe vlera e drejtë e së cilës nuk mund të matet në mënyrë të besueshme.

Huat dhe të arkëtueshmet janë pasuri financiare jo derivative me pagesa fikse ose të përcaktueshme që nuk janë kuotuar në një treg aktiv, përveç:

a) atyre që entiteti synon t'i shesë menjëherë ose në një periudhë të afërt, të cilat klasifikohen si të mbajtura për tregtim dhe ato që entiteti, pas njohjes fillestare, i përcakton si me vlerën të drejtë përmes fitimit ose humbjes;

b) atyre që entiteti, me njohjen fillestare, i përcakton si në dispozicion për shitje; ose

c) atyre për të cilat mbajtësi nuk mund ta rikuperojë në mënyrë substanciale të gjithë investimin e tij fillestar, përveç për shkak të përkeqësimit të kredisë, e cila do të klasifikohet si në dispozicion për shitje.

Interesi i përfituar në një Biznes pasurish që nuk janë hua ose të arkëtueshme (për shembull, një interes në një fond të përbashkët ose ndonjë fond të ngjashëm) nuk është hua ose e arkëtueshme.

10.2. Çnjohja e një pasurie financiare

Biznesi e çnjeh një pasuri financiare, kur dhe vetëm, kur skadojnë të drejtat kontraktuale të rrjedhave të parasë kesh nga pasuria financiare, ose e transferon pasurinë financiare dhe transferimi kualifikohet për çnjohje.

Biznesi e transferon një pasuri financiar, nëse dhe vetëm. nëse ai ose i transferon të drejtat kontraktuale për t'i pranuar rrjedhat e parasë kesh të pasurisë financiare ose i ruan të drejtat kontraktuale për t'i pranuar rrjedhat e parave kesh të pasurisë financiare, por e merr një detyrim kontraktual për t'i paguar rrjedhat e parave kesh te një ose më shumë pranues, në një marrëveshje që i plotëson kushtet në paragrafin më poshtë.

Kur një entitet i Biznesit i mban të drejtat kontraktuale për të pranuar rrjedhë të parasë të një pasurie financiare ('pasuria origjinale'), por e merr një detyrim kontraktual për t'i paguar ato rrjedha të parasë kesh në një ose më shumë entitete ('pranuesit eventual'), entiteti e trajton transaksionin si një transferim të një pasurie financiare, nëse dhe vetëm, nëse plotësohen të tri kushtet e mëposhtme.

c) Entiteti nuk ka asnjë detyrim t'u paguajë shuma pranuesve eventualë, përveç nëse mbledh shuma ekuivalente nga pasuria origjinale. Avanset afatshkurtra nga entiteti me të drejtën e rikuperimit të plotë të shumës së huazuar, plus interesi i përllogaritur me normat e tregut, nuk e shkelin këtë kusht.

d) Entiteti e ka të ndaluar me kushtet e kontratës së transferit të shesë ose ta lërë peng pasurinë origjinale, përveç si sigurim për marrësit eventualë për detyrimin për t'ua paguar atyre rrjedhat e parasë kesh.

e) Entiteti e ka një detyrim të paguajë çdo rrjedhë të parasë kesh që e mbledh në emër të pranuesve eventualë pa vonesa materiale. Për më tepër, entiteti nuk ka të drejtë të riinvestojë rrjedha të tilla parash, me përjashtim të investimeve në para kesh ose ekuivalente të saj, gjatë periudhës së shkurtër të shlyerjes, nga data e mbledhjes deri në datën e dërgesës së parave te pranuesit eventualë, dhe interesi i fituar në investime të tilla u kalohet pranuesve eventualë.

Kur entitetet ekonomike e transferojnë një pasuri financiare, ata e vlerësojnë shkallën në të cilën ai i mban rreziqet dhe përfitimet e pronësisë së pasurisë financiare. Në këtë rast:

a) nëse një entitet i transferon substancialisht të gjitha rreziqet dhe përfitimet e pronësisë së pasurisë financiare, entiteti do ta çnjohë pasurinë financiare dhe do ta njohë veçmas si pasuri apo detyrime çfarëdo të drejte dhe obligimi të krijuar ose të mbajtur në transfer.

b) nëse një entitet i mban substancialisht të gjitha rreziqet dhe përfitimet e pronësisë së pasurisë financiare, entiteti do të vazhdojë ta njohë pasurinë financiare.

c) nëse një entitet as nuk i transferon dhe as nuk i mban substancialisht të gjitha rreziqet dhe përfitimet e pronësisë së pasurisë financiare, entiteti do ta përcaktojë nëse e ka mbajtur kontrollin e pasurisë financiare. Në këtë rast:

   i) nëse një entitet nuk e ka mbajtur kontrollin, ai e çnjeh pasurinë financiar dhe e njeh veçmas si pasuri ose detyrime çdo të drejtë dhe obligim të krijuar ose të mbajtur në transfer.

   ii) nëse një entitet e ka mbajtur kontrollin, ai vazhdon ta njohë pasurinë financiare në masën e përfshirjes së saj të vazhdueshme në pasurinë financiare.

10.3. Matja

Kur një pasuri financiare ose detyrim financiar njihet fillimisht, Biznesi e matë atë me vlerën e tij të drejtë plus, në rastin e një pasurie financiare ose detryimi financiar, jo me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes, kostot e transaksionit që i atribuohen drejtpërdrejt blerjes ose emetimit të pasurisë financiare ose detyrimit financiar.

Pas njohjes fillestare, Biznesi i mat pasuritë financiare, përfshirë derivativët që janë pasuri, në vlerat e tyre të drejta, pa asnjë zbritje për kostot e transaksionit që mund të pësojë në shitje ose heqje tjetër, përveç huave dhe llogarive të arkëtueshme, të cilat maten me koston e amortizuar duke e përdorur metodën e interesit efektiv dhe investimet në instrumentet e ekuitetit, që nuk kanë çmim tregu të kuotuar në një treg aktiv dhe vlera e drejtë e të cilave nuk mund të matet në mënyrë të besueshme, si dhe derivativët që janë të lidhura me të dhe duhet të shlyhen me shpërndarjen e instrumenteve të tilla të ekuitetit, të cilat do të maten me kosto.

Një fitim ose humbje që rrjedh nga një ndryshim në vlerën e drejtë të një pasurie financiare që nuk është pjesë e një marrëdhënie mbrojtëse, e klasifikuar si me vlerë të drejtë përmes fitimit ose humbjes, do të njihet në fitim ose humbje.

10.4. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Fushëveprimi i shpalosjeve të nevojshme në pasqyrat financiare të kërkuara është përshkruar në seksionin 8.3.

10.5. Prezantimi në pasqyrat financiare

Pasuritë financiare prezantohen në bilancin e gjendjes si pasuri jo aktuale (afatgjata) ose pasuri aktuale (afatshkurtra), në varësi të afatit të realizimit të tyre, d.m.th., pasuritë financiare të cilat maturohen mbi dymbëdhjetë muaj nga data e bilancit të gjendjes, prezantohen si pasuri aktuale, ndërsa ato me datë të maturimit mbi dymbëdhjetë muaj nga data e bilancit të gjendjes, prezantohen si pasuri afatgjata.

11. Kontratat e garancisë financiare

11.1. Përkufizimi

Kontrata e garancisë financiare është kontratë që i kërkon lëshuesit të bëjë pagesa të specifikuara për ta rimbursuar mbajtësin për humbjen që e ka pësuar, pasi një debitor i caktuar nuk arrin të bëjë pagesa në kohën e duhur, në përputhje me kushtet fillestare ose të modifikuara të një instrumenti borxhi.

11.2. Njohja dhe matja fillestare

Entiteti amë, që i jep garanci financiare një vartësi do ta njohë detyrimin financiar që rezulton nga kjo garanci në pasqyrat e tij financiare të pavarura. Në momentin e njohjes fillestare, ky detyrim matet me vlerën e drejtë.

11.3. Matja

Pas njohjes fillestare, një entitet do t'i masë të gjitha detyrimet financiare me kosto të amortizuar duke e përdorur metodën e interesit efektiv, pos:

a) detyrimet financiare me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes;

b) detyrimet financiare që dalin kur një transfer i një pasurie financiare nuk kualifikohet për çnjohje ose kur zbatohet qasja e përfshirjes së vazhdueshme;

c) kontratat e garancisë financiare, që pas njohjes fillestare, një lëshues i kontratës së tillë, përveç nëse duhet të zbatohen këto më lart nën a) ose nën b), i mat ato me shumën më të lartë se:

   i) shuma e përcaktuar në përputhje me SNK 37

   ii) shuma e njohur fillimisht me vlerën e drejtë minus, kur është e përshtatshme me amortizimin kumulativ i njohur, në përputhje me SNK 18.

12. Derivativët e përfshirë

12.1. Përkufizim*i*

Një **derivativ i përfshirë** është komponent i një instrumenti hibrid (të kombinuar) që përfshin gjithashtu një kontratë bazë jo derivative - me efektin që disa prej rrjedhave të parasë kesh të instrumentit të kombinuar ndryshojnë në një mënyrë të ngjashme me një derivativ të veçuar. Një derivativ i përfshirë bën që disa, ose të gjitha rrjedhat e parasë kesh që përndryshe do të kërkoheshin nga kontrata, të modifikohen sipas një norme interesi të specifikuar, çmimit të instrumentit financiar, çmimit të mallit, kursit të këmbimit valutor, indeksit të çmimeve ose normave, vlerësimit të kredisë ose indeksit të kredisë, apo ndonjë variabli tjetër. Një derivativ që është i bashkangjitur në një instrument financiar, por është i transferueshëm në mënyrë kontraktuale dhe në mënyrë të pavarur nga ai instrument, ose ka një pjesë tjetër të ndryshme nga ai instrument, nuk është një derivativ i përfshirë, por një instrument i ndarë financiar.

12.2. Njohja e derivativëve të përfshirë

Një derivativ i përfshirë është i ndarë nga kontrata bazë dhe llogaritet si një derivativ sipas SNK 39, nëse dhe vetëm, nëse:

a) karakteristikat ekonomike dhe rreziqet e derivativit të përfshirë nuk janë të lidhura ngushtë me karakteristikat ekonomike dhe rreziqet e kontratës bazë;

b) një instrument i ndarë me të njëjtat terma si derivativi i përfshirë do ta plotësonte përkufizimin e një derivativi; dhe

c) instrumenti hibrid (i kombinuar) nuk matet me vlerën e drejtë me ndryshimet në vlerën e drejtë të njohur në fitim ose humbje (d.m.th., një derivativ që është i përfshirë në një pasuri financiare ose detyrim financiar me vlerën e drejtë përmes fitimit ose humbjes nuk është i ndarë).

Nëse një derivativ i përfshirë është i ndarë, kontrata bazë do të kontabilizohet sipas rregullave që kanë të bëjnë me instrumentet financiare, nëse është instrument financiar dhe në përputhje me rregullat e tjera të përshtatshme nëse nuk është instrument financiar.

Nëse Biznesit i kërkohet të ndajë një derivativ të përfshirë nga kontrata e tij bazë, por nuk është në gjendje ta matë derivativin e përfshirë ndaras, ose gjatë blerjes ose në një datë pasuese të raportimit financiar, ai e trajton të gjithë kontratën e kombinuar si kontratë të matur në vlerën e saj të drejtë përmes fitimit ose humbjes.

Nëse Biznesi nuk është në gjendje ta përcaktojë në mënyrë të besueshme vlerën e drejtë të një derivativi të përfshirë në bazë të termave dhe kushteve të tij (për shembull, sepse derivativi i përfshirë bazohet në një instrument të ekuitetit jo të kuotuar), vlera e drejtë e derivativit të përfshirë është diferenca midis vlerës së drejtë të instrumentit hibrid dhe vlerës së drejtë të kontratës bazë, nëse ato mund të përcaktohen me besueshmëri. Nëse Biznesi nuk është në gjendje

ta përcaktojë vlerën e drejtë të derivativit të përfshirë duke e përdorur këtë metodë, instrumenti i kombinuar trajtohet si i matur në vlerën e tij të drejtë përmes fitimit ose humbjes.

12.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Fushëveprimi i shpalosjeve të nevojshme në pasqyrat financiare dhe prezantimi i derivativëve të përfshirë në pasqyrat financiare rezultojnë nga klasifikimi i tyre si pasuri financiare me vlerë të drejtë përmes fitimit ose humbjes, kështu që shpalosjet dhe prezantimi do të jenë analoge si në rastin e instrumenteve të tjerë të përshkruar më parë, të klasifikuar në këtë kategori të pasurive financiare.

13. Të arkëtueshmet afatgjata

13.1. Përkufizimi

Biznesi e klasifikon një pasuri si jo aktuale (afatshkurtër) kur nuk i plotëson asnjë nga kriteret më poshtë:

a) pret ta realizojë pasurinë, ose synon ta shesë ose konsumojë atë, në ciklin e tij normal të funksionimit;

b) e mban pasurinë kryesisht për qëllime të tregtimit;

c) pret ta realizojë pasurinë brenda dymbëdhjetë muajve pas periudhës së raportimit;

d) pasuria është para kesh ose ekuivalent i saj, përveç nëse pasuria kufizohet nga shkëmbimi ose përdoret për ta shlyer një detyrim për të paktën dymbëdhjetë muaj pas periudhës së raportimit.

Sipas kritereve më lart në këtë pozicion entitetet i njohin të arkëtueshmet dhe pjesët e tyre afati i pagesës së të cilave bie mbi 12 muaj nga data e bilancit të gjendjes dhe që nuk do të realizohen në ciklin normal të operimit të entitetit, e as nuk mbahen për tregtim.

Të arkëtueshmet afatgjata i përfshijnë mbajtjet e mbajtura nga klientët gjatë periudhës së garancisë, duke qenë siguri për realizimin e duhur të kontratës, ose depozitat e garancisë që u janë dhënë furnitorëve (për shembull në lidhje me qiranë e hapësirës për zyre) si dhe të arkëtueshmet potenciale financiare të qirasë, në rast se ndonjë entitet i Biznesit jep me qira pasuri të veçanta të prekshme.

13.2. Matja

Të arkëtueshmet afatgjata maten në shumën e arkëtueshme, duke e marrë parasysh parimin e kujdesit. Vlera e tyre zhvlerësohet sipas probabilitetit të mbledhjes.

Humbjet nga dëmtimit klasifikohen si kosto operative ose si kosto financiare - në varësi të llojit të arkëtueshmeve. Të arkëtueshmet afatgjata do të njihen në bilancin neto të humbjeve nga dëmtimit.

Një pjesë e të arkëtueshmeve afatgjata, e cila duhet të mblidhet brenda një viti që nga dita e bilancit të gjendjes prezantohet si të arkëtueshme afatshkurtra.

Të arkëtueshmet dhe huat, duke qenë një e drejtë kontraktuale për të marrë para kesh ose pasuri të tjera financiare nga entiteti tjetër, klasifikohen si pasuri financiare. Fillimisht ato maten me vlerën e drejtë në total.

Fillimisht, të arkëtueshmet njihen në vlerën e drejtë të shumës së arkëtueshme. Sidoqoftë, kur rrjedha e parasë kesh ose e ekuivalentëve të parasë kesh ngadalësohet, vlera e drejtë e shumës mund të jetë më e vogël se shuma nominale e parasë kesh/ ekuivalentëve të parasë kesh, të

pranuara ose të arkëtueshme. Në raste të tilla, vlera e drejtë e shumës përcaktohet duke i skontuar të gjitha pranimet e ardhshme, duke e përdorur një normë interesi të përcaktuar. Norma e përcaktuar e interesit përcaktohet më qartë nga njëra nga këto dyja në vijim:

e) norma mbizotëruese për një instrument të ngjashëm të një emetuesi me një vlerësim të ngjashëm krediti; ose

f) një normë interesi që e diskonton shumën nominale të instrumentit në çmimin aktual të shitjes me para kesh të mallrave apo shërbimeve.

Diferenca në mes të vlerës së drejtë dhe shumës nominale të arkëtueshme, njihet si kosto interesi.

Pas njohjes fillestare, këto pasuri maten sipas kostos së amortizuar, duke e përdorur metodën e interesit efektiv, e cila u shqyrtua në seksionin 8.2.

Avanset, të cilat nuk realizohen me para kesh ose pranime tjera të pasurive financiare, nuk klasifikohen si pasuri financiare dhe maten në vlerën nominale të parasë kesh ose ekuivalentëve të parasë së kesh, të pranuar. Sipas kësaj, avanset e paguara në një valutë të huaj nuk skontohen, ose vlerësohen në ditën e bilancit.

13.3. Prezantimi në pasqyrat financiare

Të arkëtueshmet afatgjata paraqiten si pasuri jo aktuale (afatgjata) në bilancin e gjendjes. Për të gjitha pozicionet e konsiderueshme të të arkëtueshmeve, Biznesi prezanton informacion mbi natyrën e pozicioneve, duke i përfshirë kushtet thelbësore të kontratave të prekura, nëse ato kanë ndodhur dhe mund të ndikojnë në shumën, afatin dhe nivelin e sigurimit të rrjedhave hyrëse të ardhshme, të parasë kesh. Letrat me vlerë mbi të arkëtueshmet mund të ndikojnë në shumën ose sigurinë e rrjedhave të ardhshme të parasë kesh dhe do të njihen në këtë pozicion, bashkë me shumën e arkëtueshme që sigurohet dhe përshkrimin e letrës me vlerë.

14. Inventarët

14.1. Përkufizimi

Inventarët janë pasuri që:

a) mbahen për shitje në rrjedhën e zakonshme të biznesit;

b) janë në procesin e prodhimit për një shitje të tillë; ose

c) janë në formën e materialeve ose furnizimeve që do të konsumohen në procesin e prodhimit ose në kryerjen e shërbimeve.

Inventarët përfshijnë mallra të blera dhe të mbajtura për rishitje duke përfshirë, për shembull, mallra të blera nga një shitës me pakicë dhe të mbajtura për rishitje, apo tokë dhe pasuri të paluajtshme të tjera, të mbajtura për rishitje. Inventarët përfshijnë gjithashtu mallra të prodhuara të kompletuara, ose punë në proces që janë duke u prodhuar nga Biznesi dhe përfshijnë materiale dhe furnizime që presin përdorimin në procesin e prodhimit. Në rastin e një ofruesi të shërbimeve, inventarët i përfshijnë kostot e shërbimit, për të cilat entiteti ende nuk i ka njohur të hyrat përkatëse, në rast se këto shërbime nuk kontabilizohen sipas SNK 11.

Kostot e prodhimit të inventarëve në një ofrues të shërbimit përbëhen kryesisht nga puna dhe kostot e tjera të personelit të angazhuar drejtpërdrejt në ofrimin e shërbimit, duke përfshirë personelin mbikëqyrës dhe shpenzimet e përgjithshme. Kostot e punës dhe kostot tjera në lidhje me shitjet dhe personelin e përgjithshëm administrativ nuk janë të përfshira, por njihen si shpenzime në periudhën në të cilën ndodhin. Kostoja e inventarëve të një ofruesi të shërbimeve nuk e përfshinë marzhën e fitimit ose shpenzimet e përgjithshme jo të atribueshme, që shpesh faktorizohen në çmimet e vendosura nga ofruesit e shërbimeve.

Avanset e inventarëve e rrisin pozicionin adekuat të inventarëve.

14.2. Matja e inventarëve

Inventarët do maten me koston më të ulët dhe me vlerën neto të realizueshme.

Vlera neto e realizueshme është çmimi i vlerësuar i shitjes në rrjedhën e zakonshme të biznesit, minus kostot e vlerësuara të kompletimit dhe kostot e vlerësuara të nevojshme për ta bërë shitjen.

Kostoja e inventarëve i përfshinë të gjitha kostot e blerjes, kostot e konvertimit dhe kostot tjera të ndodhura për t'i sjellë inventarët në lokacionin dhe gjendjen e tyre aktuale.

Kostot e blerjes së inventarëve e përfshijnë çmimin e blerjes, taksat e importit dhe tatimet tjera (përveç atyre që rikuperohen më pas nga entiteti prej autoriteteve tatimore), dhe transportin, trajtimin dhe kostot e tjera që i atribuohen drejtpërdrejt blerjes së mallrave, materialeve dhe shërbimeve të kompletuara. Skontot tregtare, rabati dhe zëra të tjerë të ngjashëm, zbriten në përcaktimin e kostove të blerjes.

Kostot e tjera përfshihen në koston e inventarëve vetëm në masën që ato bëhen për t'i sjellë inventarët në lokacionin dhe gjendjen e tyre aktuale. Për shembull, mund të jetë e përshtatshme të përfshihen shpenzimet e përgjithshme joprodhuese ose kostot e krijimit të produkteve për klientë të veçantë në koston e inventarëve.

Shembuj të kostove të përjashtuara nga kostoja e inventarëve dhe të njohura si shpenzime në periudhën në të cilën ato ndodhin janë:

d) sasia jonormale e materialeve të harxhuara, punës ose kostove të tjera të prodhimit;

e) kostot e magazinimit, përveç nëse ato janë të nevojshme në procesin e prodhimit para një faze të mëtejshme të prodhimit;

f) shpenzimet e përgjithshme administrative që nuk kontribuojnë në sjelljen e inventarëve në lokacionin dhe gjendjen e tyre aktuale; dhe

g) kostot e shitjes.

Kostoja e secilit pozicion të inventarëve është ekuivalenti i çmimit të paguar në datën e njohjes. Nëse pagesa shtyhet për një periudhë më të gjatë se afati normal i pagesës për kredinë normale, diferenca në mes të ekuivalentit të çmimit të paguar dhe shumës totale të pagesës kontabilizohet si kosto e interesit gjatë gjithë periudhës së financimit dhe njihet në kostot e financave.

Kostoja e inventarëve të zërave që nuk janë zakonisht të këmbyeshëm dhe mallrat ose shërbimet e prodhuara dhe të ndara për projekte specifike, do të caktohen duke përdorur identifikim specifik të kostove të tyre individuale.

Kostoja e inventarëve llogaritet duke përdorur identifikimin specifik të kostove të tyre individuale.

14.3. Dëmtimi i inventarëve (impairment)

Kostoja e inventarëve nuk mund të rikuperohet nëse ato inventarë dëmtohen, nëse janë vjetruar plotësisht ose pjesërisht, ose nëse çmimet e tyre të shitjes kanë rënë. Kostoja e inventarëve gjithashtu nuk mund të rikuperohet, nëse janë rritur kostot e vlerësuara të përfundimit ose kostot e vlerësuara që do të bëhen për ta bërë shitjen. Praktika e uljes së inventarëve më poshtë se kostoja në vlerën neto të realizueshme është konsistente me pikëpamjen që pasuritë nuk duhet të barten me tepricën e shumave që priten të realizohen nga shitja ose përdorimi i tyre.

Vlerësimet e vlerës neto së realizueshme bazohen në provat më të besueshme në dispozicion në kohën kur bëhen vlerësimet, të shumës që inventarët pritet ta realizojnë. Këto vlerësime i marrin në konsideratë luhatjet e çmimit ose të kostos që lidhen drejtpërdrejt me ngjarjet që ndodhin pas përfundimit të periudhës, në masën që ngjarje të tilla i konfirmojnë kushtet ekzistuese në fund të periudhës.

Bëhet vlerësim i ri i vlerës neto të realizueshme në secilën periudhë pasuese. Kur rrethanat që më parë kanë shkaktuar që inventarët të ulen nën kosto nuk ekzistojnë më, ose kur ka dëshmi të qarta për një rritje në vlerën neto të realizueshme për shkak të rrethanave të ndryshuara ekonomike, shuma e uljes anulohet (d.m.th., anulimi është i kufizuar deri në shumën e uljes fillestare) në

mënyrë që vlera e re kontabël neto të jetë më e ulëta e kostos dhe vlerës neto të realizueshme, të rishikuar. Kjo ndodh, për shembull, kur një zë i inventarit që mbahet me vlerën neto të realizueshme, për shkak se çmimi i tij i shitjes ka rënë, është ende në dispozicion në një periudhë pasuese dhe çmimi i tij i shitjes është rritur.

Humbjet nga dëmtimi i inventarëve dhe humbjet që rezultojnë nga matja e tyre duke përdorur çmimin neto të shitjes në vend të kostos, njihen në kostot operative.

Kur rrethanat që me parë kanë bërë që inventarët të ulen më poshtë kostos nuk janë më, shuma e uljes anulohet në tërësi ose pjesërisht. Ndryshimi e rritë vlerën e inventarëve dhe njihet në kostot adekuate të operimit.

Entitetet në Biznes janë të detyruara ta përgatisin analizën e vjetërsimit për inventarët, ndaras për Bizneset e veçanta (materiale, mallra për rishitje dhe mallra të përfunduara). Në bazë të kësaj analize, dëmtimet duhet të kontabilizohen si në vijim:

- 100% për inventarët e ruajtur më gjatë se 2 vite,
- 50% për inventarët e ruajtur më gjatë se 1 vit dhe më pak se 2 vite.

Kontabilizimi i dëmtimit justifikohet, nëse ka inventarë të tepërt që i tejkalojnë nevojat e entitetit ose ka mallra për rishitje, mallra në proces ose mallra të përfunduara, që do të thotë se ato nuk do të shiten. Në rast të pjesëve rezervë të makinerive dhe pajisjeve, materialet që me siguri nuk do të përdoren, duhet të ndahen veçmas (për makineritë e tërhequra, të skaduara, të vjetruara, etj.,) dhe të zhvlerësohen si një hyrje e vetme në mënyrë që të ulet vlera e tyre në çmimin e shitjes neto.

Kontabilizimi i dëmtimit mund të mos justifikohet, nëse inventarët mbahen mbi 1 vit, por një entitet i Biznesit ka nënshkruar marrëveshje shërbimi/mirëmbajtjeje, e cila iu referohet këtyre materialeve dhe pjesëve rezervë.

Kur inventarët shiten, vlera kontabël e këtyre inventarëve do të njihet si shpenzim në periudhën në të cilën njihen të hyrat përkatëse. Shuma e çdo uljeje të inventarëve në vlerën neto të realizueshme dhe të gjitha humbjet e inventarëve njihen si shpenzim në periudhën, kur ndodh ulja ose humbja. Shuma e çfarëdo ndryshimi të çdo uljeje të inventarëve, që del nga rritja në vlerën neto të realizueshme, njihet si zvogëlim i shumës së inventarëve të njohur si shpenzim në periudhën në të cilën ndodh ndryshimi.

Disa inventarë mund të alokohen në llogari të tjera të pasurive, për shembull, inventari i përdorur si një komponent i pasurive të paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve, të ndërtuara nga një entitet i Biznesit. Inventarët e alokuar në një pasuri tjetër në këtë mënyrë, njihen si shpenzim gjatë jetëgjatësisë së dobishme të asaj pasurie.

14.4. Numërimi i stoqeve

Çdoherë në ditën e fundit të vitit financiar, entitetet e bëjnë numërimin e stoqeve. Numërimi i stoqeve i përfshin edhe inventarët e mbajtur nga entiteti, të cilat:

a) janë riradhitur vetëm në regjistrin sasior (të pavlerësuara),

b) janë pronë e entiteteve të tjera.

Numërimi i stoqeve bëhet sipas natyrës, gjatë tremujorit të fundit të vitit financiar. Data e numërimit të stoqeve caktohet çdo vit nga Komiteti i Brendshëm i Numërimit të Stoqeve.

Kërkesat për kushtet dhe shpeshtësinë e numërimit të stoqeve plotësohen nëse numërimi i punës në proces, materialeve, mallrave për rishitje dhe mallrave të kompletuara fillon tre muaj para fundvitit financiar dhe përfundon deri në ditën e 15-të të vitit të ardhshëm financiar. Bilanci i stoqeve në datën e bilancit të gjendjes përcaktohet duke shtuar dhe zbritur dërgesat e stoqeve dhe dërgimet e shpejta të stoqeve (shtesat dhe heqjet) që kanë ndodhur në mes të datës së marrjes së stoqeve ose datës së konfirmimit të bilancit dhe datës, në të cilën është duke u përcaktuar bilanci që rezulton nga librat.

Numërimi i stoqeve kërkohet edhe për ditën e fundit të operimit dhe ditën e likuidimit të një entiteti, ose të insolvencës së tij. Në rast të kombinimit ose ndarjeve të biznesit, duke i përjashtuar shoqëritë aksionare, palët mund të mos bëjnë numërim të stoqeve duke arritur marrëveshje me shkrim për këtë çështje.

Ekzistenca e numërimit të stoqeve dhe rezultatet e saj duhet të dokumentohen në mënyrë të përshtatshme dhe të kombinohen me regjistrimet në libra. Variancat në mes të gjendjes në libra dhe numërimit për nga natyra, të cilat janë zbuluar gjatë numërimit të stoqeve, duhet të hetohen dhe të vendosen në librat e periudhës financiare, me të cilën ka të bëjë numri i stoqeve.

14.5. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Pasqyrat financiare duhet ta shpalosin (sipas SNK 2.36):

a) vlerën kontabël të inventarëve të bartur me vlerën e drejtë minus kostot e shitjes;

b) shuma e çdo uljeje të inventarëve, e njohur si shpenzim në periudhë;

c) shuma e çdo anulimi apo uljeje që njihet si zvogëlim i shumës së inventarëve, e njohur si shpenzim në periudhë;

d) rrethanat ose ngjarjet që çuan në anulimin e një uljeje të inventarëve; dhe

e) vlera kontabël e inventarëve të lënë peng si siguri për detyrimet.

14.6. Prezantimi në pasqyrat financiare

Inventarët prezantohen në bilancin e gjendjes si pasuri aktuale (afatshkurtra).

15. Parapagimet

15.1. Përkufizimi

Në këtë pozicion, entitetet i shpalosin shpenzimet e tyre të bëra në ditën e bilancit të gjendjes, që janë kostot e periudhave të ardhshme (parapagimet).

Më hollësisht, parapagimet përfshijnë:

a) qiranë e paguar paraprakisht,
b) sigurimet,
c) abonimet,
d) shërbimet e kontraktuara e të paguara paraprakisht, që do të jepen në periudhat e ardhshme,
e) kostot e zhvillimit të ndodhura në përputhje me krijimin e pasurive të paprekshme (produkte, teknologji), realizimi i të cilave është në progres dhe dobia e tyre dhe probabiliteti i përfitimeve në të ardhmen është i rëndësishëm,
f) shpenzimet e kombinuara me blerjen e pjesëve të investimeve, të cilat kanë ndodhur para blerjes zyrtare të stoqeve ose aksioneve, të cilat pas blerjes përfundimtare do ta rrisin vlerën e aksioneve të blera,
g) shpenzimet e ndodhura për ta ndarë emetimin e kapitalit deri në realizimin e emetimit,
h) shpenzimet e bëra për qëllime të kontratave të planifikuara të IT-së, probabiliteti i realizimit i të cilave është i rëndësishëm,
i) shpenzimet e shlyera sipas fazës së kompletimit të kontratave të IT-së.

15.2. Matja

Amortizimi i parapagimeve mund të kryhet në përputhje me afatet kohore ose vëllimet e aktiviteteve. Momenti dhe mënyra e amortizimit duhet të justifikohen me natyrën e kostove që shlyhen, duke e marrë parasysh parimin e kujdesit.

Është thelbësore të sigurohet që një pasuri do t'i sjellë përfitime të ardhshme ekonomike një entiteti. Të gjitha pozicionet e klasifikuara në parapagime duhet të rishikohen rregullisht dhe të aktualizohet vlera e tyre, nëse paraqitet ndonjë nevojë.

Sa i përket parapagimeve për periudhat e ardhshme të kontabilitetit, që nuk do të shlyhen brenda 12 muajve pas ditës së bilancit të gjendjes, ato prezantohen në një pozicion të veçantë në bilancin e gjendjes, si parapagime afatgjata.

15.3. Shpalosjet dhe prezantimi i nevojshëm në pasqyrat financiare

Në rast se entitetet vlerësojnë pozicione të rëndësishme, të cilat klasifikohen si parapagime, ata do ta përgatisin një shënim shtesë në pjesën e informacionit shpjegues të pasqyrave financiare, duke i specifikuar pozicionet e hollësishme të parapagimeve.

16. Matja e kontratave të IT-së

16.1. Përkufizimet

Kontrata është një marrëveshje e negociuar specifikisht për konstruktimin e një pasurie ose një kombinimi të pasurive që janë të ndërlidhura ngushtë ose të ndërvarura për sa i përket modelit, teknologjisë dhe funksionit të tyre ose qëllimit përfundimtar, ose përdorimit të tyre.

Kontrata me çmim fiks është një kontratë në të cilën kontraktori bie dakord për një çmim fiks të kontratës, ose një normë fikse për njësinë e prodhimit, e cila në disa raste i nënshtrohet klauzolave të eskalimit të kostos.

Kontrata me kosto plus është kontratë në të cilën kontraktori rimbursohet për kostot e lejuara ose të përcaktuara ndryshe, plus një përqindje e këtyre kostove ose një tarifë fikse.

16.2. Të hyrat e kontratës

Të hyrat e kontratës përfshijnë:

a) shumën fillestare e të hyrave të dakorduar në kontratë; dhe

b) variacionet në punën e kontratës, që ka të bëjë me fushëveprimin ose çmimet e tyre, pretendimet e klientit dhe stimujt për cilësinë dhe saktësinë:

   i) në masën që ka gjasë që ato të rezultojnë në të hyra; dhe

   ii) ato janë në gjendje të maten në mënyrë të besueshme.

Të hyrat e kontratës maten me vlerën e drejtë të shumës së pranuar ose të arkëtuara. Matja e të hyrave të kontratës ndikohet nga një larmi pasigurish që varen nga rezultati i ngjarjeve të ardhshme. Vlerësimet shpesh duhet të rishikohen gjatë ndodhjes së ngjarjeve dhe zgjidhjes së pasigurive. Prandaj, shuma e të hyrave të kontratës mund të rritet ose të ulet nga njëra periudhë në tjetrën.

Variacion është një udhëzim nga konsumatori për një ndryshim në fushëveprimin e punës që do të kryhet sipas kontratës. Një variacion mund të çojë në një rritje ose ulje të të hyrave të kontratës. Shembuj të variacioneve janë ndryshimet në specifikimet ose dizajnin e pasurisë dhe ndryshimet në kohëzgjatjen e kontratës. Një variacion përfshihet në të hyrat e kontratës kur:

a) ka gjasë që klienti ta miratojë variacionin dhe shumën e të hyrave që vijnë nga variacioni; dhe

b) shuma e të hyrave mund të matet në mënyrë të besueshme.

Pretendim (claim) është shuma që kontraktori kërkon ta mbledhë nga konsumatori ose një palë tjetër si rimbursim për kostot që nuk përfshihen në çmimin e kontratës. Një pretendim mund të lindë nga, për shembull, vonesa të shkaktuara nga konsumatori, gabime në specifikime ose dizajn dhe variacione të kontestueshme në punën e kontratës. Prandaj, pretendimet përfshihen në të hyrat e kontratës vetëm kur:

a) negociatat kanë arritur një fazë të avancuar sa që ka gjasë që klienti ta pranojë pretendimin; dhe

b) shuma që ka gjasë të pranohet nga konsumatori mund të matet në mënyrë të besueshme.

Pagesat stimuluese janë shuma shtesë që i paguhen kontraktuesit nëse standardet e specifikuara të performancës përmbushen ose tejkalohen. Për shembull, një kontratë mund të lejojë një pagesë stimuluese për kontraktorin për përfundimin e hershëm të kontratës. Pagesat stimuluese përfshihen në të hyrat e kontratës kur:

a) kontrata është avancuar mjaftueshëm sa që ka gjasë që standardet e specifikuara të performancës do të përmbushen ose tejkalohen; dhe

b) shuma e pagesës së pagesës stimuluese mund të matet në mënyrë të besueshme.

16.3. Kostot e kontratës

Kostot e kontratës përfshijnë:

c) kostot që lidhen drejtpërdrejt me kontratën specifike;

d) kostot që i atribuohen veprimtarisë së kontratës në përgjithësi dhe mund t'i alokohen kontratës; dhe

e) kosto të tjera të tilla, të cilat i ngarkohen konsumatorit specifikisht sipas kushteve të kontratës.

Kostot që lidhen drejtpërdrejt me një kontratë specifike përfshijnë:

a) kostot e punës në terren, duke përfshirë mbikëqyrjen në terren,

b) kostot e materialeve potenciale të përdorura në një shërbim implementimi,

c) kostot e transportit në lidhje me udhëtimet zyrtare në dhe nga vendi ku po realizohet kontrata;

d) kostot e dizajnit dhe asistencës teknike që lidhen drejtpërdrejt me kontratën;

e) kostot e vlerësuara të punës së korrigjimit dhe garancisë, përfshirë kostot e pritshme të garancisë; dhe

f) pretendimet nga palët e treta.

Këto kosto mund të zvogëlohen nga çdo e hyrë e rastësishme që nuk përfshihet në të hyrat e kontratës, për shembull të hyrat nga shitja e materialeve të tepërta dhe heqja e makinerive dhe pajisjeve në fund të kontratës (që janë blerë për këtë kontratë).

Kostot që mund t'i atribuohen aktivitetit të kontratës në përgjithësi dhe mund t'i alokohen kontratave specifike përfshijnë:

a) sigurimin;

b) kostot e garancive bankare,

c) kostot e përgjithshme të projektit (për shembull kostot e përgatitjes dhe përpunimit të listës së pagave të ekipit të projektit),

d) kostot e tjera, duke përfshirë disa nga kostot administrative, kostot e punëve të përgatitjes që janë specifkisht të ngarkueshme për klientin sipas kushteve të kontratës.

Kostot e tilla alokohen duke përdorur metoda sistematike dhe racionale dhe aplikohen vazhdimisht për të gjitha kostot që kanë karakteristika të ngjashme. Alokimi bazohet në nivelin normal të aktivitetit.

Kostot që nuk mund t'i atribuohen aktivitetit të kontratës ose nuk mund t'i alokohen një kontrate përjashtohen nga kostot e një kontrate të konstruktimit. Kostot e tilla i përfshijnë:

a) kostot e administratës së përgjithshme për të cilat rimbursimi nuk është specifikuar në kontratë;

b) kostot e shitjes;

c) kostot e implementimit dhe zhvillimit për të cilat rimbursimi nuk është specifikuar në kontratë.

Kostot e kontratës i përfshijnë kostot që i atribuohen një kontrate për periudhën nga data e sigurimit të kontratës deri në kryerjen përfundimtare të kontratës. Sidoqoftë, kostot që kanë të bëjnë drejtpërdrejt me një kontratë dhe të cilat janë bërë në sigurimin e kontratës, përfshihen gjithashtu si pjesë e kostove të kontratës nëse ato mund të identifikohen dhe maten veçmas në mënyrë të besueshme dhe ka gjasa që kontrata mund të merret. Kur kostot e bëra për sigurimin e një kontrate njihen si shpenzim në periudhën në të cilën ato janë bërë, ato nuk përfshihen në kostot e kontratës, kur kontrata merret në një periudhë pasuese.

16.4. Matja e kontratave IT

Një kontratë IT matet sipas SNK 11, kur plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

f) vlera e tërë e kontratës (të hyrat) është më e lartë (ose e barabartë) me 100,000 PLN,

g) elementi i saj është dhënia e shërbimeve vendore dhe të huaja (kontratat për furnizime me pajisje nuk maten),

h) mbetet e hapur në ditën e bilancit të gjendjes.

Kur rezultati i një kontrate shërbimi për konstruktimin e pasurive IT mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme (për shembull konstruktimi i sistemit, zbatimi i softuerit), të hyrat e kontratës dhe kostot e kontratës të lidhura me kontratën njihen si të hyra dhe shpenzime, përkatësisht duke iu referuar fazës së kompletimit të aktivitetit të kontratës në datën e bilancit të gjendjes. Kur entitetet e Biznesit e vlerësojnë se ka gjasë që totali i kostos së kontratës ta tejkalojë totalin e të hyrave të kontratës, humbja e pritur do të njihet si shpenzim menjëherë, si kosto e periudhës aktuale të provizionit për kostot e kontratës. Për më tepër, shuma e humbjes duhet të vlerësohet pavarësisht nga fakti i fillimit dhe fazës së kompletimit të punëve të kontratës ose pavarësisht nga fitimet e vlerësuara nga kontratat tjera, të cilat nuk janë kontrata për një lloj të shërbimeve.

Në rastin e një kontrate me çmim fiks, rezultati i një kontrate konstruktimi mund të vlerësohet me besueshmëri, kur plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) totali i të hyrave të kontratës mund të matet në mënyrë të besueshme;

b) ka gjasë që përfitimet ekonomike të lidhura me kontratën do të rrjedhin te një entitet;

c) kostot e kontratës për ta kompletuar kontratën dhe faza e kompletimit të kontratës në datën e bilancit të gjendjes mund të maten në mënyrë të besueshme; dhe

d) kostot e kontratës që i atribuohen kontratës mund të identifikohen dhe maten në mënyrë të besueshme, në mënyrë që kostot aktuale të ndodhura, të kontratës, të krahasohen me vlerësimet paraprake.

Në rastin e një kontrate në të cilën kontraktori rimbursohet për kostot e lejuara ose të përcaktuara ndryshe, plus një përqindje e këtyre kostove, rezultati i një projekti mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme kur të plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) ka gjasë që përfitimet ekonomike të lidhura me kontratën do të rrjedhin te entiteti; dhe

b) kostot e kontratës që i atribuohen kontratës, pavarësisht nëse rimbursohen apo jo, në mënyrë specifike, mund të identifikohen qartë dhe të maten në mënyrë të besueshme.

16.5. Metodat e matjes së fazave të kompletimit

Njohjes së të hyrave dhe shpenzimeve, duke iu referuar fazës së kompletimit të një kontrate, shpesh i referohet si metoda e përqindjes së kompletimit. Sipas kësaj metode, të hyrat e kontratës përputhen me kostot e kontratës të bëra për ta arritur fazën e kompletimit, duke rezultuar në raportimin e të hyrave, shpenzimeve dhe fitimit, të cilat mund t'i atribuohen proporcionit të punës

së kompletuar. Kjo metodë ofron informacion të dobishëm për shkallën e aktivitetit dhe të performancës së kontratës gjatë një periudhe.

Me metodën e përqindjes së kompletimit, të hyrat e kontratës njihen si të hyra në pasqyrën e të hyrave në periudhat kontabël në të cilat kryhet puna. Kostot e kontratës zakonisht njihen si shpenzim në pasqyrën e të hyrave në periudhat kontabël në të cilat kryhet puna që ka të bëjë me to. Sidoqoftë, çdo tejkalim i pritshëm i totalit të kostove të kontratës mbi totalin e të hyrave të kontratës, për kontratën, njihet menjëherë si shpenzim.

Një kontraktues mund të ketë bërë kosto të kontratës, që kanë të bëjnë me aktivitetin e ardhshëm të kontratës. Kostot e tilla të kontratës njihen si një pasuri me kusht që të ketë gjasë që ato të rikuperohen. Kosto të tilla paraqesin një shumë të paguar nga klienti dhe shpesh klasifikohen si punë në proces të kontratës.

Rezultati i një kontrate konstruktimi mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme vetëm kur ka gjasë që përfitimet ekonomike të lidhura me kontratën do të rrjedhin në Biznes. Sidoqoftë, kur lind një pasiguri në lidhje me mbledhjen e një shume, tashmë të përfshirë në të hyrat e kontratës dhe të njohur tashmë në pasqyrën e të hyrave shuma e pa mbledhur, ose shuma në lidhje me të cilën rikuperimi ka pushuar të ketë gjasa, njihet si një shpenzim e jo si rregullim i shumës së të hyrave të kontratës.

Entiteti zakonisht janë në gjendje të bëjnë vlerësime të besueshme pasi të ketë rënë dakord për një kontratë që i përcakton:

i) të drejtat e zbatueshme të secilës palë në lidhje me pasurinë që do të konstruktohet;

j) shumën që do të shkëmbehet; dhe

k) mënyrën dhe kushtet e zgjidhjes.

Gjatë fazave të hershme të një kontrate shpesh ndodh që rezultati i kontratës nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme. Sidoqoftë, ka gjasë që ndërmarrja t'i rikuperojë kostot e ndodhura të kontratës. Prandaj, të hyrat e kontratës njihen vetëm në masën e kostove të ndodhura që pritet të rikuperohen. Meqenëse rezultati i kontratës nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme, asnjë fitim nuk njihet. Sidoqoftë, edhe pse rezultati i kontratës nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme, ka gjasë që totali i kostove të kontratës ta tejkalojë totalin e të hyrave të kontratës. Në raste të tilla, çdo tejkalim i pritur i totalit të kostove të kontratës mbi totalin e të hyrave të kontratës, për kontratën, njihet si shpenzim menjëherë.

Faza e kompletimit të një kontrate mund të përcaktohet në mënyra të ndryshme. Entitetet e Biznesit e përdorin metodën që e mat me besueshmëri punën e kryer. Në varësi të natyrës së kontratës, metodat mund të përfshijnë:

a) proporcionin që kanë kostot e ndodhura të kontratës për punën e kryer deri më sot me totalin e vlerësuar të kostove të kontratës;

b) sondazhet e punës së kryer; ose

c) kompletimin i një pjese fizike të punës së kontratës.

Progresi i pagesave dhe avanseve të pranuara nga klientët, shpesh nuk e pasqyron punën e kryer.

Kur faza e kompletimit përcaktohet duke iu referuar kostove të kontratës të bëra deri në datën aktuale, vetëm ato kosto të kontratës që pasqyrojnë punën e kryer përfshihen në kostot e bëra deri në datën aktuale. Shembuj të kostove të kontratës që përjashtohen janë:

a) kostot e kontratës që kanë të bëjnë me aktivitetin e ardhshëm në kontratë, si kostot e materialeve që janë dorëzuar në një terren që e përfshinë kontrata ose janë lënë mënjanë për përdorim sipas kontratës, por ende nuk janë instaluar, përdorur ose zbatuar gjatë ekzekutimit të kontratës, përveç nëse materialet janë bërë posaçërisht për kontratën; dhe

b) pagesat e bëra për nën kontraktorët përpara punës së kryer sipas nënkontratës.

Kur rezultati i një kontrate konstruktimi nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme:

a) të hyrat duhet të njihen vetëm në masën e kostove të ndodhura të kontratës, që kanë gjasë të rikuperohen; dhe

b) kostot e kontratës duhet të njihen si shpenzim në periudhën në të cilën ato ndodhin.

Një humbje e pritur në kontratë konstruktimi duhet të njihet menjëherë si shpenzim.

Kostot e kontratës që nuk ka të ngjarë të rikuperohen njihen menjëherë si shpenzim. Shembuj të rrethanave në të cilat rikuperimi i kostove të ndodhura të kontratës nuk mund të jetë e mundshme dhe në të cilat kostot e kontratës mund të duhet të njihen si shpenzim menjëherë, i përfshijnë kontratat si në vijim:

a) ato të cilat nuk janë plotësisht të zbatueshme, domethënë vlefshmëria e tyre është vënë në pyetje seriozisht;

b) kompletimi i të cilave i nënshtrohet rezultatit të çështjeve gjyqësore ose legjislacionit në pritje;

c) kur kontraktuesi nuk është në gjendje ta kompletojë kontratën ose t'i përmbushë ndryshe detyrimet e tij sipas kontratës.

Kur pasiguritë që e kanë parandaluar rezultatin e kontratës (për shembull kontrata për zbatim të shërbimit) që vlerësohen në mënyrë të besueshme se nuk ekzistojnë më, të hyrat dhe shpenzimet që ndërlidhen me kontratën do të njihen në përputhje me fazën e kompletimit në ditën e bilancit të gjendjes e jo vetëm në masën që kostot e ndodhura të kontratës kanë gjasë të rikuperohen.

Metoda e përqindjes së kompletimit zbatohet mbi një bazë kumulative në secilën periudhë kontabël për vlerësimet aktuale të të hyrave të kontratës dhe kostove të kontratës. Prandaj, efekti i një ndryshimi në vlerësimin e të hyrave të kontratës apo kostove të kontratës, ose efekti i një

ndryshimi në vlerësimin e rezultatit të një kontrate, kontabilizohet si një ndryshim në vlerësimin kontabël. Vlerësimet e ndryshuara përdoren në përcaktimin e shumës së të hyrave dhe shpenzimeve të njohura në pasqyrën e të hyrave në periudhën në të cilën është bërë ndryshimi si dhe në periudhat pasuese.

Në rast se një kontratë është emërtuar në valutë të huaj, duhet të merret parasysh rreziku i ekzistimit të derivativeve të përfshira. Atëherë do të zbatohen rregullat e kontabilitetit të zbatueshme për to, të cilat janë përshkruar në kapitullin 12 të kësaj politike. Nëse atëherë konfirmohet ekzistenca e derivativit të përfshirë në kontratën që është duke u realizuar nga një entitet, të hyrat nga shitjet e nominuara në valutë të huaj duhet të kontabilizohen për ta përdorur normën e vlerësuar të kursit të këmbimit në ditën e lidhjes së kontratës, për të qenë të vlefshme në realizimin e ardhshëm (normën ardhshëm) të kontratës, ndërsa të gjitha diferencat e këmbimit valutor për vlerësimin e kontratës në ditën e bilancit të gjendjes duhet të kontabilizohen në pasqyrën e fitimit dhe humbjes si e hyrë ose kosto financiare.

Në rast se kushtet e njohjes së të hyrave apo kostove ndryshojnë dukshëm nga kushtet e pagesës së tyre, ato duhet të vlerësohen me vlerën e drejtë në përputhje me rregullat e përshkruara në seksionin 28.2.

16.6. Kombinimi dhe segmentimi i kontratave të konstruktimit

Këto kërkesa zakonisht zbatohen veçmas për secilën kontratë. Sidoqoftë, në rrethana të caktuara, është e nevojshme që ato të zbatohen në komponentë të identifikueshëm ndaras të një kontrate të vetme ose të një Biznesi kontratash bashkërisht, në mënyrë që ta pasqyrojnë përmbajtjen e një kontrate ose të një Biznesi kontratash.

Kur një kontratë mbulon një numër pasurish, konstruktimi i secilës pasuri duhet të trajtohet si një kontratë e veçantë konstruktimi kur:

l) janë paraqitur propozime të veçanta për secilën pasuri;

m) secila pasuri ka qenë subjekt i negociatave të ndara dhe kontraktori dhe klienti kanë qenë në gjendje ta pranojnë ose refuzojnë atë pjesë të kontratës që ka të bëjë me secilën pasuri; dhe

n) kostot dhe të hyrat e secilës pasuri mund të identifikohen.

Një Biznes i kontratave, qoftë me një klient të vetëm apo me disa klientë, duhet të trajtohet si një kontratë e vetme konstruktimi kur:

a) Biznesi i kontratave negociohet si një pako e vetme;

b) kontratat janë aq të ndërlidhura ndër vete, saqë, faktikisht, janë pjesë e një projekti të vetëm me një marzhë të përgjithshme fitimi; dhe

c) kontratat kryhen njëkohësisht ose në një radhë të vazhdueshme.

Një kontratë mund ta parashikojë konstruktimin/implementimin e një pasurie shtesë si opsion të klientit ose mund të ndryshohet për ta përfshirë ndërtimin/zbatimin e një pasurie shtesë. Konstruktimi/implementimi i pasurisë shtesë do të trajtohet si një kontratë e veçantë konstruktimi kur:

a) pasuria ndryshon ndjeshëm në dizajn, teknologji ose funksion nga pasuria ose pasuritë e mbuluara nga kontrata fillestare; ose

b) çmimi i pasurisë negociohet pa marrë parasysh çmimin fillestar të kontratës.

16.7. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Entitetet e Biznesit e shpalosin:

a) shumën e të hyrave të kontratës të njohura si të hyra në periudhë;
b) metodat e përdorura për përcaktimin e të hyrave të kontratës të njohura në periudhë; dhe
c) metodat e përdorura për ta përcaktuar fazën e përfundimit të kontratave në proces.

Për kontratat në proces në datën e bilancit të gjendjes, Biznesi duhet ta shpalosë secilën nga këto më poshtë:

a) shumën e grumbulluar të kostove të ndodhura dhe fitimeve të njohura (më pak humbje të njohura) deri më sot;

b) shumën e avanseve të pranuara; dhe

c) shumën e retencioneve – retencionet janë shuma të faturimeve progresive të cilat nuk paguhen derisa të plotësohen kushtet e specifikuara në kontratë për pagimin e shumave të tilla ose derisa defektet të korrigjohen. Faturimet progresive janë shumat e faturuara për punën e kryer në një kontratë, pavarësisht nëse ato janë, apo nuk janë, paguar nga klienti. Avanset janë shumat e pranuara nga kontraktori para se të kryhet puna përkatëse.

Biznesi e prezanton edhe (sipas SNK 11.42-44):

a) shumën bruto për pagesë nga klientët për punën e kontratës si një pasuri; dhe

b) shumën bruto për pagesë klientëve për punën e kontratës si detyrim.

Shuma bruto për pagesë nga klientët për punën e kontratës është shuma neto e:

a) kostove të ndodhura plus fitimeve të njohura; minus

b) shuma e humbjeve të njohura dhe faturimeve progresive për të gjitha kontratat në proces për të cilat kostot e ndodhura plus fitimet e njohura (minus humbjet e njohura) i tejkalojnë faturimet progresive.

Shuma bruto për pagesë klientëve për punën e kontratës është shuma neto e:

a) kostove të bëra plus fitimeve të njohura; minus

b) shuma e humbjeve të njohura dhe faturimeve progresive për të gjitha kontratat në proces për të cilat faturimet progresive i tejkalojnë kostot e ndodhura plus fitimet e njohura (minus humbjet e njohura).

Për më tepër, Biznesi e shpalos çdo detyrim kontingjent dhe pasuri kontingjente. Detyrimet kontingjente dhe pasuritë kontingjente mund të dalin nga zëra të tillë si kostot e garancisë, pretendimet, gjobat ose humbjet e mundshme (SNK 11.45).

16.8. Prezantimi në pasqyrat financiare

Kontabiliteti për matjen e kontratave të realizuara të shërbimit nuk e lejon njohjen e punës në progres në datën e bilancit të gjendjes. Një kontraktues mund të ketë bërë kosto të kontratës që kanë të bëjnë me aktivitetin e ardhshëm të kontratës. Kostot e tilla të kontratës njihen si një pasuri, me kusht që të ketë gjasë që ato të rikuperohen. Kosto të tilla paraqesin një shumë të paguar nga klienti dhe shpesh klasifikohen si punë e kontratës në progres.

Prezantimi i rezultateve të matjes së kontratave, përfshirë ato tashmë të ndodhura, ende të pa njohura në llogarinë e fitimit dhe humbjeve të kostove të kontratës, duhet të bëhen në linjat e veçanta të bilancit të gjendjes:

a) shumat për pagesë nga klienti nga punët e kontratës IT (pasuritë aktuale), të cilat do të përfshijnë:

- të hyrat e kontabilizuara në llogarinë e fitimit ose humbjes, ende të pa faturuara

b) shumat për pagesë klientit nga kontratat IT (detyrimet afatshkurtra), të cilat do të përfshijnë:

- të hyrat e faturuara por jo të përfshira në llogarinë e fitimit ose humbjes dhe të rezervuara për t'u realizuar në periudhat e ardhshme.

17. Të arkëtueshmet tregtare dhe të tjera (afatshkurtra)

17.1. Përkufizimi

Entiteti do ta klasifikojë një pasuri si aktuale kur ajo i plotëson një nga kriteret e mëposhtme:

a) ai pret ta realizojë pasurinë, ose synon ta shesë ose konsumojë atë, në ciklin e tij normal të operimit

b) ai e mban pasurinë kryesisht për qëllime të tregtimit;

c) ai pret ta realizojë pasurinë brenda dymbëdhjetë muajve pas periudhës së raportimit;

d) pasuria është para kesh ose ekuivalent i saj, përveç nëse pasuria kufizohet nga shkëmbimi ose përdoret për ta shlyer një detyrim për të paktën dymbëdhjetë muaj pas periudhës së raportimit.

Sipas kritereve të mësipërme, entitetet duhet t'i prezantojnë në këtë pozicion të arkëtueshmet dhe pjesë të të arkëtueshmeve, afati i pagesës së të cilave bie 1 vit para datës së bilancit të gjendjes dhe të cilat do të realizohen në ciklin normal të operimit të entitetit, ose mbahen për qëllime të tregtimit. .

Të arkëtueshmet që kanë të bëjnë me pagesat e avanseve të dhëna furnitorëve, të cilat duhet të njihen si inventarë, si dhe pagesat e avanseve për blerje investive, që e rrisin vlerën e pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve, nuk do të njihen.

17.2. Matja

Të arkëtueshmet dhe huat që rezultojnë nga marrëveshjet që deklarojnë se pranuesi është i autorizuar të marrë para kesh ose pasuri tjera financiare nga një entitet, klasifikohen si pasuri financiare. Fillimisht ato maten me vlerën e drejtë. Njohja fillestare e të arkëtueshmeve është në vlerën e drejtë të shumës së arkëtueshme. Sidoqoftë, kur rrjedha e parasë kesh ose e ekuivalentëve të saj shtyhet, vlera e drejtë e shumës mund të jetë më e vogël se shuma nominale e parasë kesh/ ekuivalentëve të parasë kesh, të pranuara ose të arkëtueshme. Në raste të tilla, vlera e drejtë e shumës përcaktohet duke i skontuar të gjitha pranimet e ardhshme, duke përdorur një normë interesi të përcaktuar. Norma e përcaktuar e interesit përcaktohet më qartë nga këto dyja si në vijim:

a) norma mbizotëruese për një instrument të ngjashëm të një emetuesi me një vlerësim të ngjashëm krediti; ose

b) një normë interesi që e skonton shumën nominale të instrumentit në çmimin aktual të shitjes në para kesh, të mallrave ose shërbimeve.

Diferenca në mes të vlerës së drejtë dhe nominale të të arkëtueshmeve njihet si kosto interesi.

Pas njohjes fillestare, këto pasuri maten sipas kostos së amortizuar duke e përdorur metodën e interesit efektiv, e cila u shqyrtua në seksionin 8.2.

Avanset, të cilat nuk do të realizohen nga rrjedhat e parasë kesh ose pasurive tjera financiare, nuk klasifikohen si pasuri financiare dhe maten në vlerën nominale të parasë kesh ose ekuivalentëve të parasë kesh, të pranuara. Sipas kësaj, avanset e e paguara në një valutë të huaj nuk skontohen e as nuk vlerësohen në ditën e bilancit të gjendjes.

Nëse pagesa nuk është shtyrë në mënyrë të konsiderueshme (jo më shumë se 3 muaj), të arkëtueshmet njihen dhe kontabilizohen në shumat e faturuara paraprakisht, përfshirë të arkëtueshmet e dyshimta të dëmtuara, duke e pasur parasysh parimin e kujdesit. Nëse shuma e principalit të të arkëtueshmeve është rritur nga interesi i gjobitjes për shkak të një vonese në pagesë, ky interes do të prezantohet si e hyrë financiare në momentin e konstatimit të tyre.

Në ditën e bilancit të gjendjes, të arkëtueshmet në valutë të huaj (përveç pagesave të avanseve të përshkruara më lart, të cilat nuk janë pasuri financiare), duhet të rikalkulohen duke e përdorur normën mesatare të kursit të këmbimit, të vlefshme për këtë ditë nga Banka Kombëtare e Polonisë. Ky rregull nuk ka të bëjë me të arkëtueshmet nga kontratat e zbatimit të IT, të shprehura në valutë të huaj, në rast të të cilave janë identifikuar derivativët e përfshirë. Këto të arkëtueshme duhet të maten duke i përdorur normat e ardhshme të kursit të këmbimit që priten për pagesat në të ardhmen.

Entitetet janë të detyruara ta demonstrojnë normën e kursit të këmbimit të përdorur për rikalkulim. Diferencat në kursin e këmbimit duhet të klasifikohen si të hyra ose shpenzime financiare.

Të arkëtueshmet tregtare për çdo fundvit financiar llogariten duke i përdorur konfirmimet e bilancit. Të gjitha të arkëtueshmet afatshkurtra dhe afatgjata nga entitetet e Biznesit duhet të konfirmohen reciprokisht në ditën e përgatitjes së pasqyrave financiare.

17.3. Dëmtimi (impairment) i të arkëtueshmeve

Dëmtimet për të arkëtueshmet e dyshimta vlerësohen vetëm kur mbledhja e tyre e plotë sipas kushteve fillestare nuk është më e mundshme. Shuma e dëmtimit është diferenca në mes të vlerës kontabël të arkëtueshmeve dhe vlerës së tyre të rikuperueshme, e cila është vlera aktuale e rrjedhave të pritshme të parasë së gatshme, e skontuar, duke e përdorur normën e përshtatshme për debitorë të ngjashëm. Të arkëtueshmet e paarkëtueshme kontabilizohen si humbje në momentin që bëhen të paarkëtueshme.

Vlera e të arkëtueshmeve rregullohet në përputhje me gjasën e mbledhjes së tyre nga njohja e një dëmtimi që ka të bëjë me:

a) të arkëtueshmet nga debitorët insolventë, të debitorëve nën likuidim - deri në shumën që nuk mbulohet nga asnjë garanci ose letër tjetër me vlerë, e cila i është bërë e njohur likuiduesit ose gjyqtarit të litigacionit të insolvencës;
b) të arkëtueshmet nga debitorët në rast se pretendimi është refuzuar për shkak të faktit se

pasuria e debitorit nuk është e mjaftueshme për t'i përmbushur shpenzimet gjyqësore të procesit të insolvencës – plotësisht;

c) shumat e vëna në pyetje nga debitorët dhe shumat e skaduara, të cilat, sipas situatës financiare të debitorëve, ndoshta nuk do të paguhen në shumën e dakorduar - deri në shumën që nuk mbulohet nga asnjë garanci ose letër tjetër me vlerë;

d) të arkëtueshmet janë të barabarta me shumat që i rrisin të arkëtueshmet, të cilat ishin dëmtuar më parë - deri në këto shuma, deri në mbledhjen ose shlyerjen e tyre;

e) të arkëtueshmet e skaduara ose ato të paskaduara, të cilat ka shumë të ngjarë të mos mblidhen, në rastet e justifikuara me llojin e aktivitetit ose strukturën e klientëve - në shumën e dëmtimit të vlerësuar të besueshëm, përfshirë edhe atë të dëmtimit të përgjithshëm.

Për më tepër, politika e Biznesit kërkon të njihen humbjet nga dëmtimi në shuma jo më pak se:

- 100% e të arkëtueshmeve nën konteste gjyqësore, përveç nëse pretendimi është i pajustifikuar, gjë që mund të dëshmohet - entiteti mund të heqë dorë nga dëmtimi;
- 100% e të arkëtueshmeve të skaduara për më shumë se 12 muaj (nga dita e pagesës), duke i marrë parasysh edhe pagesat e palëve, marrëveshjet, etj., pas ditës së bilancit të gjendjes;
- 50% e të arkëtueshmeve të skaduara për më shumë se 6 muaj, por më pak se 12 muaj (nga dita e pagesës), duke i përfshirë pjesërisht pagesat, marrëveshjet, etj., pas ditës së bilancit të gjendjes.

Humbjet nga dëmtimi duhet të rezultojnë nga ngjarjet që kanë ndodhur para ditës së bilancit të gjendjes, si dhe ato që kanë ndodhur pas ditës së bilancit të gjendjes, deri në datën kur janë aprovuar pasqyrat financiare, nëse këto ngjarje kanë të bëjnë me të arkëtueshmet që nuk janë rishikuar në libra, në ditën e bilancit të gjendjes.

Humbjet nga dëmtimi i të arkëtueshmeve shpalosen si kosto operative ose si kosto financiare në rast se ato lidhen me interesin.

Kur rrethanat që kanë shkaktuar më parë humbje nga dëmtimi i të arkëtueshmeve të mos ekzistojnë më, shuma e dëmtimit e rrit vlerën e të arkëtueshmeve adekuate dhe kontabilizohet si e hyrë tjetër operative ose e hyrë financiare, plotësisht ose pjesërisht.

17.4. Shpalosjet dhe prezantimi i nevojshëm në pasqyrat financiare

Të arkëtueshmet tregtare dhe të arkëtueshmet e të tjera jo afatgjata (të përshkruara në kartën 12) paraqiten si pasuri aktuale (afatshkurtra) në bilancin e gjendjes.

Për të gjitha Bizneset e të arkëtueshmeve domethënëse, entitetet e Biznesit shpalosin informacione mbi karakterin e pozicionit të caktuar, përfshirë rregullat thelbësore dhe kushtet e

kontratës që lidhen me to, nëse ato kanë ndodhur, të cilat mund të ndikojnë në shumën, afatin dhe nivelin e sigurimit të rrjedhave të ardhshme të parasë kesh.

Për më tepër, entitetet ekonomike duhet të demonstrojnë informacion mbi qëllimin dhe karakterin e instrumenteve financiare për të gjitha klasat e të arkëtueshmeve. Shpalosjet duhet t'i përmbajnë rregullat thelbësore dhe kushtet e instrumenteve, të cilat mund të ndikojnë në shumën, afatin dhe nivelin e sigurimit të rrjedhës së ardhshme të parasë kesh. Këto shpalosje janë përshkruar në kapitullin 10, në lidhje me pasuritë e tjera financiare. Ekzistenca e letrave me vlerë mbi të arkëtueshmet mund të ndikojë në shumën ose sigurimin e rrjedhave të ardhshme të parasë kesh dhe duhet të shpaloset në këtë pozicion, së bashku me shumën e të arkëtueshmeve të siguruara dhe me përshkrimin e kësaj letre me vlerë.

18. Paraja kesh (përfshirë paranë kesh të kufizuar) dhe depozitat afatshkurtra

18.1. Përkufizimi

Paraja kesh dhe ekuivalentët e saj i nënkuptojnë pasuritë, vlera e të cilave është e ditur ose është e mundshme për t'u përcaktuar në njësi monetare nacionale, të huaj ose ndërkombëtare në formën e parasë kesh në dorë dhe parasë kesh të depozituar në llogari bankare, si dhe çeqet dhe kambialët nga palët tjera.

Paraja kesh dhe ekuivalentët e parasë kesh të njohura në bilancin e gjendjes përfshijnë para kesh në bankë dhe para të imëta, depozita afatshkurtra me datë fillestare të maturimit deri në tre muaj dhe instrumente tjera të likuiditetit të lartë.

Ekuivalentët e parasë kesh janë investime afatshkurtra, me likuiditet të lartë që janë lehtësisht të konvertueshme në shuma të ditura të parasë kesh, e të cilat i nënshtrohen një rreziku jo domethënës të ndryshimeve në vlerë.

Ekuivalentët e parasë kesh mbahen më shumë për qëllimin e përmbushjes së zotimeve afatshkurtra të parasë kesh, sesa për investime ose qëllime të tjera. Që një investim të kualifikohet si ekuivalent i parasë kesh, duhet të jetë lehtësisht i konvertueshëm në një shumë të njohur të parasë kesh dhe t'i nënshtrohet një rreziku jo domethënës të ndryshimeve në vlerë. Prandaj, një investim normalisht kualifikohet si ekuivalent i parasë kesh vetëm kur ka një maturim të shkurtër, të themi, tre muaj ose më pak nga data e blerjes. Investimet e ekuitetit përjashtohen nga ekuivalentët e parasë kesh, përveç nëse ato janë, në thelb ekuivalente të parasë kesh, për shembull në rastin e aksioneve preferenciale të blera brenda një periudhe të shkurtër të maturimit të tyre dhe me një datë të caktuar të shlyerjes.

Paraja kesh në transit gjithashtu kontabilizohet si para kesh (për shembull kjo është para kesh që transferohet midis llogarive bankare ose shlyerjeve të kartelave të kreditit). Çeqet vetanake të lëshuara, të parealizuara në datën e bilancit të gjendjes, e zvogëlojnë bilancin e parasë kesh në llogarinë bankare aktuale.

Depozitat e kufizuara bankare paraqiten si të arkëtueshme afatgjata ose afatshkurtra.

18.2. Matja

Paraja kesh matet në vlerën e saj nominale. Në rast të parasë kesh në llogaritë bankare, vlera e saj nominale përfshinë interesin e akumuluar nga banka, gjë që kontabilizohet si e hyrë financiare.

Në datën e bilancit të gjendjes të parasë kesh, të shprehur në valutë të huaj, duhet të përkthehet duke e përdorur mesataren e normës së kursit të këmbimit si në datën e bilancit të gjendjes, të caktuar nga Banka Kombëtare e Polonisë. Entitetet janë të obliguara ta shpalosin normën e përdorur të këmbimit. Diferencat e valutës së huaj që rezultojnë nga përkthimi njihen si të hyra ose kosto financiare. Diferencat e valutës së huaj do të kompensohen.

18.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Entitetet i shpalosin komponentët e parasë kesh edhe ekuivalentëve të parasë kesh dhe e prezantojnë një harmonizim të shumave në pasqyrën e rrjedhës së parasë kesh me zërat ekuivalentë, të raportuar në bilancin e gjendjes (sipas SNK 7.45).

Entitetet e Biznesit e shpalosin, bashkë me një koment nga menaxhmenti, shumën e parasë kesh dhe bilancin e ekuivalentëve të parasë kesh, të mbajtura nga ndërmarrja që nuk janë në dispozicion për përdorim nga Biznesi (sipas 7.48).

Informacioni shtesë mund të jetë i rëndësishëm për përdoruesit për ta kuptuar pozicionin financiar dhe likuiditetin e një ndërmarrjeje. Shpalosja e këtij informacioni, bashkë me një koment nga menaxhmenti, inkurajohet dhe mund të përfshijë (sipas SNK 7.50):

a) shumën e objekteve të, pa tërhequra të huazimit që mund të jenë në dispozicion për aktivitetet e ardhshme operative dhe për të shlyer zotime kapitale, duke treguar çdo kufizim në përdorimin e këtyre objekteve;

b) shumat e grumbulluara të rrjedhave të parasë kesh nga secila prej aktiviteteve operative, investuese dhe financiare që lidhen me interesat në sipërmarrjet e përbashkëta, të raportuara duke e përdorur konsolidimin proporcional;

c) totali i shumave të rrjedhave të parasë që përfaqësojnë rritje në kapacitetin operativ, ndaras nga ato rrjedha të parasë kesh që kërkohen për ta ruajtur kapacitetin operativ; dhe

d) shumat e grumbulluara të rrjedhave të parasë kesh që dalin nga aktivitetet operative, investuese dhe financiare të secilës industri dhe segmenti gjeografik të raportuar.

18.4. Numërimi i parasë kesh

Paraja kesh në dorë dhe letrat me vlerë (përveç letrave me vlerë të listuara publikisht) llogariten më 31 dhjetor të çdo viti.

Paraja kesh në banka, të arkëtueshmet, përfshirë huat e dhëna, kontabilizohen duke e përdorur konfirmimin e bilanceve më 31 dhjetor të çdo viti.

18.5. Prezantimi në pasqyrat financiare

Depozitat e parasë kesh dhe ato afatshkurtra shpalosen si pasuri aktuale (afatshkurtra), duke e përjashtuar të ashtuquajturën para kesh të kufizuar, e cila njihet si pasuri jo aktuale (afatgjatë).

19. Pasuritë afatgjata të mbajtura për shitje

19.1. Përkufizimi

Entitetet e klasifikojnë një pasuri jo aktuale (ose një Biznes të tyre të hequra nga përdorimi) si të mbajtur për shitje nëse vlera e tij kontabël do të rikuperohet kryesisht përmes një transaksioni shitjeje më shumë së përmes përdorimit të vazhdueshëm. Për të qenë kështu, pasuria (ose Biznesi i pasurive të hequra nga përdorimi) duhet të jetë në dispozicion për shitje të menjëhershme në gjendjen e tij aktuale, vetëm duke iu nënshtruar kushteve që janë të zakonshme për shitjen e pasurive të tilla (ose Bizneseve të atyre të hequra nga përdorimi) dhe shitja e tij duhet të ketë shumë gjasa.

Që shitja të ketë shumë gjasa, niveli adekuat i menaxhmentit duhet të angazhohet në një plan për ta shitur pasurinë (ose Biznesin e pasurive të hequra), dhe në një program aktiv për ta gjetur një blerës dhe për ta kompletuar planin. Për më tepër, pasuria (Biznesi i pasurive të hequra) duhet të tregtohet në mënyrë aktive për shitje me një çmim që është i arsyeshëm në raport me vlerën e tij aktuale të drejtë. Përveç kësaj, shitja duhet të kualifikohet për njohje si një shitje e përfunduar brenda një viti nga data e klasifikimit, përveç kur lejohet si në paragrafin më poshtë dhe veprimet e kërkuara për ta përfunduar planin duhet të tregojnë se nuk ka gjasa se do të bëhen ndryshime të rëndësishme në plan ose që ai plan do të tërhiqet.

Ngjarjet ose rrethanat mund ta zgjasin periudhën për ta kompletuar shitjen më gjatë se një vit. Një zgjatje e periudhës së nevojshme për ta kompletuar një shitje nuk e përjashton një pasuri (ose Biznes të pasurive të hequra) të klasifikohet si i mbajtur për shitje, nëse vonesa është shkaktuar nga ngjarje ose rrethana përtej kontrollit të entitetit dhe ka dëshmi të mjaftueshme që entiteti mbetet i zotuar në planin e tij për ta shitur pasurinë (ose Biznesin e pasurive të hequra). Kjo do të ndodhë kur plotësohen kriteret në Shtojcën B të SNRF 5.

19.2. Matja e pasurive jo aktuale (ose Bizneseve të pasurive të hequra) të klasifikuara si të mbajtura për shitje

Entitetet e Biznesit e matin një pasuri jo aktuale (ose Biznesin e pasurive të hequra) të klasifikuar si të mbajtur për shitje në vlerën e saj më të ulët të vlerës kontabël dhe në vlerën e drejtë, minus, kostot e shitjes.

Nëse një pasuri (ose Biznes i pasurive të hequra) e sapo blerë, i plotëson kriteret për t'u klasifikuar si e mbajtur për shitje, zbatimi i paragrafit të mësipërm do të rezultojë në atë që pasuria (ose Biznesi i pasurive të hequra) që matet me njohjen fillestare në vlerën më të ulët të vlerës kontabël të saj, nëse nuk është klasifikuar kështu (për shembull kostot) dhe vlerën e drejtë minus kostot për shitje. Prandaj, nëse pasuria (ose Biznesi i pasurive të hequra) blihet si pjesë e një kombinimi biznesi, ajo do të matet me vlerën e drejtë minus kostot e shitjes.

Kur shitja pritet të ndodhë më gjatë se një vit, entitetet do t’i matin kostot e shitjes në vlerën e tyre aktuale. Çdo rritje në vlerën aktuale të kostove të shitjes që del nga kalimi i kohës, do të prezantohet në fitim ose humbje si një kosto financimi.

Nëse një entitet nga Biznesi e ka klasifikuar një pasuri (ose Biznes të pasurive të hequra), si të mbajtur për shitje, por kriteret e mësipërme nuk plotësohen më, entiteti do të pushojë së klasifikuar pasurinë (ose Biznesin e pasurive të hequra) si të mbajtur për shitje.

Entitetet e matin një pasuri jo aktuale që pushon së klasifikuari si e mbajtur për shitje (ose pushon së përfshiri në një Biznes të pasurive të hequra si të mbajtura për shitje), nën:

a) vlerën e saj kontabël para se pasuria (ose Biznesi i pasurive të hequra), të klasifikohej si e mbajtur për shitje, e rregulluar për çfarëdo zhvlerësimi, amortizimi ose rivlerësimi që do të ishte njohur nëse pasuria (ose Biznesi i pasurive të hequra), nuk do të klasifikohej si e mbajtur për shitje, dhe

b) shumën e saj të rikuperueshme në datën e vendimit pasues për të mos e shitur[1].

Entitetet duhet të përfshijnë çdo rregullim të nevojshëm në vlerën kontabël të një pasurie jo aktuale që pushon së klasifikuari si e mbajtur për shitje te të hyrat[2] nga operimet e vazhdueshme në periudhën në të cilën kriteret në paragrafët e mësipërm nuk plotësohen më. Entitetet duhet ta prezantojnë atë rregullim në të njëjtin mbishkrim të pasqyrës së të hyrave, të përdorur për ta prezantuar një fitim ose humbje, nëse ka.

Nëse një entitet e heq një pasuri ose detyrim individual nga një Biznes i atyre të hequra nga përdorimi, të klasifikuar si të mbajtur për shitje, pasuritë dhe detyrimet e mbetura nga Biznesi i atyre të hequra, që do të shiten, do të vazhdojnë të maten si një Biznes, vetëm nëse Biznesi i plotëson kriteret në paragrafët që e përcaktojnë klasifikimin e pasurive jo aktuale, të mbajtura për shitje. Përndryshe, pasuritë jo aktuale të mbetura të Biznesit, që i plotësojnë individualisht kriteret për t'u klasifikuar si të mbajtura për shitje, do të maten individualisht në vlerën më të ulët të vlerës së tyre kontabël dhe vlerën e drejtë, minus kostot e shitjes në atë datë. Çdo pasuri jo aktuale që nuk i plotëson kriteret do të pushojë së klasifikuari si e mbajtur për shitje.

19.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Biznesi e prezanton dhe shpalos informacionin që ua mundëson përdoruesve të pasqyrave financiare t'i vlerësojnë efektet financiare të operimeve të ndërprera dhe heqjen nga përdorimi të pasurive jo aktuale (ose Bizneseve të pasurive të hequra), (sipas SNRF 5.30).

Biznesi i shpalos (sipas SNRF 5.33):

a) një shumë të vetme në pasqyrën e të hyrave që e përfshinë totalin e:

   i) fitimit ose humbjes pas tatimit, të operimeve të ndërprera; dhe

[1] Nëse pasuria jo aktuale është pjesë e një njësie që gjeneron para kesh, shuma e tij e rikuperueshme është vlera kontabël që do të ishte njohur pas alokimit të ndonjë humbjeje nga dëmrimi që del në atë njësi që gjeneron para kesh në përputhje me SNK 36.

[2] Përveç nëse pasuria është pasuri e paluajtshme, makineri apo pajisje apo pasuri e paprekshme që është rivlerësuar në përputhje me SNK 16 ose SNK 38 para klasifikimit si të mbajtur për shitje, ku në këtë rast rregullimi do të trajtohet si një rritje ose ulje e rivlerësimit.

ii) fitimit ose humbjes pas tatimit, të njohur nga matja në vlerën e drejtë minus kostot e shitjes, ose nga pasuritë e hequra ose Biznesit (Bizneseve) të pasurive të hequra që e përbëjnë operimin e ndërprerë;

b) një analizë të shumës së vetme nën (a) në:

i. të hyrat, shpenzimet dhe fitimin ose humbjen para tatimit të operimeve të ndërprera;
ii. shpenzimet përkatëse të tatimit mbi fitimin siç kërkohet nga paragrafi 81 (h) i SNK 12;

iii. fitimin ose humbjen e njohur nga matja në vlerën e drejtë minus kostot e shitjes, ose nga heqja e pasurive ose Biznesit (Bizneseve) të pasurive të hequra që e përbëjnë operimin e ndërprerë; dhe

iv. shpenzimet përkatëse të tatimit mbi të hyrat siç kërkohet nga paragrafi 81 (h) i SNK 12.

Analiza mund të prezantohet në shënime ose në pasqyrën e të hyrave. Nëse prezantohet në pasqyrën e të hyrave, ajo do të prezantohet në një seksion të identifikuar që ka të bëjë me operimet e ndërprera, d.m.th., ndaras nga operimet e vazhdueshme. Nuk kërkohet analizë për Bizneset e pasurive të hequra që janë vartës, që i përmbushin kriteret për t'u klasifikuar si të mbajtur për shitje gjatë blerjes;

c) rrjedhat neto të parasë kesh që u atribuohen aktiviteteve operative, investuese dhe financiare të operimeve të ndërprera. Këto shpalosje mund të paraqiten në shënime ose në faqen e pasqyrave financiare. Këto shpalosje nuk kërkohen për Bizneset e pasurive të hequra që janë vartës të rinj, që i përmbushin kriteret për t'u klasifikuar si të mbajtur për shitje gjatë blerjes.

Biznesi i riprezanton shpalosjet në paragrafin e mësipërm për periudhat e mëparshme të prezantuara në pasqyrat financiare, në mënyrë që shpalosjet të kenë të bëjnë me të gjitha operimet që janë ndërprerë nga data e bilancit të gjendjes për periudhën e fundit të prezantuar (sipas SNRF 5.34).

Nëse Biznesi pushon së klasifikuari një komponent të një entiteti si të mbajtur për shitje, rezultatet e operimeve të komponentit të prezantuar më parë në operimet e ndërprera, në përputhje me paragrafët 33-35 të SNRF 5, do të riklasifikohen dhe përfshihen në të hyrat nga operimet e vazhdueshme për të gjitha periudhat e prezantuara. Shumat për periudhat paraprake do të përshkruhen si të riprezantuara (sipas SNRF 5.36).

Çdo fitim ose humbje nga rivlerësimi i një pasurie jo aktuale (ose Biznesi të pasurive të hequra) e klasifikuar si e mbajtur për shitje, që nuk e përmbush përkufizimin e një operimi të ndërprerë, do të përfshihet në fitimin ose humbjen nga operimet e vazhdueshme (sipas SNRF 5.37).

Klasat kryesore të pasurive dhe detyrimeve të klasifikuara si të mbajtura për shitje, do të shpalosen ndaras ose në faqen e bilancit të gjendjes ose në shënime, përveç ashtu si lejohet nga paragrafi 39 i SNRF 5. Biznesi e prezanton ndaras çdo të hyrë ose shpenzim kumulativ të njohur direkt si ekuitet, që ka të bëjë më një pasuri jo aktuale (ose Biznes të pasurive të hequra) të klasifikuar si e mbajtur për shitje (sipas SNRF 5.38).

Nëse Biznesi i pasurive të hequra është një vartës i blerë rishtas, që i plotëson kriteret për t'u klasifikuar si i mbajtur për shitje gjatë blerjes, nuk kërkohet shpalosja e klasave kryesore të pasurive dhe detyrimeve (sipas SNRF 5.39).

Biznesi e shpalos sipas SNRF 5.41, informacionin e mëposhtëm në shënimet në periudhën në të cilën një pasuri jo aktuale (ose Biznes i pasurive të hequra), është klasifikuar ose si e mbajtur për shitje ose si e shitur:

a) një përshkrim të pasurisë jo aktuale (ose Biznesit të pasurive të hequra);

b) një përshkrim të fakteve dhe rrethanave të shitjes, ose që çon në heqjen e pritur, si dhe mënyrën dhe kohën e pritshme të asaj shitjeje;

c) fitimin ose humbjen e njohur dhe, nëse nuk paraqitet ndaras në pasqyrën e të hyrave, mbishkrimin në pasqyrën e të hyrave që e përfshinë atë fitim ose humbje;

d) nëse, është i zbatueshme segmenti në të cilin prezantohet pasuria jo aktuale (ose Biznesi i pasurive të hequra) në përputhje me SNK 14 Segmenti që raporton.

Nëse zbatohet paragrafi 26 ose paragrafi 29 i SNRF 5, Biznesi e shpalos, në periudhën e vendimit për ta ndryshuar planin për ta shitur pasurinë jo aktuale (ose Biznesin e pasurive të hequra), një përshkrim të fakteve dhe rrethanave që çojnë në këtë vendim dhe efektin e vendimit mbi rezultatet e operimeve për periudhën dhe çdo periudhë paraprake, të prezantuar (sipas SNRF 5.42).

Sa i përket aktivitetit të ndërprerë, do të shpaloset informacioni i mëposhtëm mbi detyrimet tatimore (sipas SNK 12.81):

a) fitimi ose humbja nga ndërprerja; dhe

b) fitimi ose humbja nga aktivitetet e zakonshme të operimit të ndërprerë për periudhën, së bashku me shumat përkatëse për secilën periudhë paraprake të prezantuar;

Biznesi i shpalos rrjedhat neto të parasë kesh që i atribuohen aktiviteteve operative, investuese dhe financiare të operimeve të ndërprera. Këto shpalosje mund të prezantohen në shënime ose në pasqyrat financiare. Këto shpalosje nuk kërkohen për Bizneset e pasurive të hequra që janë vartës të rinj, që i përmbushin kriteret për t'u klasifikuar si të mbajtura për shitje gjatë blerjes (sipas SNRF 5.33).

19.4. Prezantimi në pasqyrat financiare

Pasuritë afatgjata të klasifikuara si të mbajtura për shitje prezantohen si klasë e ndarë e pasurive, poshtë zërit të pasurive aktuale (afatshkurtra). Ndërsa, detyrimet që lidhen drejtpërdrejt me pasuritë afatgjata të klasifikuara si të mbajtura për shitje prezantohen si klasë e ndarë e detyrimeve, e prezantuar nën zërin e detyrimeve afatshkurtra.

20. Dëmtimi i pasurive

20.1. Përkufizimi

Një **humbje nga dëmtimi** është shuma me të cilën vlera kontabël e një pasurie ose e një njësie që gjeneron para kesh e tejkalon shumën e rikuperueshme.

Shuma e rikuperueshme e një pasurie ose e një njësie që gjeneron para kesh, është vlera e saj më e larta e vlerës së saj të drejtë, minus kostot e shitjes dhe vlera e saj në përdorim.

Vlera në përdorim është vlera aktuale e rrjedhave të ardhshme të parasë kesh që pritet të derivojnë nga një pasuri ose njësi që gjeneron para kesh.

Njësia që gjeneron para kesh është Biznesi më i vogël i identifikueshëm i pasurive që gjeneron rrjedha hyrëse të parasë kesh, që janë kryesisht të pavarura nga rrjedhat hyrëse të parasë kesh nga pasuritë tjera ose Bizneset e pasurive.

20.2. Identifikimi i një pasurie që mund të dëmtohet

Biznesi e vlerëson në çdo datë raportimin, nëse ka ndonjë indikator që një pasuri mund të jetë dëmtuar. Nëse, ekziston ndonjë tregues i tillë Biznesi do ta vlerësojë shumën e rikuperueshme të pasurisë.

Pavarësisht nëse ka ndonjë indikator të dëmtimit Biznesi gjithashtu është i detyruar ta:

a) testojë një pasuri të paprekshme me një jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar ose një pasuri të paprekshme që ende nuk është në dispozicion për përdorim, për dëmtim, çdo vit, duke e krahasuar vlerën e saj kontabël me vlerën e saj të rikuperueshme. Ky test i dëmtimit mund të bëhet në çdo kohë gjatë një periudhe vjetore, me kusht që të bëhet në të njëjtën kohë çdo vit. Pasuri të ndryshme të paprekshme mund të testohen për dëmtim në kohë të ndryshme. Sidoqoftë, nëse një pasuri e tillë e paprekshme është njohur fillimisht gjatë periudhës aktuale vjetore, ajo pasuri a paprekshme do të testohet për dëmtim para fundit të periudhës aktuale vjetore.

b) testojë zërin e mirë të blerë në një kombinim biznesi për dëmtim çdo vit

Gjatë vlerësimit, nëse ka ndonjë indikator që një pasuri mund të jetë dëmtuar, Biznesi i shqyrton në minimum indikacionet e mëposhtme:

Burimet e jashtme të informacionit

a) gjatë periudhës vlera e tregut të një pasurie ka rënë ndjeshëm, më shumë sesa pritej si rezultat i kalimit të kohës ose përdorimit të zakonshëm.

b) ndryshime domethënëse me një efekt të kundërt në entitetet nga Biznesi, kanë ndodhur gjatë periudhës, ose do të ndodhin në një të ardhme të afërt, në mjedisin teknologjik, të tregut, ekonomik ose ligjor, në të cilin vepron një entitet i Biznesit ose në treg, e të cilit i dedikohet një pasuri.

c) normat e interesit të tregut ose norma tjera të tregut të kthimit të investimeve janë rritur gjatë periudhës, dhe ato rritje ka të ngjarë të ndikojnë në normën e skontimit të përdorur në kalkulimin e vlerës së një pasurie në përdorim dhe ta ulin materialisht shumën e rikuperueshme të pasurisë.

d) vlera kontabël e pasurive neto të Biznesit është më e madhe se kapitalizimi i saj në treg.

Burimet e brendshme të informacionit

a) ekzistojnë dëshmi të vjetërsimit ose dëmtimit fizik të një pasurie.

b) ndryshime të rëndësishme me një efekt të kundërt në entitetet e Biznesit, kanë ndodhur gjatë periudhës, ose pritet të ndodhin në të ardhmen e afërt, në masën në të cilën, apo në mënyrën në të cilën, përdoret një pasuri ose pritet të përdoret. Këto ndryshime e përfshijnë pasurinë që është duke u lënë mënjanë, planet për ta ndërprerë ose ristrukturuar operimin, të cilit i përket një pasuri, planet për heqjen nga përdorimi të një pasurie para datës së pritur paraprakisht, dhe rivlerësimin e jetëgjatësisë së dobishme të një pasurie si të përcaktuar e jo si të pacaktuar.

c) janë në dispozicion dëshmitë nga raportimi i brendshëm që tregojnë se performanca ekonomike e një pasurie është, ose do të jetë, më e keqe se sa pritej.

Lista më lart nuk është shteruese. Entitetet e Biznesit mund të identifikojnë indikacione të tjera, që një pasuri mund të jetë dëmtuar dhe për ato po ashtu do të jetë e nevojshme qe entitetet ta përcaktojnë shumën e rikuperueshme të pasurisë, ose në rastin e zërit të mirë ta bëjnë një test të dëmtimit.

Dëshmitë nga raportimi i brendshëm që japin indikacione se një pasuri mund të jetë dëmtuar e përfshin ekzistencën e:

a) rrjedhave të parasë kesh për blerjen e pasurisë, ose nevojave pasuese për para kesh për operimin dhe/ose mirëmbajtjen e saj, që janë dukshëm më të larta se ato të buxhetuara fillimisht;

b) rrjedhave aktuale neto të parasë kesh ose fitimin ose humbjen operative që rrjedhin nga pasuria, që janë dukshëm më të këqija se ato të buxhetuara;

c) një rënieje të ndjeshme të rrjedhave të parasë kesh ose fitimit operativ neto të buxhetuar, ose një rritje të konsiderueshmetëe humbjes së buxhetit, që rrjedh nga pasuria; ose

d) humbjet operative ose rrjedhat dalëse neto të parasë kesh për pasurinë, kur shumat e

periudhës aktuale grumbullohen me shumat e buxhetuara për të ardhmen.

Nëse ka indikator që një pasuri mund të jetë dëmtuar, kjo mund të jep indikacione që jetëgjatësia e dobishme e mbetur, metoda e zhvlerësimit (amortizimit) ose vlera e mbetur për pasurinë, duhet të rishikohen dhe rregullohen në përputhje me Standardin e zbatueshëm për pasurinë, edhe nëse nuk njihet asnjë humbje nga dëmtimi për pasurinë.

20.3. Matja e shumës së rikuperueshme

Nuk është gjithmonë e nevojshme të përcaktohet edhe vlera e drejtë e një pasurie minus kostot e shitjes, e edhe vlera e tij në përdorim. Nëse, cilado prej këtyre shumave e tejkalon vlerën e bartur të pasurisë, pasuria nuk është dëmtuar dhe nuk është e nevojshme të vlerësohet shuma tjetër.

Shuma e rikuperueshme përcaktohet për një pasuri individuale, përveç nëse pasuria nuk gjeneron rrjedha hyrëse të parasë kesh, që janë kryesisht të pavarura nga ato të pasurive të tjera ose Bizneseve të pasurive. Nëse është kështu, shuma e rikuperueshme përcaktohet për njësinë që gjeneron para kesh, të cilës i përket pasuria, përveç nëse:

c) vlera e drejtë e pasurisë minus kostot e shitjes është më e lartë se vlera e saj kontabël; ose

d) vlera e pasurisë në përdorim mund të vlerësohet se është afër vlerës së saj të drejtë minus kostot e shitjes, dhe vlera e drejtë minus kostot e shitjes mund të përcaktohet.

Paragrafët më lart kërkojnë që një pasuri e paprekshme me një jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar, të testohet për dëmtim çdo vit, duke e krahasuar vlerën e saj kontabël me vlerën e saj të rikuperueshme, pavarësisht nëse ka ndonjë indikator se ajo mund të jetë dëmtuar. Sidoqoftë, kalkulimi më i fundit i detajuar i shumës së rikuperueshme të një pasurie të tillë, të bërë në një periudhë paraprake mund të përdoret në testin e dëmtimit për atë pasuri në periudhën aktuale, me kusht që të plotësohen të gjitha kriteret e mëposhtme:

a) nëse, pasuria e paprekshme nuk gjeneron rrjedha hyrëse të parasë kesh nga përdorimi i vazhdueshëm, që janë të pavarura nga ato të pasurive të tjera ose Bizneseve të pasurive dhe për këtë arsye testohen për dëmtim si pjesë e njësisë që gjeneron para kesh, të cilës i përkasin, pasuritë dhe detyrimet që e përbëjnë atë njësi nuk kanë ndryshuar ndjeshëm që nga kalkulimi më i fundit i shumës së rikuperueshme;

b) kalkulimi më i fundit i shumës së rikuperueshme ka rezultuar në një shumë që e tejkalon vlerën e bartur të pasurisë me një diferencë substanciale; dhe

c) bazuar në një analizë të ngjarjeve që kanë ndodhur dhe rrethanave që kanë ndryshuar që nga kalkulimi më i fundit i shumës së rikuperueshme, gjasat janë të vogla që përcaktimi i shumës aktuale të rikuperueshme të jetë më i vogël se sa vlera kontabël e pasurisë.

Në kalkulimin e vlerës së një pasurie në përdorim, do të pasqyrohen elementët në vijim:

a) një vlerësim i rrjedhave të ardhshme të parasë kesh që entiteti pret të rrjedhin nga pasuria;

b) pritjet në lidhje me variacionet e mundshme në shumën ose kohën e atyre rrjedhave të ardhshme të parasë kesh;

c) vlera kohore e parasë, e përfaqësuar nga norma aktuale e interesit pa rrezik të tregut;

d) çmimi për mbajtjen e pasigurisë së vetvetishme të pasurisë; dhe

e) faktorë të tjerë, siç është jo likuiditeti, që pjesëmarrësit e tregut do ta reflektonin në çmimin e rrjedhave të ardhshme të parasë kesh që entitetet presin ta derivojnë nga pasuria.

Vlerësimi i vlerës në përdorim të një pasurie i përfshinë hapat e mëposhtëm:

a) vlerësimin e rrjedhave hyrëse dhe dalëse të parasë kesh të ardhshme, që do të vijnë nga përdorimi i vazhdueshëm i pasurisë dhe nga heqja përfundimtare e saj; dhe

b) aplikimin e normës adekuate të skontimit për ato rrjedha të ardhshme të parasë kesh.

20.4. Vlerësimi i rrjedhave të ardhshme të parasë kesh

Në matjen e vlerës në përdorim, entitetet e Biznesit janë të detyruara t'i bëjnë këto në vijim:

e) projeksione të rrjedhës së parasë kesh mbi supozime të arsyeshme dhe mbështetëse, që e përfaqësojnë vlerësimin më të mirë të menaxhmentit për gamën e kushteve ekonomike që do të ekzistojnë gjatë jetëgjatësisë së dobishme të pasurisë. Pesha më e madhe duhet t'u jepet dëshmive të jashtme.

f) Projeksione të rrjedhës së parasë kesh mbi buxhetet/parashikimet më të fundit financiare të aprovuara nga menaxhmenti, por ato duhet të përjashtojnë çdo vlerësim të rrjedhës hyrëse apo dalëse të parasë së ardhshme kesh, që mund të dalë nga ristrukturimet e ardhshme ose nga përmirësimi apo rritja e performancës së pasurisë. Projeksionet e bazuara në këto buxhete/parashikime do ta mbulojnë, në maksimum, një periudhë prej pesë vjetësh, përveç nëse mund të justifikohet një periudhë më e gjatë.

g) vlerësimi i projeksioneve të rrjedhës së parasë kesh duhet të bëhet përtej periudhës së mbuluar nga buxhetet/parashikimet më të fundit, duke i ekstrapoluar projeksionet e bazuara në buxhetet/parashikimet, duke përdorur një normë të qëndrueshme ose në rënie të rritjes për vitet pasuese, përveç nëse një normë në rritje mund të justifikohet. Kjo normë e rritjes nuk duhet ta kalojë normën mesatare afatgjatë të rritjes për produktet, industritë, ose vendin apo vendet në të cilat operon entiteti, ose për tregun në të cilin përdoret pasuria, përveç nëse një normë më e lartë mund të justifikohet.

Menaxhmenti e vlerëson arsyeshmërinë e supozimeve mbi të cilat bazohen projeksionet e rrjedhës aktuale të parasë kesh, duke i ekzaminuar shkaqet e diferencave në mes të projeksioneve të rrjedhës së parasë kesh në të kaluarën dhe rrjedhës faktike të parasë kesh. Menaxhmenti është i obliguar të sigurojë që supozimet në të cilat bazohen projeksionet e rrjedhës së parasë kesh të jenë

në përputhje me rezultatet faktike të së kaluarës, me kusht që efektet e ngjarjeve ose rrethanave që kanë pasuar, që nuk kane ekzistuar kur janë gjeneruar ato rrjedha faktike të parasë kesh, e bëjnë këtë të jetë adekuate.

Vlerësimet e rrjedhave të ardhshme të parasë kesh i përfshijnë:

a) projeksionet e rrjedhave hyrëse të parasë kesh nga përdorimi i vazhdueshëm i pasurisë;

b) projeksionet e rrjedhave dalëse të parasë kesh që domosdoshmërisht kanë ndodhur për të gjeneruar rrjedhë hyrëse të parasë kesh nga përdorimi i vazhdueshëm i pasurisë (përfshirë edhe rrjedhat dalëse të parasë kesh për ta përgatitur pasurinë për përdorim) dhe mund t'i atribuohen drejtpërdrejt, ose t'i alokohen, mbi një bazë të arsyeshme dhe të qëndrueshme, pasurisë; dhe

c) rrjedhat e parasë kesh neto, nëse ka, që do të pranohen (ose paguhen) për heqjen nga përdorimi të pasurisë në fund të jetëgjatësisë saj të dobishme.

Vlerësimet e rrjedhave të ardhshme të parasë kesh dhe norma e skontimit pasqyrojnë supozime të qëndrueshme mbi rritjen e çmimeve që i atribuohen inflacionit të përgjithshëm. Prandaj, nëse norma e skontimit e përfshinë efektin e rritjes së çmimeve që i atribuohet inflacionit të përgjithshëm, rrjedhat e ardhshme të parasë kesh vlerësohen në kushte nominale. Nëse norma e skontimit e përjashton efektin e rritjes së çmimeve që i atribuohet inflacionit të përgjithshëm, rrjedhat e ardhshme të parasë kesh vlerësohen në kushte reale (por përfshijnë rritje ose ulje specifike të çmimeve të ardhshme).

Rrjedhat e ardhshme të parasë kesh vlerësohen për pasurinë në gjendjen e saj aktuale.
Vlerësimet e rrjedhave të ardhshme të parasë kesh nuk duhet t'i përfshijnë rrjedhat hyrëse apo dalëse të parasë kesh që pritet të dalin nga:

a) një ristrukturim i ardhshëm për të cilin një entitet ende nuk është zotuar; ose

b) një përmirësim apo rritje e performancës së pasurisë.

Vlerësimet e rrjedhave të ardhshme të parasë kesh nuk duhet t'i përfshijnë:

a) rrjedhat hyrëse apo dalëse të pasurisë nga aktivitetet e financimit; apo
b) pranimet nga, ose pagesat e tatimit mbi të hyrat.

Vlerësimi i rrjedhave të parasë kesh neto që do të pranohen (ose paguhen) për heqjen nga përdorimi të një pasurie në fund të jetëgjatësisë së saj të dobishme, do të jetë shuma që një entitet pret ta marrë nga heqja, nga përdorimi i pasurisë në një transaksion, në mes të palëve mirë të informuara dhe të vullnetshme, pas të jenë zbritur kostot e vlerësuara të heqjes nga përdorimi.

Norma (normat) e skontimit do të jetë (jenë) një normë (më shumë norma) të para tatimit që i pasqyron (i pasqyrojnë) vlerësimet aktuale të tregut të:

a) vlerës kohore të parasë; dhe

b) rreziqeve specifike të pasurisë, për të cilat vlerësimet e rrjedhës së ardhshme të parasë së gatshme nuk janë rregulluar.

Një humbje nga dëmtimi njihet menjëherë në fitim ose humbje, përveç nëse pasuria mbahet në shumën e rivlerësuar në përputhje me një Standard tjetër (për shembull, në përputhje me modelin e rivlerësimit në SNK 16 Pasuritë e paluajtshme, Makineritë dhe Pajisjet). Çdo humbje nga dëmtimi i një pasurie të rivlerësuar do të trajtohet si një rënie e rivlerësimit në përputhje me atë Standardin tjetër.

Kur shuma e vlerësuar për një humbje nga dëmtimi është më e madhe se vlera kontabël e pasurisë me të cilën ka të bëjë, Biznesi do ta njohë një detyrim nëse, dhe vetëm nëse, kjo kërkohet nga një Standard tjetër.

Pas njohjes së një humbjeje nga dëmtimi, ngarkesa e zhvlerësimit (amortizimit) për pasurinë do të rregullohet në periudhat e ardhshme për ta alokuar vlerën e rishikuar të pasurisë, minus vlerën e tij të mbetur (nëse ka), mbi një bazë sistematike gjatë jetëgjatësisë së saj të dobishme, që i ka mbetur.

Nëse ka ndonjë indikacion që një pasuri mund të jetë dëmtuar, vlerësohet shuma e rikuperueshme për pasurinë individuale. Nëse nuk është e mundur të vlerësohet shuma e rikuperueshme e pasurisë individuale, entitetet duhet ta përcaktojnë shumën e rikuperueshme të njësisë që gjeneron para kesh, të cilës i përket pasuria (njësia që gjeneron para kesh, e pasurisë).

Nëse ekziston një treg aktiv për rendimentin e prodhuar nga një pasuri apo një Biznes pasurish, ajo pasuri apo Biznes i pasurive do të identifikohen si një njësi që gjeneron para kesh, edhe nëse disa ose të gjitha rendimentet përdoren në mënyrë interne. Nëse rrjedhat hyrëse të parasë kesh, të gjeneruara nga ndonjë pasuri apo njësi që gjeneron para kesh, ndikohen nga çmimi i transferimit të brendshëm, entitetet do ta përdorin vlerësimin më të mirë të menaxhmentit, të çmimit (çmimeve) të ardhshëm që mund të arrihet në transaksionet e vlerësimit:

a) rrjedhat hyrëse të parasë kesh, të përdorura për ta përcaktuar vlerën e përdorimit të pasurisë ose njësisë që gjeneron para kesh; dhe

b) rrjedhat dalëse të parasë kesh, të përdorura për ta përcaktuar vlerën në përdorim të pasurive të tjera ose njësive që gjenerojnë para kesh, që ndikohen nga çmimi i transferimit të brendshëm.

Njësitë që gjenerojnë para kesh duhet të identifikohen vazhdimisht nga periudha në periudhë për të njëjtën pasuri, ose lloje të pasurive, përveç nëse ndryshimi është justifikuar.

20.5. *Zëri i mirë*

Për qëllime të testimit të dëmtimit, zëri i mirë i fituar në një kombinim biznesi, nga data e blerjes, do t'i alokohet secilës prej njësive që gjenerojnë para kesh apo Bizneseve të njësive që gjenerojnë para kesh, të blerësit, që pritet të përfitojnë nga sinergjia e kombinimit, pavarësisht nëse pasuritë

ose detyrimet e tjera të të blerit u janë caktuar atyre njësive, ose Bizneseve të njësive. Secila njësi ose Biznes njësish të cilave u është alokuar zëri i mirë duhet ta:

h) përfaqësojë nivelin më të ulët brenda një entiteti, në të cilën monitorohet zëri i mirë për qëllime të menaxhimit të brendshëm; dhe
i) të mos jetë më i madh se një segment i bazuar në formatin primar ose sekondar të raportimit të entitetit, të përcaktuar në përputhje me SNK 14 Segmenti që raporton.

Nëse zëri i mirë i është alokuar një njësie që gjeneron para kesh e heqë nga përdorimi një operim brenda asaj njësie, zëri i mirë që ka të bëjë me operimin e hequr do të jetë:

a) përfshirë në vlerën kontabël të operimit kur përcaktohet fitimi ose humbja nga heqja nga përdorimi; dhe

b) matur në bazë të vlerave relative të operimit të hequr dhe pjesës së mbajtur të njësisë që gjeneron para kesh, përveç nëse një entitet i Biznesit mund ta demonstrojë se ndonjë metodë tjetër e pasqyron më mirë zërin e mirë që ka të bëjë me operimin e hequr.

Nëse entitetet e riorganizojnë strukturën e tyre të raportimit në një mënyrë që e ndryshon përbërjen e një ose më shumë njësive që gjenerojnë para kesh, të cilave u është alokuar zëri i mirë, zëri i mirë do të rialokohet në njësitë e prekura. Ky rialokim do të kryhet duke e përdorur një qasje të vlerës relative, të ngjashme me atë të përdorur kur entitetet e heqin një operim nga njësia që gjeneron para kesh, përveç nëse entitetet mund ta demonstrojnë që ndonjë metodë tjetër e pasqyron më mirë zërin e mirë, që ka të bëjë me njësitë e riorganizuara.

Kur zëri i mirë ka të bëjë me një njësi që gjeneron para kesh, por nuk i është alokuar asaj njësie, njësia do të testohet për dëmtim, sa herë që ekziston ndonjë indikator që njësia mund të jetë dëmtuar, duke e krahasuar vlerën kontabël të njësisë, e duke përjashtuar çdo zë të mirë, me shumën e tij të rikuperueshme.

Një humbje nga dëmtimi do të njihet për një njësi që gjeneron para kesh (Biznesin më të vogël të njësive që gjenerojnë para kesh, të cilave u është alokuar zëri i mirë ose një pasuri e korporatës) nëse, dhe vetëm nëse, shuma e rikuperueshme e njësisë (Biznesit të njësive) është më e vogël se vlera kontabël e njësisë (Biznesit të njësive). Humbja nga dëmtimi do të alokohet për ta reduktuar vlerën kontabël të pasurive të njësisë (Biznesit të njësive) në radhën si në vijim:

a) së pari, për ta reduktuar vlerën kontabël të çdo zëri të mirë të alokuar në njësinë që gjeneron para kesh (Biznesin e njësive); dhe

b) pastaj, të pasurive tjera të njësisë (Biznesit të njësive) proporcionalisht, mbi bazën e vlerës kontabël të secilës pasuri në njësi (Biznes të njësive).

Këto reduktime në vlerat kontabël do të trajtohen si humbje nga dëmtimi i pasurive individuale dhe do të njihen në llogarinë e fitimit ose humbjes si një shpenzim, përveç nëse pasuria e veçantë njihet në shumën e rivlerësuar në përputhje me standardet e tjera.

Në alokimin e një humbjeje nga dëmtimi, një entitet nuk do ta reduktojë vlerën kontabël të një pasurie më poshtë se më e larta e:

a) vlerës së saj të drejtë minus kostot e shitjes (nëse përcaktohet);

b) vlerës së saj në përdorim (nëse mund të përcaktohet); dhe

c) zeros.

Shuma e humbjes nga dëmtimi që ndryshe do t'i ishte alokuar pasurisë, do t'i alokohet proporcionalisht pasurive të tjera të njësisë (Biznesit të njësive).

20.6. Koha e testeve të dëmtimit

Testi vjetor i dëmtimit për një njësi që gjeneron para kesh, të cilës i është alokuar zëri i mirë mund të bëhet në çdo kohë gjatë një periudhe vjetore, me kusht që testi të kryhet në të njëjtën kohë çdo vit. Njësi të ndryshme që gjenerojnë para kesh mund të testohen për dëmtim në kohë të ndryshme. Sidoqoftë, nëse disa ose të gjithë zërat e mirë, të alokuar njësisë që gjeneron para kesh, janë blerë në një kombinim biznesi gjatë periudhës aktuale vjetore, ajo njësi duhet të testohet për dëmtim para përfundimit të periudhës aktuale vjetore. Nëse, pasuritë që e përbëjnë njësinë që gjeneron para kesh, së cilës i është alokuar zëri i mirë, testohen për dëmtim në të njëjtën kohë me njësinë që përmban zërin e mirë, ato do të testohen për dëmtim përpara njësisë që e përmban zërin e mirë. Në mënyrë të ngjashme, nëse njësitë që gjenerojnë para kesh e përbëjnë një Biznes të njësive që gjenerojnë para kesh, të cilave u është shpërndarë zëri i mirë, testohen për dëmtim në të njëjtën kohë me Biznesin e njësive që e përmbajnë zërin e mirë, njësitë individuale do të testohen për dëmtim përpara Biznesit të njësive që e përmbajnë zërin e mirë.

Kalkulimi më i fundit i detajuar, i bërë në një periudhë paraprake, i shumës së rikuperueshme të një njësie që gjeneron para kesh, së cilës iu është alokuar zëri i mirë, mund të përdoret në testin për dëmtim të asaj njësie në periudhën aktuale, me kusht që të plotësohen të gjitha kriteret si më poshtë:

j) pasuritë dhe detyrimet që e përbëjnë njësinë nuk kanë ndryshuar ndjeshëm që nga kalkulimi më i fundit i shumës së rikuperueshme;

k) kalkulimi më i fundit i shumës së rikuperueshme ka rezultuar në një shumë që e ka tejkaluar vlerën kontabël të njësisë me një margjinë të konsiderueshme; dhe

l) bazuar në një analizë të ngjarjeve që kanë ndodhur dhe rrethanave që kanë ndryshuar që nga kalkulimi më i fundit i shumës së rikuperueshme, gjasat janë të vogla që një përcaktim i tanishëm i shumës së rikuperueshme të jetë më i vogël se sa vlera aktuale e bartur e njësisë.

20.7. Anulimi i një humbjeje nga dëmtimi

Entitetet e Biznesit do ta vlerësojnë në çdo datë raportimi, nëse ka ndonjë indikator që një humbje nga dëmtimi e njohur në periudhat e mëparshme për një pasuri, përveç e zërit të mirë (dëmtimet

e zërit të mirë mund të mos anulohen), mund të mos ekzistojë më ose mund të ketë rënë. Nëse ekziston ndonjë indikator i tillë, entitetet duhet ta vlerësojnë shumën e rikuperueshme të kësaj pasurie.

Në vlerësimin nëse ka ndonjë indikacion që një humbje nga dëmtimi, e njohur në periudhat paraprake për një pasuri, përveç e zërit të mirë, mund të mos ekzistojë më ose mund të ketë rënë, entitetet duhet t'i marrin në konsideratë, në minimum, indikacionet si më poshtë:

Burimet e jashtme të informacionit

m) vlera e tregut të pasurisë është rritur ndjeshëm gjatë periudhës.

n) kanë ndodhur ndryshime të rëndësishme gjatë periudhës, me një efekt të favorshëm në entitet, ose do të ndodhin në të ardhmen e afërt, në mjedisin teknologjik, tregtar, ekonomik ose ligjor, në të cilin operojnë entitetet, ose në tregun të cilit i është dedikuar pasuria.

o) normat e interesit të tregut ose norma tjera të tregut të kthimit të investimeve kanë rënë gjatë periudhës dhe ato rënie ka të ngjarë të ndikojnë në normën e skontimit të përdorur në kalkulimin e vlerës së pasurisë në përdorim dhe ta rrisin materialisht shumën e rikuperueshme të pasurisë.

Burimet e brendshme të informacionit

p) kanë ndodhur ndryshime të rëndësishme gjatë periudhës, me një efekt të favorshëm në entitete, ose pritet të ndodhin në të ardhmen e afërt, në masën në të cilën ose në mënyrën në të cilën pasuria është përdorur ose pritet të përdoret. Këto ndryshime i përfshijnë kostot e ndodhura gjatë periudhës për ta përmirësuar ose rritur performancën e pasurisë, apo për ta ristrukturuar operimin të cilit pasuria i përket.

q) janë në dispozicion dëshmitë nga raportimi i brendshëm që tregojnë se performanca ekonomike e pasurisë është, ose do të jetë më e mirë sesa pritej.

Një humbje nga dëmtimi e njohur në periudhat paraprake, për një pasuri, përveç e zërit të mirë, do të anulohet, nëse dhe vetëm, nëse ka pasur ndryshim në vlerësimet e përdorura për ta përcaktuar shumën e rikuperueshme të pasurisë, që nga njohjes e humbjes së fundit nga dëmtimi. Në këtë rast, përveç situatave të përshkruara më poshtë, vlera kontabël e pasurisë duhet të rritet në shumën e saj të rikuperueshme. Kjo rritje është një anulim i një humbjeje nga dëmtimi.

Vlera e rritur kontabël e një pasurie, përveç e zërit të mirë, që i atribuohet një anulimi të një humbjeje nga dëmtimi, nuk duhet ta kalojë vlerën kontabël që do të ishte përcaktuar (neto e amortizimit ose zhvlerësimit) nëse, nuk do të njihej ndonjë humbje nga dëmtimi për pasurinë në vitet paraprake.

Një anulim i një humbjeje nga dëmtimi për një pasuri, përveç zërit të mirë, do të njihet menjëherë në fitim ose humbje, pos nëse pasuria mbahet në shumën e rivlerësuar në përputhje me një standard tjetër (për shembull, modeli i rivlerësimit në SNK 16 Pasuritë e paluajtshme, Makineritë

dhe Pajisjet). Çdo anulim i një humbje nga dëmtimi i një pasurie të rivlerësuar, do të trajtohet si një rritje e rivlerësimit në përputhje me atë Standard tjetër.

Pasi të njihet një anulim i një humbjeje nga dëmtimi, ngarkesa e zhvlerësimit (amortizimit) për pasurinë, do të rregullohet në periudhat e ardhshme për ta alokuar vlerën e rishikuar të pasurisë, minus vlerën e saj të mbetur (nëse ka), mbi një bazë sistematike gjatë pjesës së mbetur të jetëgjatësisë së saj të dobishme.

Një anulim i një humbjeje nga dëmtimi për një njësi që gjeneron para kesh do të alokohet në pasuritë e njësisë, përveç zërit të mirë, proporcionalisht me vlerën kontabël të këtyre pasurive. Këto rritje në vlerat kontabël do të trajtohen si anulime të humbjeve nga dëmtimi për pasuritë individuale dhe do të njihen në përputhje me paragrafët më lart.

Në alokimin e një anulimi të një humbjeje nga dëmtimi për një njësi që gjeneron para kesh, vlera kontabël e një pasurie nuk do të rritet mbi nivelin më të ulët të:

a) shumës së saj të rikuperueshme (nëse mund përcaktohet); dhe

b) vlerës kontabël që do të ishte përcaktuar (vlera neto e amortizimit ose zhvlerësimit), nëse nuk do të njihej asnjë humbje nga dëmtimi për pasurinë në periudhat paraprake. Shuma e anulimit të humbjes nga dëmtimi që përndryshe do t'i ishte alokuar pasurisë, do t'i alokohet proporcionalisht pasurive të tjera të njësisë, përveç zërit të mirë. Një humbje nga dëmtimi e njohur për zë të mirë nuk do të anulohet në një periudhë pasuese.

20.8. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Biznesi i shpalos këto në vijim, për secilën klasë të pasurive (sipas SNK 36.126):

r) shumën e humbjeve nga dëmtimi, të njohura në fitim ose humbje gjatë periudhës dhe zërin (zërat) e pasqyrës së të hyrave në të cilat janë përfshirë ato humbje nga dëmtimi.

s) shumën e anulimeve të humbjeve nga dëmtimi, të njohura në fitim ose humbje gjatë periudhës dhe zëri (zërat) e pasqyrës së të hyrave në të cilat ato anulohen ato humbje nga dëmtimi.

t) shumën e humbjeve nga dëmtimi i pasurive të rivlerësuara, të njohura drejtpërdrejt në ekuitet gjatë periudhës.

u) shumën e anulimeve të humbjeve nga dëmtimi i pasurive të rivlerësuara, të njohura drejtpërdrejt në ekuitet gjatë periudhës.

Biznesi i shpalos këto në vijim, për secilën humbje materiale nga dëmtimi, të njohur ose të anuluar gjatë periudhës për një pasuri individuale, duke e përfshirë zërin e mirë, ose një njësi që gjeneron para kesh (sipas SNK 36.130):

a) ngjarjet dhe rrethanat që kanë çuar në njohjen ose anulimin e humbjes nga dëmtimi.

b) shumën e humbjes nga dëmtimi, të njohur ose të anuluar.

c) për një pasuri individuale:
   i) natyrën e pasurisë; dhe
   ii) nëse entitetet e raportojnë informacionin e segmentit në përputhje me SNK 14, nga segmenti që raportohet, bazuar në formatin kryesor të raportimit të entiteteve.

d) për një njësi që gjeneron para kesh:

   i) një përshkrim të njësisë që gjeneron para kesh (si p.sh., nëse është linjë produkti, makineri, operim biznesi, zonë gjeografike ose segment i raportuar, siç përcaktohet në SNK 14);

   ii) shumën e humbjes nga dëmtimi, të njohur ose të anuluar nga klasa e pasurive dhe, nëse entitetet e raportojnë informacionin e segmentit në përputhje me SNK 14, nga segmenti që raportohet, bazuar në formatin kryesor të raportimit të entiteteve; dhe

   iii) nëse grumbullimi i pasurive për identifikimin e njësisë që gjeneron para kesh ka ndryshuar që nga vlerësimi i mëhershëm i shumës së rikuperueshme të njësisë që gjeneron para kesh (nëse ka), një përshkrim të mënyrës aktuale dhe të mëparshme të grumbullimit të pasurive dhe arsyet e ndryshimit të mënyrës së identifikimit të njësisë që gjeneron para kesh.

e) Nëse shuma e rikuperueshme e pasurisë (njësia që gjeneron para kesh) është vlera e saj e drejtë minus kostot e shitjes, ose vlerën e saj në përdorim.

f) Nëse shuma e rikuperueshme është vlera e drejtë minus kostot e shitjes, bazën e përdorur për ta përcaktuar vlerën e drejtë minus kostot e shitjes (si p.sh., nëse vlera e drejtë është përcaktuar duke iu referuar një tregu aktiv) dhe

g) Nëse shuma e rikuperueshme është vlera në përdorim, normën (normat) e skontimit të përdorur në vlerësimin aktual dhe vlerësimin e mëparshëm (nëse ka) të vlerës në përdorim.

Biznesi e shpalos informacionin në vijim për humbjet e grumbulluara nga dëmtimi dhe anulimet e grumbulluara të humbjeve nga dëmtimi, të njohura gjatë periudhës, për të cilën nuk shpaloset asnjë informacion:

a) klasat kryesore të pasurive të prekura nga humbjet nga dëmtimi dhe klasat kryesore të pasurive të ndikuara nga anulimet e humbjeve nga dëmtimi.

b) ngjarjet dhe rrethanat kryesore që kanë çuar në njohjen e këtyre humbjeve nga dëmtimi dhe anulimin e humbjeve nga dëmtimi.

Një entitet inkurajohet, sipas SNK 36.132, t'i shpalosë supozimet e përdorura për ta përcaktuar shumën e rikuperueshme të pasurive (njësive që gjenerojnë para kesh) gjatë periudhës. Sidoqoftë,

paragrafi 134 i SNK 36 kërkon që një entitet të shpalosë informacion për vlerësimet e përdorura për ta matur shumën e rikuperueshme të një njësie që gjeneron para kesh, kur zëri i mirë ose një pasuri e paprekshme me një jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar, përfshihen në vlerën kontabël të asaj njësie.

Nëse ndonjë pjesë e zërit të mirë të blerë në një kombinim biznesi gjatë periudhës nuk është alokuar në një njësi që gjeneron të hyra (Biznes njësish) në datën e raportimit, shuma e zërit të mirë të pa alokuar, do të shpaloset së bashku me arsyet pse kjo shumë mbetet e pa alokuar (sipas SNK 36.133).

Biznesi do ta shpalosë informacionin e nevojshëm nga pika (a) deri në (f), për secilën njësi (Biznes të njësive) që gjeneron para kesh, për të cilën vlera kontabël e zërit të mirë ose e pasurive të paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar, të alokuar në atë njësi (Biznes të njësive), është domethënëse në krahasim me vlerën totale kontabël të zërit të mirë ose pasurive të paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar, të entitetit (SNK 36.134):

a) vlerën kontabël të zërit të mirë të alokuar në njësi (Biznes të njësive).

b) vlerën kontabël të pasurive me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar, të alokuara në njësi (Biznesin e njësive).

c) bazën mbi të cilën është përcaktuar shuma e rikuperueshme e njësisë (Biznesit të njësive), (p.sh. vlerën në përdorim ose vlerën e drejtë, minus kostot e shitjes).

d) Nëse shuma e rikuperueshme e njësisë (Biznesit të njësive) bazohet në vlerën në përdorim:

   i) një përshkrim të secilit supozim kyç në të cilin menaxhmenti i ka bazuar projektimet e rrjedhave të parasë kesh për periudhën e mbuluar nga buxhetet/parashikimet më të fundit. Supozimet kyçe janë ato për të cilat shuma e rikuperueshme e njësisë (Biznesit të njësive), është më e ndjeshme.

   ii) një përshkrim të qasjes së menaxhmentit për përcaktimin e vlerës (vlerave) së caktuar për secilin supozim kyç, nëse ato vlera e pasqyrojnë përvojën në të kaluarën ose, nëse është adekuate, janë konsistente me burimet e jashtme të informacionit, dhe, nëse jo, si dhe pse ndryshojnë nga përvoja në të kaluarën apo nga burimet e jashtme të informacionit.

   iii) periudha gjatë së cilës menaxhmenti ka projektuar rrjedha të parasë kesh, të bazuara në buxhetet/parashikimet financiare të aprovuara nga menaxhmenti dhe, kur një periudhë më e gjatë se pesë vjet përdoret për një njësi (Biznes të njësive), që gjeneron para kesh, një shpjegim pse arsyetohet ajo periudhë më e gjatë.

   iv) shkalla e rritjes e përdorur për t'i ekstrapoluar projektimet e rrjedhës së parasë kesh përtej periudhës së mbuluar nga buxhetet/parashikimet më të fundit dhe arsyetimin për përdorimin e çdo norme rritjeje që e tejkalon normën mesatare të rritjes afatgjate për produktet, industritë ose vendin apo vendet, në të cilat një entitet operon, ose për tregun të cilit i është dedikuar njësia (Biznesi i njësive).

v) norma (normat) e skontimit e aplikuar në projeksionet e rrjedhës së parasë kesh.

e) Nëse shuma e rikuperueshme e njësisë (Biznesit të njësive) bazohet në vlerën e drejtë minus kostot e shitjes, metodologjinë e përdorur për ta përcaktuar vlerën e drejtë minus kostot e shitjes. Nëse vlera e drejtë minus kostot e shitjes nuk përcaktohet duke e përdorur një çmim të vëzhguar të tregut për njësinë (Biznesin e njësive), do të shpaloset edhe informacioni i mëposhtëm:

   i) një përshkrim i secilit supozimi kyç në të cilin menaxhmenti e ka bazuar përcaktimin e vlerës së drejtë minus kostot e shitjes. Supozimet kryesore janë ato për të cilat shuma e rikuperueshme e njësisë (Biznesit të njësive) është më e ndjeshme.

   ii) një përshkrim të qasjes së menaxhmentit për përcaktimin e vlerës (vlerave) së caktuar për secilin supozim kyç, nëse ato vlera e pasqyrojnë përvojën në të kaluarën ose, nëse është e përshtatshme, janë konsistente me burimet e jashtme të informacionit, dhe, nëse jo, si dhe pse ndryshojnë nga përvoja në të kaluarën ose nga burimet e jashtme të informacionit.

f) Nëse një ndryshim i arsyeshëm i mundshëm në një supozim kyç mbi të cilin menaxhmenti e ka bazuar përcaktimin e shumës së rikuperueshme të njësisë (Biznesit të njësive) do të bënte që vlera kontabël e njësisë (Biznesi i njësive) ta tejkalojë shumën e rikuperueshme:

   i) shumën nga e cila shuma e rikuperueshme e njësisë (Biznesit të njësive) e tejkalon vlerën e saj kontabël.

   ii) vlerën e caktuar për supozimin kyç.

   iii) shumën nga e cila vlera e caktuar për supozimin kyç duhet të ndryshojë, pasi t'i ketë përfshirë efektet pasuese të atij ndryshimi në variablat e tjerë, të përdorur për ta matur shumën e rikuperueshme, në mënyrë që shuma e rikuperueshme e njësisë (Biznesit të njësive) të jetë e barabartë me vlerën e saj kontabël.

Nëse pak nga, ose e tërë vlera kontabël e zërit të mirë ose pasurive të paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të papërcaktuar, alokohet nëpër njësi (Biznese njësish), të shumta që gjenerojnë para kesh, dhe shuma e alokuar në këtë mënyrë për secilën njësi (Biznes të njësive), nuk është domethënëse në krahasim me vlerën totale kontabël të zërit të mirë ose pasurive të paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar të entitetit, ai fakt duhet të shpaloset, së bashku me vlerën totale kontabël të zërit të mirë ose pasurive të paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar, të alokuara për ato njësi (Biznese të njësive). Për më tepër, nëse shumat e rikuperueshme të ndonjërës prej atyre njësive (Bizneseve të njësive) bazohen në të njëjtën supozim (supozime) kyç dhe vlera totale kontabël e zërit të mirë ose pasurive të paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar, që u është alokuar atyre, është e konsiderueshme në krahasim me vlerën totale kontabël të zërit të mirë ose pasurive të paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar të entitetit, një entitet duhet të japë shpalosje për këtë fakt, bashkë me (SNK 36.135):

a) vlerën e grumbulluar kontabël të zërit të mirë, të alokuar në ato njësi (Biznese të njësive).

b) vlerën totale kontabël të pasurive të paprekshme me jetëgjatësi të dobishme të pacaktuar, të alokuara në ato njësi (Biznese të njësive).

c) një përshkrim të supozimit (supozimeve) kyç.

d) një përshkrim të qasjes së menaxhmentit për përcaktimin e vlerës (vlerave) së caktuar për supozimin (supozimet) kyç, nëse ato vlera e pasqyrojnë përvojën në të kaluarën ose, nëse është adekuate, janë konsistente me burimet e jashtme të informacionit, dhe, nëse jo, si dhe pse ato ndryshojnë nga përvoja në të kaluarën ose nga burimet e jashtme të informacionit.

e) nëse një ndryshim i arsyeshëm i mundshëm në supozimin (supozimet) kyç do të bënte që totali i vlerave kontabël i njësive (Bizneseve të njësive) ta tejkalojnë totalin e vlerave të tyre të rikuperueshme:

   i) vlerën me të cilën totali i vlerave të rikuperueshme të njësive (Biznese të njësive) e tejkalon totalin e vlerave kontabël të tyre.

   ii) vlera (vlerat) e caktuara për supozimin (supozimet) kyçe.

   iii) vlerën me të cilën supozimi (supozimet) kyçe duhet të ndryshojnë, pasi të përfshijnë çdo efekt pasues të ndryshimit në variablat tjera, të përdorura për të matur vlerën e rikuperueshme, në mënyrë që totali i shumave të rikuperueshme të njësive të jetë i barabartë me totalin e vlerave të tyre kontabël.

Biznesi duhet të shpalosë, në total, në lidhje me blerjet dhe heqjen e vartësve ose njësive tjera të biznesit gjatë periudhës, secilën nga këto në vijim (SNK 7.40):

a) totalin e blerjes ose heqjes;

b) pjesën e vlerës së blerjes ose të heqjes, të shkarkuar me anë të parasë kesh dhe ekuivalentëve të saj;

c) shumën e parasë kesh dhe ekuivalentëve të saj në njësinë e vartësit apo biznesit të blerë ose të hequr; dhe

d) shumën e pasurive dhe detyrimeve, ndryshe nga paraja kesh dhe ekuivalentë e saj, në njësinë e vartësit apo biznesit të blerë ose të hequr, të përmbledhura nga secila kategori kryesore.

21. Ekuiteti

21.1. Përkufizimi

Ekuiteti prezantohet në vlerën e tij nominale. Ekuiteti përfshinë:

a) kapitalin aksionar, të emetuar dhe të paguar;

b) primin e lidhur me aksionin që e tejkalon vlerën nominale të stoqeve;

c) aksionet vetanake, edhe ato të mbajtura për shitje edhe aksionet e patërheqshme, të prezantuara si një vlerë negative në ekuitet;

d) fitimet neto të parealizuara, në lidhje me matjen e derivativëve;

e) rezervën e rivlerësimit, që rezulton nga vlerësimi i investimeve afatgjata dhe afatshkurtra;

f) diferencat në valutë nga përkthimi i vartësve;

g) fitimet e mbajtura dhe fitimin/humbjen neto të periudhës raportuese;

h) interesat e pakicave.

Ekuiteti që ka dalë nga konvertimi i letrave me vlerë të borxhit, detyrimeve dhe huave në aksione, prezantohet në vlerën nominale të letrave me vlerë të borxhit, detyrimeve dhe huave, duke e përfshirë zbritjen e amortizuar ose primin, interesin e përllogaritur deri në datën e shkëmbimit, e cila nuk do të paguhet, diferencat e parealizuara të këmbimit të valutës së huaj dhe kostot e lidhura me emetimin e aksioneve të kapitalizuara.

Rezerva e rivlerësimit përfshin:

a) të hyrat nga tatimi i shtyrë që kanë të bëjnë me transaksionin e kredituar ose të ngarkuar me ekuitetitn e tij, njihet në zërin që i përket (për shembull pasuritë financiare të mbajtura për shitje në rezervën e rivlerësimit)

b) rezultatet e rivlerësimit/zhvlerësimit të pasurive të prekshme,

c) humbjet nga dëmtimi i pasurive, të rivlerësuara më parë.

21.2. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Biznesi do t'i shpalosë këto më poshtë, ose në faqen e bilancit të gjendjes ose në shënimet (sipas SNK 1.76):

i) për secilën klasë të kapitalit aksionar:

   i) numrin e aksioneve të autorizuara;

   ii) numrin e aksioneve të emetuara dhe të paguara plotësisht, dhe të emetuara por jo të paguara plotësisht;

   iii) vlerën nominale për aksion, ose se aksionet nuk kanë vlerë nominale;

   iv) një harmonizim të numrit të aksioneve në qarkullim (outstanding) në fillim dhe në fund të periudhës;

   v) të drejtat, preferencat dhe kufizimet që i bashkëngjiten asaj klase, duke i përfshirë kufizimet në shpërndarjen e dividendëve dhe ripagimin e kapitalit;

   vi) aksionet në entitet, të mbajtura nga entiteti apo vartësit apo bashkëpunëtorët e tij; dhe

   vii) aksionet e rezervuara për emetim sipas opsioneve dhe kontratave për shitjen e aksioneve, duke i përfshirë afatet dhe shumat; dhe

j) një përshkrim të natyrës dhe qëllimit të secilës rezervë brenda ekuitetit.

22. Provizionet

22.1. Përkufizimi

Një provizion është një detyrim i kohës apo shumës së pasigurt.

Një provizion duhet të njihet kur:

a) një entitet e ka një detyrim aktual (ligjor ose konstruktiv) si rezultat i një ngjarjeje të kaluar

b) ka të ngjarë që një rrjedhje dalëse e resurseve që përmbajnë përfitime ekonomike do të kërkohet për ta shlyer detyrimin; dhe

c) mund të bëhet një vlerësim i besueshëm i shumës së detyrimit.

Nëse këto kushte nuk plotësohen, asnjë provizion nuk duhet të njihet.

Në raste të rralla, nuk është e qartë nëse ekziston ndonjë detyrim aktual. Në këto raste, një ngjarje e kaluar konsiderohet se shkakton një detyrim aktual, nëse duke i marrë parasysh të gjitha dëshmitë në dispozicion, ka më shumë të ngjarë që të mos ekzistojë detyrimi aktual në datën e bilancit të gjendjes.

Përdorimi i vlerësimeve është një pjesë thelbësore e përgatitjes së pasqyrave financiare dhe nuk e minon besueshmërinë e tyre. Në veçanti, kjo është e vërtetë në rastin e provizioneve, të cilat për nga natyra janë më të pasigurta se shumica e zërave të tjerë të bilancit të gjendjes. Me përjashtim të rasteve jashtëzakonisht të rralla, entitetet mund ta përcaktojnë një sërë rezultatesh të mundshme dhe për këtë arsye mund ta bëjnë një vlerësim të detyrimit që është mjaft i besueshëm, për t'u përdorur në njohjen e një provizioni. Nëse megjithatë nuk mund të bëhet ndonjë vlerësim i besueshëm, ekziston një detyrim që nuk mund të njihet. Kjo përgjegjësi shpaloset si një detyrim kontingjent.

Ngjarje detyruese është një ngjarja që krijon një detyrim ligjor ose konstruktiv, ku si rezultat ndërmarrja nuk ka asnjë alternativë reale për shlyerjen e këtij detyrimi.

22.2. Matja

Shuma e njohur si provizion duhet të jetë vlerësimi më i mirë i shpenzimeve që kërkohen për ta shlyer detyrimin aktual në datën e bilancit të gjendjes.

Vlerësimi më i mirë i shpenzimeve që kërkohen për ta shlyer detyrimin aktual është shuma që një entitet do ta paguante në mënyrë racionale për ta shlyer detyrimin në datën e bilancit të gjendjes, ose për ta transferuar atë te një palë e tretë në atë kohë. Shpesh do të jetë e pamundur ose tepër e shtrenjtë për ta shlyer, ose transferuar një detyrim në datën e bilancit të gjendjes. Sidoqoftë, vlerësimi i shumës që një entitet do ta paguante në mënyrë racionale për ta shlyer, ose transferuar

detyrimin e jep vlerësimin më të mirë të shpenzimeve, që kërkohen për ta shlyer detyrimin aktual në datën e bilancit të gjendjes.

Vlerësimet e rezultatit dhe efektit financiar përcaktohen nga gjykimi i menaxhmentit të ndërmarrjes, i plotësuar nga përvoja e transaksioneve të ngjashme dhe, në disa raste, raportet nga ekspertët e pavarur. Dëshmitë e konsideruara përfshijnë çdo dëshmi shtesë të siguruar nga ngjarjet pas datës së bilancit të gjendjes.

Rreziqet dhe pasiguritë që në mënyrë të pashmangshme i rrethojnë shumë ngjarje dhe rrethana, duhet të merren parasysh në arritjen e vlerësimit më të mirë të një provizioni.

Kur efekti i vlerës kohore të parave është material, shuma e provizionit duhet të jetë vlera aktuale e shpenzimeve që pritet të kërkohen për ta shlyer detyrimin.

Për shkak të vlerës kohore të parave, provizionet në lidhje me rrjedhat dalëse të parave, që vijnë shpejt pas datës së bilancit të gjendjes, janë më të vështira se ato kur rrjedhat dalëse të parave të shumës së njëjtë, dalin më vonë. Prandaj, provizionet skontohen, kur efekti është material.

Norma (apo normat) e skontimit duhet të jetë një normë (ose norma) para tatimit që i pasqyrojnë vlerësimet aktuale të tregut të vlerës së parave dhe rreziqeve specifike të detyrimit (detyrimeve). Norma (normat) e skontimit nuk duhet t'i pasqyrojnë rreziqet për të cilat janë rregulluar vlerësimet e rrjedhave të ardhshme të parasë kesh.

Ngjarjet e ardhshme që mund të ndikojnë në shumën që kërkohet për ta shlyer një detyrim duhet të pasqyrohen në shumën e një provizioni, kur ka dëshmi të mjaftueshme objektive se ato do të ndodhin.

Fitimet nga heqja e pritur e pasurive nuk merren parasysh gjatë matjes së një provizioni, edhe nëse heqja e pritur është e lidhur ngushtë me ngjarjen që e shkakton provizionin. Në vend të kësaj, një entitet i njeh fitimet nga heqjet e pritura të pasurive në kohën e specifikuar nga Standardi Ndërkombëtar i Kontabilitetit që merret me pasuritë në fjalë.

Provizionet duhet të rishikohen në çdo datë të bilancit të gjendjes dhe të rregullohen për ta pasqyruar vlerësimin më të mirë aktual. Nëse, nuk ka më të ngjarë që një rrjedhë e resurseve që përfshijnë përfitime ekonomike do të nevojitet për ta shlyer detyrimin, provizioni duhet të anulohet.

Një provizion duhet të përdoret vetëm për shpenzimet, për të cilat provizioni është njohur fillimisht.

22.3. Zbatimi i rregullave të njohjes dhe matjes

Provizionet nuk duhet të njihen për humbjet e ardhshme operative.

Humbjet e ardhshme operative nuk e përmbushin përkufizimin e një detyrimi dhe kriteret e përgjithshme të njohjes, të përcaktuara për provizione.

Nëse një entitet i Biznesit ka një kontratë që është e rëndë, detyrimi aktual sipas kontratës duhet të njihet dhe matet si provizion.

Ristrukturimi

Një provizion për kostot e ristrukturimit njihet vetëm kur plotësohen kriteret e përgjithshme të njohjes së provizioneve. Paragrafët më poshtë përcaktojnë se si kriteret e përgjithshme të njohjes zbatohen për ristrukturimet.

Më poshtë janë shembujt e ngjarjeve që mund të bien nën përkufizimin e ristrukturimit:

d) shitja ose përfundimi i një linje biznesi;

e) mbyllja e lokacioneve të biznesit në një vend ose rajon, ose zhvendosja e aktiviteteve të biznesit nga një vend ose rajon në tjetrin;

f) ndryshimet në strukturën e menaxhimit, për shembull, eliminimi i një shtrese të menaxhmentit; dhe

g) riorganizimet themelore që kanë një efekt material në natyrën dhe fokusin e operimeve të ndërmarrjes.

Një detyrim konstruktiv për ristrukturim del vetëm kur një ndërmarrje:

a) e ka një plan të detajuar zyrtar për ristrukturimin, duke e identifikuar të paktën:

   i) biznesin ose një pjesë të biznesit në fjalë;

   ii) lokacionet kryesore të prekura;

   iii) lokacionin, funksionin dhe numrin e përafërt të punonjësve që do të kompensohen për përfundimin e shërbimeve të tyre;

   iv) shpenzimet që do të ndërmerren; dhe

   v) kur do të zbatohet plani; dhe

b) ka ngritur një pritje të vlefshme tek të prekurit se do të kryejë ristrukturim duke filluar ta zbatojë atë plan ose duke i njoftuar ata që preken nga plani me karakteristikat kryesore të tij.

Duhet të sigurohen dëshmitë që një entitet i Biznesit ka filluar ta zbatojë planin e ristrukturimit, për shembull, me çmontimin e makinerive ose shitjen e pasurive ose me njoftimin publik të karakteristikave kryesore të planit. Një njoftim publik i një plani të hollësishëm për ristrukturim përbën një detyrim konstruktiv për ristrukturim, vetëm nëse bëhet në mënyrë të tillë dhe në detaje të mjaftueshme (p.sh., përcaktimi i karakteristikave kryesore të planit) që krijon pritje të vlefshme

te palët e tjera si klientët, furnitorët dhe punonjësit (ose përfaqësuesit e tyre), se ndërmarrja do të bëjë ristrukturim.

Asnjë detyrim nuk del për shitjen e një operimi, derisa ndërmarrja të zotohet për shitje, d.m.th., të ketë një marrëveshje të detyrueshme të shitjes.

Një provizion i ristrukturimit duhet t'i përfshijë vetëm shpenzimet direkte që dalin nga ristrukturimi, të cilat janë ato që i kanë të dyja si në vijim:

a) detyrimisht janë të shkaktuara nga ristrukturimi; dhe

b) nuk janë të ndërlidhura me aktivitetet e vazhdueshme të ndërmarrjes.

Një provizion i ristrukturimit nuk përfshin kosto si:

a) ritrajnimi ose zhvendosja e personelit të vazhdueshëm;

b) marketingu; ose

c) investime në sisteme dhe rrjete të reja distribuimit.

Këto shpenzime kanë të bëjnë me performancën e ardhshme të biznesit dhe nuk janë detyrime për ristrukturim në datën e bilancit të gjendjes. Shpenzime të tilla njihen me të njëjtën bazë sikur të kishin dalë pavarësisht nga ristrukturimi.

22.4. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Për secilën klasë të provizioneve Biznesi i shpalos (sipas SNK 37.84), (informacioni krahasues nuk kërkohet):

h) vlerën kontabël në fillim dhe në fund të periudhës;

i) provizionet shtesë të bëra në periudhë, përfshirë rritjen e provizioneve ekzistuese;

j) shumat e përdorura (d.m.th., të dala dhe të ngarkuara me provizion) gjatë periudhës;

k) shumat e papërdorura, të anuluara gjatë periudhës; dhe

l) rritjen gjatë periudhës në shumën e skontuar që del nga kalimi i kohës dhe efekti i çdo ndryshimi në normën e skontimit.

Një entitet duhet t'i shpalosë, për secilën klasë të provizioneve (sipas SNK 37.85), këto në vijim:

a) përshkrimin e shkurtër të natyrës së detyrimit dhe kohën e pritshme të çdo rrjedhe dalëse që rezulton nga përfitimet ekonomike;

b) indikatorin e pasigurive në lidhje me sasinë ose kohën e atyre rrjedhave dalëse. Kur është e nevojshme për ta siguruar informacionin e duhur, një entitet duhet t'i shpalosë supozimet kryesore të bëra në lidhje me ngjarjet në të ardhmen; dhe

c) shumën e çdo rimbursimi të pritur, duke e përshkruar shumën e çdo pasurie që është njohur për atë rimbursim të pritur.

Në raste jashtëzakonisht të rralla, shpalosja e disa informacioneve, ose e të gjithë informacionit të kërkuar nga paragrafët 84 deri 85 të SNK 37, mund të pritet të japë paragjykim serioz të pozicionit të ndërmarrjes në një kontest me palët e tjera mbi çështjen e provizionit. Në raste të tilla, një entitet nuk ka nevojë ta shpalosë informacionin, por duhet ta shpalosë natyrën e përgjithshme të kontestit, bashkë me faktin dhe arsyen pse, informacioni nuk është shpalosur (sipas SNK 37.92).

Në rast të kombinimeve të biznesit, blerësi i njeh ndaras si pjesë të alokimit të kostos së kombinimit vetëm pasuritë, detyrimet dhe detyrimet kontingjente të identifikueshme të të blerit, që kanë ekzistuar në datën e blerjes dhe i plotësojnë kriteret e njohjes. Prandaj:

a) blerësi do t'i njohë detyrimet për përfundimin ose zvogëlimin e aktiviteteve të të blerit si pjesë e alokimit të kostos së kombinimit vetëm kur i bleri ka në datën e blerjes, një detyrim ekzistues për ristrukturim, të njohur në përputhje me SNK 37 Provizionet, Detyrimet Kontingjente dhe Pasuritë Kontingjente; dhe

b) blerësi, kur e alokon koston e kombinimit nuk do t'i njohë detyrimet për humbjet në të ardhmen, ose kostot e tjera që priten të ndodhin si rezultat i kombinimit të biznesit (sipas SNRF 3.41).

22.5. Prezantimi në pasqyrat financiare

Provizionet prezantohen në bilancin e gjendjes nën detyrimet, si detyrimet afatgjata dhe afatshkurtra.

22.6. Provizionet për riparime garancie

Provizionet për riparimet e garancisë krijohen kur entiteti që ofron shërbime ose shet mallra jep garanci falas për periudhën e caktuar, të përcaktuar në kontratë. Në rast të dorëzimit të pajisjeve, entiteti krijon provizione për riparime të garancisë vetëm nëse zotohet që të ofrojë shërbime nën garanci, për një periudhë më të gjatë ose brenda një rangu më të gjerë se prodhuesi i pajisjes.

Në secilin rast, entiteti krijon provizione për kostot e parashikuara të riparimeve të garancisë, bazuar në kostot aktuale të shërbimeve të tilla, të ndodhura në periudhat e mëparshme (përveç nëse supozimet e tjera japin vlerësim më të besueshëm të provizionit) në proporcion me të hyrat e njohura në periudhën e shitjes së mallrave/shërbimeve me garanci.

Krijimi i provizionit të garancisë i ngarkohet kostove operative, lëshimi i provizionit të riparimeve të garancisë i ulë kostot e operimit.

Në rast të kontratave të zbatimit, provizioni për riparime të garancisë nuk përfshihet në buxhetin e kostove të projektit. Si pasojë, ai nuk ka ndikim në përqindjen e vlerësimit të kompletimit për kontratën e dhënë.

23. Beneficionet e punësimit

23.1. Provizionet për beneficionet e punësimit

Beneficionet e pensionimit dhe beneficionet e tjera pas punësimit

Entitetet në Biznes krijojnë provizione për vlerën aktuale të detyrimit të ardhshëm që rezulton nga beneficionet e pensionimit, nëse sipas sistemeve të kompensimit të entiteteve, punonjësit kanë të drejtë ta marrin beneficionin e vetëm në momentin e daljes në pension. Shuma e pagesave varet nga periudha e punësimit dhe nga paga mesatare mujore. Entitetet i kontabilizojnë kostot e beneficioneve të pensionimit në fitim ose humbje, bazuar në bazën aktuale të kontabilitetit, sipas vlerave të tyre të vlerësuara. Ato njihen në linjën e pagave dhe mëditjeve (sipas qendrës së tyre të kostove). Shuma e provizioneve për beneficionet e pensionimit rishikohet të paktën në datën e bilancit të gjendjes, të gjysmë vitit dhe të fundvitit.

Provizioni për pushimet e pashfrytëzuara

Entitetet e krijojnë për të gjithë punonjësit provizionin për pushime të pashfrytëzuara, të cilat kanë të bëjnë me periudhat para datës së bilancit të gjendjes dhe të cilat do të shfrytëzohen në të ardhmen. Shuma e pagesave varet nga paga mesatare mujore dhe numri i ditëve të pashfrytëzuara të pushimit, të dhëna në datën e bilancit të gjendjes. Entitetet i kontabilizojnë kostot e pushimeve të pashfrytëzuara në fitim ose humbje në bazë aktuale të kontabilitetit, në përputhje me vlerat e tyre të vlerësuara. Ato njihen në linjën e pagave dhe mëditjeve (sipas qendrës së tyre të kostove).

Shuma e provizionit për kostot e pushimeve të pashfrytëzuara duhet të prezantohet si një provizion afatshkurtër në bilancin e gjendjes.

23.2. Pagesat e bazuara në aksione - përkufizimet

Transaksioni i pagesës i bazuar në aksione dhe i shlyer me para kesh është një transaksion pagese i bazuar në aksione, në të cilin entiteti merr mallra ose shërbime duke shkaktuar detyrim për të transferuar para kesh ose pasuri të tjera te furnizuesi i atyre mallrave ose shërbimeve, për shumat që bazohen në çmimin (ose vlerën) e aksioneve ose instrumenteve të tjera të ekuitetit, të entitetit.

Instrumenti i ekuitetit është një kontratë që e evidenton një interes të mbetur në pasuritë e një entiteti, pasi të jenë zbritur të gjitha detyrimet e saj (korniza e përcakton një detyrim, si detyrim aktual i entitetit që rrjedh nga ngjarjet e kaluara, shlyerja e të cilit pritet të rezultojë në një rrjedhë dalëse nga entiteti, i resurseve që përfshijnë përfitime ekonomike, d.m.th., rrjedhë dalëse e parasë kesh ose pasurive të tjera të entitetit)

Instrumenti i ekuitetit të dhënë është e drejta (e kushtëzuar ose e pakushtëzuar) për një instrument të ekuitetit të entitetit, që entiteti ia ndanë një pale tjetër, me një marrëveshje pagese të bazuar në aksione.

Punonjësit dhe të tjerët që ofrojnë shërbime të ngjashme janë individë që i ofrojnë shërbime personale entitetit ose:

a) individët konsiderohen si të punësuar për qëllime ligjore ose tatimore,

b) individët punojnë për entitetin nën drejtimin e tij, në të njëjtën mënyrë si individët që konsiderohen si të punësuar për qëllime ligjore ose tatimore, ose

c) shërbimet e kryera janë të ngjashme me ato të kryera nga punonjësit.

Për shembull, termi e përfshin të gjithë personelin menaxhues, d.m.th., ata persona që kanë autoritet dhe përgjegjësi për planifikimin, drejtimin dhe kontrollimin e aktiviteteve të entitetit, përfshirë drejtorët jo ekzekutivë.

23.3. Njohja

Një entitet do t'i njohë mallrat ose shërbimet e pranuara ose të blera në një transaksion pagese të bazuar në aksione, kur i pranon mallrat ose shërbimet. Entiteti do ta njohë një rritje korresponduese të ekuitetit nëse mallrat ose shërbimet janë pranuar në një transaksion pagese, të bazuar në aksione e të shlyer me ekuitet, ose një detyrim, nëse mallrat ose shërbimet janë blerë në një transaksion pagese të bazuar në aksione e të shlyer me para kesh.

Kur mallrat ose shërbimet e pranuara ose të blera në një transaksion pagese të bazuar në aksione, nuk kualifikohen për t'u njohur si pasuri, ato do të njihen si shpenzime.

Për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione e të shlyera me ekuitet, një entitet do t'i masë mallrat ose shërbimet e pranuara dhe rritjen korresponduese të ekuitetit, drejtpërdrejt, me vlerën e drejtë të mallrave ose shërbimeve të pranuara, përveç nëse kjo vlerë e drejtë nuk mund të vlerësohet me besueshmëri. Nëse një entitet nuk mund ta vlerësojë në mënyrë të besueshme vlerën e drejtë të mallrave ose shërbimeve të pranuara, entitetiti e matë vlerën e tyre dhe rritjen korresponduese të ekuitetit, jo drejtpërdrejt, duke iu referuar vlerës së drejtë të instrumenteve të dhëna të ekuitetit.

Për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione e të shlyera me para kesh, një entitet do t'i masë mallrat ose shërbimet e blera dhe detyrimin e ndodhur, me vlerën e drejtë të detyrimit. Derisa të shlyhet detyrimi, një entitet do ta masë përsëri vlerën e drejtë të detyrimit në çdo datë raportimi dhe në datën e shlyerjes, me çdo ndryshim në vlerën e drejtë të njohur në fitim ose humbje për periudhën.

Për transaksionet e pagesave të bazuara në aksione, në të cilat kushtet e marrëveshjes i japin entitetit ose palës tjetër zgjedhjen, nëse entiteti do ta shlyejë transaksionin me para kesh (ose pasuri tjera), ose duke emetuar instrumente të ekuitetit, një entitet do të japë llogari për atë transaksion, ose komponentët e këtij transaksioni, si një transaksion pagese i bazuar në aksione e të shlyera me para kesh, si dhe në masën që entiteti e ka bërë një detyrim për t'u shlyer me para

kesh ose pasuri të tjera, ose si një transaksion pagese i bazuar në aksione e i shlyer me ekuitet, nëse dhe në masën që asnjë përgjegjësi e tillë nuk është shkaktuar.

23.4. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Një entitet do të shpalosë informacion që ua mundëson përdoruesve të pasqyrave financiare ta kuptojnë natyrën dhe masën e marrëveshjeve të pagesave të bazuara në aksione që kanë ekzistuar gjatë periudhës. Prandaj, entiteti do t'i shpalosë, së paku, këto në vijim:

d) një përshkrim të secilit lloj të marrëveshjeve të pagesave të bazuara në aksione që kanë ekzistuar në çfarëdo kohe gjatë periudhës, duke i përfshirë afatet dhe kushtet e përgjithshme të secilës marrëveshje, të tilla si kërkesat e autorizimit, afati maksimal i opsioneve të dhëna dhe mënyra e shlyerjes (p.sh., në para kesh apo në ekuitet). Një entitetit me lloje thelbësisht të ngjashme të marrëveshjeve të pagesave të bazuara në aksione, mund ta mbledhë këtë informacion, përveç nëse shpalosja ndaras e secilës marrëveshje është e nevojshme për t'i përmbushur parimet e tjera.

e) numrin dhe çmimet mesatare të ponderuara, të ushtrimit të opsioneve të aksioneve për secilin nga Bizneset e opsioneve si më poshtë:

   i) të papaguara në fillim të periudhës;

   ii) të dhëna gjatë periudhës;

   iii) të konfiskuara gjatë periudhës;

   iv) të ushtruara gjatë periudhës;

   v) të skaduara gjatë periudhës;

   vi) të papaguara në fund të periudhës; dhe

   vii) të ushtrueshme në fund të periudhës.

f) për opsionet e aksioneve të ushtruara gjatë periudhës, çmimin mesatar i ponderuar i aksioneve në datën e ushtrimit. Nëse, opsionet janë ushtruar në mënyrë të rregullt gjatë gjithë periudhës, në vend të kësaj, entiteti mund ta shpalosë informacion për çmimin mesatar të ponderuar të aksionit gjatë periudhës.

g) për opsionet e aksioneve të papaguara në fund të periudhës, rangun e çmimeve të ushtrimit dhe jetëgjatësinë mesatare të ponderuar e të mbetur kontraktuale. Nëse, rangu i çmimeve të ushtruara është i gjerë, opsionet e papaguara do të ndahen në rangje që janë domethënëse për vlerësimin e numrit dhe kohën e aksioneve shtesë që mund të emetohen dhe parasë kesh që mund të merret gjatë ushtrimit të këtyre opsioneve.

Biznesi do të shpalosë informacion që ua mundëson përdoruesve të pasqyrave financiare ta kuptojnë se si është përcaktuar vlera e drejtë e mallrave ose shërbimeve të pranuara, ose vlera e drejtë e instrumenteve të dhëna të ekuitetit, gjatë periudhës. Nëse entitetet e kanë matur vlerën e drejtë të mallrave ose shërbimeve të pranuara si shumë për instrumentet e ekuitetit të entitetit në mënyrë indirekte, duke iu referuar vlerës së drejtë të instrumenteve të dhëna të ekuitetit, entiteti duhet t'i shpalosë, të paktën, këto në vijim:

a) për opsionet e aksioneve të dhëna gjatë periudhës, vlerën e drejtë mesatare të ponderuar të atyre opsioneve në datën e matjes dhe informacionin se si është matur kjo vlerë e drejtë, duke përfshirë:

   i) modelin e çmimit të opsionit të përdorur dhe inputet në atë model, përfshirë çmimin mesatar të ponderuar të aksionit, çmimin e ushtrimit, paqëndrueshmërinë e pritshme, jetëgjatësinë e opsionit, dividendët e pritur, normën e interesit pa rrezik dhe të gjitha inputet e tjera të modelit, duke e përfshirë metodën e përdorur dhe supozimet e bëra për t'i përfshirë efektet e ushtrimit të pritshëm të hershëm;

   ii) si është përcaktuar paqëndrueshmëria e pritshme, duke e përfshirë një shpjegim të masës në të cilën paqëndrueshmëria e pritur është bazuar në paqëndrueshmërinë historike; dhe

   iii) nëse, dhe si është përfshirë ndonjë karakteristikë tjetër e grantit të opsionit në matjen e vlerës së drejtë, siç është kushti i tregut.

b) për instrumentet tjera të dhëna të ekuitetit gjatë periudhës (d.m.th., përveç opsioneve të aksioneve), numrin dhe vlerën mesatare të ponderuar të atyre instrumenteve të ekuitetit në datën e matjes, dhe informacionin sesi është matur kjo vlerë e drejtë, duke përfshirë:

   i) nëse vlera e drejtë nuk është matur në bazë të një çmimi të vëzhgueshëm të tregut, si është përcaktuar;

   ii) nëse dhe si janë përfshirë dividendët e pritur në matjen e vlerës së drejtë; dhe

   iii) nëse dhe si është përfshirë ndonjë karakteristikë tjetër e instrumenteve të dhëna të ekuitetit në matjen e vlerës së drejtë.

c) për aranzhimet e pagesave të bazuara në aksione që janë modifikuar gjatë periudhës:

   i) një shpjegim të atyre modifikimeve;

   ii) vlerën e drejtë rritëse të dhënë (si rezultat i atyre modifikimeve); dhe

   iii) informacionin se si është matur vlera e drejtë rritëse e dhënë, në përputhje me kërkesat e paraqitura nën (a) dhe (b) më lart, aty ku është e zbatueshme.

Nëse entiteti e ka matur drejtpërdrejt vlerën e drejtë të mallrave ose shërbimeve të pranuara gjatë periudhës, entiteti do ta shpalosë se si është përcaktuar ajo vlerë e drejtë, p.sh., nëse vlera e drejtë

është matur me një çmim të tregut për ato mallra ose shërbime, ose të shpjegojë pse është refuzuar supozimi i një vlerësimi të besueshëm i vlerës së drejtë të mallrave dhe shërbimeve të pranuara.

Një entitet duhet ta shpalosë informacionin që ua mundëson përdoruesve të pasqyrave financiare ta kuptojnë efektin e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione, në fitimin ose humbjen e entitetit për periudhën dhe për pozicionin e tij financiar.

Një entitet duhet t'i shpalosë, të paktën, këto në vijim:

a) shpenzimin total të njohur për periudhën që ka dalë nga transaksionet e pagesave të bazuara në aksione në të cilat mallrat ose shërbimet e pranuara nuk kualifikohen për t'u njohur si pasuri dhe kështu janë njohur menjëherë si një shpenzim, duke e përfshirë shpalosjen e ndarë të asaj pjese të totalit të shpenzimit, që del nga transaksionet që kontabilizohen si transaksione pagese të bazuara në aksione e të shlyera me ekuitet;
b) për detyrimet që dalin nga transaksionet e pagesave të bazuara në aksione:

   i) shumën totale kontabël në fund të periudhës; dhe

   ii) vlerën totale të perceptuar në fund të periudhës, të detyrimeve për të cilat e drejta e palës tjetër për para kesh ose pasuri të tjera, është kushtëzuar deri në fund të periudhës (p.sh., të drejtat e vlerësimit të aksioneve).

23.5. Prezantimi në pasqyrat financiare

Provizionet për beneficione prezantohen si detyrime afatshkurtëra (pjesa aktuale) ose detyrime afatgjata në bilancin e gjendjes, varësisht nga afatet në të cilat ato janë të detyrueshme.

Beneficionet e ndërprerjes së punës

Në rast se një entitet krijon provizione për beneficionet e ndërprerjes së punës së punonjësve dhe shuma e tyre është e konsiderueshme, kërkohet shpalosja e vlerës aktuale të këtij detyrimi në bilancin e gjendjes, si dhe harmonizimi që i prezanton ndryshimet e ndodhura gjatë gjithë periudhës.

Planet e blerjes së aksioneve të punonjësve

Nëse entitetet organizojnë plane të blerjes së aksioneve të punonjësve, menaxhmentit, etj., planet e tilla duhet të përshkruhen, të shpalosen dhe të kontabilizohen në mënyrë adekuate. Qëllimi është t'ua mundësojë përdoruesve të pasqyrave financiare ta kuptojnë natyrën dhe fushëveprimin e marrëveshjeve të lidhura me pagesa me aksione, të cilat ishin në operim brenda periudhës së raportimit.

24. Detyrimet aktuale

24.1. Përkufizimi dhe njohja

Një detyrim do të klasifikohet si aktual kur i përmbush ndonjërin nga kriteret e mëposhtme:

a) pritet të shlyhet në ciklin normal të operimit të entitetit;

b) mbahet kryesisht për qëllim të tregtimit;

c) duhet të shlyhet brenda dymbëdhjetë muajve nga data e bilancit të gjendjes; ose

d) entiteti nuk ka të drejtë të pakushtëzuar për ta shtyrë shlyerjen e detyrimit për të paktën dymbëdhjetë muaj pas datës së bilancit të gjendjes.

Të gjitha detyrimet e tjera klasifikohen si jo aktuale.

Disa detyrime aktuale, si detyrimet e pagueshme tregtare dhe disa aktuale për punonjësit dhe kostot e tjera operative, janë pjesë e kapitalit punues të përdorur në ciklin normal të operimit të entitetit. Zërat e tillë operativë klasifikohen si detyrime aktuale, edhe nëse ato duhet të shlyhen më shumë se dymbëdhjetë muaj pas datës së bilancit të gjendjes. I njëjti cikël normal i operimit zbatohet për klasifikimin e pasurive dhe detyrimeve të një entiteti. Kur cikli normal i operimit të një entitetit nuk mund të identifikohet qartë, kohëzgjatja e tij supozohet të jetë dymbëdhjetë muaj.

Detyrimet e tjera aktuale nuk shlyhen si pjesë e ciklit normal të operimit, por duhet të shlyhen brenda dymbëdhjetë muajve nga data e bilancit të gjendjes ose të mbahen kryesisht për qëllime të tregtimit. Si shembuj janë detyrimet financiare të klasifikuara si të mbajtura për tregtim, në përputhje me kërkesat që kanë të bëjnë me instrumentet financiare, mbitërheqjet bankare dhe pjesa aktuale e detyrimeve financiare jo aktuale, dividendët e pagueshëm, tatimet mbi fitimin dhe të pagueshme tjera jo tregtare. Detyrimet financiare që sigurojnë financim mbi një bazë afatgjatë (d.m.th., nuk janë pjesë e kapitalit punues të përdorur në ciklin normal të operimit të një entitetit) dhe nuk janë për shlyerje brenda dymbëdhjetë muajve nga data e bilancit të gjendjes, janë detyrime jo aktuale.

Biznesi i klasifikon detyrimet e tij financiare si aktuale, kur ato duhet të shlyhen brenda dymbëdhjetë muajve nga data e bilancit të gjendjes, edhe nëse:

a) afati fillestar është për një periudhë më të gjatë se dymbëdhjetë muaj; dhe

b) një marrëveshje për të rifinancuar, ose për të riplanifikuar pagesa, mbi një bazë afatgjate, është pas datës së bilancit të gjendjes dhe para se pasqyrat financiare të autorizohen për emetim.

Nëse një entitet i Biznesit pret dhe ka diskrecion të rifinancojë, ose ta përmbysë një detyrim për të paktën dymbëdhjetë muaj pas datës së bilancit të gjendjes nën një lehtësirë ekzistuese të huas, ai e klasifikon detyrimin si jo aktual, edhe nëse do të duhej të paguhej brenda një periudhe më të

shkurtër. Sidoqoftë, kur rifinancimi ose përmbysja e detyrimit nuk është në diskrecionin e entitetit (për shembull, nuk ka marrëveshje për rifinancim), potenciali i rifinancimit nuk konsiderohet dhe detyrimi klasifikohet si aktual.

Kur një entitet i Biznesit e shkel një premtim sipas një marrëveshjeje afatgjatë të huas, në datën ose para datës së bilancit të gjendjes me efektin që detyrimi bëhet i pagueshëm me kërkesë, detyrimi klasifikohet si aktual, edhe nëse huadhënësi ka rënë dakord, pas datës së bilancit të gjendjes dhe para datës së autorizimit të pasqyrave financiare për lëshim, të mos e kërkojë pagesën si pasojë e shkeljes. Detyrimi klasifikohet si aktual, sepse në datën e bilancit të gjendjes entiteti i Biznesit nuk ka të drejtë të pakushtëzuar ta shtyjë shlyerjen e tij për të paktën dymbëdhjetë muaj pas asaj date. Sidoqoftë, detyrimi klasifikohet si jo aktual, nëse huadhënësi bie dakord, në datën e bilancit të gjendjes ta ofrojë një periudhë grejs që përfundon të paktën dymbëdhjetë muaj pas datës së bilancit të gjendjes, brenda së cilës entiteti mund ta korrigjojë shkeljen dhe gjatë së cilës huadhënësi nuk mund ta kërkojë shlyerjen e menjëhershme.

Sa u përket huave të klasifikuara si detyrime aktuale, nëse ngjarjet e mëposhtme ndodhin në mes të datës së bilancit të gjendjes dhe datës kur pasqyrat financiare autorizohen për lëshim, ato ngjarje kualifikohen për shpalosje si ngjarje jo rregulluese:

a) rifinancimi në baza afatgjata;

b) korrigjimi i shkeljes së një marrëveshjeje huaje afatgjatë; dhe

c) pranimi i një periudhe grejs nga huadhënësi për ta korrigjuar shkeljen e marrëveshjeje së huas afatgjatë, që përfundon të paktën dymbëdhjetë muaj pas datës së bilancit të gjendjes.

24.2. Matja

Detyrimet, duke qenë obligim kontraktual për të dorëzuar para kesh ose pasuri të tjera financiare të një entiteti tjetër, klasifikohen si detyrime financiare. Ato njihen fillimisht në vlerën e drejtë. Njohja fillestare e detyrimeve tregtare është gjithashtu në vlerën e drejtë të pagesës. Nëse pagesa shtyhet, vlera e saj e drejtë mund të jetë më e ulët se vlera nominale e parasë kesh ose ekuivalentët të saj, që e përbëjnë detyrimin. Në një situatë të tillë, vlera e drejtë përcaktohet duke i skontuar të gjitha rrjedhat hyrëse të ardhshme në bazë të normës së interesit të përcaktuar.

Norma e interesit të përcaktuar, përcaktohet më qartë nga njëra apo tjetra e këtyre në vijim:

e) norma mbizotëruese për një instrument të ngjashëm të një emetuesi me një vlerësim të ngjashëm krediti; ose

f) norma e interesit që e skonton shumën nominale të instrumentit në çmimin aktual të shitjes në para kesh, të mallrave apo shërbimeve.

Diferenca në mes të vlerës së drejtë dhe shumës nominale të detyrimeve njihet si kosto interesi.

Pas njohjes fillestare, detyrimet financiare maten sipas kostos së amortizuar, duke e përdorur metodën e interesit efektiv, e cila është shqyrtuar në seksionin 8.2.

Avanset të cilat nuk do të realizohen nga pagesa me para kesh (ose pasuri të tjera financiare), nuk klasifikohen si detyrime financiare dhe maten në vlerën nominale të parasë kesh ose ekuivalentëve të saj të pranuar. Sipas kësaj avanset e pranuara në valutë të huaj nuk skontohen, ose vlerësohen në datën e bilancit të gjendjes.

Nëse pagesa nuk është shtyrë në mënyrë të konsiderueshme, detyrimet njihen dhe kontabilizohen me vlerën nominale në ditën e ndodhjes. Të paktën në datën e bilancit, detyrimet maten në shumën e duhur d.m.th., në vlerën e tyre nominale të rritur me interesin e mundshëm të gjobës për shkak të ditës së matjes.

Në datën e bilancit të gjendjes së detyrimeve, detyrimet në valutë të huaj (përveç pagesave të avanseve të përshkruara më lart, të cilat nuk janë detyrime financiare) duhet të konvertohen duke e përdorur normën mesatare të kursit të këmbimit, të vendosur në datën e bilancit të gjendjes nga Banka Kombëtare e Polonisë. Politika më lart nuk zbatohet për detyrimet që rezultojnë nga derivativët e përfshirë. Detyrimet e tilla duhet të maten duke i përdorur normat e ardhshme të kurseve të këmbimit, që priten për pagesa në të ardhmen. Entitetet janë të detyruara ta deklarojnë normën e kursit e këmbimit të përdorur për konvertim. Diferencat në këmbimin e valutës së huaj duhet të klasifikohen si të hyra ose shpenzime financiare.

Detyrimet financiare që janë në përputhje me provizionet kontraktuale që do të shlyhen me dhënien e pasurive financiare, përveç parasë të gatshme ose shkëmbimit të instrumenteve financiare në kushte të pafavorshme, maten me vlerën e drejtë.

Detyrimet financiare

Detyrimi financiar është detyrimi i një entiteti për të dhënë pasuri financiare ose për të shkëmbyer instrumente financiare me një entitet tjetër, në kushte të pafavorshme.

Në bilancin e gjendjes, detyrimet financiare shpalosen si detyrime afatgjata ose afatshkurtra brenda zërave të mëposhtëm:

- Interesi - kreditë dhe huat bankare të ndodhura
- detyrimet financiare, përfshirë detyrimet nga emetimi i instrumenteve të borxhit.

Në ditën e lidhjes së kontratës, emetuesi i instrumentit financiar e regjistron në libra instrumentin e emetuar si dhe përfshin pjesë përbërëse të instrumentit si instrumente kapitale në ekuitet ose si detyrime afatshkurtra ose afatgjata, edhe në rast se kjo pjesë përbërëse nuk është detyrim financiar. Diferencat në rivlerësimin e instrumentit financiar ndikojnë në fitimin/humbjen financiare ose rezervën e rivlerësimit, në përputhje me klasifikimin e instrumentit financiar.

Detyrimet tregtare

Ky zë përmban detyrime që rezultojnë nga blerjet e materialeve, mallrave, punëve dhe shërbimeve brenda aktivitetit operativ. Detyrimet për furnizimin e mallrave dhe shërbimin e natyrës investuese, prezantohen në detyrimet e tjera afatshkurtra.

Detyrimet e tatimit mbi të hyrat

Ky zë e përmban detyrimin buxhetor për tatimin mbi të hyrat, të kalkuluar për periudhën e veçantë të raportimit. Përshkrimi i hollësishëm i detyrimeve të tatimit mbi të hyrat është paraqitur në kapitullin 7, bashkë me çështje tjera në lidhje me njohjen e tatimit aktual dhe të shtyrë.

Detyrimet e tjera buxhetore

Ky zë përmban detyrime që i përfshijnë detyrimet për tatime të tjera, pos tatimit mbi të hyrat e korporatave, Fondin Shtetëror për Rehabilitimin e Personave me Aftësi të Kufizuara, Fondin për Mbrojtjen e Mjedisit ose pagesa të uzufruktit të tokës.

Detyrimet tjera

Ky zë i përfshinë, mes tjerash, detyrimet për kompensimin e punonjësve ose detyrimeve të tjera, detyrimet e investimeve, detyrimet për qiradhënësit e pasurive të prekshme nën një qira operative. Pasuritë dhe detyrimet e Fondit Social kompensohen dhe nuk shpalosen në pasqyrat financiare.

24.3. Prezantimi në pasqyrat financiare

Për secilën kontratë të konsiderueshme të qirasë, entiteti duhet ta shpalosë ndaras (ose bashkë për një klasë të kontratave të qirasë kur pasuritë e dhëna me qira janë të ngjashme), një përshkrim të përgjithshëm të kontratave domethënëse të qirasë, duke përfshirë vlerën e pasurisë që është subjekt i qirasë, kufizimet në përdorimin e saj, periudhën e kohëzgjatjes së qirasë, bazën për përcaktimin e pagesave kontingjente të kontratës, ekzistencën dhe afatet e rinovimit ose opsionit të blerjes dhe klauzolat e eskalimit, kufizimin e imponuar nga marrëveshja e qirasë, si ato që kanë të bëjnë me dividendët, borxhin shtesë dhe çdo marrëveshje tjetër domethënëse, të përfshirë në kontratat e qirasë.

25. Interesat e ndodhura nga kreditë dhe huat

25.1. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Nëse instrumentet financiare në pronësi ose të emetuara nga një entitet mund të shkaktojnë - ndaras ose si tërësi - një rrezik domethënës të përshkruar në seksionin 8.3, kërkohet shpalosja e informacionit të përshkruar në këtë seksion.

Ekzistenca e kufizimeve dhe shumat e kufizimeve mbi titullin ligjor dhe pasurinë e paluajtshme, makineritë dhe pajisjet e lëna peng si siguri për detyrimet (sipas SNK 16.74), duhet të shpalosen në pasqyrat financiare.

25.2. Prezantimi në pasqyrat financiare

Interesat për kreditë dhe huat prezantohen si detyrime në pasqyrat financiare. Pjesa aktuale e tyre prezantohen si detyrime afatshkurtra, ndërsa pjesa tjetër si detyrime afatgjatë.

Në lidhje me të gjitha Bizneset e detyrimeve financiare, Biznesi e shpalos në pasqyrën financiare ekzistencën e kufizimeve dhe shumat e të gjitha kufizimeve ligjore të titullit, si dhe informacionin mbi pengjet dhe hipotekat mbi pasuritë e prekshme që shërbejnë si kolateral për kreditë dhe huat.

26. Detyrimet e qirasë dhe detyrimet kontingjente

26.1. Përkufizimi

Një detyrim kontingjent është:

a) një detyrim i mundshëm që del nga ngjarjet e kaluara dhe ekzistenca e të cilit do të konfirmohet vetëm nga ndodhja ose mos ndodhja e një ose më shumë ngjarjeve të ardhshme të pasigurta, jo plotësisht nën kontrollin e ndërmarrjes; ose

b) një detyrim aktual që del nga ngjarje të së kaluarës por nuk njihet sepse:

   i) nuk ka të ngjarë që do të kërkohet një rrjedhje dalëse e resurseve që përmbajnë përfitime ekonomike, për ta shlyer detyrimin; ose

   ii) shuma e detyrimit nuk mund të matet me besueshmëri të mjaftueshme.

Detyrimet kontingjente nuk njihen në pasqyrat financiare si detyrime sepse ato janë ose:

a) obligime të mundshme pasi ende nuk është konfirmuar, nëse entiteti e ka një detyrim aktual që mund të çojë në një rrjedhje dalëse të resurseve që përfshijnë përfitime ekonomike; ose

b) detyrime aktuale që nuk i plotësojnë kriteret e njohjes në pasqyrat financiare, sepse ose nuk ka të ngjarë se do të kërkohet një rrjedhë dalëse e resurseve që përfshijnë përfitime ekonomike, për ta shlyer detyrimin, ose nuk mund të bëhet një vlerësim mjaft i besueshëm i shumës së detyrimit.

26.2. Njohja

Biznesi i njeh detyrimet kontingjente në pasqyrat financiare, ndërsa kërkohet t'i shpalosë informacionet e mëposhtme mbi detyrimet kontingjente, përveç nëse rrjedha dalëse e resurseve që përfshijnë përfitime të ardhshme ekonomike, është e largët.

Një ndërmarrje duhet të shpalosë për secilën klasë të detyrimeve kontingjente në datën e bilancit të gjendjes, një përshkrim të shkurtër të natyrës së detyrimeve kontingjente dhe, kur është e mundur:

c) një vlerësim të efektit të tij financiar, i matur në përputhje me rregullat e vlerësimit të provizioneve;

d) një indikator të pasigurive në lidhje me shumën ose kohën e çdo rrjedhe dalëse; dhe

e) mundësinë për çfarëdo rimbursimi.

Kur një entitet i Biznesi është bashkërisht dhe ndaras përgjegjës për një detyrim, pjesa e detyrimit që pritet të përmbushet nga palët e tjera trajtohet si një detyrim kontingjent. Ndërmarrja e njeh si provizion, pjesën e detyrimit për të cilën ka të ngjarë të ketë rrjedhë dalëse të resurseve që përfshijnë përfitime ekonomike, përveç në rrethana jashtëzakonisht të rralla, kur nuk mund të bëhet ndonjë vlerësim i besueshëm.

Detyrimet kontingjente mund të zhvillohen në një mënyrë, e cila nuk është pritur fillimisht. Prandaj, ato vlerësohen vazhdimisht për të përcaktuar, nëse ka gjasë për një rrjedhë dalëse të resurseve që përfshijnë përfitime ekonomike. Nëse bëhet e mundshme, se do të ketë një rrjedhë dalëse të përfitimeve ekonomike në të ardhmen, për një zë të trajtuar më parë si një detyrim kontingjent, njihet një provizion në pasqyrat financiare të periudhës, në të cilën ndodh ndryshimi probabil (përveç në rrethana jashtëzakonisht të rralla ku nuk mund të bëhet vlerësim i besueshëm).

26.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Pasuritë dhe detyrimet kontingjente

Përveç nëse mundësia e ndonjë rrjedhe dalëse për shlyerje është e largët, Biznesi i shpalos, sipas SNK 37.86- 92, për secilën klasë të detyrimit kontingjent, në datën e bilancit të gjendjes, një përshkrim të shkurtër të natyrës së detyrimit kontingjent dhe, kur është e mundur:

f) një vlerësim të efektit të tij financiar, i matur në përputhje me rregullat e vlerësimit të provizioneve;

g) një indikator të pasigurive në lidhje me shumën ose kohën e çfarëdo rrjedhe dalëse; dhe

h) mundësinë e ndonjë rimbursimi.

Kur një provizion dhe një detyrim kontingjent dalin nga i njëjti Biznes rrethanash, njësitë ekonomike të Biznesit e bëjnë shpalosjen e informacioneve të kërkuara nga SNK 37.84-86, në një mënyrë që e tregon lidhjen midis provizionit dhe detyrimit kontingjent.

Kur ka gjasa për rrjedhë hyrëse të përfitimeve ekonomike, entitetet e shpalosin një përshkrim të shkurtër të natyrës së pasurive kontingjente në datën e bilancit të gjendjes, dhe, kur është e mundur, një vlerësim të efektit të tyre financiar, që matet duke i përdorur parimet e përkufizuara për provizione.

Kur ndonjë nga informacionet e kërkuara nga paragrafët 86 dhe 89 të SNK 37 nuk shpaloset sepse nuk është e mundshme që kjo të bëhet, ai fakt duhet të shpaloset.

Në raste jashtëzakonisht të rralla, shpalosja e disa informacioneve ose e të gjitha informacioneve, që kërkohen nga paragrafët 84 deri 89, të SNK 37, mund të pritet që të paragjykohet seriozisht pozicioni i ndërmarrjes në një kontest me palët tjera, në lidhje me çështjen e provizionit, detyrimit kontingjent apo pasurisë kontingjente. Në raste të tilla, Biznesi nuk ka nevojë ta shpalosë informacionin, por duhet ta shpalosë natyrën e përgjithshme të kontestit, bashkë me faktin dhe arsyen pse nuk është shpalosur informacioni.

Biznesi i shpalos të gjitha pasuritë dhe detyrimet kontingjente në lidhje me obligimet tatimore, në përputhje me SNK 37 "Provizionet, Detyrimet Kontingjente Pasuritë Kontingjente". Detyrimet dhe pasuritë kontingjente mund të rezultojnë, për shembull nga kontestet e pazgjidhura me autoritetet tatimore.

Biznesi (investitori) i shpalos:

a) pjesën e tij të detyrimeve kontingjente të një bashkëpunëtori, të ndodhura bashkërisht me investitorët e tjerë; dhe

b) ato detyrime kontingjente që dalin pasi investitori është ndaras përgjegjës për të gjitha ose për një pjesë të detyrimeve të bashkëpunëtorit.

Biznesi i shpalos të gjitha pasuritë dhe detyrimet kontingjente në lidhje me obligimet tatimore, në përputhje me SNK 37 "Provizionet, Detyrime Kontingjente dhe Pasuritë Kontingjente". Detyrimet dhe pasuritë kontingjente mund të rezultojnë nga pozicione të tilla si kostot e riparimeve të garancisë, pretendimet, gjobat ose humbjet e mundshme.

Detyrimet e qirasë operative - qiramarrësit

Qiramarrësit, përveç përmbushjes së kërkesave të SNK 32, do t'i bëjnë shpalosjet për qiratë operative më poshtë:

a) totalin e pagesave minimale të qirasë në të ardhmen nën qiratë e pa anulueshme operative për secilën nga periudhat e mëposhtme:

   i) jo më vonë se një vit;

   ii) më vonë se një vit dhe jo më vonë se pesë vjet;

   iii) më vonë se pesë vjet.

b) totalin e pagesave minimale të nën qirave në të ardhmen që pritet të merren në nën qira të pa anulueshme në datën e bilancit të gjendjes.

c) pagesat e qirave dhe nën qirave të njohura si një shpenzim në periudhë, me shuma të veçanta për pagesat minimale të qirasë, qiratë kontingjente dhe pagesat e nën qirave.

d) një përshkrim të përgjithshëm të dakordimeve domethënëse të qiramarrësit për qiranë, duke përfshirë, por pa u kufizuar, në këto në vijim:

   i) bazën mbi të cilën përcaktohet qiraja kontingjente e pagueshme;

   ii) ekzistencën dhe afatet e rinovimit ose opsioneve të blerjes dhe klauzolave të eskalimit; dhe

   iii) kufizimet e vendosura nga marrëveshjet e qirasë, të tilla si ato që kanë të bëjnë me dividendët, borxhin shtesë dhe qiradhënien e mëtejshme.

Gjatë përgatitjes së informacionit shtesë që mundëson të kuptuarit e marrëveshjes së qirasë dhe mënyrën se si po kontabilizohet ajo, të gjitha aspektet, që - në thelb - nuk kanë të bëjnë me qiranë, duhet të konsiderohen sipas kërkesave të SNK 17. Një entitet e shpalos informacionin e mëposhtëm për të gjitha periudhat e raportimit, në të cilat marrëveshja e qirasë mbetet e vlefshme:

a) përshkrimin e dispozitave të marrëveshjes duke përfshirë, si në vijim:

   i) të pasurisë në qira dhe kufizimeve në përdorimin e saj, periudhës së marrëveshjes dhe dakordimeve të saj tij të rëndësishme; dhe

   ii) transaksioneve të kombinuara, përfshirë opsionet; dhe

b) si janë kontabilizuar të gjitha pagesat e pranuara, shumën e njohur si të hyrë në periudhën raportuese dhe zërin e pasqyrës së fitimit ose humbjes, në të cilën është njohur.

Shpalosjet e specifikuara më lart duhet të prezantohen për secilën marrëveshje të vlefshme të qirasë: ndaras ose bashkërisht për secilën klasë të marrëveshjeve. Një klasë i përfshin marrëveshjet brenda të cilave pasuritë e dhëna me qira janë të ngjashme (për shembull kompletet e kompjuterëve dhe mjetet e transportit).

Ofertat speciale të promovimit në lidhje me një marrëveshje të re ose të ripërtërirë të qirasë operative, pavarësisht nga karakteri i saj forma ose afati i pagesës, duhet të prezantohen si një pjesë integrale e pagesës neto të dakorduar për pasurinë me qira.

Qiramarrësi e njeh brenda periudhës së qirasë fitimin total nga ofertat speciale të promovimit si ulja e kostove të pagesave të qirasë bazuar në metodën e linjës, përveç nëse ndonjë bazë tjetër sistematike është më përfaqësuese e modelit të kohës në të cilën përfitimet e përdorimit që derivojnë nga pasuria e qirasë zvogëlohen.

Detyrimet e qirasë financiare - qiramarrësit

Qiramarrësit, përveç plotësimit të kërkesave të SNRF 7, do t'i bëjnë shpalosjet më poshtë, për qira financiare:

a) a është bërë harmonizimi në mes të totalit të pagesave minimale të qirasë në të ardhmen, në datën e bilancit dhe vlerës së tyre aktuale. Për më tepër, Biznesi e shpalos totalin e pagesave minimale të qirasë në të ardhmen, në datën e bilancit dhe vlerën e tyre aktuale, për secilën nga periudhat e mëposhtme:

   i) jo më vonë se një vit;

   ii) më vonë se një vit dhe jo më vonë se pesë vjet;

   iii) më vonë se pesë vjet.

b) qiratë kontingjente të njohura si shpenzime në periudhë.

c) totalin e pagesave minimale të nën qirave në të ardhmen, që pritet të merren men nën qira të pa anulueshme në datën e bilancit të gjendjes; dhe

d) një përshkrim të përgjithshëm të dakordimeve materiale të qiramarrësit për qiranë, duke përfshirë, por pa u kufizuar në këto në vijim:

   i) bazën mbi të cilën përcaktohet qiraja kontingjente e pagueshme;

   ii) ekzistencën dhe afatet e rinovimit ose opsioneve të blerjes dhe klauzolave të eskalimit; dhe

   iii) kufizimet e vendosura nga dakordimet e qirasë, të tilla si ato në lidhje me dividendët, borxhin shtesë dhe qiradhënien e mëtejshme.

Transaksionet e shitjes dhe kthimit të qirasë

Sipas SNK 17.65, kërkesat për shpalosje për qiramarrësit dhe qiradhënësit zbatohen në mënyrë të barabartë për transaksionet e shitjes dhe kthimit të qirasë. Përshkrimi i kërkuar i dakordimeve materiale të qirasë çon në shpalosjen e dispozitave unike ose të pazakonta të marrëveshjes ose afateve të transaksioneve të shitjes dhe kthimit të qirasë.

Shpenzimet e investimeve

Sipas SNK 16.74, entitetet e shpalosin në pasqyrat e tyre financiare shumën e detyrimeve ekzistuese në lidhje me shpenzimet e investimeve që janë blerja e pasurive të paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve.

27. Akrualet

27.1. Përkufizimi dhe matja

Të hyrat dhe shpenzimet akruale njihen në fitim dhe humbje në shumën e detyrimeve të mundshme në lidhje me periudhën aktuale të raportimit, në veçanti që rezultojnë nga:

a) furnizimet e dorëzuara/shërbimet e kryera entitetit nga kontraktorët e tij, dhe shuma e detyrimit mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme

b) detyrimet e ardhshme për të dhënë shërbime brenda aktivitetit aktual ndaj palëve të panjohura, e cila shumë mund të vlerësohet, pavarësisht se data e ndodhjes ende nuk dihet, duke përfshirë riparimet e garancisë dhe garancinë e aplikuar për produktet e shitura për përdorim afatgjatë.

Ngjashëm me provizionet për detyrimet, duhet të vlerësohen edhe shumat e akrualeve. Gjatë përgatitjes së vlerësimeve, duhet të merren parasysh praktikat e përgjithshme të pranuara, të tregtisë.

Amortizimi i parapagimeve dhe akrualeve mund të bjerë sipas kohës ose vëllimeve të furnizimeve/ shërbimeve. Koha dhe mënyra e planit të amortizimit duhet të justifikohen me natyrën e kostove të amortizuara, në lidhje me parimin e kujdesit.

Detyrimet e njohura si akruale i ulin kostot e periudhës raportuese, në të cilën është deklaruar se ato nuk do të ndodhnin.

Të hyrat akruale amortizohen në mënyrë që të njihen të hyrat në periudhën me të cilën ato ndërlidhen. Të hyrat akruale i përmbajnë, në veçanti:

a) ekuivalentin e parasë kesh të pranuar ose shumën e të arkëtueshmeve që priten nga klientët, për shërbimet, të cilat do të dorëzohen/kryhen në periudhat vijuese të raportimit,

b) paraja kesh e pranuar për financimin e blerjes ose konstruktimit të pasurive të prekshme, përfshirë pasuritë në konstruktim e sipër dhe punimet e zhvillimit, nëse ato sipas kërkesave ligjore nuk e rrisin ekuitetin. Shumat e përfshira në të hyrat akruale i rrisin gradualisht të hyrat e tjera operative, simultanisht me tarifat e tyre të amortizimit ose zhvlerësimit apo me kostot e punëve të zhvillimit, të financuara nga këto resurse,

c) të pranuara falas - përfshirë donacionet – pasuritë e paluajtshme, makineritë dhe pajisjet, pasuritë në konstruktim e sipër dhe pasuritë e paprekshme; simultanisht me njohjen e shumës ekuivalente të zhvlerësimit të tyre, me të hyrat e tjera operative.

27.2. Prezantimi në pasqyrat financiare

Akrualet dhe të hyrat e shtyra prezantohen në bilancin e gjendjes si detyrime afatgjata dhe afatshkurtëra (rregullat për klasifikimin e tyre janë paraqitur në kapitullin 24.1).

28. Të hyrat nga shitjet

28.1. Përkufizimi

Të hyrat janë rrjedha bruto e përfitimeve ekonomike gjatë periudhës që del gjatë aktiviteteve të zakonshme të një ndërmarrjeje, kur ato rrjedha hyrëse rezultojnë në rritje të ekuitetit, përveç rritjeve që lidhen me kontributet nga pjesëmarrësit e ekuitetit.

Të hyrat i përfshijnë vetëm të hyrat bruto të përfitimeve ekonomike të pranuara dhe të arkëtueshme nga ndërmarrja në llogarinë e saj. Shumat e mbledhura në emër të palëve të treta siç janë tatimi i shitjes, tatimi i mallrave dhe shërbimeve dhe tatimi vlerës së shtuar, nuk janë përfitime ekonomike që rrjedhin në ndërmarrje dhe nuk rezultojnë në rritje të ekuitetit. Prandaj, ato përjashtohen nga të hyrat. Në mënyrë të ngjashme, në një marrëdhënie agjencie rrjedhat hyrëse bruto të përfitimeve ekonomike përfshijnë shuma të mbledhura në emër të principalit dhe të cilat nuk rezultojnë në rritje të ekuitetit për ndërmarrjen. Shumat e mbledhura në emër të principalit nuk janë të hyra. Ndryshe nga kjo, të hyrat janë shuma e komisionit.

28.2. Matja e të hyrave

Të hyrat duhet të maten me vlerën e drejtë të shumës së pranuar ose të arkëtueshme. Vlera e drejtë e shumës përcaktohet duke i skontuar të gjitha pranimet e ardhshme, duke përdorur një normë interesi të përcaktuar. Norma e përcaktuar e interesit përcaktohet më qartë nga njëra nga këto dyja, si në vijim:

a) norma mbizotëruese për një instrument të ngjashëm të një emetuesi me një vlerësim të ngjashëm krediti; ose

b) një normë interesi që e skonton shumën nominale të instrumentit në çmimin aktual të shitjes në para kesh të mallrave ose shërbimeve.

Diferenca në mes të vlerës së drejtë dhe shumës nominale të shumës njihet si e hyrë nga interesi.

Shuma e të hyrave që dalin nga një transaksion zakonisht përcaktohet me marrëveshje ndërmjet ndërmarrjes dhe blerësit ose përdoruesit të pasurisë. Ato përcaktohen me vlerën e drejtë të shumës së pranuar apo të arkëtueshme, duke e marrë parasysh shumën e çfarëdo skontimi tregtar dhe skontimi të vëllimit të rabateve, të lejuara nga entiteti.

Të hyrat nga shitja e mallrave duhet të njihen kur të jenë përmbushur të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) ndërmarrja ia ka transferuar blerësit rreziqet dhe përfitimet domethënëse të pronësisë së mallrave;

b) ndërmarrja nuk mban as përfshirje të vazhdueshme menaxheriale në atë shkallë që zakonisht shoqërohet me pronësinë, e as me kontrollin efektiv mbi mallrat e shitura;

c) shuma e të hyrave mund të matet në mënyrë të besueshme;

d) ka gjasë që përfitimet ekonomike të lidhura me transaksionin do të rrjedhin në ndërmarrje; dhe

e) kostot e bëra ose që do të ndodhin në lidhje me transaksionin, mund të maten në mënyrë të besueshme.

Nëse një entitet mban rreziqe domethënëse të pronësisë, transaksioni nuk është një shitje dhe të hyrat nuk njihen. Një entitet mund të mbajë një rrezik domethënëse të pronësisë në një numër mënyrash. Shembuj të situatave në të cilat entiteti mund të mbajë rreziqe dhe përfitime domethënëse të pronësisë janë:

a) kur entiteti e mban një detyrim për performancë jo të kënaqshme që nuk mbulohet nga provizionet normale të garancisë;

b) kur pranimi i të hyrave nga një shitje e veçantë është kontingjente nga derivimi i të hyrave nga blerësi, nga shitja e mallrave;

c) kur mallrat transportohen duke iu nënshtruar instalimit dhe instalimi është një pjesë e rëndësishme e kontratës, e cila nuk është kompletuar ende nga entiteti; dhe

d) kur blerësi ka të drejtë të heqë dorë nga blerja për një arsye të specifikuar në kontratën e shitjes dhe ndërmarrja është e pasigurt për gjasën e kthimit.

Kur rezultati i një transaksioni që përfshin kryerjen e shërbimeve mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme, të hyrat që lidhen me transaksionin duhet të njihen duke iu referuar fazës së kompletimit të transaksionit në datën e bilancit e gjendjes. Rezultati i një transaksioni mund të vlerësohet me përgjegjësi kur plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) shuma e të hyrave mund të matet në mënyrë të besueshme;

b) ka gjasë që përfitimet ekonomike të lidhura me transaksionin do të rrjedhin në ndërmarrje;

c) faza e kompletimit të transaksionit në datën e bilancit të gjendjes mund të matet në mënyrë të besueshme; dhe

d) kostot e ndodhura për transaksionin dhe kostot për ta kompletuar transaksionin mund të maten në mënyrë të besueshme.

Njohjes së të hyrave duke iu referuar fazës së kompletimit të një transaksioni shpesh i referohet si metoda e përqindjes së kompletimit. Sipas kësaj metode, të hyrat njihen në periudhat kontabël në të cilat kryhen shërbimet. Njohja e të hyrave mbi këtë bazë ofron informacion të dobishëm për shkallën e aktivitetit dhe performancës së shërbimit gjatë një periudhe.

Të hyrat njihen vetëm kur ka gjasë që përfitimet ekonomike të lidhura me transaksionin do të rrjedhin në ndërmarrje. Sidoqoftë, kur del një pasiguri për mbledhjen e një shume tashmë të

përfshirë në të hyra, shuma e pa mbledhur, ose shuma për të cilën rikuperimi nuk ka më gjasa, njihet si një shpenzim, e jo si një rregullim i shumës së të hyrave të njohura fillimisht.

Faza e kompletimit të një transaksioni mund të përcaktohet nga një larmi metodash. Një ndërmarrje e përdorë metodën që i matë në mënyrë të besueshme shërbimet e kryera. Varësisht nga natyra e transaksionit, metodat mund t'i përfshijnë:

a) sondazhet e punës së kryer;

b) shërbimet e kryera deri më sot si përqindje e totalit të shërbimeve që do të kryhen; ose

c) proporcionin që e kanë shpenzimet e bëra deri më sot në kostot totale të vlerësuara të transaksionit. Vetëm kostot që i pasqyrojnë shërbimet e kryera deri më sot përfshihen në kostot e bëra deri më sot. Vetëm kostot që i pasqyrojnë shërbimet e kryera ose që do të kryhen, përfshihen në totalin e kostove të vlerësuara të transaksionit.

Pagesat progresive dhe avanset e pranuara nga klientët shpesh nuk i pasqyrojnë shërbimet e kryera.

Kur rezultati i transaksionit që përfshin kryerjen e shërbimeve nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme, të hyrat duhet të njihen vetëm në masën e shpenzimeve të njohura, që janë të rikuperueshme.

Gjatë fazave të hershme të një transaksioni, shpesh ndodh që rezultati i transaksionit nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme. Sidoqoftë, mund të jetë e mundshme që ndërmarrja t'i rikuperojë kostot e ndodhura të transaksionit. Prandaj, të hyrat njihen vetëm në masën e kostove të ndodhura që pritet të rikuperohen. Meqenëse rezultati i transaksionit nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme, asnjë fitim nuk njihet.

Kur rezultati i një transaksioni nuk mund të vlerësohet në mënyrë të besueshme dhe nuk ka të ngjarë që kostot e ndodhura do të rikuperohen, të hyrat nuk njihen dhe kostot e ndodhura njihen si një shpenzim. Kur pasiguritë që e kanë parandaluar vlerësimin e rezultatit të kontratës në mënyrë të besueshme nuk ekzistojnë më, të hyrat njihen në bazë të fazës së kompletimit të transaksionit në datën e bilancit të gjendjes.

28.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Biznesi i shpalos (sipas SNK 18.35):

c) shumën e secilës kategori domethënëse e të hyrave të njohura gjatë periudhës, përfshirë të hyrat që vijnë nga:

   i) shitja e mallrave;

   ii) kryerja e shërbimeve;

   iii) interesi;

iv) tantiemat;

v) dividendët; dhe

d) shuma e të hyrave që vijnë nga shkëmbimet e mallrave apo shërbimeve të përfshira në secilën kategori domethënëse të të hyrave.

Biznesi e shpalos në shënimet shpjeguese të pasqyrave financiare informacionin mbi politikat kontabël të adoptuara për njohjen e të hyrave, duke përfshirë metodat e adoptuara për ta përcaktuar fazën e kompletimit të transaksioneve që e përfshijnë kryerjen e shërbimeve (sipas SNK 18.35).

Për më tepër, Biznesi i shpalos të hyrat e segmentit, për secilin segment të raportueshëm. Të hyrat e segmenteve nga shitjet te klientët e jashtëm dhe të hyrat e segmenteve nga transaksionet me segmentet e tjera duhet të raportohen ndaras (sipas SNK 14.51), ashtu siç përshkruhet në kapitullin 31.

Në matjen dhe raportimin e të hyrave të segmentit nga transaksionet me segmente të tjera, transferimet ndër segmentare duhet të maten mbi bazën që një entitet faktikisht e ka përdorur, për t'iu vënë çmime atyre transferimeve. Baza e vënies së çmimeve transferimeve ndër segmentare dhe çdo ndryshim në to, duhet të shpaloset në pasqyrat financiare (SNK 14.75).

28.4. Prezantimi në pasqyra

Në rast se një entitet nuk e përgatit raportimin e segmentit, të hyrat (dhe kostot), e tij duhet të prezantohen ndaras për aktivitetin e vazhduar dhe të ndërprerë, nëse ato ndodhin.

Aktivitetet themelore të Biznesit janë:
Sërbime të softuerit dhe shërbime vendore:
Shërbime vendore – Zbatime
Shërbime vendore - Mirëmbajtje
Shërbime vendore - Modifikime
Shërbime vendore – Shërbime trajnimi
Shërbime vendore – Nënkontraktime
Shërbime vendore - Të tjera

Shërbime vendore - të lidhura me shitjen e pajisjeve Shërbime të softuerit dhe shërbime të huaja:
Shërbime të huaja - Zbatime Shërbime të huaja - Mirëmbajtje Shërbime të huaja - Modifikime
Shërbime të huaja - Shërbime trajnimi Shërbime të huaja – Nënkontraktime Shërbime të huaja - Të tjera
Shërbime të huaja - të lidhura me shitjet e pajisjeve

29. Kostot e operimit

Dokumentet burimore në lidhje me kostot janë caktuar në llogaritë e kostove „Kostot sipas llojit dhe alokimit të tyre”. Regjistrimi i kostove sipas llojeve të tyre përdoret për analiza të brendshme në Biznes dhe për t'u përfshirë si informacion shtesë për shënimet shpjeguese në raportet financiare periodike.

Të gjitha kostot direkte regjistrohen në llogaritë e aktiviteteve të veçanta, të renditura në seksionin 28.4.

30. Fitimi (humbja) financiare

30.1. Përkufizimi

Për ta caktuar fitimin (humbjen) financiare, duhet të ndiqen parimet e mëposhtme kryesore të kontabilitetit: baza akruale e kontabilitetit, te hyrat dhe shpenzimet në përputhje me parimin e kujdesit dhe realizimin.

Fitimi (humbja) neto financiare përbëhet nga elementët e mëposhtëm:

a) fitimi (humbja) nga shitjet,

b) fitimi (humbja) në aktivitetin e operimit, përfshirë të hyrat dhe kostot e tjera operative,

c) fitimi (humbja) nga aktiviteti financiar,

d) tarifat obligative që rezultojnë nga tatimi mbi të hyrat.

Biznesi e përgatit pasqyrën e fitimit ose humbjes, duke i klasifikuar kostot sipas funksionit. Informacioni mbi llojet e kostove operative prezantohet në shënimet shpjeguese shtesë.

Fitimi (humbja) operativ është diferenca në mes të të hyrave neto nga shitja e produkteve, mallrave për rishitje dhe materialeve (përfshirë matjen e marrëveshjes së shërbimit), së bashku me grantet, skontimet dhe rritjte ose uljet e tjera, duke e përjashtuar tatimin mbi vlerën e shtuar si dhe të hyrat e tjera operative dhe vlerën e produkteve, mallrave për rishitje dhe materialeve të shitura, të matura me koston e prodhimit ose çmimin e blerjes, plus të gjitha kostot e përgjithshme dhe administrative të shitjes së produkteve, mallrave dhe materialeve dhe shpenzime të tjera operative të ndodhura që nga fillimi i vitit financiar. Brenda shpenzimeve të shitjes ka kosto të departamenteve të tregtisë, d.m.th., kosto sipas llojit që kanë të bëjnë me aktivitetin tregtar të këtyre departamenteve.

Fitimi (humbja) tjetër operativ

Shpenzimet e tjera operative dhe të hyrat kombinohen në mënyrë indirekte me aktivitetin operativ të Biznesit, në veçanti kostot dhe të hyrat që lidhen me aktivitetin shoqëror, heqjet e pasurisë së paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve, pasuritë në konstrukim e sipër apo pasuritë e paprekshme, pagesat ose pranimet e kompensimeve ose gjobave dhe dhënia apo pranimi i pasurive falas.

Fitimi (humbja) nga operimet financiare është diferenca në mes të të hyrave financiare që kanë të bëjnë në veçanti me rrjedhat hyrëse të dividendëve (pjesëmarrjes në fitime), interesin, fitimet nga heqjet e investimeve, rivlerësimet e investimeve, fitimet në valutë të huaj dhe kostove financave që kanë të bëjnë, në veçanti me, interesin, humbjet nga heqjet e investimeve, humbjet nga dëmtimi i investimeve dhe humbjet në valutë të huaj.

31. Segmenti që raporton

31.1. Përkufizimi

Një segment biznesi është një përbërës i dalluar i Biznesit që është i angazhuar në sigurimin e një produkti ose shërbimi individual ose një Biznesi produktesh ose shërbimesh të lidhura me të dhe që i nënshtrohet rreziqeve dhe kthimeve që janë të ndryshme nga ato të segmenteve të tjera të biznesit. Faktorët që duhet të merren parasysh për të përcaktuar nëse produktet dhe shërbimet janë të lidhura, i përfshijnë:

a) natyrën e produkteve ose shërbimeve;

b) natyrën e proceseve të prodhimit;

c) llojin ose klasën e klientit për produktet ose shërbimet;

d) metodat e përdorura për shpërndarjen e produkteve ose ofrimin e shërbimeve; dhe

e) nëse është e zbatueshme, natyrën e mjedisit rregullues, për shembull, bankat, sigurimet ose shërbimet publike.

Një segment gjeografik është një përbërës i dalluar i një entiteti që është i angazhuar në ofrimin e produkteve ose shërbimeve brenda një mjedisi të veçantë ekonomik dhe që i nënshtrohet rreziqeve dhe kthimeve që janë të ndryshme nga ato të përbërësve që veprojnë në mjedise të tjera ekonomike. Faktorët që duhet të merren parasysh në identifikimin e segmenteve gjeografike, përfshijnë:

a) ngjashmërinë e kushteve ekonomike dhe politike;

b) marrëdhëniet në mes të operimeve në zona të ndryshme gjeografike;

c) afërsinë e operimeve;

d) rreziqet e veçanta që lidhen me operimet në një zonë të caktuar;

e) rregulloret e kontrollit të këmbimit valutor; dhe

f) rreziqet themelore të valutës.

Të hyrat e segmentit janë të hyrat e raportuara në pasqyrën e të hyrave të një entiteti që i atribuohen drejtpërdrejt një segmenti dhe pjesës përkatëse të të hyrave të ndërmarrjes që mund të alokohen me bazë të arsyeshme për një segment, qoftë nga shitjet te klientët e jashtëm, apo nga transaksionet me segmente të tjerë të së njëjtës ndërmarrje. Të hyrat e segmentit nuk i përfshijnë:

a) zërat e jashtëzakonshëm;

b) të hyrat nga interesi ose dividendi, përfshirë interesin e fituar në avanse ose hua për segmente të tjera, përveç nëse operimet e segmentit janë kryesisht të një natyre financiare; apo

c) fitimet nga shitjet e investimeve ose fitimet nga shuarja e borxhit, pos nëse operimet e segmentit janë kryesisht të një natyre financiare.

Të hyrat e segmentit e përfshijnë pjesën e ndërmarrjes, të fitimeve ose humbjeve të bashkëpunëtorëve, sipërmarrjeve të përbashkëta, apo investimeve të tjera, të kontabilizuara sipas metodës së ekuitetit, vetëm nëse ato zëra përfshihen në të hyrat e konsoliduara ose totale të ndërmarrjes.

Të hyrat e segmentit e përfshijnë pjesën e sipërmarrësit të përbashkët në të hyrat e një entitetit, të kontrolluar bashkërisht, e cila kontabilizohet nga konsolidimi proporcional në përputhje me standardin për raportimin financiar të interesave në sipërmarrjet e përbashkëta.

Shpenzimi i segmentit është shpenzimi që rezulton nga aktivitetet operative të një segmenti, që i atribuohet drejtpërdrejt segmentit dhe pjesës përkatëse të një shpenzimi që mund të alokohet mbi bazë të arsyeshme për segmentin, duke i përfshirë shpenzimet në lidhje me shitjet ndaj klientëve të jashtëm dhe shpenzimet në lidhje me transaksionet me segmente të tjera të së njëjtës ndërmarrje. Shpenzimi i segmentit nuk i përfshinë:

a) zërat e jashtëzakonshëm;

b) interesin, përfshirë edhe interesin e ndodhur në avanse ose hua nga segmentet e tjerë, pos nëse operimet e segmentit janë kryesisht të një natyre financiare;

c) humbjet në shitjet e investimeve ose humbjet në shuarjen e borxhit, pos nëse operimet e segmentit janë kryesisht të një natyre financiare;

d) pjesa e një ndërmarrjeje në humbjet e bashkëpunëtorëve, sipërmarrjeve të përbashkëta apo investimeve të tjera të kontabilizuara sipas metodës së ekuitetit;

e) shpenzime nga tatimi mbi të hyrat; ose

f) shpenzimet e përgjithshme administrative, shpenzimet e selisë qendrore dhe shpenzimet e tjera që dalin në nivelin e ndërmarrjes dhe kanë të bëjnë me ndërmarrjen në tërësi. Sidoqoftë, kostot ndonjëherë ndodhin në nivelin e ndërmarrjes në emër të një segmenti. Kostot e tilla janë shpenzime të segmentit, nëse ato lidhen me aktivitetet operative të segmentit dhe ato mund t'i atribuohen ose alokohen drejtpërdrejt segmentit me një bazë të arsyeshme.

Shpenzimi i segmentit e përfshinë pjesën e shpenzimeve të një sipërmarrësi të përbashkët, në entitetin e kontrolluar bashkërisht, që kontabilizohet nga konsolidimi proporcional në përputhje me standardin Interesi në Sipërmarrjet e Përbashkëta.

Për operimet e një segmenti që janë kryesisht të një natyre financiare, të hyrat nga interesi dhe shpenzimet nga interesi mund të raportohen si një shumë e vetme neto për qëllime të raportimit

të segmentit, vetëm nëse ato zëra që netohen në pasqyrat financiare të konsoliduara, apo të ndërmarrjes.

Rezultati i segmentit janë të hyrat e segmentit, minus shpenzimi i segmentit. Rezultati i segmentit përcaktohet përpara çdo rregullimi për interesin e pakicës.

Politikat e kontabilitetit të segmenteve janë politikat e kontabilitetit të adoptuara për përgatitjen dhe prezantimin e pasqyrave financiare të Biznesit ose ndërmarrjes së konsoliduar, si dhe ato politika të kontabilitetit, që posaçërisht kanë të bëjnë me segmentin që raporton.

31.2. Segmentet e biznesit dhe segmentet gjeografike

Segmentet e biznesit dhe ato gjeografike të një ndërmarrjeje për qëllime të raportimit të jashtëm, duhet të jenë ato njësi organizative për të cilat informacioni raportohet në bordin e drejtorëve dhe te zyrtari kryesor ekzekutiv, për qëllimin e vlerësimit të performancës së kaluar të njësisë dhe për marrjen e vendimeve në lidhje me alokimin e resurseve në të ardhmen, pos nëse parashikohet si në paragrafin më poshtë.

Nëse struktura e brendshme organizative dhe menaxheriale e një ndërmarrjeje dhe sistemi i saj i raportimit të brendshëm financiar te bordi i drejtorëve dhe zyrtari kryesor ekzekutiv nuk bazohen në produkte ose shërbime individuale ose në Biznese të produkteve/shërbimeve, që nuk lidhen as për kah gjeografia, drejtorët dhe menaxhmenti i ndërmarrjes duhet të zgjedhin ose segmente të biznesit, ose segmente gjeografike si format primar të raportimit të segmentit të ndërmarrjes, bazuar në vlerësimin e tyre, se cili prej tyre e pasqyron burimin kryesor të rreziqeve dhe kthimeve të ndërmarrjes, me tjetrin si format dytësor të raportimit. Në atë rast, drejtorët dhe menaxhmenti i ndërmarrjes duhet t'i përcaktojnë segmentet e saj të biznesit dhe segmentet gjeografike, për qëllime të raportimit të jashtëm bazuar në faktorët e përkufizimeve, e jo në bazë të sistemit të saj të raportimit të brendshëm financiar te bordi i drejtorëve dhe zyrtari kryesor ekzekutiv, në mënyrë konsistente me këto në vijim:

a) nëse një ose më shumë nga segmentet e raportuara në mënyrë të brendshme te drejtorët dhe menaxhmenti, janë një segment biznesi ose një segment gjeografik, bazuar në faktorët që janë në përkufizime, por të tjerët nuk janë, nënparagrafi (b) duhet të zbatohet vetëm për ato segmente të brendshme që nuk i plotësojnë përkufizimet (domethënë, një segment i raportuar në mënyrë të brendshme që e plotëson përkufizimin nuk duhet të segmentohet më tej);

b) për ato segmente të raportuara në mënyrë të brendshme te drejtorët dhe menaxhmentit, që nuk plotësojnë kriteret, menaxhmenti i ndërmarrjes duhet të shikojë në nivelin tjetër më të ulët të segmentimit të brendshëm që raporton informacion, përgjatë linjave të produkteve dhe shërbimeve ose linjave gjeografike, ashtu siç duhet, sipas përkufizimeve;

c) nëse një segment i tillë i nivelit të ulët i raportuar në mënyrë të brendshme, e plotëson përkufizimin e segmentit të biznesit ose segmentit gjeografik bazuar në përkufizime, kriteret për identifikimin e segmenteve të raportueshme në paragrafët më poshtë, duhet të zbatohen për atë segment.

Dy ose më shumë segmente biznesi ose segmente gjeografike të raportuara në mënyrë të brendshme, që janë dukshëm të ngjashëm, mund të kombinohen si një segment i vetëm biznesi ose si segment gjeografik. Dy ose më shumë segmente biznesi, ose segmente gjeografike janë dukshëm të ngjashme vetëm nëse:

a) ato shfaqin performancë të ngjashme financiare afatgjate; dhe

b) ato janë të ngjashme në të gjithë faktorët e përkufizimit adekuat.

Një segment biznesi ose një segment gjeografik duhet të identifikohet si një segment i raportueshëm nëse shumica e të hyrave të tij fitohen nga shitjet ndaj klientëve të jashtëm dhe:

a) të hyrat e tij nga shitjet te klientët e jashtëm dhe nga transaksionet me segmentet e tjera janë 10%, ose më shumë e totalit të të hyrave, të jashtme dhe të brendshme, të të gjitha segmenteve; ose

b) rezultati i segmentit, qoftë fitim ose humbje, është 10%, ose më shumë se rezultati i kombinuar i të gjitha segmenteve në fitim, ose rezultati i kombinuar i të gjithë segmenteve në humbje, cilado që është më e madhe në shumën absolute; ose

c) pasuritë e tij janë 10% ose më shumë totali i pasurive i të të gjitha segmenteve.

Nëse një segment i raportuar në mënyrë të brendshme është nën të gjithë pragjet domethënëse në paragrafin më lart:

a) ai segment mund të përcaktohet si një segment i raportueshëm pavarësisht nga madhësia e tij;

b) nëse nuk përcaktohet si një segment i raportueshëm pavarësisht nga madhësia e tij, ai segment mund të kombinohet në një segment të raportueshëm ndaras, me një ose më shumë segmente të tjera të ngjashme, të raportuar në mënyrë të brendshme, që janë gjithashtu nën të gjitha pragjet domethënëse në paragrafin më lart (dy ose më shumë segmente biznesi ose segmente gjeografike janë të ngjashme, nëse ato e ndajnë shumicën e faktorëve në përkufizimin adekuat); dhe

c) nëse, ai segment nuk raportohet ose kombinohet ndaras, ai duhet të përfshihet si një zë harmonizues i pa alokuar.

Nëse totali i të hyrave të jashtme që i atribuohen segmenteve të raportueshme e përbëjnë më pak se 75% të totalit të të hyrave të konsoliduara ose të ndërmarrjes, duhet të identifikohen segmente shtesë si segmente të raportueshme, edhe nëse nuk i arrijnë pragjet prej 10% në paragrafin më lart, derisa së paku 75% e totalit të të hyrave të konsoliduara ose të ndërmarrjes të jenë përfshirë në segmentet e raportueshme.

Pragjet prej 10% në këtë Standard nuk synojnë të jenë një udhëzues për përcaktimin e materialitetit për ndonjë aspekt të raportimit financiar, pos për identifikimin e segmenteve të biznesit dhe segmenteve gjeografike, të raportueshme.

Një segment i identifikuar si një segment i raportueshëm në periudhën e parë pasuse, sepse i ka plotësuar pragjet relevante të 10%, duhet të vazhdojë të jetë një segment i raportueshëm për periudhën aktuale, pavarësisht se të hyrat, rezultati dhe pasuritë e tij nuk i tejkalojnë më pragjet e 10%, nëse menaxhmenti i ndërmarrjes gjykon se segmenti ka rëndësi të vazhdueshme.

Nëse një segment identifikohet si një segment i raportueshëm në periudhën aktuale sepse i plotëson pragjet relevante të 10%, të dhënat e segmentit të periudhës paraprake që prezantohen për qëllime krahasimi, do të rideklarohen për ta pasqyruar segmentin e sapo raportuar si një segment të ndarë, edhe nëse ai segment nuk i ka plotësuar pragjet prej 10% në periudhën praprake, përveç nëse kjo nuk është e realizueshme të bëhet.

31.3. Politikat e kontabilitetit të segmentit

Informacioni i segmentit duhet të përgatitet në përputhje me politikat e kontabilitetit, të adoptuara për përgatitjen dhe prezantimin e pasqyrave financiare të Biznesit ose ndërmarrjes së konsoliduar.

Ekziston një supozim se politikat e kontabilitetit, që drejtorët dhe menaxhmenti i një ndërmarrjeje i kanë zgjedhur t'i përdorin, gjatë përgatitjes së pasqyrave financiare të konsoliduara ose në nivel të ndërmarrjes, janë ato që drejtorët dhe menaxhmenti besojnë se janë më të përshtatshme për qëllime të raportimit të jashtëm. Meqenëse qëllimi i informacionit të segmentit është t'u ndihmojë përdoruesve të pasqyrave financiare ta kuptojnë më mirë ndërmarrjen dhe të bëjnë gjykime më të informuara për ndërmarrjen në tërësi, ky Standard e kërkon përdorimin në përgatitjen e informacionit të segmentit, të politikave të kontabilitetit që e kanë zgjedhur drejtorët dhe menaxhmenti. Megjithatë kjo nuk do të thotë që politikat e kontabilitetit të konsoliduara, ose të ndërmarrjes duhet të zbatohen për segmentet e raportueshme, sikur segmentet të ishin entitete të veçanta raportuese. Kalkulimi i hollësishëm i bërë në zbatimin e një politike të veçantë të kontabilitetit në nivelin e ndërmarrjes mund të alokohet nëpër segmente, nëse ekziston një bazë e arsyeshme për ta bërë këtë. Kalkulimet e pensioneve, për shembull, shpesh bëhen për një ndërmarrje në tërësi, por shifrat e ndërmarrjes mund të alokohen nëpër segmente, duke u bazuar në pagat dhe të dhënat demografike për segmentet.

Pasuritë që përdoren bashkërisht nga dy ose më shumë segmente duhet të alokohen nëpër segmente, nëse dhe vetëm nëse, edhe të hyrat dhe shpenzimet e tyre përkatëse alokohen nëpër ato segmente.

Mënyra me të cilën zërat e pasurive, detyrimeve, të hyrave dhe shpenzimeve alokohen nëpër segmente varet nga faktorë si natyra e atyre zërave, aktivitetet e kryera nga segmenti dhe autonomia relative e atij segmenti. Nuk është e mundur ose e përshtatshme të përcaktohet një bazë e vetme e alokimit, që duhet të adoptohet nga të gjitha ndërmarrjet. Nuk është as e përshtatshme që të detyrohet alokimi i zërave të pasurive, detyrimeve, të hyrave dhe shpenzimeve të ndërmarrjes që lidhen bashkërisht me dy ose më shumë segmente, nëse baza e vetme për t'i bërë ato alokime është arbitrare ose e vështirë për t'u kuptuar. Në të njëjtën kohë, përkufizimet e të hyrave të segmentit, shpenzimeve të segmentit, pasurive të segmentit dhe detyrimeve të segmentit janë të ndërlidhura, dhe alokimet që rezultojnë duhet të jenë konsistente. Prandaj, pasuritë e përdorura bashkërisht alokohen nëpër segmente, nëse dhe vetëm nëse, të hyrat dhe

shpenzimet e tyre relevante alokohen nëpër ato segmente. Për shembull, një pasuri përfshihet në pasuritë e segmenti, t nëse dhe vetëm nëse, zhvlerësimi ose amortizimi përkatës zbritet në matjen e rezultatit të segmentit.

31.4. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

SNK 14 duhet të zbatohet nga ndërmarrjet, ekuiteti apo letrat me vlerë të borxheve të të cilave tregtohen publikisht, si dhe nga ndërmarrjet që janë në proces të emetimit të ekuitetit, ose letrave me vlerë të borxheve në tregjet publike të letrave me vlerë (sipas SNK 14.3).

Nëse një ndërmarrje, letrat me vlerë të së cilës nuk tregtohen publikisht, përgatit pasqyra financiare që janë në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Kontabilitetit, ajo ndërmarrje inkurajohet të shpalosë në mënyrë vullnetare informacion financiar sipas segmentit (sipas SNK 14.4, 14,5).

Nëse një raport i vetëm financiar i përmban edhe pasqyrat financiare të konsoliduara të një ndërmarrjeje, letrat me vlerë të së cilës tregtohen publikisht, e edhe pasqyrat financiare të ndara të entitetit amë janë të një ose më shumë vartësve, informacioni i segmentit duhet të prezantohet vetëm në bazë të pasqyrave financiare të konsoliduara. Nëse, një vartës është vetë një ndërmarrje, letrat me vlerë të së cilës tregtohen publikisht, do të paraqesë informacion të segmentit në raportin e vet të ndarë financiar (SNK 14.6).

Nëse një raport i vetëm financiar përmban si pasqyrat financiare të një ndërmarrjeje, letrat me vlerë të së cilës tregtohen publikisht, ashtu dhe pasqyrat financiare të ndara të një bashkëpunëtori apo sipërmarrjeje të përbashkët, sipas metodës së ekuitetit, në të cilët ndërmarrja ka një interes financiar, informacioni i segmentit duhet të paraqitet vetëm në bazë të pasqyrave financiare të ndërmarrjes. Nëse, bashkëpunëtori ose sipërmarrja e përbashkët, sipas metodës së ekuitetit është vetë një ndërmarrje, letrat me vlerë të së cilës tregtohen publikisht, ajo do të paraqesë informacionin e segmentit në raportin e tij financiar të ndarë (sipas SNK 14.7).

SNK 14 inkurajon, por nuk e kërkon raportimin e aktivitetit vertikalisht të integruar, të klasifikuar në segmente të ndara, bashkë me përshkrimin përkatës të rregullave të transferimit të çmimeve në mes këtyre segmenteve.

Struktura e brendshme organizative dhe menaxheriale e një ndërmarrjeje dhe sistemi i saj i raportimit të brendshëm financiar te bordi i drejtorëve dhe zyrtari kryesor ekzekutiv, normalisht do të jenë baza për identifikimin e burimit mbizotërues dhe natyrës së rreziqeve dhe normave të ndryshme të kthimit me të cilat përballet ndërmarrja dhe për këtë arsye, për përcaktimin se cili format i raportimit është primar dhe cili është sekondar, përveç nëse parashikohet si në nën paragrafët (a) dhe (b) më poshtë:

d) Nëse rreziqet dhe normat e kthimit të një ndërmarrjeje ndikohen fuqishëm, si për nga ndryshimet në produktet dhe shërbimet që ajo prodhon, ashtu edhe për nga ndryshimet në zonat gjeografike në të cilat operon, siç dëshmohet nga një 'qasje matricë' për menaxhimin e kompanisë dhe raportimin e brendshëm te bordi i drejtorëve dhe zyrtari kryesor ekzekutiv, atëherë ndërmarrja duhet t'i përdorë segmentet e biznesit si format të saj primar të raportimit të segmenteve, dhe segmentet gjeografike si format të saj

sekondar të raportimit; dhe

e) Nëse struktura e brendshme organizative dhe menaxheriale e një ndërmarrjeje dhe sistemi i saj i raportimit të brendshëm financiar te bordi i drejtorëve dhe zyrtari kryesor ekzekutiv nuk bazohen as në produkte ose shërbime individuale, apo në Biznese të produkteve/shërbimeve përkatëse, e as për nga gjeografia, drejtorët dhe menaxhmenti i ndërmarrjes duhet të përcaktojnë, nëse rreziqet dhe kthimet e ndërmarrjes lidhen më shumë me produktet dhe shërbimet që ajo i prodhon, apo më shumë me zonat gjeografike në të cilat operon dhe, si pasojë, duhet të zgjedhin ose segmente biznesi, ose segmente gjeografike si format primar të raportimit të ndërmarrjes për segmentin, e tjetrin si formatin e saj sekondar të raportimit (sipas SNK 14.27).

Një segment i raportueshëm është një segment biznesi ose një segment gjeografik.

Një segment biznesi është një përbërës i dalluar i një ndërmarrjeje që është i angazhuar në sigurimin e një produkti ose shërbimi individual, ose një Biznesi produktesh ose shërbimesh që lidhen në mes vete dhe që i nënshtrohet rreziqeve dhe kthimeve që janë të ndryshme nga ato të segmenteve të tjera të biznesit. Faktorët që do të merren parasysh për të përcaktuar, nëse produktet dhe shërbimet janë të lidhura në mes vete, përfshijnë (sipas SNK 14.9):

a) natyrën e produkteve ose shërbimeve;

b) natyrën e proceseve të prodhimit;

c) llojin ose klasën e klientit për produktet ose shërbimet;

d) metodat e përdorura për shpërndarjen e produkteve ose ofrimin e shërbimeve; dhe

e) nëse është e zbatueshme, natyrën e mjedisit rregullativ, për shembull; bankat, sigurimet ose shërbimet publike.

Një segment gjeografik është një përbërës i dalluar i një ndërmarrjeje që është e angazhuar në ofrimin e produkteve ose shërbimeve brenda një mjedisi të veçantë ekonomik dhe që i nënshtrohet rreziqeve dhe kthimeve që janë të ndryshme nga ato të përbërësve që veprojnë në mjedise të tjera ekonomike. Faktorët që do të merren parasysh në identifikimin e segmenteve gjeografike përfshijnë këto si në vijim (sipas SNK 14.9):

a) ngjashmërinë e kushteve ekonomike dhe politike;

b) marrëdhëniet midis operimeve në zona të ndryshme gjeografike;

c) afërsinë e operimeve;

d) rreziqe të veçanta që ndërlidhen me operimet në një zonë të caktuar;

e) rregulloret e kontrollit të këmbimit valutor; dhe

f) rreziqet themelore të valutës.

Formati primar i raportimit

Biznesi do t'i shpalosë të hyrat e segmenteve për secilin segment të raportueshëm. Të hyrat e segmenteve nga shitjet te klientët e jashtëm dhe të hyrat e segmenteve nga transaksionet me segmentet e tjera duhet të raportohen ndaras (sipas SNK 14.51).

Biznesi do t'i shpalosë rezultatet e segmentit për secilin segment të raportueshëm, duke përfshirë fitimin, ose humbjen në aktivitetin e vazhdueshëm ndaras nga rezultati në atë të ndërprerë (sipas SNK 14.52).

Biznesi do t'i rideklarojë rezultatet e segmentit në periudhat paraprake të prezantuara në pasqyrat financiare, në mënyrë që shpalosjet e kërkuara sipas SNK 12.52 në lidhje me operimet e ndërprera të kenë të bëjnë me të gjitha operimet që janë klasifikuar si të ndërprera, në datën e bilancit të gjendjes së periudhës së fundit të prezantuar.

Nëse Biznesi mund ta llogarisë fitimin ose humbjen neto të segmentit ose ndonjë masë tjetër të profitabilitetit të segmentit, përveç rezultatit të segmentit pa alokime arbitrare, inkurajohet raportimi i shumës (shumave) të tillë, pos rezultatit të segmentit, së përshkruar në mënyrë adekuate. Nëse, ajo masë përgatitet mbi një bazë ndryshe nga politikat e kontabilitetit të adoptuara për pasqyrat financiare të konsoliduara ose të ndërmarrjes, ndërmarrja do ta përfshijë në pasqyrat e saj financiare një përshkrim të qartë të bazës së matjes (sipas SNK 14.53).

Biznesi duhet t'i shpalosë detyrimet e segmentit për secilin segment të raportueshëm (sipas SNK 14.56).

Biznesi do ta shpalosë totalin e kostove të ndodhura gjatë periudhës për të blerë pasuri të segmentit, që pritet të përdoren përgjatë më shumë se një periudhe (pasuri e paluajtshme, makineri dhe pajisje, si dhe pasuri të paprekshme), për secilin segment të raportueshëm. Përderisa kësaj nganjëherë i referohet si shtesa kapitale ose shpenzime kapitale, matja e kërkuar nga ky parim do të bëhet mbi një bazë akruale, e jo mbi një bazë të parasë kesh (sipas SNK 14.57).

Biznesi duhet ta shpalosë totalin e shumës së shpenzimeve të përfshira në rezultatin e segmentit për zhvlerësimin dhe amortizimin e pasurive të segmentit për periudhën, për secilin segment të raportueshëm (përveç nëse entiteti prezanton informacion mbi rrjedhat e parasë kesh në një segment, i cili kështillohet, sipas SNK 7 "Pasqyra e rrjedhës së parasë kesh").

Sipas SNK 14.59, Biznesi inkurajohet, por nuk i kërkohet ta shpalosë natyrën dhe sasinë e çdo zëri të të hyrave të segmentit dhe shpenzimeve të segmentit, që janë të një madhësie, natyre ose ndodhjeje, sa që shpalosja e tyre është relevante për ta shpjeguar performancën e secilit segment për periudhën.

Biznesi duhet të shpalosë, për secilin segment të raportueshëm, shumën totale të shpenzimeve domethënëse që nuk janë para kesh (përveç zhvlerësimit dhe amortizimit), që janë përfshirë në shpenzimet e segmentit dhe për këtë arsye, janë zbritur në matjen e rezultatit të segmentit. Ky Biznes i kostove klasifikohet si kosto e segmentit, që do të rregullonte rrjedhën e parasë kesh, nëse do të përgatitej sipas ndarjes së segmenteve (d.m.th., dëmtimet, provizionet).

Shpalosja e informacionit shtesë mund të jetë e rëndësishme për përdoruesit që duhet të njihen me situatën financiare të entiteteve dhe likuiditetin e tyre. Shpalosja e një informacioni të tillë, bashkë me komentet e menaxhmentit, inkurajohet dhe mund të ketë të bëjë me rrjedhat e parasë kesh nga veprimtaria operative, investuese dhe financiare për të gjitha segmentet tregtare dhe gjeografike.

SNK 14 e inkurajon edhe shpalosjen e informacionit shtesë mbi rrjedhat e parasë kesh nëpër segmente, për të cilat në SNK 7 kështillohet të shpalosen. Për më tepër, ky standard këshillon të shpalosen të hyra relevante që nuk janë para kesh, të cilat janë përfshirë në të hyrat e segmentit, dhe për këtë kanë qenë pjesë e kalkulimit të rezultatit të segmentit.

Biznesi duhet të shpalosë, për secilin segment të raportuar, shumën e pjesëve të ndërmarrjes në fitimin ose humbjen neto të bashkëpunëtorëve, sipërmarrjeve të përbashkëta ose investimeve të tjera, të kontabilizuara sipas metodës së ekuitetit, nëse të gjitha operimet e atyre bashkëpunëtorëve, në mënyrë substanciale janë brenda këtij segmenti të vetëm (sipas SNK 14.64).

Nëse shuma e pjesëve të një ndërmarrjeje në fitimin ose humbjen neto të bashkëpunëtorëve, sipërmarrjeve të përbashkëta, ose investimeve të tjera, të kontabilizuara sipas metodës së ekuitetit, shpaloset nga segmenti i raportueshëm, duhet të shpalosen edhe investimet totale në ata bashkëpunëtorë dhe sipërmarrje të përbashkëta, nga segmenti i raportuar (sipas në SNK 14.66).

Biznesi do ta prezantojë një harmonizim në mes të informacionit të shpalosur për segmentet e raportuara dhe informacionit të grumbulluar në pasqyrat financiare të konsoliduara, ose të ndërmarrjes. Në prezantimin e harmonizimit, të hyrat e segmentit duhet të harmonizohen me të hyrat e ndërmarrjes nga klientët e jashtëm (përfshirë shpalosjen e shumës së të hyrave të ndërmarrjes nga klientët e jashtëm, që nuk përfshihen në të hyrat e asnjë segmenti). Rezultatet e segmentit nga aktiviteti i vazhdueshëm duhet të harmonizohen me një masë të krahasueshme të fitimit, ose humbjes operative të Biznesit nga aktiviteti i vazhdueshëm, si dhe me fitimin ose humbjen neto të Biznesit; Rezultatet e segmentit nga aktiviteti i ndërprerë duhet të harmonizohen me fitimin, ose humbjen neto nga aktiviteti i ndërprerë i Biznesit. Pasuritë e segmentit duhet të harmonizohen me pasuritë e Biznesit;

Inkurajohet prezantimi i të gjithë informacionit mbi formatin bazë të raportimit në lidhje me operimin e segmenteve të raportuara, i përkufizuar në SNK 14.50-67, në përputhje me të gjitha formatet plotësuese, të përdorura për segmentet.

Segmentet e biznesit si format themelor i raportimit

Nëse formati kryesor i një ndërmarrje për raportimin e informacionit të segmentit është segment i biznesit, ajo duhet ta raportojë edhe informacionin e mëposhtëm (sipas SNK 14.69):

a) të hyrat e segmentit nga klientët e jashtëm sipas zonës gjeografike, bazuar në vendndodhjen gjeografike të klientëve të saj, për secilin segment gjeografik, të hyrat e të cilit nga shitjet te klientët e jashtëm janë 10% ose më shumë se totali i të hyrave të ndërmarrjes nga shitjet te të gjithë klientët e jashtëm;

b) totalin e vlerës kontabël të pasurive të segmentit sipas vendndodhjes gjeografike të pasurive, për secilin segment gjeografik, pasuritë e të cilit segment janë 10% ose më shumë se totali i pasurive i të të gjitha segmenteve gjeografike; dhe

c) totalin e kostos së ndodhur gjatë periudhës, për blerjen e pasurive të segmentit, që pritet të përdoren gjatë më shumë se një periudhe (pasurive të paluajtshme, makinerive, pajisjeve dhe pasurive të paprekshme), sipas vendndodhjes gjeografike të pasurive, për secilin segment gjeografik, pasuritë e të cilit segment janë 10% ose më shumë se totali i pasurive i të të gjitha segmenteve gjeografike.

Segmentet gjeografike si format themelor i raportimit

Nëse formati kryesor i ndërmarrjes për raportimin e informacionit të segmentit është segment gjeografik (qoftë bazuar në vendndodhjen e pasurive apo vendndodhjen e klientëve), ajo duhet ta raportojë edhe informacionin në vijim të segmentit, për secilin segment të biznesit, të hyrat e të cilit nga shitjet te klientët e jashtëm janë 10% ose më shumë se totali i të hyrave të ndërmarrjes nga shitjet te të gjithë klientët e jashtëm ose pasuritë e të cilit segment janë 10%, ose më shumë se totali i pasurive i të të gjitha segmenteve të biznesit (sipas SNK 14.70):

a) të hyrat nga segmentet nga klientët e jashtëm;

b) totalin e vlerës kontabël të pasurive të segmentit; dhe

c) totalin e kostos së ndodhur gjatë periudhës për blerjen e pasurive të segmentit, që pritet të përdoren gjatë më shumë se një periudhe (pasurive të paluajtshme, makinerive, pajisjeve dhe pasurive të paprekshme).

Nëse formati kryesor i ndërmarrjes për raportimin e informacionit të segmentit janë segmentet gjeografike, që bazohen në vendndodhjen e pasurive dhe nëse vendndodhja e klientëve të saj është e ndryshme nga vendndodhja e pasurive të saj, atëherë ndërmarrja duhet t'i raportojë edhe të hyrat nga shitjet te klientët e jashtëm për secilin segment gjeografik bazuar-në-klient, të hyrat e të cilit nga shitjet te klientët e jashtëm janë 10%, ose më shumë se totali i të hyrave të ndërmarrjes nga shitjet te të gjithë klientët e jashtëm (sipas SNK 14.71).

Nëse formati kryesor i ndërmarrjes për raportimin e informacionit të segmentit janë segmentet gjeografike, që bazohen në vendndodhjen e klientëve dhe nëse pasuritë e ndërmarrjes janë të vendosura në zona të ndryshme gjeografike nga klientët e saj, atëherë ndërmarrja duhet ta raportojë edhe informacionin në vijim të segmentit, për secilin segment gjeografik bazuar-në-pasuri, të hyrat e të cilit nga shitjet te klientët e jashtëm ose pasuritë e të cilit segment janë 10%, ose më shumë nga shumat e konsolidimit përkatës, ose nga totali i shumave të ndërmarrjes (sipas SNK 14.72):

a) totalin e vlerës kontabël të pasurive të segmentit sipas vendndodhjes gjeografike të pasurive; dhe

b) totalin e kostos së ndodhur gjatë periudhës, për blerjen e pasurive të segmentit, që pritet të përdoren gjatë më shumë se një periudhe (pasurive të paluajtshme, makinerive dhe

pajisjeve) sipas vendndodhjes së pasurive.

Çështje të tjera të shpalosjes

Nëse një segment biznesi ose një segment gjeografik për të cilin informacioni raportohet në bordin e drejtorëve dhe te zyrtari kryesor ekzekutiv nuk është segment i raportueshëm, sepse e fiton shumicën e të hyrave nga shitjet në segmente të tjera, por megjithatë të hyrat e tij nga shitjet te klientët e jashtëm janë 10%, ose më shumë se totali i të hyrave të ndërmarrjes nga shitjet te të gjithë klientët e jashtëm, ndërmarrja duhet ta shpalosë atë fakt, si dhe shumat e të hyrave nga (a) shitjet ndaj klientëve të jashtëm dhe (b) shitjet e brendshme te segmentet e tjera (sipas SNK 14.74).

Një ndërmarrje duhet t'i tregojë llojet e produkteve dhe shërbimeve të përfshira në secilin segment të raportuar të biznesit dhe të tregojë përbërjen e secilit segment gjeografik të raportuar, si të atij primar ashtu edhe të atij sekondar, nëse nuk shpaloset ndryshe në pasqyrat financiare ose diku tjetër në raportin financiar (sipas SNK 14.81)

Në matjen dhe raportimin e të hyrave të segmentit nga transaksionet me segmente të tjera, transferimet ndërsegmentare duhet të maten mbi bazën që ndërmarrja faktikisht e ka përdorur, për t'iu vënë çmime atyre transferimeve. Baza e çmimeve të transferimeve ndërsegmentare dhe çdo ndryshim në to, duhet të shpaloset në pasqyrat financiare (sipas SNK 14.75).

Ndryshimet në politikat e kontabilitetit të adoptuara për raportimin e segmenteve që kanë efekt material në informacionin e segmentit, duhet të shpalosen, dhe informacioni i segmentit, i periudhës paraprake i prezantuar për qëllime krahasuese duhet të rideklarohet, përveç nëse kjo është e parealizueshme. Një shpalosje e tillë duhet të përfshijë një përshkrim të natyrës së ndryshimit, arsyet e ndryshimit, faktin që informacioni krahasues është rideklaruar, ose është i parealizueshëm për t'u bërë, si dhe efektin financiar të ndryshimit nëse është i përcaktueshëm në mënyrë të arsyeshme. Nëse, një ndërmarrje e ndryshon identifikimin e segmenteve të saj dhe nuk e rideklaron informacionin e periudhës paraprapke të segmentit mbi një bazë të re, sepse kjo është e parealizueshme, atëherë për qëllime të krahasimit, ndërmarrja duhet të raportojë të dhëna të segmentit edhe për bazat e vjetra edhe për bazat e reja të segmentimit, në vitin në të cilin e ndryshon identifikimin e segmenteve të saj (sipas SNK 14.76).

Entiteti raportues që e raporton informacionin e segmentit në përputhje me SNK 14, do t'i shpalosë këto në vijim, për secilin segment të raportueshëm, bazuar në formatin primar të raportimit të një entiteti (sipas SNK 36.129):

a) shumën e humbjeve nga dëmtimi, të njohura në fitim ose humbje dhe drejtpërdrejt në ekuitet, gjatë periudhës; dhe

b) shumën e anulimeve të humbjeve nga dëmtimi, të njohura në fitim ose humbje dhe drejtpërdrejt në ekuitet, gjatë periudhës.

32. Shpalosjet e palëve të lidhura

32.1. Përkufizimi

Pala e lidhur: Një palë është e lidhur me një entitet nëse:

a) në mënyrë direkte ose indirekte, përmes një, ose më shumë ndërmjetësve, pala:

   i) kontrollon, kontrollohet ose është nën kontroll të përbashkët me entitetit (kjo përfshin entitetin amë, bashkëvartësit dhe vartësit e tjerë brenda të njëjtit Biznes të kapitalit);

   ii) ka një interes në entitet, që i jep asaj një ndikim të rëndësishëm mbi entitetin; ose

   iii) ka kontroll të përbashkët mbi entitetin;

b) pala është bashkëpunëtore e entitetit;

c) pala është një sipërmarrje e përbashkët në të cilën entiteti është sipërmarrës;

d) pala është anëtare e personelit kryesor të menaxhmentit të entitetit ose entitetit amë;

e) pala është anëtare e ngushtë e familjes së çdo individi të përmendur nën (a) ose (d);

f) pala është entitet që kontrollohet, kontrollohet bashkërisht ose ndikohet në mënyrë të konsiderueshme nga - ose me të cilin qëndron një fuqi e konsiderueshme votuese në një entitet të tillë – në mënyrë direkte ose indirekte, çdo individ i përmendur nën (d) ose (e);

g) pala është një plan beneficioni pas punësimit për beneficionet e punonjësve të entitetit, ose të çfarëdo entiteti që është palë e lidhur e entitetit.

Transaksion i palës së lidhur është një transferim i resurseve, shërbimeve ose detyrimeve në mes të palëve të lidhura, pavarësisht nëse është i ngarkuar me një çmim.

Anëtarë të ngushtë të familjes së një individi janë ata anëtarë të familjes që mund të pritet të ndikojnë ose të ndikohen nga ai individ, në marrëdhëniet e tyre me entitetin. Ata mund të përfshijnë:

a) partnerin me të cilin jeton dhe fëmijët e individit;

b) fëmijët e partnerit me të cilin jeton individi; dhe

c) vartësit e individit dhe të partnerit me të cilin ai jeton.

Kompensimi i përfshinë të gjitha beneficionet e punonjësve, duke i përfshirë beneficionet e punonjësve në formën e Pagesës së Bazuar në Aksione. Beneficionet e punonjësve janë të gjitha format e shumës së paguar, të pagueshme ose të dhëna nga entiteti, ose në emër të entitetit, në këmbim të shërbimeve të kryera për entitetin. Ai gjithashtu përfshin një shumë të tillë, të paguar në emër të një entiteti amë të entitetit e që ka të bëjë me entitetin individual. Kompensimi i përfshinë:

a) beneficionet afatshkurtra të punonjësve, si pagat, mëditjet dhe kontributet e sigurimeve sociale, pushimet vjetore të paguara dhe pushimet mjekësore të paguara, ndarjen e fitimit dhe bonuset (nëse paguhen brenda dymbëdhjetë muajve të fundit të periudhës) dhe beneficionet jo monetare (si kujdesi mjekësor, banimi, vetura dhe mallra ose shërbime falas, ose të subvencionuara) për punonjësit aktualë;

b) beneficionet pas punësimit siç janë pensionet, beneficione të tjera të pensionimit, sigurimi i jetës pas punësimit dhe kujdesi mjekësor pas punësimit;

c) beneficione të tjera afatgjata të punonjësve, duke përfshirë pushimet për shërbime të gjata, pagat jubilare ose beneficione të tjera të shërbimit afatgjatë, beneficionet e aftësisë së kufizuar afatgjatë, dhe, nëse ato nuk janë të pagueshme tërësisht brenda dymbëdhjetë muajve pas përfundimit të periudhës, ndarja e fitimit, bonuset dhe kompensimi i shtyrë;

d) beneficionet e ndërprerjes; dhe

e) pagesa e bazuar në aksione.

Kontrolli është fuqia për t'i qeverisur politikat financiare dhe operative të një entiteti në mënyrë që ai të përfitojë nga aktivitetet e tij.

Kontrolli i përbashkët është ndarja e dakorduar me kontratë e kontrollit mbi një aktivitet ekonomik.

Personeli kyç i menaxhmentit janë ata persona që kanë autoritet dhe përgjegjësi për planifikimin, drejtimin dhe kontrollimin e aktiviteteve të entitetit, në mënyrë direkte ose indirekte, duke përfshirë çdo drejtor (qoftë ekzekutiv ose tjetër) të atij entiteti.

Ndikimi domethënës është fuqia për të marrë pjesë në vendimet e politikave financiare dhe operative të një entiteti, por nuk është kontroll mbi ato politika. Ndikimi domethënës mund të përfitohet nga pronësia, statuti apo marrëveshjet.

32.2. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Entitetit e Biznesit shpalosin transaksione me palë të lidhura dhe me bilance ende të pashlyera me entitetet të tjera të Biznesit. Gjatë përgatitjes së pasqyrave financiare të konsoliduara, transaksionet në mes të palëve të lidhura dhe bilancet ende të pa shlyera që rezultojnë prej tyre eliminohen, ashtu siç përshkruhet në kapitullin 4.

Marrëdhëniet në mes të entiteteve amë dhe vartësve do të shpalosen, pavarësisht nëse ka pasur transaksione në mes të atyre palëve të lidhura. Duke i marrë parasysh të gjitha marrëdhëniet e

mundshme në mes të palëve të lidhura, thelbi i marrëdhënies duhet të theksohet, e jo vetëm forma e saj ligjore.

Një entitet duhet ta shpalosë emrin e entitetit amë të tij dhe e nëse nuk ka, atëherë emrin e palës përfundimtare të kontrollit. Nëse, as entiteti amë dhe as pala përfundimtare e kontrollit nuk prodhojnë pasqyra financiare në dispozicion për përdorim publik, duhet të shpaloset emri i entitetit amë i nivelit më të lartë që prodhon pasqyra financiare.

Entiteti duhet ta shpalosë kompensimin e personelit kyç të menaxhmentit, në total, dhe për secilën nga kategoritë e mëposhtme:

h) beneficionet afatshkurtëra të punonjësve;

i) beneficionet pas punësimit;

j) beneficionet tjera afatgjata;

k) beneficionet e ndërprerjes; dhe

l) pagesën e bazuar në aksione.

Nëse ka pasur transaksione në mes të palëve të lidhura, një entitet është i obliguar ta shpalosë natyrën e marrëdhënies së palës së lidhur si dhe informacionin në lidhje me transaksionet dhe bilancet e papaguara të nevojshme për ta kuptuar efektin e mundshëm të marrëdhënies në pasqyrat financiare. Këto kërkesa për shpalosje janë kërkesa shtesë pos kërkesave për ta shpalosur kompensimin e personelit kyç të menaxhmentit. Shpalosjet duhet të përfshijnë, të paktën:

a) shumën e transaksioneve;

b) shumën e bilanceve të papaguara dhe:

i) afatet dhe kushtet e tyre, përfshirë edhe informatat që tregojnë nëse ato janë të siguruara, si dhe shumën që duhet dhënë për shlyerje; dhe

ii) detajet e garancive të dhëna ose të pranuara;

c) provizionet për borxhe të dyshimta, në lidhje me shumën e bilanceve të papaguara; dhe

d) shpenzimi i njohur gjatë periudhës, në lidhje me borxhet e këqija ose të dyshimta që vijnë nga palët e lidhura.

Shpalosjet e nevojshme nga paragrafi më lart do të bëhen ndaras për secilën nga kategoritë më poshtë:

a) entitetin amë;

b) entitetet me kontroll të përbashkët ose ndikim domethënës mbi entitet;

c) vartësit;

d) bashkëpunëtorët;

e) sipërmarrjet e përbashkëta në të cilat entiteti është sipërmarrës;

f) personelin kyç të menaxhmentit të entitetit ose entitetit amë të tij; dhe

g) palët e tjera të lidhura.

Këto më poshtë janë shembuj të transaksioneve që shpalosen, nëse janë me një palë të lidhur:

a) blerjet ose shitjet e mallrave (të përfunduara ose të papërfunduara);

b) blerjet ose shitjet e pasurive të paluajtshme dhe pasurive të tjera;

c) kryerja ose pranimi i shërbimeve;

d) qiratë;

e) transferimet e hulumtimit dhe zhvillimit;

f) transferimet sipas marrëveshjeve për licencë;

g) transferimet nën marrëveshje financiare (përfshirë huat dhe kontributet e ekuitetit në para kesh ose në natyrë);

h) dhënia e garancive ose kolateralit; dhe

i) shlyerja e detyrimeve në emër të entitetit ose nga entiteti në emër të një pale tjetër.

Zërat e një natyre të ngjashme mund të shpalosen në total, përveç kur shpalosja ndaras është e nevojshme për t'i kuptuar efektet e transaksioneve të palëve të lidhura në pasqyrat financiare të entitetit.

Shpalosjet që transaksionet e palëve të lidhura janë bërë me kushte ekuivalente me ato që mbizotërojnë në transaksionet direkte, bëhen vetëm nëse kushtet e tilla mund të vërtetohen.

Sipërmarrjet e përbashkëta, në të cilat entiteti amë është sipërmarrës

Pjesa e Biznesit në një sipërmarrje të përbashkët duhet të shpaloset.

Afatet dhe kushtet e transaksioneve me bashkëpunëtorët

Shitjet dhe blerjet te/nga palët e lidhura kryhen duke i përdorur çmimet normale të tregut. Detyrimet/të arkëtueshmet e papaguara në fund të vitit financiar nuk janë siguruar dhe shlyer me

para kesh. Në çdo vit financiar bëhet vlerësimi, me qëllim që të studiohet situata financiare e një pale të lidhur dhe e tregut, në të cilin ajo operon.

Huat e dhëna anëtarëve të Bordit Menaxhues dhe transaksione të tjera me anëtarët e Bordit Menaxhues

Nëse u është dhënë hua menaxhmentit kryesor të entitetit, entiteti e përshkruan karakterin dhe afatet e tyre, bilancin e mbetur, datën e maturimit, normën e interesit.

Aksionet e menaxhmentit në planet e aksioneve të punonjësve

Në rast se ka programe pagese të bazuara në aksione në një kompani, ajo e shpalosë informacionin mbi opsionet e konvertueshme në aksione të zakonshme të bartura nga menaxhmenti i lartë, d.m.th., sasinë, vlerën e tyre dhe periudhën kohore në të cilën ato mund të realizohen. Për më tepër, kompania shpalosë informacion mbi numrin e opsioneve të aksioneve të dhëna brenda periudhës, dhe numrin e atyre të realizuara.

33. Fitimet për aksion

33.1. Përkufizimi

Aksion i zakonshëm është instrument i ekuitetit që është i varur nga të gjitha klasat e tjera të instrumenteve të ekuitetit.

Aksionet e zakonshme marrin pjesë në fitim për periudhën, vetëm pasi të kenë marrë pjesë llojet e tjera të aksioneve, siç janë aksionet preferenciale. Një entitet mund të ketë më shumë se një klasë aksionesh të zakonshme. Aksionet e zakonshme të së njëjtës klasë i kanë të njëjtat të drejta për të pranuar dividendë.

Një aksion i zakonshëm potencial është instrument financiar ose kontratë tjetër që mund t'i japë të drejtën mbajtësit të tij në aksione të zakonshme.

Shembuj të aksioneve të zakonshme potenciale janë:

a) detyrimet financiare ose instrumentet e ekuitetit, duke i përfshirë aksionet preferenciale, që janë të konvertueshme në aksione të zakonshme;

b) opsionet dhe garantët;

c) aksionet që do të emetohen me përmbushjen e kushteve që rezultojnë nga marrëveshjet kontraktuale, të tilla si blerja e një biznesi ose pasurive tjera.

33.2. Matja

Biznesi i kalkulon fitimet bazë për shumat e aksioneve për fitimin ose humbjen që u atribuohen mbajtësve të ekuitetit të zakonshëm të entitetit amë dhe, nëse prezantohet, fitimin ose humbjen nga operimet e vazhdueshme që u atribuohen atyre mbajtësve të ekuitetit.

Fitimet themelore për aksion kalkulohen duke e pjesëtuar fitimin ose humbjen që i atribuohet mbajtësve të ekuitetit të entitetit amë (numëruesit) me numrin mesatar të ponderuar të aksioneve të zakonshme në qarkullim (emëruesit) gjatë periudhës.

Për qëllimin e kalkulimit të fitimeve bazë për aksion, shumat që u atribuohen mbajtësve të ekuitetit të zakonshëm të entitetit amë në lidhje me:

d) fitimin ose humbjen nga operimet e vazhdueshme që i atribuohen entitetit amë; dhe

e) fitimin ose humbjen që i atribuohet entitetit amë;

f) shumat nën (a) dhe (b) të rregulluara për shumat pas tatimit të dividendëve preferencialë, diferencat që dalin në shlyerjen e aksioneve preferenciale dhe efekte të tjera të ngjashme të aksioneve preferenciale të klasifikuara si ekuitet.

Të gjithë zërat e të hyrave dhe shpenzimeve që u atribuohen mbajtësve të ekuitetit të zakonshëm të entitetit amë që njihen në një periudhë, duke përfshirë shpenzimin e tatimit dhe dividendët në aksionet preferenciale të klasifikuara si detyrime, janë përfshirë në përcaktimin e fitimit ose humbjes për periudhën, që i atribuohet mbajtësve të ekuitetit të zakonshëm të entitetit amë.

Shuma pas tatimit e dividendëve preferencialë që zbritet nga fitimi ose humbja është:

a) shuma pas tatimit e çdo dividendi preferencial mbi aksionet preferenciale jo kumulative, të deklaruara në lidhje me periudhën; dhe

b) shuma pas tatimit e dividendëve preferencialë për aksionet e preferuara kumulative të kërkuara për periudhën pavarësisht, nëse janë deklaruar dividendët. Shuma e dividendëve preferencialë për periudhën nuk e përfshinë shumën e çdo dividendi preferencial për aksionet preferenciale kumulative, të paguara ose të deklaruara gjatë periudhës aktuale në lidhje me periudhat e mëparshme.

Për qëllimin e kalkulimit të fitimeve themelore për aksion, numri i aksioneve të zakonshme do të jetë numri mesatar i ponderuar i aksioneve të zakonshme në qarkullim gjatë periudhës.

Përdorimi i numrit mesatar të ponderuar të aksioneve të zakonshme në qarkullim gjatë periudhës e pasqyron mundësinë që shuma e kapitalit të aksionarëve ka ndryshuar gjatë periudhës si rezultat i një numri më të madh, ose më të vogël të aksioneve që ishin në qarkullim në çdo kohë. Numri mesatar i ponderuar i aksioneve të zakonshme në qarkullim gjatë periudhës është numri i aksioneve të zakonshme në qarkullim në fillim të periudhës, i rregulluar nga numri i aksioneve të zakonshme të blera, ose të emetuara gjatë periudhës shumëzuar me një faktor të ponderimit të kohës. Faktori i ponderimit të kohës është numri i ditëve që aksionet janë në qarkullim si pjesë e numrit të përgjithshëm të ditëve në periudhë; një përafrim i arsyeshëm i mesatares së ponderuar është i mjaftueshëm në shumë rrethana.

Aksionet e zakonshme të emetuara si pjesë e vlerësimit të blerjes së një kombinimi biznesi që është një përvetësim përfshihen në numrin mesatar të ponderuar të aksioneve nga data e blerjes. Kjo ndodhë pasi blerësi i përfshinë rezultatet e operimeve të të blerit në pasqyrën e tij të të hyrave nga ajo datë. Aksionet e zakonshme të emetuara si pjesë e një kombinimi biznesi që është një bashkim interesash, përfshihen në kalkulimin e numrit mesatar të ponderuar të aksioneve për të gjitha periudhat e prezantuara. Kjo ndodhë sepse pasqyrat financiare të entiteteve të kombinuara përgatiten sikur entiteti i kombinuar të ketë ekzistuar gjithmonë. Prandaj numri i aksioneve të zakonshme të përdorura për kalkulimin e fitimeve themelore për aksion në një kombinim biznesi që është një bashkim interesash, është shuma e numrit mesatar të ponderuar të aksioneve të entiteteve të kombinuara të rregulluara me aksionet ekuivalente të entiteti, aksionet e të cilit janë në qarkullim pas kombinimit. Numri mesatar i ponderuar i aksioneve të zakonshme në qarkullim gjatë periudhës dhe për të gjitha periudhat e prezantuara rregullohet për ngjarje, që janë ndryshe nga konvertimi i aksioneve të zakonshme potenciale, që e kanë ndryshuar numrin e aksioneve të zakonshme në qarkullim, pa një ndryshim përkatës të resurseve.

Një entitet i kalkulon fitimet e pakësuara për shumat e aksioneve për fitimin ose humbjen që u atribuohen mbajtësve të ekuitetit të entitetit amë, e nëse bëhet prezantimi i fitimit ose humbjes nga operimet e vazhdueshme që i atribuohen atyre mbajtësve të ekuitetit.

Për qëllim të kalkulimit të fitimit të pakësuar për aksion një entitet duhet ta rregullojë fitimin, ose humbjen që i atribuohet mbajtësve të ekuitetit të zakonshëm të entitetit amë dhe numrin mesatar të ponderuar të aksioneve në qarkullim, për efektet e të gjitha aksioneve të zakonshme me potencial pakësimi.

Për qëllim të kalkulimit të fitimit të pakësuar për aksion një entitet e rregullon fitimin, ose humbjen që iu atribuohet mbajtësve të ekuitetit të zakonshëm të entitetit amë, me efektin pastatimor të:

a) çdo dividendi apo zëri tjetër në lidhje me aksionet e zakonshme me potencial pakësimi, të zbritura për të arritur në fitim ose humbje që u atribuohen mbajtësve të ekuitetit të entitetit amë;

b) çdo interesi të njohur në periudhë, në lidhje me aksionet e zakonshme me potencial pakësimi; dhe

c) çdo ndryshimi tjetër në të hyra ose shpenzime që do të rezultonte nga konvertimi i aksioneve të zakonshme me potencial pakësimi.

Për qëllim të kalkulimit të fitimit të pakësuar për aksion, numri i aksioneve të zakonshme do të jetë numri mesatar i ponderuar i aksioneve të zakonshme, plus numri mesatar i ponderuar i aksioneve të zakonshme që do të emetohen me konvertimin e të gjitha aksioneve të zakonshme me potencial të pakësimit në aksione të zakonshme. Aksionet e zakonshme me potencial të pakësimit do të konsiderohen se janë konvertuar në aksione të zakonshme në fillim të periudhës ose, nëse kjo është bërë më vonë, në datën e emetimit të aksioneve të zakonshme potenciale.

Aksionet e zakonshme potenciale trajtohen si të pakësimit kur, dhe vetëm kur, konvertimi i tyre në aksione të zakonshme do t'i ulte fitimet për aksion ose do ta rriste humbjen për aksion nga operimet e vazhdueshme.

Për qëllim të kalkulimit të fitimit të pakësimit për aksion, një entitet e merr përsipër ushtrimin e opsioneve dhe garancive të pakësuara të entitetit. Të hyrat e supozuara nga këto instrumente do të konsiderohen se janë marrë nga emetimi i aksioneve të zakonshme me çmimin mesatar të tregut të aksioneve të zakonshme gjatë periudhës. Diferenca në mes të numrit të aksioneve të zakonshme të emetuara dhe numrit të aksioneve të zakonshme që do të ishin emetuar me çmimin mesatar të tregut të aksioneve të zakonshme gjatë periudhës, do të trajtohet si një emetim i aksioneve të zakonshme pa kompensim.

Kur një entitet e ka lëshuar një kontratë që mund të shlyhet me aksione të zakonshme ose para kesh sipas opsionit të entitetit, entiteti supozon se kontrata do të shlyhet me aksione të zakonshme dhe aksionet e zakonshme potenciale që rezultojnë përfshihen në fitimet e pakësuara për aksion nëse efekti është pakësues.

Për kontratat që mund të shlyhen me aksione të zakonshme ose para kesh sipas opsionit të mbajtësit, do të përdoren shlyerja më pakësuese me para dhe shlyerja me aksione, për kalkulimin e fitimeve të pakësuara për aksion.

Kontratat që i kërkojnë entitetit t'i riblejë aksionet e veta, të tilla si kontrata të shkruara me opsion dhe kontrata blerjeje të ardhshme, pasqyrohen në kalkulimin e fitimeve të pakësuara për aksion nëse efekti është pakësues.

Nëse këto kontrata janë me gjendje të favorshme gjatë periudhës (d.m.th., çmimi i ushtrimit ose i shlyerjes është mbi çmimin mesatar të tregut për atë periudhë), efekti i mundshëm pakësues mbi fitimet për aksion do të kalkulohet si më poshtë:

a) do të supozohet që në fillim të periudhës do të emetohen aksione të zakonshme të mjaftueshme (me çmimin mesatar të tregut gjatë periudhës) për të arkëtuar të hyra për ta përmbushur kontratën;

b) do të supozohet se të hyrat nga emetimi janë përdorur për ta përmbushur kontratën (p.sh., për t'i riblerë aksionet e zakonshme); dhe

c) aksionet e zakonshme rritëse (diferenca në mes të numrit të aksioneve të zakonshme të supozuara të emetuara dhe numrit të aksioneve të zakonshme të pranuara nga përmbushja e kontratës) përfshihen në kalkulimin e fitimeve të pakësuara për aksion.

Nëse numri i aksioneve të zakonshme ose potencialisht të zakonshme rritet si rezultat i një kapitalizimi, emetimi të bonusit apo ndarjes së aksioneve, apo zvogëlohet si rezultat i një anulimi të ndarjes së aksioneve, kalkulimi i fitimeve themelore dhe të pakësuara për aksion, për të gjitha periudhat e prezantuara, do të rregullohet në mënyrë retrospektive. Nëse këto ndryshime ndodhin pas datës së bilancit të gjendjes, por para se pasqyrat financiare të autorizohen për lëshim, kalkulimet për aksion, për ato dhe çdo pasqyrë financiare të periudhës paraprake të prezantuar, do të bazohen në numrin e ri të aksioneve. Fakti që kalkulimet për aksion pasqyrojnë ndryshime të tilla, do të shpaloset. Për më tepër, fitimet bazë dhe të pakësuara për aksion të të gjitha periudhave të prezantuara do të rregullohen për:

a) efektet e gabimeve dhe rregullimeve që rezultojnë nga ndryshimet në politikat e kontabilitetit, të kontabilizuara në mënyrë retrospektive; dhe

b) efektet e një kombinimi biznesi që është bashkim interesash.

33.3. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Një entitet duhet t'i shpalosë këto në vijim:

g) shumat e përdorura si numërues në kalkulimin e fitimit bazë dhe të pakësuar për aksion, dhe harmonizimin e atyre shumave me fitimin ose humbjen që i atribuohen entitetit amë për periudhën. Harmonizimi e përfshinë efektin individual të secilës klasë të instrumenteve që ndikon në fitimet për aksion.

h) numrin mesatar të ponderuar të aksioneve të zakonshme të përdorura si emërues në kalkulimin e fitimeve bazë dhe të pakësuara për aksion, dhe një harmonizim të këtyre emëruesve me njëri-tjetrin. Harmonizimi e përfshinë efektin individual të secilës klasë të

instrumenteve që ndikon në fitimet për aksion.

i) instrumentet (përfshirë aksione të emetueshme me kusht) që potencialisht mund t'i pakësojnë fitimet bazë për aksion në të ardhmen, por nuk janë përfshirë në kalkulimin e fitimeve të pakësuara për aksion, sepse ato janë anti-pakësuese për periudhën (periudhat) e prezantuara.

j) një përshkrim të transaksioneve të aksioneve të zakonshme ose transaksioneve të aksioneve potencialisht të zakonshme, përveç atyre të kontabilizuara në përputhje me SNK 33.64, që ndodhin pas datës së bilancit te gjendjes dhe që do të kishin ndryshuar ndjeshëm numrin e aksioneve të zakonshme ose aksioneve potencialisht të zakonshme në qarkullim, në fund të periudhës, nëse ato transaksione kanë ndodhur para fundit të periudhës raportuese (në përputhje me SNK 33.70).

Nëse Biznesi e shpalos, përveç fitimit bazë dhe të pakësuar për aksion, edhe shumat për aksion, duke përdorur një komponent të raportuar të pasqyrës së të hyrave, ndryshe nga ai që kërkohet nga ky Standard, këto shuma do të kalkulohen duke e përdorur numrin mesatar të ponderuar të aksioneve të zakonshme të përcaktuara në përputhje me këtë Standard. Shuma bazike dhe e pakësuar për aksion në lidhje me një komponent të tillë duhet të shpaloset me rëndësi të barabartë dhe të prezantohet në shënimet e pasqyrave financiare. Një entitet duhet ta tregojë bazën mbi të cilën përcaktohet numëruesi (numëruesit), përfshirë informatat që tregojnë nëse shumat për aksion janë para tatimit ose pas tatimit.

Nëse përdoret një komponent i pasqyrës së të hyrave që nuk është raportuar si një zë në pasqyrën e të hyrave, duhet të jepet një harmonizim në mes të komponentit të përdorur dhe një zëri që raportohet në pasqyrën e të hyrave (sipas SNK 33.73).

34. Pasqyrat e rrjedhës së parasë kesh

34.1. Përkufizimi

Rrjedhat e parasë kesh janë rrjedhat hyrëse dhe dalëse të parasë kesh dhe ekuivalente të saj.

Aktivitetet operative janë aktivitetet kryesore të gjenerimit të të hyrave të ndërmarrjes dhe aktivitete të tjera që nuk janë aktivitete investuese ose financiare. Shuma e rrjedhave të parasë kesh që vijnë nga aktivitetet operative është indikator kyç i masës në të cilën operimet e ndërmarrjes kanë gjeneruar rrjedha të mjaftueshme të parasë kesh për t'i shlyer huat, për ta ruajtur aftësinë operative të ndërmarrjes, për të paguar dividendë dhe për të bërë investime të reja pa iu drejtuar burimeve të jashtme të financimit. Informacioni në lidhje me komponentët specifikë të rrjedhave të parasë kesh në të kaluarën është i dobishëm, bashkë me informacionin tjetër, në parashikimin e rrjedhave të ardhshme operative të parasë kesh.

Shembuj të rrjedhave të parasë kesh nga aktivitetet operative janë:

a) pranimet në para kesh nga shitja e mallrave dhe kryerja e shërbimeve;

b) pranimet në para kesh nga tantiemat, tarifat, komisionet dhe të hyrat e tjera;

c) pagesat në para kesh te furnitorët për mallra dhe shërbime;

d) pagesat në para kesh në llogari të punonjësve;

e) pranimet në para kesh dhe pagesat në para kesh të një ndërmarrjeje sigurimi për primet dhe pretendimet, të përvjetshmet dhe beneficionet e tjera të polisave;

f) pagesat në para kesh ose rimbursimet e tatimit mbi të hyrat, përveç nëse ato mund të identifikohen në mënyrë specifike me aktivitete të financimit dhe investimit; dhe

g) pranimet dhe pagesat në para kesh nga kontratat (të cilat kanë të bëjnë me instrumentet financiare të mbajtura për qëllime tregtimi).

Disa transaksione, si shitja e një zëri të makinerive, mund të sjellin një fitim ose humbje që përfshihet në përcaktimin e fitimit ose humbjes neto. Sidoqoftë, rrjedhat e parasë kesh që lidhen me transaksione të tilla janë rrjedha të parasë kesh nga aktivitetet investuese.

Aktivitete investuese janë blerja dhe heqja e pasurive afatgjata dhe investimeve të tjera që nuk përfshihen në ekuivalentet e parasë kesh.

Shpalosja e ndarë e rrjedhave të parasë kesh që dalin nga aktivitetet investuese është e rëndësishme, sepse rrjedhat e parasë kesh e paraqesin shkallën në të cilën janë bërë shpenzimet për resurset që synojnë të gjenerojnë të hyra dhe rrjedhë të parasë kesh në të ardhmen. Shembuj të rrjedhave të parasë kesh që vijnë nga aktivitetet investuese janë:

a) pagesat në para kesh për të blerë pasuri të paluajtshme, makineri dhe pajisje dhe pasuri të tjera afatgjata. Këto pagesa i përfshijnë ato që kanë të bëjnë me kostot e kapitalizuara të zhvillimit dhe pasuritë e paluajtshme të konstruktuara vetë;

b) pranimet në para kesh nga shitja e pasurive të paluajtshme, makinerive dhe pajisjeve, pasurive të paprekshme dhe pasurive të tjera afatgjate;

c) pagesa në para kesh për të blerë ekuitet ose instrumente të borxhit nga ndërmarrjet e tjera dhe interesa në sipërmarrje të përbashkëta (përveç pagesave për ato instrumente që konsiderohen të jenë ekuivalente të parasë kesh ose atyre të mbajtura për qëllime tregtimi);

d) pranimet në para kesh nga shitjet e ekuitetit ose instrumenteve të borxhit të ndërmarrjeve të tjera dhe interesave në sipërmarrjet e përbashkëta (përveç pranimeve për ato instrumente që konsiderohen të jenë ekuivalente të parasë kesh dhe atyre të mbajtura për qëllime tregtimi);

e) avanset dhe huat në para kesh të bëra palëve tjera (përveç avanseve dhe huave të bëra nga një institucion financiar);

f) pranimet në para kesh nga ripagimi i avanseve dhe huave të bëra palëve të tjera (përveç avanseve dhe huave të një institucioni financiar);

g) pagesa në para kesh për kontrata të ardhshme, kontrata me afat, kontrata opsionesh dhe kontrata swap, përveç kur kontratat mbahen për qëllime tregtimi, ose pranimet klasifikohen si aktivitete financuese; dhe

h) pranimet në para kesh nga kontratat e ardhshme, kontratat me afat, kontratat e opsioneve dhe kontratat swap, përveç kur kontratat mbahen për qëllime tregtimi, ose pranimet klasifikohen si aktivitete financuese.

Kur një kontratë kontabilizohet si mbrojtje e një pozicioni të identifikueshëm, rrjedhat e parasë kesh të kontratës klasifikohen në të njëjtën mënyrë, si rrjedhë e parasë kesh të pozicionit që mbrohet.

Aktivitetet e financimit janë aktivitete që rezultojnë në ndryshime në madhësinë dhe përbërjen e kapitalit të ekuitetit dhe huazimeve të një entiteti.

Shpalosja e ndarë e rrjedhave të parasë kesh që dalin nga aktivitetet e financimit është e rëndësishme sepse është e dobishme në parashikimin e pretendimeve për rrjedhat e ardhshme të parasë kesh nga siguruesit e kapitalit ndaj një entiteti. Shembuj të rrjedhave të parasë kesh që vijnë nga aktivitetet e financimit janë:

a) të hyrat në para kesh nga emetimi i aksioneve ose instrumenteve të tjera të ekuitetit;

b) pagesat në para kesh për pronarët për të blerë ose shlyer aksionet e një entiteti;

c) të hyrat në para kesh nga emetimi i borxheve, huave, dëftesave, obligacioneve, hipotekave

dhe huazimeve të tjera afatshkurtëra ose afatgjata;

d) ripagimet në para kesh, e shumave të huazuara; dhe

e) pagesat në para kesh nga një qiramarrës për zvogëlimin e detyrimit të papaguar në lidhje me një qira financiare.

Përkufizimet e parasë kesh dhe ekuivalentëve të saj, janë paraqitur në kapitullin 18, i cili ka të bëjë me paranë kesh dhe ekuivalentët e saj.

Riklasifikimet në mes të pozicioneve të parasë kesh dhe të ekuivalentëve të saj duhet të eliminohen nga pasqyra e rrjedhës së parasë kesh, pasi ato janë pjesë e menaxhimit të parasë kesh, të kryer nga një entitet, e jo të elementit të aktivitetit operativ, investues dhe financiar. Menaxhimi i parasë kesh përfshinë investimin e tepricave të parasë kesh në ekuivalentë të saj.

34.2. Shpalosjet e nevojshme në pasqyrat financiare

Pasqyra e rrjedhës së parasë kesh duhet t'i raportojë rrjedhat e parasë kesh gjatë periudhës, të klasifikuara sipas aktiviteteve operative, investuese dhe financiare.

Shuma e rrjedhave të parasë kesh që dalin nga aktivitetet operative është indikator kyç i shkallës, në të cilën operimet e ndërmarrjes kanë gjeneruar rrjedha të mjaftueshme të parasë kesh parash për t'i shlyer huat, për ta ruajtur aftësinë operative të ndërmarrjes, për t'i paguar dividendët dhe për të bërë investime të reja pa iu drejtuar burimeve të jashtme të financimit. Informacioni mbi komponentët specifikë të rrjedhave të parasë kesh në të kaluarën është i dobishëm, bashkë me informacionin tjetër, në parashikimin e rrjedhave të ardhshme të parasë kesh.

Shpalosja ndaras e rrjedhave të parasë kesh që dalin nga aktivitetet investuese është e rëndësishme, sepse rrjedhat e parasë kesh e paraqesin shkallën në të cilën janë bërë shpenzimet për resurset që synojnë të gjenerojnë të hyra dhe rrjedha të parasë kesh në të ardhmen.

Shpalosja ndaras e rrjedhave të parasë kesh që vijnë nga aktivitetet e financimit është e rëndësishme, sepse është e dobishme në parashikimin e pretendimeve për rrjedhat e ardhshme të parasë kesh nga siguruesit e kapitalit për një entitet.

Një entitet raporton rrjedha të parasë kesh nga aktivitetet e operimit, duke përdorur metodën indirekte, ku fitimi ose humbja neto rregullohet për efektet e transaksioneve të një natyre jo kesh, çdo shtyrje ose akruale të pranimeve dhe pagesave në para kesh në të kaluarën dhe në të ardhshmen, si dhe zërat e të hyrave ose shpenzimeve që lidhen me investimin ose financimin e rrjedhave të parasë kesh.

Me metodën indirekte, rrjedha neto e parave kesh nga aktivitetet operative përcaktohet duke e rregulluar fitimin ose humbjen neto për efektet e:

h) ndryshimeve gjatë periudhës në inventarë dhe në llogaritë e të arkëtueshme dhe të pagueshmeve operative;

i) zërat jo kesh si zhvlerësimi, provizionet, tatimi i shtyrë, fitimet dhe humbjet e parealizuara në valutë të huaj, fitimet e pashpërndara të bashkëpunëtorëve, dhe interesat e pakicave; dhe

j) të gjithë zërat e tjerë për të cilët efektet e parasë kesh janë investimi ose financimi i rrjedhave të parasë kesh.

Biznesi duhet t'i raportojë ndaras klasat kryesore të pranimeve bruto të parasë kesh dhe të pagesave bruto të parasë kesh, që dalin nga aktivitetet investuese dhe financiare, përveç në shkallën që rrjedhat e parasë janë raportuar në bazën neto.

Rrjedhat e parasë kesh ne vijim, që dalin nga aktivitetet e mëposhtme operative, investuese ose financiare, mund të raportohen në bazë neto:

a) pranimet dhe pagesat në para kesh në emër të klientëve, kur rrjedhat e parasë kesh i reflektojnë aktivitetet e klientit, e jo ato të entitetit; dhe

b) pranimet dhe pagesat në para kesh për zërat, në të cilët qarkullimi është i shpejtë, shumat janë të mëdha dhe maturitetet janë të shkurtra.

Rrjedhat e parasë kesh që dalin nga transaksionet në një valutë të huaj duhet të regjistrohen në valutën raportuese të një entiteti, duke e aplikuar në shumën e valutës së huaj, normën e kursit të këmbimit në mes të valutës raportuese dhe valutës së huaj në datën e rrjedhës së parasë kesh.

Rrjedhat e parasë kesh të një vartësi të huaj, duhet të përkthehen me normën e kursit të këmbimit në mes të valutës raportuese dhe valutës së huaj në datat e rrjedhës së parasë kesh.

Fitimet dhe humbjet e parealizuara që dalin nga ndryshimet në kursin e këmbimit valutor nuk janë rrjedha të parasë kesh. Sidoqoftë, efekti i ndryshimeve të kursit të këmbimit në para kesh dhe ekuivalente të parasë kesh, të mbajtura ose të pagueshme në valutë të huaj, raportohet në pasqyrën e rrjedhës së parasë kesh, në mënyrë që të harmonizohen paraja kesh dhe ekuivalentët e saj, në fillim dhe në fund të periudhës. Kjo shumë prezantohet ndaras nga rrjedhat e parasë kesh nga aktivitetet operative, investuese dhe financiare dhe i përfshinë ndryshimet, nëse ka, nëse ato rrjedha të parasë kesh janë raportuar në normat e këmbimit të fundit të periudhës.

Rrjedhat e parasë kesh nga interesi dhe dividendët e pranuar dhe paguar, duhet të shpalosen ndaras për secilën. Secila duhet të klasifikohet në një mënyrë konsistente nga periudha në periudhë, si aktivitet operativ, investues apo financiar.

Dividendët e paguar mund të klasifikohen si një rrjedhë financimi e parasë kesh, sepse ato janë një kosto e marrjes së resurseve financiare. Në mënyrë alternative, dividendët e paguar mund të klasifikohen si një komponent i rrjedhave të parasë kesh nga aktivitetet operative, në mënyrë që t'u ndihmojë përdoruesve të përcaktojnë aftësinë e entiteteve për të paguar dividendë nga rrjedhat operative të parasë kesh.

Rrjedhat e parasë kesh që dalin nga tatimi mbi të hyrat duhet të shpalosen ndaras dhe duhet të klasifikohen si rrjedha të parasë kesh nga aktivitetet operative, përveç nëse ato mund të identifikohen në mënyrë specifike me aktivitetet e financimit dhe ato investuese.

Tatimi mbi të hyrat del nga transaksionet që sjellin rritje të rrjedhave të parasë kesh që klasifikohen si aktivitete operative, investuese ose financiare në një pasqyrë të rrjedhës së parasë kesh. Gjersa shpenzimet e tatimit mund të identifikohen lehtësisht me aktivitetet investuese ose financiare, rrjedhat e parasë kesh që lidhen me tatimin shpesh janë të parealizueshme për t'u identifikuar dhe mund të dalin në një periudhë të ndryshme nga rrjedhat e parasë kesh të transaksionit themelor. Prandaj, tatimet e paguara zakonisht klasifikohen si rrjedha të parasë kesh nga aktivitetet operative. Sidoqoftë, kur është e praktikueshme të identifikohet rrjedha e parasë kesh së tatimit me një transaksion individual që krijon rrjedha të parasë kesh që klasifikohen si aktivitete investuese ose financiare, rrjedha e parasë kesh së tatimit klasifikohet si një aktivitet investues ose financiar, ashtu siç është adekuate. Kur rrjedhat e parasë kesh së tatimit alokohen në më shumë se një klasë të aktivitetit, shpaloset totali i shumës së tatimit të paguar.

Kur kontabilizohet një investim në një bashkëpunëtor ose vartës, të kontabilizuar nga përdorimi i ekuitetit ose metodës së kostos, një entitet (investitor) duhet ta kufizojë raportimin e tij në pasqyrën e rrjedhës së parasë kesh në rrjedhat e parasë kesh në mes të tij dhe të investuarit, për shembull, në dividendë dhe avanse.

Një entitet që e raporton interesin e tij në një entitet të kontrolluar bashkërisht, duke e përdorur konsolidimin proporcional, e përfshin në pasqyrën e tij të konsoliduar të rrjedhës së parasë kesh, pjesën e tij proporcionale të rrjedhave të parasë kesh entitetit të kontrolluar bashkërisht. Një ndërmarrje e cila e raporton një interes të tillë, duke e përdorur metodën e ekuitetit, e përfshinë në pasqyrën e rrjedhës së saj të parasë kesh në lidhje me investimet e saj në entitetin e kontrolluar bashkërisht, dhe shpërndarjet dhe pagesat, ose pranimet tjera në mes të saj dhe entitetit të kontrolluar bashkërisht.

Totali i rrjedhave të parasë kesh që dalin nga blerjet dhe shitjet e vartësve ose njësive të tjera të biznesit, duhet të prezantohen ndaras dhe duhet të të klasifikohen si aktivitete investuese.

Një entitet duhet ta shpalosë, në total, në lidhje me blerjet dhe shitjet e vartësve ose njësive të tjera të biznesit, gjatë periudhës, secilën nga këto në vijim:

a) shumën totale të blerjes ose heqjes;

b) pjesën e shumës së blerjes ose të heqjes, të shkarkuar me anë të parasë kesh dhe ekuivalenteve të saj;

c) shumën e parasë kesh dhe ekuivalentëve të saj në vartësin apo njësinë e biznesit të blerë ose të hequr; dhe

d) shumën e pasurive dhe detyrimeve, përveç parasë kesh dhe ekuivalentëve të saj në vartësin apo njësinë e biznesit të blerë ose të hequr, të përmbledhura nga secila kategori kryesore.

Prezantimi ndaras i efekteve të rrjedhës së parasë kesh nga blerjet dhe heqjet e vartësve dhe njësive të tjera të biznesit si zëra të vetëm, bashkë me shpalosjen ndaras të shumave të pasurive dhe detyrimeve të blera ose të hequra, ndihmon në dallimin e atyre rrjedhave të parasë kesh nga

rrjedhat e parasë kesh që dalin nga aktivitetet e tjera operative, investuese dhe financiare. Efektet e rrjedhës së parasë kesh të heqjeve nuk zbriten nga ato të blerjeve.

Totali i shumës së parasë kesh, të paguara ose të pranuara si shumë e blerjes ose heqjes, raportohet në pasqyrën e rrjedhës neto të parasë kesh dhe ekuivalentëve të saj, të blera ose të hequra.

Transaksionet investuese dhe të financimit që nuk kërkojnë përdorim të parasë kesh ose të ekuivalentëve të saj, nuk duhet të përfshihen në pasqyrën e rrjedhës së parasë kesh. Transaksionet e tilla duhet të shpalosen diku tjetër në pasqyrat financiare, në një mënyrë që ta japë të gjithë informacionin relevant në lidhje me këto aktivitete investuese dhe financiare. Mospërfshirja e transaksioneve jo kesh nga pasqyra e rrjedhës së parasë kesh është konsistente me objektivin e një pasqyre të rrjedhës së parasë kesh, pasi këta zëra nuk përfshijnë rrjedha të parasë kesh në periudhën aktuale. Shembuj të transaksioneve jo kesh janë:

a) blerja e pasurive, duke marrë përsipër drejtpërdrejt detyrime ose me anë të një qiraje financiare;

b) blerja e një ndërmarrjeje me anë të një emetimi të ekuitetit; dhe

c) konvertimi i borxhit në ekuitet.

35. Raportimi financiar i ndërmjetëm

35.1. Përkufizimi

Raporti financiar i ndërmjetëm është raport financiar që përmban një seri të plotë ose të konsoliduar të pasqyrave financiare për një periudhë më të shkurtër se viti i plotë financiar i një entiteti.

35.2. Prezantimi

Entiteti duhet t'i zbatojë të njëjtat politika të kontabilitetit në raportin e tij financiar të ndërmjetëm, ashtu siç janë zbatuar në pasqyrat e tij financiare vjetore, përveç ndryshimeve të politikës së kontabilitetit, të bëra pas datës së pasqyrave më të fundit financiare vjetore që duhet të reflektohen në pasqyrat vjetore financiare të radhës. Shpeshtësia e raportimit të një ndërmarrjeje - vjetore, gjashtëmujore ose tremujore - nuk duhet të ndikojë në matjen e rezultateve të saj vjetore. Për ta arritur këtë objektiv, matjet për qëllime të raportimit të ndërmjetëm bëhen mbi baza vjetore.

Një entitet, pasqyrat financiare të ndërmjetme të së cilit janë në pajtueshmëri me SNRF-në duhet ta bëjë një deklaratë të pajtueshmërisë së tillë; një entitet nuk duhet t'i përshkruajë pasqyrat financiare si në pajtueshmëri me SNRF-të, përveç nëse ato janë në pajtueshmëri me të gjitha kërkesat e SNRF-së dhe interpretimet përkatëse.

Një raport financiar i ndërmjetëm duhet t'i përfshijë, të paktën, komponentët e mëposhtëm:

a) bilancin e konsoliduar të gjendjes;

b) pasqyrën e konsoliduar të të hyrave;

c) ndryshimet në ekuitet;

d) pasqyrën e konsoliduar të rrjedhës së parasë kesh; dhe

e) shënime të zgjedhura shpjeguese.

Nëse një entitet e publikon një seri të plotë të pasqyrave financiare në raportin e tij financiar të ndërmjetëm, forma dhe përmbajtja e këtyre pasqyrave duhet të jenë në përputhje me kërkesat e kapitujve të mëparshëm për një seri të plotë të pasqyrave financiare.

Nëse një entitet e publikon një seri të pasqyrave financiare të konsoliduara në raportin e tij financiar të ndërmjetëm, ato pasqyra të konsoliduara duhet të përfshijnë, së paku, secilin nga titujt dhe nëntotalet që janë përfshirë në pasqyrat e tij të fundit financiare vjetore dhe shënimet e zgjedhura shpjeguese, siç kërkohet nga ky Standard. Zërat ose shënimet shtesë të linjave duhet të përfshihen, nëse mungesa e tyre do t'i bënte çorientuese pasqyrat financiare të ndërmjetme të

konsoliduara. Fitimet bazë dhe të pakësuara për aksion duhet të prezantohen në pasqyrën e të hyrave, të plota ose të konsoliduara, për një periudhë të ndërmjetme.

Një entitet duhet ta përfshijë informacionin e mëposhtëm, si minimum, në shënimet në pasqyrat e tij financiare të ndërmjetme, nëse është material dhe nëse nuk shpaloset diku tjetër në raportin financiar të ndërmjetëm. Informacioni, normalisht, duhet të raportohet në bazë të vitit financiar deri në datën aktuale. Sidoqoftë, ndërmarrja duhet ta shpalosë edhe çdo ngjarje ose transaksion që është material për ta kuptuar periudhën aktuale të ndërmjetme:

a) një deklaratë që të njëjtat politika kontabël dhe metoda të llogaritjes ndiqen në pasqyrat financiare të ndërmjetme, krahasuar me pasqyrat financiare më të fundit vjetore ose, nëse ato politika ose metoda janë ndryshuar, një përshkrim të natyrës dhe efektit të ndryshimit;

b) komente shpjeguese rreth sezonalitetit ose ciklikitetit të operimeve të ndërmjetme;

c) natyrën dhe sasinë e zërave që ndikojnë në pasuri, detyrime, ekuitet, të hyra neto ose rrjedha të parasë kesh që janë të pazakonshme për shkak të natyrës, madhësisë ose ndodhjes së tyre;

d) natyrën dhe sasinë e ndryshimeve në vlerësimet e shumave të raportuara në periudhat e ndërmjetme të mëparshme të vitit financiar aktual ose ndryshimet në vlerësimet e shumave të raportuara në vitet e mëparshme financiare, nëse ato ndryshime kanë një efekt material në periudhën e ndërmjetme aktuale;

e) emetimet, riblerjet dhe ripagimet e letrave me vlerë të borxhit dhe të ekuitetit;

f) dividendët e paguar (të akumuluar ose për aksion) ndaras për aksionet e zakonshme dhe për aksionet e tjera;

g) të hyrat e segmentit dhe rezultatin e segmentit për segmentet e biznesit ose segmentet gjeografike, cilido që të jetë baza kryesore e ndërmarrjes për raportimin e segmenteve (vetëm kur një entitet vendos t'i shpalosë të dhënat e segmenteve të operimit, në pasqyrat financiare vjetore).

h) ngjarjet materiale pas përfundimit të periudhës së ndërmjetme, që nuk janë pasqyruar në pasqyrat financiare për periudhën e ndërmjetme;

i) efekti i ndryshimeve në përbërjen e ndërmarrjes gjatë periudhës së ndërmjetme, duke përfshirë kombinimet e biznesit, blerjen ose heqjen e vartësve dhe investimeve afatgjata, ristrukturimet dhe operimet e ndërprera; dhe

j) ndryshimet në detyrimet kontingjente ose pasuritë kontingjente që nga data e bilancit të fundit vjetor të gjendjes.

Për të vendosur se si të njihet, matet, klasifikohet apo shpaloset një zë për qëllime të raportimit të ndërmjetëm financiar, duhet të vlerësohet materialiteti në lidhje me të dhënat financiare të periudhës së ndërmjetme. Gjatë bërjes së vlerësimeve të materialitetit, duhet të pranohet që

matjet e ndërmjetme mund të mbështeten në vlerësime, në një masë më të madhe sesa matjet e të dhënave vjetore financiare. Nëse, një vlerësim i një shume të raportuar në një periudhë të ndërmjetme ndryshohet ndjeshëm gjatë periudhës së ndërmjetme të fundit të vitit financiar, por nuk është publikuar raport i ndarë financiar për atë periudhë të ndërmjetme të fundit, natyra dhe shuma e këtij ndryshimi në vlerësim, duhet të shpaloset në një shënim në pasqyrat financiare vjetore për atë vit financiar.

Raportet e ndërmjetme duhet të përfshijnë pasqyra financiare të ndërmjetme (të konsoliduara ose të plota) për periudhat, si në vijim:

a) bilancin e gjendjes në fund të periudhës aktuale të ndërmjetme dhe një bilanc të gjendjes krahasues, në fund të vitit financiar paraprak;

b) pasqyrat e të hyrave për periudhën aktuale të ndërmjetme dhe në mënyrë kumulative për vitin aktual financiar deri në datën aktuale, me pasqyra krahasuese të të hyrave për periudhat e krahasueshme të ndërmjetme (aktuale dhe nga viti deri në datën aktuale) të vitit financiar paraprak;

c) pasqyrën që i tregon ndryshimet në ekuitet në mënyrë kumulative për vitin aktual financiar deri në datën aktuale, me një pasqyrë krahasuese për periudhën e krahasueshme nga viti deri në datën e vitit financiar paraprak; dhe

d) pasqyrën e rrjedhës së parasë kesh në mënyrë kumulative për vitin aktual financiar deri në datën aktuale, me një pasqyrë krahasuese për periudhën e krahasueshme nga viti deri në datën e vitit financiar paraprak.

Ramush AHMETAJ

Kryesues i Bordit të HK-Trainkos Sh.A.